

АРНАЛДЪР ИНДРИДАСОН

*"Стъклен град" е
класически трилър,
дълбок, поглъщащ и
редуващ моменти*

*на тихо напрежение и
загхващо действие.*

*Индригасон е на път да
се превърне в една
от най-ярките звезди в
небосвода на този жанр.*

– Джон Конъли

СТЪКЛЕН ГРАД

АРНАЛДУР ИНДРИДАСОН СТЪКЛЕН ГРАД

Превод: Александра Калугерова

chitanka.info

„Стъклен град“ е класически трилър, дълбок, поглъщащ и редуващ моменти на тихо напрежение и задъхващо действие.

Индридасон е на път да се превърне в една от най-ярките звезди в небосвода на този жанр.

Джон Конъли

Когато един самотен 70-годишен старец е убит в апартаментата си, инспектор Ерлендур получава задачата да открие убиеца. Следите са малко — загадъчна бележка с три думи и снимка на гроба на младо момиче. За да разреши случая, Ерлендур трябва да отвори отдавна изстиналото досие на неразкрито престъпление и да разбере как е свързано то със смъртта на убития човек.

Мотивите на убиеца, изнасилванията на жени отпреди много години, както и информацията за наследствени заболявания в Исландия, които се предават само от мъжете, постепенно разкриват на детектива истинската причина за убийството — „стъкления град“, скрит зад реалния. А неговите „жители“ знаят отговорите на всички въпроси, които го измъчват.

Книгите на А. Индридасон са преведени на над 10 европейски езика. Той е двукратен носител на наградата Glass Key за най-добър скандинавски роман и на Gold Dagger за 2005 г.

„Завладяваща и психологически сложна криминална драма.“

Каталог

Арналдур Индридасон е роден през 1961 г. Работил е в един от исландските вестници първо като журналист, а след това, в продължение на дълги години, като критик. Печели Наградата за криминална новела на северните страни за „Стъклен град“ и я

спечелва повторно за втората част на книгата „Гробна тишина“, която е удостоена и с престижната награда „Златен кинжал“. Авторът живее в Рейкявик, Исландия.

УТОЧНЕНИЕ ЗА ИСЛАНДСКИТЕ ИМЕНА

Исландците винаги се обръщат един към друг по първо име, тъй като повечето от тях вместо „нормална фамилия“ получават бащиното си име, което завършва на *-сон* за син и на *-дотир* за дъщеря. Исландците са подредени по първата буква на собствените им имена дори в телефонния указател. Колкото и странно да звучи, първите имена се използват и в полицейската йерархия, а също и когато полицаи и престъпници се обръщат един към друг.

Цялото име на Ерлендур е Ерлендур Свеинсон, а името на дъщеря му — Ева Линд Ерлендсдотир. Майчините имена са рядкост, въпреки че Аудур умишлено е записана като Колбрунардотир, „дъщеря на Колбрун“. Някои родове обаче имат и традиционни фамилии, дошли директно или формирани по друг начин от Дания в резултат на колониалното завоевание, продължило до началото на двайсети век. Брием е такава фамилия и тя не разкрива рода на нейния притежател — в случая с Марион Брием двусмисленото първо име допълнително засилва загадъчността около рода.

Рейкявик, 2001

Думите бяха написани с молив на лист хартия, поставен върху трупа. Три думи, чието значение бе непонятно за Ерлендур.

Мъртвецът бе мъж на около седемдесет години. Той лежеше на пода до диванчето в малкия хол, обърнат на дясната си страна. Бе облечен със синя риза и светлобежови кадифени панталони, а на краката му имаше чехли. Оредяващата му, почти напълно побеляла коса бе изцапана с кръв от голямата рана на главата му. На пода, недалеч от тялото, се виждаше пепелник с остри ъгли, а масичката за кафе беше преобърната.

Апартаментът се намираше в сутерена на двуетажна къща в Нордурмири. Около къщата имаше малка градина, оградена от три страни с каменен зид. Дърветата бяха отронили листата си и сега шумата застилаше градината като килим, покриващ напълно земята, а чепатите им клони се издигаха към тъмното небе. Чакълестата алея, която водеше към гаража, се пълнеше от колите на Криминалната служба за разследвания в Рейкявик, пристигащи на местопрестъплението. Очакваше се и районният съдебен лекар, който трябваше да подпише смъртния акт. Според съобщението тялото бе намерено преди петнайсет минути. Полицейски инспектор Ерлендур от полицията на Рейкявик бе един от първите на местопрестъплението и сега чакаше своя колега Сигурдур Оли да се появи всяка минута.

Октомврийският мрак се стелеше над града, а есенният вятър носеше дъжд. Някой бе запалил лампата на масата в хола и тя хвърляше бледа светлина наоколо. Освен нея, на местопрестъплението не бе докосвано нищо друго. Докато съдебните следователи поставяха мощни флуоресцентни лампи върху стативи, за да осветят апартамента, Ерлендур се огледа наоколо. Библиотека, износена холна гарнитура, преобърната масичка за кафе, старо бюро в ъгъла, килим на пода, а по него — кръв. През едната врата на хола се влизаше в

кухнята, а през другата — в кабинета. Оттам малък коридор водеше към две други стаи и тоалетна.

Сигналът бе дошъл от съседа на горния етаж. Човекът се беше прибрал същия следобед, след като взел двете си момчета от училище, и се учудил, че вратата на сутерена е открената. Можел да погледне вътре през пролуката, ето защо повикал съседа си, за да провери дали си е вкъщи. Никой не му отговорил. Тогава надзърнал и отново го извикал по име. Живеели на горния етаж от няколко години, но не познавали добре възрастния мъж от сутерена. По-големият му деветгодишен син не бил толкова предпазлив като баща си и се шумугнал в жилището, бърз като светкавица. След секунда излязъл и казал, че вътре има мъртвец, ала не изглеждал никак разтревожен.

— Гледаш твърде много филми — отбелязал баща му и влязъл внимателно в апартамента, където видял своя съсед да лежи мъртъв на пода в хола.

Ерлендур знаеше името на мъртвия. Пишеше го на вратата. Но за да не рискува да се направи на глупак, той сложи чифт тънки релефни ръкавици и прерови якето на мъжа, което висеше на закачалката до входната врата. Извади портфейла му и намери вътре банкова карта със снимка. Името му беше Холберг, шейсет и девет годишен. Намерен мъртъв в дома си. Предполагаемо убийство.

Ерлендур тръгна из апартамента и започна да си задава най-простичките въпроси. Това беше работата му — да разследва очевидното. С мистериите се занимаваха съдебните следователи. Не видя никакви следи от влизане с взлом — нито по прозорците, нито по вратите. Дотук изглеждаше така, сякаш мъжът сам е пуснал нападателя в апартамента си. Съседите от горния етаж бяха оставили отпечатъци с мокрите си от дъжда обувки около входа и по килима в хола. Нападателят вероятно е направил същото, помисли си той. Освен ако не се беше събул пред вратата. Но от това, което виждаше, Ерлендур предположи, че убиецът е бързал твърде много, за да успее да свали обувките си.

Екипът на съдебните следователи бе донесъл прахосмукачка, за да събере и най-малките частици и зрънца, които можеха да се окажат улики. Търсеха отпечатъци и кал, които не бяха от къщата. Търсеха нещо, дошло отвън, което бе донесло разрухата.

От видяното досега инспекторът предположи, че мъжът не бе оказал особено гостоприемство на госта си. Не му беше направил кафе. Кафеварката в кухнята не бе използвана през последните няколко часа. Не личеше да са пили и чай — нямаше извадени порцеланови чаши от шкафове. Стъклените също стояха недокоснати по местата си. Убитият очевидно бе подреден тип. Всичко бе чисто и прибрано. Навярно не бе познавал добре своя нападател. Навярно посетителят го бе нападнал веднага след като вратата се е отворила. Без да си събуе обувките.

Можеш ли изобщо да убиеш някого по чорапи?

Ерлендур се огледа наоколо и се опита да се концентрира по-добре.

Посетителят определено беше бързал. Не си бе направил труда да затвори вратата зад себе си, а и в самото нападение личаха следи от припряност — сякаш бе дошло изневиделица, без предупреждение. Нямаше следи от борба в апартамента. Очевидно убитият бе полетял право надолу, беше закачил масичката и я беше преобърнал. На пръв поглед всичко останало изглеждаше недокоснато. Нямаше следи от обир. Всички шкафове бяха плътно затворени, чекмеджетата — също, един сравнително нов компютър и стара стереоуредба стояха по местата си, якето на жертвата висеше на закачалка до входната врата, а в портфейла му имаше непокътната банкнота от две хиляди крони и две банкови карти — една дебитна и една кредитна.

Сякаш убиецът беше грабнал първото нещо, попаднало му под ръка, и бе ударил с него мъжа по главата. Пепелникът бе направен от дебело зелено стъкло и тежеше поне килограм и половина, заключи Ерлендур. Оръжието на убийството, намерено на местопрестъплението. Нападателят едва ли го бе донесъл със себе си, за да го остави след това на пода в хола, цялото в кръв.

Това бяха очевидните улики — възрастният мъж бе отворил вратата и бе поканил посетителя си, или най-малкото бе влязъл с него в хола. Вероятно го е познавал, но не беше задължително. Бил е ударен с пепелник — един силен удар и убиецът бързо е излязъл през входната врата, оставяйки я отворена. Простичко.

Освен бележката.

Бе написана на лист хартия с редове, формат А4, откъснат от тетрадка със спирала — бележката бе единственото доказателство, че

тук е било извършено предумишлено убийство. Тя свидетелстваше, че посетителят е дошъл с ясната цел да убие мъжа. Не е бил обхванат от внезапен импулс, докато е стоял в хола. Влязъл е в апартамента именно с намерението да извърши убийство. Оставил е послание. Три думи, които объркваха Ерлендур. Дали беше написал бележката, преди да влезе в къщата? Още един очевиден въпрос, който се нуждаеше от отговор. Инспекторът отиде до бюрото в ъгъла на хола. Беше затрупано от документи, сметки, пликове за писма и листове. Най-отгоре на купчината лежеше тетрадка със спирала, а крайчето на една от страниците ѝ беше откъснато. Ерлендур се огледа за молива, с който бе написана бележката, но не видя такъв. Накрая го намери под бюрото. Не докосваше нищо. Само гледаше и размишляваше.

— Не е ли това типичното исландско убийство? — попита детектив Сигурдур Оли, който бе влязъл в сутерена, без Ерлендур да го забележи, и сега стоеше до трупа.

— Какво каза? — попита инспекторът, потънал в мислите си.

— Едно жалко, безсмислено убийство, извършено без никакво усилие да бъде прикрито, да се подменят уликите или да се замаскират доказателствата.

— Да — съгласи се Ерлендур. — Жалко исландско убийство.

— Освен ако не е паднал сам върху масичката и не си е фраснал главата в пепелника — предположи Сигурдур.

Тяхната колежка Елинборг бе дошла заедно с детектива. Ерлендур се бе опитал да ограничи движението на полицията, съдебните лица и парамедиците, докато сам не обиколи къщата с наведена под шапката глава.

— И е написал неразбираема бележка, докато е паднал? — попита той.

— Може да я е държал в ръцете си.

— Посланието говори ли ти нещо?

— Може да е свързано с Господ — предположи Сигурдур Оли.

— А може би има смисъл за убиеца, знам ли? Наблягането върху последната дума е интересно. „Той“ е с големи букви.

— На мен не ми прилича на нещо, надраскано набързо. Последната дума е с удебелени букви, а първите две — с нормални. Посетителят не е бързал да напише бележката. Но и не е затворил вратата след себе си. Какво означава това? Да нападнеш някого и да

изхвърчиш навън, но да напишеш тайнствено послание и да отделиш време, за да наблегнеш на последната дума?

— Вероятно „той“ се отнася за него — изтъкна детективът. — За трупа, имам предвид. Не би могло да се отнася за никой друг...

— Не съм сигурен — отвърна Ерлендур. — Какъв е смисълът да оставиш подобна бележка и да я сложиш върху тялото? Какво е искал да постигне с това? Дали не иска да ни каже нещо? Дали не е говорел на самия себе си? Или на жертвата?

— Побъркан глупак — обади се Елинборг и се наведе, за да вземе листа.

Инспекторът я спря.

— Може да са били повече от един — предположи Сигурдур Оли. — Нападателяте, искам да кажа.

— Не забравяй ръкавиците, Елинборг! — каза Ерлендур наставнически. — Не съсипвай доказателствата. Бележката е написана на онова бюро — добави той и посочи към ъгъла на стаята. — Листът е откъснат от тетрадка, която е принадлежала на жертвата.

— Може да са били повече от един — повтори Сигурдур Оли.

Мислеше, че е уцелил в десетката.

— Да — въздъхна инспекторът. — Може би. — Доста хладнокръвно — продължи Сигурдур. — Първо убиваш възрастен мъж, а после сядаш да напишеш бележка. За това се изискват железни нерви. Този е бил истинско копеле!

— Или безстрашно копеле — подхвърли Елинборг.

— Или копеле, което се мисли за месия — добави Ерлендур.

Той се изправи, взе бележката и мълчаливо я разгледа.

„Определено се мисли за месия“ — каза си.

2

Към десет часа същата нощ Ерлендур се върна в жилищния блок, където живееше, и включи микровълновата, за да си приготви вечеря. Остана и погледа как полуфабрикатът се върти зад стъклото. „По-добре, отколкото да гледам телевизия“ — мина му през ума. Навън, в тъмното, се чуваше само воят на есенните ветрове и дъждът.

Замисли се за хората, които оставят бележки, а после изчезват. Какво би написал в такава ситуация? За кого би оставил съобщение? Замисли се за дъщеря си Ева Линд. Тя беше пристрастена към наркотиците и вероятно би искала да знае дали Ерлендур ѝ е оставил пари. Беше станала много нагла в това отношение. Синът му, Синдри Снаер, наскоро бе завършил третия етап на рехабилитацията си. Съобщението за него би било простичко: „Никакви войни повече!“.

Ерлендур се усмихна на себе си, а микровълновата изписка три пъти, давайки сигнал, че яденето е готово.

Ерлендур и Сигурдур Оли бяха разговаряли със съседа, открил тялото. Междувременно жена му се беше прибрала и заяви, че иска да отведе синовете им при майка си. Съседът, чието име беше Олафур, каза, че той и семейството му — жена му и двамата му сина — излизат за училище и работа всеки ден в осем сутринта и никой от тях не се прибира вкъщи преди четири часа следобед. Да прибира момчетата от училище било негово задължение. Не били забелязали нищо необичайно, когато излезли от дома си онази сутрин. Вратата на апартамента на Холберг била затворена. Предната нощ спали непробудно и не чули нищо. Не общували много със съседа си. За тях бил като непознат, въпреки че живеели в апартамента над него вече няколко години.

Патологът все още не бе установил точния час на смъртта, но Ерлендур предполагаше, че убийството е било извършено около пладне. В най-напрегнатите часове на деня. Как изобщо някой е намерил време за това, помисли си той. Бе направено изявление в медиите, че мъж на име Холберг, на около седемдесет години, е

намерен мъртъв в апартамента си в Нордурмири, вероятно убит. Всеки, забелязал нещо подозрително през последните двацет и четири часа в района, където е живеел Холберг, бе приканен да се свърже с полицията на Рейкявик.

Ерлендур беше на петдесет, разведен от доста време, баща на две деца. Не понасяше имената им, но никога не го бе показвал. Бившата му жена, с която почти не си говореше от двацетина години, навремето бе решила, че звучат сладко. Разводът им бе пълна каша и Ерлендур изгуби връзка с децата си още когато бяха малки. Когато пораснаха, те го потърсиха и той ги прие на драго сърце, ала никак не се зарадва, щом видя какви са станали. Скърбеше особено много за Ева Линд. Към Синдри Снаер съдбата бе малко по-благоклонна... ала съвсем малко.

Детективът извади яденето от микровълновата и седна на кухненската маса. Апартаментът беше едностаен и навсякъде имаше книги. По стените висяха стари семейни снимки на роднините му от Източните фиорди, където беше роден, но нямаше никакви негови фотографии, нито пък на децата му. До едната стена се мъдреше разнебитен стар телевизор с още по-разнебитен фотьойл пред него. Бе повече от ясно защо Ерлендур успява да поддържа апартамента чист с минимални усилия.

Не знаеше какво точно бе това, което ядеше. Цветната опаковка гласеше, че е ориенталско удоволствие, но самото ястие, увито в някакво тестено руло, имаше вкус на брилянтин. Остави го настрана. Замисли се дали все още има от ръжения хляб, който беше купил преди няколко дни. А от агнешкия пастет? Тогава на вратата се позвъни. Ева Линд бе решила да се отбие.

— Здравсти, к'ва е хавата? — изстреля тя, влетя през вратата и се плъосна на дивана в хола. Баща ѝ се дразнеше от начина, по който говореше.

— Здравсти — каза Ерлендур и затвори след нея. — Знаеш, че не обичам да приказваш така.

— Мислех, че искаш да подбирам внимателно думите си — нацупи се Ева, която постоянно беше критикувана от баща си за езика, който използва.

— Тогава кажи нещо, което има смисъл.

Рано бе да се каже коя нейна роля щеше да види тази вечер. За Ерлендур дъщеря му беше най-добрата актриса на света, но това не значеше много, като се вземе предвид фактът, че той не ходеше нито на кино, нито на театър, а по телевизията гледаше предимно образователни програми. Представленията на Ева Линд обикновено представляваха семейни драми в едно до три действия, чийто сюжет разкриваше как актрисата измъква пари от баща си. Това не се случваше твърде често, защото Ева Линд имаше свои начини да си намира пари — начини, за които Ерлендур предпочиташе да знае колкото се може по-малко. Но от време на време, когато Ева нямаше „шибана стотинка“, както самата тя се изразяваше, се обръщаше към баща си.

Веднъж тя беше малкото му момиченце — гушваше се в него и мъркаше като котка. Друг път беше на прага на отчаянието, крачеше напред-назад из апартамента като обезумяла и го обвиняваше, че е лош баща, задето е изоставил нея и Синдри Снаер още като деца. Можеше да бъде ужасно груба и зла. Но имаше и моменти, в които според Ерлендур беше самата себе си — бе напълно нормална, доколкото човек може да бъде нормален — и тогава инспекторът чувстваше, че може да разговаря с нея като с човешко същество.

Ева Линд бе облечена с раздърпани дънки и черно кожено яке. Лъскавата ѝ черна коса бе подстригана късо, имаше две сребърни халки на дясната вежда, а на ухото ѝ висеше сребърен кръст. Някога бе имала хубави бели зъби, но вече не беше така — когато се усмихнеше широко, се виждаше, че два от горните ѝ зъби липсват. Беше много слаба, лицето ѝ бе изпито, а под очите ѝ имаше тъмни кръгове. Понякога Ерлендур виждаше в нея голяма прилика със собствената си майка. Проклинаше съдбата на Ева Линд и обвиняваше себе си за липсата на грижи.

— Днес говорих с мама. По-точно тя говореше и ме помоли да говоря с теб. Не е ли страхотно да имаш разведени родители?

— Да не би майка ти да иска нещо от мен? — изненада се Ерлендур.

Дори и след двайсет години тя все още го мразеше. През цялото това време я бе виждал само веднъж и нямаше как да сбърка омразата, изписана на лицето ѝ. После бяха говорили за Синдри Снаер, но това беше разговор, който предпочиташе да забрави.

— Тя е снобарска кучка.

— Не говори така за майка си.

— Имам предвид кирливите й богати приятели от Гардабаер. Омъжвали дъщеря си в края на седмицата, а тя избягала от сватбата. Доста неловка ситуация. Това било в събота и оттогава нямат връзка с нея. Мама била на сватбата и е шашната от тази скандална история. Каза ми да те помоля да говориш с родителите, защото снобарите не искали да публикуваш съобщение във вестниците. Знаят, че работиш в Криминалната служба, и си мислят, че могат да уредят работата тихомълком. И аз съм тази, която трябва да те моли да говориш с тази надута паплач. Не мама. Разбираш ли? Тя никога не би го направила!

— Познаваш ли тези хора?

— Ами, не бях поканена на сватбеното тържество, което госпожичката е прецакала.

— Но познаваш момичето?

— Бегло.

— И къде може да е отишла?

— Аз откъде да знам?

Ерлендур сви рамене.

— Мислех си за теб точно преди минута — каза той.

— Това е хубаво — отвърна Ева Линд. — Чудех се дали...

— Нямам пари — довърши той вместо нея и седна на отсрещния фотьойл. — Гладна ли си?

— Защо поне веднъж не можем да поговорим, без да намесваш пари? — подметна тя, открадвайки собствената му реплика.

— Аз ли съм този, който говори за пари?

— Върви на майната си!

— Кога ще спреш да говориш по този начин? Какво ти има? „Майната ти!“, „К’ва е хавата?“. Що за език е това?

— Господи... — изпъшка Ева Линд.

— Коя е този път? С коя от всичките ти персони говоря в момента? Къде е истинската Ева сред всички тези боклуци, с които се друсаш?

— Не започвай пак с тези глупости! Коя била този път! — изимитира го девойката. — Къде била истинската Ева? Тук е. Стоя пред теб. Аз съм!

— Ева...

— Десет хиляди крони! — изплю камъчето тя. — Какво са десет хиляди крони за теб? Толкова ли не могат да ти се откъснат от сърцето? Бъкан си с мангизи.

Ерлендур погледна дъщеря си. Имаше нещо в нея, което забеляза още когато дойде. Задъхваше се, по челото ѝ избиваха капчици пот и постоянно нервничеше на мястото си.

— Болна ли си? — попита.

— Добре съм. Просто имам нужда от малко пари. Моля те, не усложнявай нещата.

— Болна ли си?

— Моля те!

Инспекторът продължи да наблюдава дъщеря си.

— Да не би да се опитваш да ги откажеш?

— Моля те, само десет хиляди! Това са дребни пари. Нищо не е за теб. Никога повече няма да дойда и да те моля за пари.

— Да, явно се опитваш да ги откажеш. Откога не си... — Ерлендур се поколеба как точно да се изрази — ... употребявала?

— Няма значение. Отказах се от всичко. Отказах се да се отказвам, отказвам, отказвам! — Ева Линд бързо се изправи. — Дай ми десет хиляди! Моля те! Пет, дай ми пет хиляди! Нямах ли толкова в джоба си? Та това са дребни пари!

— Защо се опитваш да ги спреш точно сега?

Девојката погледна баща си.

— Без глупави въпроси! Не отказвам нищо. От какво трябва да се отказвам? Ти се откажи да ми говориш тези глупости!

— Какво става? Защо си толкова напрегната? Да не си болна?

— Да бе, смъртно болна съм. Можеш ли да ми дадеш десет хиляди, или не? Заем е, ще ти го върна. Стиснато копеле!

— Много хубаво определение. Болна ли си, Ева?

— Защо продължаваш да ме разпитваш? — избухна тя.

— Температура ли имаш?

— Дай ми парите! Само две хиляди! Това е нищо! Ти не разбираш. Глупав стар мърморко!

Ерлендур стана на крака, а дъщеря му се спусна към него, сякаш за да го удари.

Той не можа да повярва на тази внезапна проява на агресия. Огледа я от главата до петите.

— Какво ме зяпаш? — кресна тя в лицето му. — Ще ли ти се нещичко? А? На дъртото татенце му харесвам, а?

Ерлендур я зашлеви, но не много силно.

— Хареса ли ти? — изсъска тя.

Той отново ѝ удари шамар, този път по-силен.

— Стана ли ти? — извика, а Ерлендур се отдръпна изплашено назад. Никога не му беше говорила по този начин. За секунди се бе превърнала в чудовище. Никога преди не я беше виждал в такова състояние. Почувства се безпомощен да вразуми дъщеря си и гневът му постепенно отстъпи пред чувство за съжаление.

— Защо се опитваш да ги откажеш сега? — отново зададе въпроса си той.

— Не се опитвам да ги откажа! — изкрещя тя. — Слухът ти ли е зле? Не чуваш ли какво ти казвам? Кой говори за отказване?

— Какво има, Ева?

— Престани с това „Какво има, Ева?“. Не можеш ли просто да ми дадеш пет хиляди? Ще ми отговориш ли?

Изглежда започна да се успокоява. Навярно бе осъзнала, че е прекалила, че не може да говори на баща си по този начин...

— Защо точно сега? — продължи да настоява Ерлендур.

— Ще ми дадеш ли десетте хиляди, ако ти кажа?

— Какво е станало?

— Пет хиляди?

Инспекторът се взря в нея.

— Бременна ли си? — попита.

Ева Линд го погледна със смирена усмивка.

— Бинго — отвърна тя.

— Но как е станало? — изпъшка Ерлендур.

— Как може да стане?! Да не искаш да ти обясня с подробности?

— Не ми се слушат остроумни шеги. Нали използваш предпазни средства? Презервативи? Хапчета?

— Не знам как е станало. Просто се случи.

— И искаш да се откажеш от наркотиците, така ли?

— Вече не. Не мога. Сега знаеш всичко. Абсолютно всичко! Дължиш ми десетте хиляди!

— За да надрусаш и бебето си ли?

— Не е бебе, глупако. Само една песъчинка е. Не мога да се откажа точно сега. Утре ще се откажа. Обещавам! Но не точно сега! Две хиляди! Хайде, какво са за теб?

Ерлендур отново се приближи до нея.

— Но се опитваш. Искаш да ги откажеш. Ще ти помогна.

— Не мога! — извика Ева Линд.

Пот изби по лицето ѝ и тя се опита да прикрие, че цялата трепереше.

— Затова дойде тук — каза инспекторът. — Можеше да отидеш някъде другаде, за да намериш пари. Така правеше досега. Но дойде при мен, защото искаш...

— Стига с тези глупости! Дойдох, защото мама ме помоли и защото имаш пари, заради нищо друго. Ако не ми дадеш парите, ще си ги набавя по друг начин. Не е проблем. Има достатъчно старчета като теб, които са готови да ми платят.

Ерлендур не ѝ позволи да го извади от равновесие.

— Била ли си бременна преди?

— Не — отвърна Ева Линд и погледна встрани.

— Кой е бащата?

Девојката се вцепени и изгледа баща си с широко отворени очи.

— Ей! — кресна тя. — Да ти приличам на току-що излязла от младоженски апартамент?

И преди баща ѝ да успее да стори нещо, тя го бутна назад, излетя от апартамента, хукна по стълбите и излезе на улицата, където изчезна в студения есенен дъжд.

Ерлендур затвори бавно вратата след нея, чудейки се дали беше използвал подходящ подход. Сякаш не можеха да разговарят, без да се карат и да си крещят, а му бе дошло до гуша от това.

Вече нямаше никакъв апетит, ето защо просто седна на фотьойла и се взря замислено в пространството. Притесняваше се до какво можеше да прибегне дъщеря му. Накрая взе книгата, която четеше, от масичката до фотьойла. Беше една от любимите му поредици за изпитания и прежеждия в дивата пустош.

Продължи да чете оттам, докъдето беше стигнал — история, наречена „Изгубените животи в Мосфелшайди“ — и скоро стигна до мястото, където в една ужасна снежна буря млади мъже измръзват до смърт.

3

Дъждът се изля върху Ерлендур и Сигурдур Оли веднага щом излязоха от колата. Те бързо изкачиха стълбите пред жилищния блок на улица „Стигахлид“ и позвъниха на звънеца. Смятаха да изчакаят в колата, докато дъждът спре, но инспекторът не издържа и изхвърча навън. За да не остане по-назад, детективът го последва. Подгизнаха на мига. Дъждовните капки, които се стичаха от косата на Сигурдур Оли, влязоха във врата му и той погледна накриво Ерлендур, докато чакаха да им отворят.

На специална среща тази сутрин полицаите, на които бе възложено разследването, обсъдиха различните възможности. Едната от версиите беше, че в убийството на Холберг липсва мотив и нападателят вероятно е обикалял квартала от доста време, може би дори дни наред — тоест става въпрос за крадец, търсещ жилище, в което да проникне. Почукал е на вратата на Холберг, за да разбере дали вътре има някой, а щом собственикът му отворил, се паникьосал. Бележката, която оставил, имала за цел единствено да подведе полицията. На пръв поглед тя не означавала нищо.

В същия ден, в който Холберг бе убит, живеещите в жилищен блок на улица „Стигахлид“ съобщиха, че две възрастни жени, близначки, са били нападнати от млад мъж с камуфлажно яке. Някой го пуснал в сградата и той почукал на вратата на жилището им. Когато отворили, младежът нахлул вътре, затворил вратата зад гърба си и поискал пари. Те отказали да му дадат и той ударил едната от тях в лицето с юмрук, а другата бутнал на земята и започнал да я рита. Накрая си тръгнал.

Един глас отговори на домофона и Сигурдур Оли се представи. Вратата се отвори и двамата детективи влязоха в сградата. В коридора беше сумрачно и миришеше лошо. Когато стигнаха до горния етаж, отпред ги чакаше една от жените.

— Хванахте ли го? — попита тя.

— За съжаление, не — поклати глава детективът, — но бихме искали да поговорим с вас за...

— Хванали ли са го? — обади се друг глас от апартамента и пред тях се появи пълно копие на първата жена.

Сестрите бяха на около седемдесет; и двете бяха облечени с черни поли и червени пуловери. Имаха едри, набити фигури, кръглите им лица се обрамчваха от къси, обежни прически, а в погледите им се четеше очакване.

— Все още не сме — каза Ерлендур.

— Горкият... беше клет бедняк — въздъхна първата сестра, чието име бе Фьола.

Тя ги покани вътре.

— Не смей да го съжеляваш! — смъмри я втората, която се казваше Бирна, и затвори вратата зад тях. — Беше свирепо животно, което те удари по главата. Това ли наричаш „клет бедняк“?

Детективите седнаха в хола, изгледаха в недоумение сестрите и се спогледаха. Апартаментът беше малък. Сигурдур Оли забеляза две съседни спални. От хола се виждаше малката кухня.

— Прочетохме показанията ви — каза той, тъй като бе прелистил доклада в колата, по пътя за насам. — Можете ли да ни дадете още някакви подробности за мъжа, който ви е нападнал?

— Мъж? — възкликна Фьола. — Беше по-скоро момче.

— Но достатъчно голямо, за да ни нападне, нали? — възрази Бирна. — Събори ме на земята и започна да ме ритам.

— Нямахме никакви пари — обясни Фьола.

— Не държим парите си тук — допълни Бирна. — И му го казахме.

— Но той не ни повярва.

— И ни нападна.

— Побесня.

— Ругаеше. Как ли не ни нарече...

— Облечен с онова отвратително зелено яке. Като войник.

— И с войнишки обувки — от онези високите, черните, с връзки догоре.

— Но не счупи нищо.

— Не, просто избяга.

— Взе ли нещо? — попита Ерлендур.

— Стори ми се, че не беше добре психически — отвърна Фьола, която се опитваше по всякакъв начин да намери извинение за своя нападател. — Не счупи нищо и не взе нищо. Само ни нападна, щом разбра, че няма да получи пари от нас. Клетият бедняк.

— По-скоро беше дрогиран — ядоса се Вирна. — Клет бедняк! — изглежда сестра си тя. — Понякога си голяма глупачка, Фьола! Беше дрогиран. Личеше си по погледа му. Един такъв суров и изцъклен. И се потеше.

— Потял се е, така ли? — повтори Ерлендур.

— По лицето му се стичаше пот.

— Това беше от дъжда — не се съгласи Фьола.

— Не, не беше. И целият трепереше.

— Беше от дъжда — настоя Фьола, ала Бирна я изглежда злобно.

— Удари те по главата, Фьола. Само това ти липсваше!

— Теб боли ли те още там, където те срита? — попита Фьола, а след това обърна поглед към Ерлендур.

Инспекторът бе готов да се закълне, че в очите ѝ проблесна радостно пламъче.

* * *

Беше още ранна утрин, когато Ерлендур и Сигурдур Оли пристигнаха в Нордурмири. Съседите на Холберг от приземния и първия етаж ги очакваха. Полицията вече бе взела показанията на семейството, намерило Холберг, но инспекторът също искаше да поговори с тях. На последния етаж живееше пилот. Пристигнал от Бостън по обед в деня на убийството, легнал да спи и не се показал от апартамента си, докато полицаите не почукали на вратата му.

Започнаха с пилота, който им отвори небръснат, по потник и къси гащи. Беше около трийсетте и живееше сам, а апартаментът му приличаше на бунцище — навсякъде имаше разхвърляни дрехи, два куфара зееха отворени върху новичък диван, по пода се валяха найлонови торби от безмитната зона, а по масите се виждаха бутилки вино и десетки отворени кутии от бира. Летецът огледа двамата посетители, след което влезе навътре в апартамента, без да каже и дума, и се настани в едно кресло. Двамата детективи застанаха прави

пред него — просто нямаше къде да седнат. Ерлендур огледа стаята и си каза, че с този човек не би се качил дори на авиосимулатор.

По някаква причина пилотът започна да говори за развода, през който преминавал, и изглежда се опитваше да го превърне в проблем на полицията. Кучката започнала да кръшка. Него често го нямало. Един ден се върнал от Осло и я заварил със свой приятел от ученическите години. Ужасно, добави той, без да уточни кое от двете презираше повече — самата изневяра на жена си или това, че се е наложило да остане в Осло.

— Относно убийството, извършено в апартамента на сутерена... — започна Ерлендур, прекъсвайки тягостната му тирада.

— Били ли сте някога в Осло? — попита пилотът.

— Не — отвърна възрастният полицай. — Но не сме дошли, за да говорим за Осло.

Пилотът погледна първо към Ерлендур, после към Сигурдур Оли и накрая схвана, че не това ги интересува.

— Изобщо не го познавах — рече. — Купих този апартамент преди четири месеца — доколкото разбрах, е стоял празен дълго време преди това. Срещали сме се няколко пъти пред блока. Ставаше.

— По-точно? — не разбра Ерлендур.

— Ставаше да размениш по някоя дума с него, искам да кажа.

— За какво си говорехте?

— За летене, най-вече. Интересуваше се от летенето.

— В какъв смисъл се е интересувал от летене?

— Ами, от авиацията — отговори пилотът и отвори нова кутийка бира, която извади от една от найлоновите чанти на земята. — От градовете — продължи той и отпи голяма глътка. — От стюардесите — оригна се. — Разпитваше за стюардесите. Нали се сещате...

— Не, не се сещаме — отвърна Ерлендур.

— Знаете как е — престои... извън страната...

— Аха.

— Как става, дали са били страстни... такива неща разпитваше. Чул, че обстановката доста се нажежава... на международните полети.

— Кога го видяхте за последно? — попита Сигурдур.

Пилотът се замисли. Не можеше да си спомни.

— Преди два или три дни — отвърна накрая.

— Забелязали ли сте някой да го е посещавал напоследък? — попита Ерлендур.

— Не, не се задържам много вкъщи.

— А да сте забелязали някой да души из квартала и да се държи подозрително или просто да се разхожда покрай къщите?

— Не.

— Някой с камуфлажно яке?

— Не.

— А млад мъж с кубинки?

— Не. Той ли е бил? Знаете ли кой го е направил?

— Не — отговори Ерлендур и се обърна да си тръгне, но настъпи полупразна кутия от бира.

Жената бе решила да заведе децата при майка си за няколко дни и вече бяха на вратата, готови да тръгнат. Не искаше синовете ѝ да остават в къщата след случилото се. Мъжът ѝ кимна одобрително. Така беше най-добре за тях. Инспекторът забеляза, че хората бяха в шок. Купили апартамента преди четири години и харесвали квартала, бил добро място за живеене. Момчетата стояха до майка си.

— Беше ужасно да го намерим така — изрече мъжът с глас, наподобяващ шепот. Не погледна към момчетата. — Казахме им, че е спял — добави той. — Но...

— Знаем, че беше мъртъв — каза големият син.

— Убит — обади се малкият.

Родителите им се усмигнаха сконфузено.

— Засега го приемат добре — обясни майка им и леко плесна по-голямото момче по бузата.

— Холберг не беше лош човек — каза бащата. — Понякога си говорехме отвън. Живееше тук отдавна и разговаряхме за градината, за поддръжката, за такива неща. За каквито си говорят съседите.

— Но не бяхме близки — каза жената. — А и смятам, че така трябва да бъде. Контактът със съседите не трябва да бъде твърде близък. Всяко семейство има нужда от лично пространство, нали?

Не бяха забелязали подозрителни лица в района около къщата и не бяха видели някой с камуфлажно яке да скита из квартала. Майката нямаше търпение да отведе момчетата си.

— Холберг имаше ли много посетители? — попита Сигурдур Оли.

— Никога не съм виждала някой да му идва на гости — отвърна жената.

— Изглеждаше самотен — добави съпругът ѝ.

— У тях вонеше — обади се по-голямото момче.

— Да, вонеше! — заприглася му малкият брат.

— В сутерена избива влага — опита се да обясни бащата, за да излезе от неудобната ситуация.

— Понякога се разпространява и тук — каза жената. — Влагата, имам предвид.

— Говорихме с него за това.

— Обеща да провери.

— Но това беше преди две години.

Съпрузите от Гардабаер се взираха с измъчени погледи в Ерлендур. Малката им дъщеря бе изчезнала. Нямаха новини от нея вече цели три дни — от деня на сватбата, от която избягала. Малкото им момиченце! Инспекторът си представяше дете със златни къдрици, докато не му казаха, че дъщеря им е двайсет и три годишна студентка по психология в Исландския университет.

— Избягала е от сватбата, така ли? — попита той, оглеждайки просторния салон, който приличаше на цял етаж от неговия жилищен блок.

— От собствената си сватба! — натърти бащата, като че ли още не можеше да повярва. — Дъщеря ни избяга от собствената си сватба!

Майката допря до носа си смачкана носна кърпичка.

Беше обед. Заради ремонтни работи на пътя от Рейкявик на Ерлендур му бе отнело час и половина, за да стигне до Гардабаер, и едва след дълго търсене успя да намери голямата къща, отделена от другите постройки. Тя почти не се виждаше от улицата, понеже бе заобиколена от огромна градина, в която растяха всевъзможни дървета, издигащи се на височина до шест метра. Двойката го посрещна във видимо състояние на шок.

За инспектора това беше пълна загуба на време. Можеше да свърши много по-важни неща, но въпреки че с бившата му съпруга не си говореха от двайсет години, все още бе склонен да ѝ направи услуга.

Майката бе облечена с елегантен светлозелен костюм от рокля и жилетка, а бащата — с черен костюм. Той каза, че започва да се притеснява много за дъщеря си. Знаел, че накрая тя ще се прибере и че е в безопасност — отказвал да мисли другояче — но искал да се посъветва с полицията. Не виждал причина да безпокои органите за издирвания и спасителните екипи или да изпраща известия до радиото, вестниците и телевизията.

— Изчезна съвсем неочаквано — изхлипа майката.

Родителите изглеждаха малко по-възрастни от Ерлендур — вероятно на около шейсет. Управляваха бизнес с детско облекло и той им позволяваше да се радват на висок жизнен стандарт. Годишите не им личаха. Инспекторът забеляза две нови, лъснати до блясък коли пред двойния гараж.

Жената се загърна леко и започна да разказва историята на полицая.

— Случи се в събота... преди три дни, Господи, как бързо лети времето... беше такъв прекрасен ден. Току-що се бяха оженили, венча ги много известен свещеник.

— Свещеникът беше безнадежден случай — обади се бащата. — Дойде на бегом, изтърси няколко клишета и грабна куфарчето си. Изобщо не разбирам защо е толкова известен.

Ала майката не можеше да позволи нещо да помрачи прекрасния ѝ спомен от сватбата.

— Чудесен ден! Слънце и приятно есенно време. Само в църквата имаше поне сто души. Тя имаше толкова приятели... беше толкова популярна. Организирахме приема в един салон тук, в Гардабаер. Как се казваше? Винаги го забравям.

— Гардахолд — каза бащата.

— Много уютно и приятно местенце — продължи тя. — Запълнихме целия салон. Получиха толкова много подаръци. А после, когато... когато...

— ... трябваше да изтанцуват първия танц — намеси се мъжът, защото жена му избухна в сълзи, — онзи глупав младок стоеше на дансинга и чакаше. Извикахме Диса Рос, но тя не се показва. Започнахме да се оглеждаме за нея, но сякаш беше потънала вдън земя.

— Диса Рос... — повтори името Ерлендур.

— Оказа се, че е взела сватбената кола.

— Взела е сватбената кола?

— Лимузината, която ги докара от църквата, с цветята и панделките. Избяга от сватбата просто така. Без предупреждение! Без обяснение!

— От собствената си сватба! — изкрещя майката.

— И не знаете какво я е накарало да го направи?

— Очевидно е размислила — Вдигна рамене жената. — Сигурно е съжалила за женитбата.

— Но защо? — попита инспекторът.

— Моля ви, ще я намерите ли? — попита бащата. — Не ни се обажда и сами виждате колко сме притеснени. Празненството беше пълен провал. Сватбата се развали. Ние сме много объркани. А малкото ни момиченце го няма.

— А сватбената кола? Откриха ли я?

— Да. В Гардастраети.

— Защо точно там?

— Не зная. Тя не познава никого там. Дрехите ѝ бяха в колата. Нейните ежедневни дрехи.

Ерлендур замълча за момент.

— В сватбената кола е имало ежедневни дрехи? — попита накрая той, а наум се зачуди колко трудно бащата бе стигнал до тази част от разговора... Дали не беше отговорен по някакъв начин?

— Свалила е булчинската си рокля и е облякла дрехите, които преди това е сложила в колата си — обясни съпругата.

— Мислите ли, че ще можете да я откриете? — попита мъжът ѝ. — Обадохме се на всичките ѝ познати, но никой не знае нищичко. Не знаем към кого да се обърнем. Мога да ви дам нейна снимка.

Той подаде на Ерлендур снимка от училищните години на младата красива блондинка, която в момента се укриваше. На фотографията момичето се усмихваше.

— Нямате никаква представа какво се е случило, така ли?

— Съвсем никаква — отговори майката на изчезналата.

— Никаква — потвърди бащата.

— Това ли са подаръците? — попита полицаят, гледайки към една огромна маса, отрупана с цветни пакети, красиви панделки, целофан и цветя.

Отиде до нея. За първи път виждаше толкова много подаръци и се чудеше какво ли има под целофана. Сигурно купища скъпи чинии.

— А това какво е? — попита и посочи няколко клонки от дърво, поставени във ваза на единия край на масата. Червени картички във формата на сърце висяха от клонките, завързани с панделки.

— Това е дръвче за пожелания.

— Какво дръвче? — попита Ерлендур. През целия си живот бе присъствал само на една сватба, която се беше състояла преди много години. На нея със сигурност нямаше дръвчета с пожелания.

— Гостите пишат пожелания за булката и младоженеца и ги окачват на дръвчето. Много картички бяха окачени, преди Диса Рос да изчезне — каза майката и отново избърса носа си с кърпичката.

Мобилният телефон на Ерлендур иззвъня от джоба на палтото му. Докато се опитваше да го извади, апаратът се запречи на отвора на джоба и вместо да го измъкне внимателно, което би било толкова лесно, инспекторът го задърпа с всичка сила, докато не го отскубна от джоба. Ръката, с която го държеше, се изстреля назад и събори дръвчето на земята. Ерлендур погледна двойката с виновно изражение и отговори на обаждането.

— Ще идваш ли с нас в Нордурмири? — попита направо Сигурдур Оли без каквато и да било увертюра. — Да огледаме по-добре апартамента?

— Там ли си вече? — попита инспекторът, който се бе обърнал настрани.

— Не, ще те изчакам — отвърна полицаят. — Къде си, по дяволите?

Ерлендур затвори.

— Ще видя какво мога да направя — обърна се той към родителите. — Не смятам, че е в опасност. На дъщеря ви вероятно ѝ е дошло в повече и е отишла при приятели. Не се тревожете излишно. Сигурен съм, че скоро ще се обади.

Двамата съпрузи се наведоха над малките картички, които бяха паднали на земята, и започнаха да ги събират. Ерлендур забеляза, че пропускат няколко, които се бяха изтърколили под стола, и се наведе, за да ги вземе. Прочете пожеланията и изгледа многозначително двойката.

— Виждали ли сте тази? — попита той и им подаде една от картичките.

Бащата прочете написаното и на лицето му се изписа изумено изражение. Той подаде картичката на жена си и тя започна да я препрочита отново и отново, неспособна да осмисли текста. Ерлендур протегна ръка към картичката и отново я прочете. Пожеланието не беше подписано.

— Това почеркът на дъщеря ви ли е? — попита той.

— Така мисля — отвърна майката.

Полицаят обърна хартиеното сърце в ръцете си и препрочете посланието:

ТОЙ Е ЧУДОВИЩЕ КАКВО СЪМ СТОРИЛА?

— Къде беше? — поинтересува се Сигурдур Оли, когато Ерлендур се върна на работа, но не получи отговор.

— Ева Линд търсила ли ме е? — попита го възрастният полицай.

Детективът отговори отрицателно. Той знаеше за дъщерята на инспектора и проблемите ѝ, но никой от двамата не повдигаше тази тема. Личните въпроси рядко присъстваха в разговорите им.

— Нещо ново около Холберг? — попита Ерлендур и влезе право в кабинета си. Сигурдур Оли го последва и затвори вратата. Убийствата в Рейкявик бяха рядкост и в малкото случаи, когато биваха извършвани, предизвикваха огромен публичен интерес. Ето защо Криминалната служба превърна в свое правило практиката да не информира медиите за подробности по своите разследвания, освен ако не е абсолютно наложително. В този случай беше наложително.

— Разбрахме малко повече за него — каза Сигурдур Оли и отвори папката, която носеше. — Роден е в Саударкрокур преди шейсет и девет години. За последно е работил като шофьор на камиони в „Исландски транспорт“. След като се пенсионира, продължил да поработва там от време на време.

Полицаят спря за момент.

— Не трябва ли да поговорим с колегите му? — предложи той и оправи вратовръзката си. С нов костюм, висок и симпатичен, специализирал криминология в американски университет, детективът беше пълната противоположност на Ерлендур — модерен и организиран.

— Какво мислят хората в службата? — попита инспекторът, докато си играеше с едно хлабаво копче на жилетката си, което накрая падна в ръката му. Възрастният полицай беше як и добре сложен, с буйна червеникавокафява коса, един от най-опитните следователи в екипа. Обикновено действаше по свои собствени методи и началниците и колегите му отдавна се бяха отказали да водят битки с него. И Ерлендур не се оплакваше.

— Мислят, че е някоя откачалка — отговори Сигурдур Оли. — В момента търсим зеленото камуфлажно яке. Хлапак, който е искал пари, но се е паникьосал, когато Холберг му отказал.

— Ами семейството на Холберг? Имал ли е такова?

— Никой не се е появил до момента, ала не разполагаме с цялата информация. Все още я събираме. Семейство, приятели, колеги...

— Ако съдя по апартамента му, бих казал, че е живеел сам, и то от доста време.

— Ти, разбира се, знаеш всичко — подметна Сигурдур Оли, но Ерлендур се престори, че не го чу.

— Нещо от патолога? Съдебните следователи?

— Предварителният доклад е при нас. Но в него няма нищо, което да не знаем. Холберг е умрял от удар по главата. Ударът е бил силен, но в общи линии формата на пепелника и острите му ъгли са били решаващи. Черепът се е вдлъбнал навътре и той е починал мигновено или малко след това. Изглежда се е ударил в ръба на масичката за кафе, когато е падал. Има дълбока рана на челото, която съвпада с ръба на масата. Отпечатыците по пепелника са на Холберг, но има поне още два чифта отпечатыци, единият от които е и по молива.

— Значи са на убиеца?

— По всяка вероятност са негови.

— Типично недодялано исландско убийство.

— Типично, да. Точно по тази версия работим.

* * *

Дъждът не спираше, фронтовете с ниско налягане, които се изместваха от вътрешността на Атлантическия океан по това време на годината, се бяха отправили на изток, прекосявайки Исландия, и носеха ветровито, влажно и студено мрачно време. Полицаяте от Криминалната служба за разследвания все още работеха в сградата в Нордурмири. Жълтата полицейска лента, с която беше оградена, напомняше на Ерлендур за електрическо табло — дупка в пътя, върху нея мръсен плик, а от плика мъждука светлина — всичко това завързано прилежно с жълта лента като подарък. По същия начин

полицията бе оградила мястото на убийството с хубавичка жълта найлонова лента, с името на службата отгоре ѝ. Ерлендур и Сигурдур Оли се присъединиха към Елинборг и останалите детективи, които бяха претърсвали щателно сградата в есенната нощ и сега тъкмо привършваха с работата си.

Хората от съседните сгради бяха разпитани, но никой от тях не бе забелязал нещо подозрително около мястото на убийството между понеделник сутринта и времето, когато бе намерено тялото.

Скоро в сградата не остана никой, освен Ерлендур и Сигурдур Оли. Кръвта по килима беше почерняла. Пепелникът беше взет като улика, моливът и тетрадката — също. С други думи, изглеждаше така, сякаш нищо не се беше случило. Детективът отиде да огледа кабинета и коридора към спалнята, а инспекторът се разходи из хола. Сложиха бели гумени ръкавици. По стените на дневната висяха евтини постери в рамки. На лавицата за книги имаше преводни трилъри и книги с тънки корици от читателски клуб — някои прочетени, а други очевидно недокосвани. Липсваха томове с твърди корици. Ерлендур се наведе почти до земята, за да прочете заглавията на най-долния ред, но намери само едно познато — „Лолита“ от Набоков, с тънки корици. Взе я от рафта. Беше английско издание и си личеше, че бе прочетено.

Полицаят остави книгата на мястото ѝ и отиде до бюрото. Бюрото беше в „Г“-образна форма и заемаше единия ъгъл на хола. Нов, модерен стол стоеше до него, с пластмасова подложка отдолу, за да не повреди килима. Писалището изглеждаше много по-старо от стола. Под широкия му работен плот имаше по четири чекмеджета от двете страни и едно голямо в средата, общо девет. На по-малкия плот бе разположен седемнайсетинчов монитор и подвижна дъска за клавиатура, прибрана отдолу. Кутията на компютъра стоеше на пода. Всички чекмеджета бяха заключени.

Сигурдур Оли претърси гардероба в спалнята. Дрехите бяха добре сортирани — чорапи в едното чекмедже, бельо в другото, панталони и пуловери отделно. На закачалките висяха няколко ризи и три костюма — находки от ерата на диското, помисли си детективът, кафяви, на големи райета. Най-долу бяха наредени обувките. Чаршафите бяха в най-горното чекмедже. Мъжът бе оправил леглото си, преди посетителят му да пристигне. Бяло одеяло покриваше юргана и възглавницата, а самият креват беше единичен.

На нощното шкафче имаше часовник с аларма и две книги, едната от които интервюта с известен политик, а другата — албум с фотографии на шведска марка камиони. В чекмеджето се намираха лекарства, медицински спирт, приспивателни, „Панадол“ и малко бурканче с вазелин.

— Да забележа ключове? — обади се Ерлендур, който бе застанал на вратата на спалнята.

— Не. Ключове за врата ли имаш предвид?

— Не, за бюрото.

Инспекторът влезе в кабинета и оттам — в кухнята. Започна да отваря чекмеджетата и шкафовете, но не намери нищо; само прибори за хранене, чаши, черпаци и чинии. Нямаше и следа от ключове. Отиде до закачалката до вратата и се разрови из палтата, ала в тях имаше само малка черна торбичка с връзка ключове и няколко монети в нея. Две по-малки ключета висяха наред с другите ключове за входната врата, апартамента и стаите. Ерлендур се опита да отвори с тях чекмеджетата на бюрото и видя, че едното отключва всичките девет.

Издърпа първо голямото чекмедже в средата на бюрото. То съдържаше основно сметки — за телефон, за ток, за отопление, извлечения от кредитни карти и абонамент за вестник. Долните две вляво бяха празни, а в това отгоре имаше данъчни формуляри и фишове от заплата. В най-горното чекмедже имаше албум със снимки. Все черно-бели, стари фотографии на едни и същи хора от различни години — на някои позираха в хола в Нордурмири, а на други бяха на пикници сред брези и водопада Гулфос. Инспекторът забележа две снимки, за които предположи, че са на убития мъж. Бяха от неговата младост; по-скорошни не се виждаха.

Започна да издърпва чекмеджетата от дясната страна. Горните две бяха празни. В третото откри тесте карти, сгъваем шах и стара мастилница.

Намери фотографията под най-долното чекмедже.

Докато го затваряше, Ерлендур чу слабо шумолене отвътре. Когато отново го отвори и затвори, шумоленето се повтори. Явно чекмеджето се опираше в нещо. Полицаят въздъхна, прилекна и погледна вътре, но не видя нищо. Накрая затвори чекмеджето, ала звукът пак се появи. Коленичи на пода, издърпа го и забележа, че вътре има нещо. Протегна се и го взе.

Беше малка черно-бяла снимка на гроб, направена през зимата в гробище, което не можеше да разпознае. Имаше надгробна плоча и по-голяма част от надписа се виждаше съвсем ясно. Името отгоре беше женско — „Аудур“ — ала нямаше фамилия. Ерлендур не можеше да види ясно датите, затова бръкна в джоба на якето си, взе очилата, сложи ги и доближи снимката до очите си. „1964-1968“. Надгробният надпис обаче почти не се виждаше, понеже буквите бяха малки и не можеха да се прочетат. Инспекторът издуха внимателно прахта от снимката.

Момичето е било едва на четири години, когато е починало.

Погледна навън. Есенният дъжд блъскаше по стъклата на прозорците. Бе едва средата на деня, а небето вече бе забулено в мрак.

Големият камион ревеше в бурята като праисторически звяр и дъждът се лееше отгоре му. На полицията ѝ бе отнело известно време, за да го открие, защото не беше паркиран пред дома на Холберг в Нордурмири, а на един паркинг на изток от Сноррабраут, до медицинския център „Домус Медика“ — на няколко минути пеша от дома на Холберг. Накрая полицаите пуснаха известие по радиото, за да се сдобият с информация за местонахождението му. Един полицейски патрул го бе открил приблизително по същото време, когато Ерлендур и Сигурдур Оли взеха снимката и излязоха от апартамента на Холберг. Съдебните следователи бяха повикани, за да претърсят превозното средство за улики. Камионът беше марка „МАН“ и имаше червена шофьорска кабина. Първоначалният оглед разкри цяла колекция от порносписания. Взеха решение да преместят камиона в управлението на Криминалната служба за по-нататъшния оглед.

Докато траеше преместването на камиона, съдебните следователи се заеха с фотографията. Огледът показва, че снимката е принтирана върху фотографска хартия „Илфорд“, която бе използвана често през шейсетте, но отдавна бе излязла от употреба. Вероятно е била извадена или от самия фотограф, или от аматьор — бе започнала да избелява, заради невнимателното проявяване. На гърба ѝ нямаше нищо и липсваха отличителни белези, по които да се установи кое е гробището, където е направена. Би могло да бъде всяко гробище в страната.

Фотографът е стоял на около три метра от надгробния камък. Снимал е фронтално — или приклепнал, или е бил нисък на ръст. Дори и от това разстояние, ъгълът бе много малък. Около гроба нямаше растителност, а по земята личеше сняг. Не се виждаше друг гроб. Зад надгробната плоча нямаше нищо, освен бяла мъгла.

Съдебните следователи се съсредоточиха върху епитафията, която беше едва забележима, тъй като фотографът бе стоял твърде далече. Направиха многобройни репродукции на снимката и я

увеличиха до такава степен, че всяка буква да се отпечата на лист с формат А5, като всеки лист бе номериран и подреден в същата последователност, както и епитафията на камъка. Буквите не бяха нищо повече от груби образи на черни и бели точки, но попаднеха ли веднъж в компютъра, сянката и резолюцията можеха да бъдат обработени. Някои букви бяха по-ясни от други и така за следователите оставаше само да запълнят празните места. Буквите „М“, „С“ и „О“ се долавяха ясно. Останалите — по-трудно.

Ерлендур позвъни в дома на един от главните мениджъри на отдели в Националната статистическа служба, който с голям зор се съгласи да се срещнат в офиса на службата на улица „Скугасунд“. Инспекторът знаеше, че всички смъртни актове, издадени след хиляда деветстотин и шестнайсета година, се съхраняваха тук. В сградата нямаше никого — персоналът си беше тръгнал преди часове. Отговорникът на отдела се появи след половин час и стисна силно ръката на Ерлендур. Въведе код в охранителната система и пъкна картата си, за да влязат в сградата. Полицаят му обрисова положението, като му съобщи само най-основното.

Разгледаха всички смъртни актове от шейсет и осма година и намериха два на името Аудур. Едната покойница беше на четири години и бе умряла през февруари. Лесно намериха доктора, подписал смъртния акт в националния регистър. Живееше в Рейкявик. Името на майката също фигурираше. Откриха я без никакви затруднения. Името ѝ беше Колбрун. Последният ѝ адрес бе в Кефлавик, от началото на седемдесетте. После отново се разровиха из смъртните актове. Колбрун бе починала през хиляда деветстотин седемдесет и първа, три години след смъртта на дъщеря си.

Момичето бе починало от злокачествен тумор в мозъка.

Майката се беше самоубила.

Младоженецът посрещна Ерлендур в офиса си. Работеше като ръководител на отдела за качество и продажби в компания, внасяща на едро зърнени храни от Америка. Докато седеше в офиса му, инспекторът, който не беше вкусвал американски зърнени храни през живота си, се запита какви ли задължения имаше един ръководител на отдел за качество и продажби. Не го попита, разбира се. Младоженецът носеше добре изгладена бяла риза и дебели тиранти, а ръкавите му бяха запретнати нагоре, сякаш управлението на качеството изискваше неимоверни физически усилия. Беше среден на ръст, леко закръглен и с тънка ивица брада около дебелиите си устни. Името му бе Виго.

— Нямам новини от Диса — каза припряно Виго и седна срещу Ерлендур.

— Нещо, което казахте, ли я...

— Всички мислят така — прекъсна го младоженецът. — Мислят, че вината е моя. Това е най-лошото. Ужасно!

— Забелязахте ли нещо необичайно, преди да избяга? Нещо да я е разстроило?

— Всички просто се забавляваха. Знаете как е на сватба.

— Не, не знам.

— Все някога сте били на сватба, нали?

— Веднъж. Но беше отдавна.

— Дойде време за първия танц. Речите бяха свършили и приятелките на Диса бяха организирали забавление — акордеонистът бе дошъл и ние трябваше да изтанцуваме първия танц. Седях на нашата маса и всички започнаха да се оглеждат за Диса, но нея я нямаше.

— Къде я видяхте за последно?

— Седяхме заедно и тя каза, че отива до тоалетната.

— Вие какво й казахте? Нещо, което да я е разсърдило?

— Съвсем не! Целунах я и й казах да се връща бързо.

— Колко време измина от отиването ѝ до момента, в който започнахте да я търсите?

— Не знам. Седнах при приятелите си, а после излязох навън за цигара — всички пушачи трябваше да излизат навън... Заговорих се с гостите там, а когато седнах отново, акордеонистът дойде при мен, за да ме попита за танца и музиката. Побъбрих си с още няколко души — сигурно е минал половин час, не знам.

— И не я видяхте изобщо през това време, така ли?

— Не. Когато разбрахме, че я няма, настана истинска катастрофа. Всички погледи се вторачиха в мен, сякаш вината беше моя.

— Какво предполагате, че ѝ се е случило?

— Търсих я навсякъде. Говорих с всичките ѝ приятели и роднини, но никой не знаеше нищо... или поне така ми казаха.

— Смятате ли, че някой лъже?

— Е, трябва да бъде все някъде, нали?

— Знаехте ли, че е оставила бележка?

— Не. Каква бележа? Какво искате да кажете?

— Закачила е картичка на дръвчето с пожелания. Текстът гласи: „Той е чудовище, какво съм сторила?“. Знаете ли какво е имала предвид?

— Той е чудовище? — повтори младоженецът. — Кого е имала предвид?

— Мислех, че може да става дума за вас.

— За мен?! — развълнува се Виго. — Никога! Никога не бих ѝ сторил нещо лошо. Не съм аз. Не може да е имала предвид мен.

— Колата, която е взела, е намерена в Гардастраети. Това говори ли ви нещо?

— Тя не познава никого там. Ще я обявите ли за изчезнала?

— Родителите ѝ искат да ѝ дадат време, за да се върне сама.

— А ако не го направи?

— Тогава ще решим — поколеба се в отговора си Ерлендур. — По мое мнение би трябвало да ви потърси. Да ви каже, че е добре.

— Чакайте малко, да не намеквате, че вината е моя и тя не иска да говори с мен, защото съм ѝ направил нещо? Господи, каква ужасна история съчинявате! Знаете ли как се почувствах, когато дойдох на работа в понеделник? Всичките ми колеги бяха на празненството. Дори

шефът ми! Смятате ли, че вината може да бъде моя? Мамка му! Всички мислят, че аз съм виновен!

— Жени — отвърна инспекторът и се изправи. — Трудно се поддават на контрол на качеството.

Ерлендур тъкмо бе пристигнал в офиса си, когато телефонът иззвъня. Веднага разпозна гласа, въпреки че отдавна не го беше чувал. Бе все така ясен, силен и твърд въпреки напредналата възраст. Познаваше Марион Брием от почти трийсет години и отношенията им бяха минали през доста изпитания.

— Току-що се върнах от хижата — каза гласът — и чух новината веднага щом стигнах в града.

— За Холберг ли говориш? — попита Ерлендур.

— Чете ли доклада за него?

— Знам, че Сигурдур Оли проверяваше компютърните данни, но не съм се чувал с него. Какъв доклад?

— Въпросът е дали изобщо е във файловете. Най-вероятно са направили чистка. Съществува ли закон за това как се процедира с изчистените доклади? Унищожават ли ги?

— Накъде биеш?

— Оказва се, че Холберг не е гражданин за пример — каза Марион Брием.

— В какъв смисъл?

— Много вероятно е да е бил изнасилвач.

— По какво съдиш?

— Обвинен е в изнасилване, но не е осъден. Било е през шейсет и трета. Трябва да прегледаш докладите.

— Кой го е обвинил?

— Жена на име Колбрун. Живее в...

— Кефлавик?

— Да, откъде знаеш?

— Намерихме снимка в бюро на Холберг. Изглеждаше така, сякаш някой я беше скрил там. Фотографията е на надгробна плоча на момиче на име Аудур, от гробище, което още не сме установили. Събудих един от живите мъртъвци в Националната статистическа

служба и открих името на Колбрун върху смъртния акт. Била е майка на малката Аудур. Тя също е мъртва.

Марион не отговори.

— Марион? — попита Ерлендур.

— И какво ни казва това? — отвърна накрая гласът.

Инспекторът се замисли.

— Ами, ако Холберг е изнасилвил майката, има голяма вероятност да е баща на момичето и това обяснява защо снимката е била в бюрото му. Детето е било само на четири години, когато е починало — родено е през шейсет и четвърта.

— Холберг не е бил осъден — изтъкна Марион Брием. — Случаят е прекратен поради липса на доказателства.

— Смяташ ли, че си е измислила изнасилването?

— За онези дни е малко вероятно, но нищо не може да се докаже. За една жена винаги е трудно да повдигне обвинение за такъв род насилие. Не можеш да си представиш през какво е преминала преди четиридесет години. Дори днес за жертвата е трудно да се изправи пред съда, а какво остава за тогавашното време. Не вярвам да го е направила за удоволствие. Може би снимката е доказателство за бащинство. Но защо Холберг я е държал в бюрото си? Изнасилването е станало през шейсет и трета. Казваш, че Колбрун е родила дъщеря си през следващата година... След четири години момичето умира. Колбрун я погребва. Без съмнение Холберг е замесен. Може би е направил сам снимката. Но защо? Вероятно това е разковничето.

— Със сигурност не би присъствал на погребението, но може да е отишъл при гроба по-късно и да е направил снимката. Това ли намекваш?

— Това също е възможно.

— Накъде биеш?

— Може би Колбрун е направила сама снимката и я е изпратила на Холберг.

Ерлендур се замисли за момент.

— Но защо? Ако я е изнасилвил, защо да му изпраща снимка на гроба на малкото си момиченце?

— Добър въпрос.

— В смъртния акт пише ли от какво е починала Аудур? — попита Марион Брием. — Злополука ли е било?

— Умряла е от злокачествен тумор в мозъка. Смяташ ли, че това може да е важно?

— Направили ли са аутопсия?

— Да. Името на доктора е върху смъртния акт.

— А майката?

— Умряла е внезапно в дома си.

— Самоубийство?

— Да.

— Не се отбиваш вече — каза Марион Брием след кратко мълчание.

— Много работа — въздъхна Ерлендур. — Страшно много работа.

На следващата сутрин все още валише и по пътя до Кефлавик водата се събираше в дълбоките следи от гумите на превозните средства, които колите се опитваха да избегнат. Дъждът беше толкова проливен, че Ерлендур едва успяваше да вижда през прозорците на колата, по които дъждът барабанеше безмилостно. Чистачките не смогваха да обират водата от предното стъкло и инспекторът стискаше волана толкова здраво, че кокалчетата на пръстите му побеляха. Полицията виждаше смътно стоповете на колата пред него и се опитваше да я следва възможно най-предпазливо.

Пътуваше сам. Така беше най-добре след мъчителния телефонен разговор, който бе провел със сестрата на Колбрун по-рано сутринта. Сестрата бе вписана като най-близък роднина в смъртния акт, ала не искаше да сътрудничи. Отказа да се срещне с него. Вестниците бяха публикували снимка на починалия заедно с името му. Ерлендур я попита дали я е видяла и тъкмо щеше да я попита дали го помни, но жената затвори телефона. Инспекторът реши да провери как би реагирала, ако се появи на входната ѝ врата. Предпочиташе да не се стига дотам полицията да я води при него.

Предишната нощ беше спал лошо. Притесняваше се за Ева Линд и се страхуваше да не направи нещо глупаво. Тя имаше мобилен телефон, но всеки път, когато ѝ позвънеше, операторът съобщаваше, че няма връзка с този номер. Ерлендур рядко помнеше сънищата си. Будеше се с откъслечни спомени от някой кошмар, а после го забравяше напълно.

Полицията разполагаше с оскъдна, но ценна информация за Колбрун. Бе родена през хиляда деветстотин трийсет и четвърта година и бе повдигнала обвинение в изнасилване срещу Холберг на двайсет и трети ноември хиляда деветстотин шейсет и трета. Преди Ерлендур да тръгне за Кефлавик, Сигурдур Оли му бе описал накратко случая, за който се бе информирал от полицейска папка, открита в архивите след подшушването на Марион Брием.

Колбрун била на трийсет, когато родила дъщеря си Аудур. Това се случило девет месеца след изнасилването. Според свидетелите на Колбрун тя се запознала с Холберг в клуба за танци „Крос“, намиращ се между Кефлавик и Нярдвик. Било събота вечер. Жената не го познавала и не го била виждала преди. Придружавали я две приятелки, а Холберг бил с още двама мъже. Когато танците свършили, всички отишли в дома на една от приятелките на Колбрун. Късно през нощта тя се приготвила да тръгне и Холберг ѝ предложил да я придружи. Тя не възразила. Никой от тях не бил под влияние на алкохола. Колбрун казала, че е изпила две малки водки с кола в танцовия клуб, но нищо друго след това. Холберг пък бил съвсем трезвен. Жената го чула да казва, че взема пеницилин заради ушна инфекция. Медицинското свидетелство, прикрепено към обвинителния акт, потвърждавало това.

* * *

Холберг попитал дали може да поръча по телефона такси, което да го закара до Рейкявик. Колбрун се поколебала за момент, но после го поканила у дома си. Той отишъл в хола, за да се обади, а тя свалила палтото си в коридора и отишла до кухнята за чаша вода. Не чула разговора, ако изобщо е имало такъв. Изведнъж усетила, че мъжът стои зад нея, докато била с лице към кухненската мивка.

Толкова се стреснала, че изпуснала чашата и разляла водата върху кухненската маса. Развикала се, когато ръцете му сграбчили гърдите ѝ, и се отдръпнала от него в ъгъла.

— Какво правиш? — попитала.

— Не може ли малко да се позабавляваме? — усмихнал се той и застанал пред нея със своята мускулеста фигура, силни ръце и дебели пръсти.

— Искам да си тръгнеш! — настояла тя. — Веднага! Ако обичаш, върви си!

— Не може ли малко да се позабавляваме? — повторил той. Направил крачка към нея, а тя опитала да се защити с ръце.

— Не се приближавай! — изкрещяла. — Ще се обадя в полицията!

Изведнъж Колбрун осъзнала, че е съвсем сама и беззащитна с този непознат, когото сама допуснала в дома си. В този момент той се приближил още повече, извил ръцете ѝ зад гърба ѝ и се опитал да я целуне.

Тя се съпротивлявала, но било безполезно. Опитала се да говори с него и да го разубеди, но единственото, което почувствала, била собствената ѝ уязвимост.

* * *

Мислите на Ерлендур бяха прекъснати от клаксона на гигантски камион, който го застигна и изсипа литри дъждовна вода върху колата му. Полицаят завъртя волана и за момент автомобилът затанцува по хлъзгавия път. Задницата му поднесе и за момент инспекторът реши, че губи контрол над колата и ще изхвърчи от пътя в полето. Натисна спирачката почти докрай и успя да се задържи на пътя, ругаейки шофьора на камиона, който вече се бе скрил от погледа му в проливния дъжд.

Двайсет минути по-късно спря пред малка къща от гофрирана ламарина в най-старата част на Кефлавик. Постройката бе боядисана в бяло, а около нея имаше малка ограда и грижливо поддържана градина. Името на сестрата бе Елин — няколко години по-възрастна от Колбрун и понастоящем пенсионерка. Беше в коридора по палто и очевидно се канеше да излезе, когато Ерлендур позвъни на звънеца. Изгледа го учудено — ниска, слаба жена, със сурово изражение и пронизващ поглед, високи скули и бръчки около устата.

— Не ви ли казах, че не желая да имам нищо общо с вас и с полицията? — попита ядосано, когато инспекторът се представи.

— Зная — отвърна Ерлендур, — но...

— Моля ви да ме оставите на мира — настоя тя. — Не е трябвало да си губите времето, за да идвате чак дотук.

Елин стъпи върху стелката пред вратата, затвори вратата след себе си и слезе по трите стъпала, водещи към градината, след което отвори малката порта на оградата и я остави така — ясен знак, че би желала полицията да си тръгне. Не се обърна, за да го погледне. Ерлендур остана на стълбите, загледан подире ѝ.

— Знаете, че Холберг е бил убит! — извика той.

Тя не отговори.

— Убит е в дома си. Знаете го!

В този момент инспекторът вече се намираше на най-долното стъпало и забърза след нея. Жената държеше черен чадър, върху който се изливаше проливният дъжд, а Ерлендур не носеше нищо, освен шапка, която да го пази от дъжда. Пенсионерката ускори крачка и инспекторът се затича, за да я настигне. Не знаеше какво да й каже, за да я накара да го изслуша. Не знаеше и защо тя реагира по този начин.

— Искях да ви попитам за Аудур — рече той.

Елин внезапно спря, обърна се и го погледна презрително.

— Мръсно ченге! — изсъска през зъби. — Не смей да споменаващ името й! Как смееш? След всичко, което причинихте на майка й! Махай се! Веднага се махай! Мръсно ченге!

Погледна Ерлендур с омраза и той също се втренчи в нея.

— След всичко, което сме й направили ли? — попита той. — На кого?

— Махай се! — извика тя, след което се обърна и продължи, оставяйки полиция на мястото, където беше. Той се отказа да я гони и остана да я гледа как се изгубва в дъжда, стъпвайки леко приведена, със зеления си дъждобран и черните си боти. Накрая се обърна и се върна до колата си, която бе паркирал до къщата. Влезе вътре, взе си цигара и отвори малко прозореца. Сетне запали двигателя и бавно потегли.

Щом вдиша дима, почувства слаба болка в средата на гърдите си. Болката не беше нова — причиняваше му безпокойство вече почти година. Неясна болка, която се появяваше сутрин, но обикновено изчезваше скоро след като станеше от леглото. Матракът, на който спеше, не беше удобен. Понякога цялото тяло го болеше, ако останеше да лежи прекалено дълго.

Вдиша дима. Надяваше се причината да е в матрака.

Докато Ерлендур гасеше цигарата си, мобилният телефон в джоба на палтото му иззвъня. Беше главният съдебен следовател и се обаждаше с новини, че са успели да разчетат надписа на надгробния камък и са го открили в Библията.

— Взет е от шейсет и четвърти псалм — каза следователят.

— И? — попита инспекторът.

— „Опази живота ми от страх от враговете мои“.

— Какво?

— Това пише на надгробния камък — „Опази живота ми от страх от враговете мои“. От шейсет и четвърти псалм.

— „Опази живота ми от страх от враговете мои“.

— Дали това ще ви помогне?

— Нямам представа.

— Има два отпечатъка по снимката.

— Да, Сигурдур Оли ми каза.

— Едните са на Холберг, но другите не са в базата данни. Доста неясни са. Много стари отпечатъци.

— Може ли да се определи с какъв апарат е направена снимката?

— попита Ерлендур.

— Невъзможно е да се каже. Но със сигурност не е висококачествен.

Сигурдур Оли паркира колата си в двора на транспортна компания „Исландски транспорт“ — встрани, за да не пречи на движението. Камионите бяха строени в редици. Едни биваха товарени, други потегляха на път, а трети влизаха на заден вход в склада. Силна миризма на нафта и бензин изпълваше въздуха, а шумът от двигателите беше оглушителен. Служители и клиенти тичаха трескаво напред-назад.

Метеорологичната служба бе предсказала още влажно време. Сигурдур Оли се опита да се предпази от дъжда, като вдигна палтото над главата си, и се затича към склада. Бе се насочил към управителя, който преглеждаше документи в една остъклена кабинка и изглеждаше много зает.

Пълничкият мъж бе облечен в син анорак, пристегнат с едно-единствено копче на корема, и държеше загасена цигара в ръка. Той каза, че е чул за смъртта на Холберг и добре го е познавал. Описа го като човек, на когото можело да се разчита, и съвестен работник. От десетилетия пътувал от единия край на Исландия до другия и познавал пътищата й като собствената си длан. Бил потаен, никога не говорел за себе си, не задавал лични въпроси и не се сприятелил с никого в компанията. Не говорел за предишната си работа, но оставил впечатлението, че и преди е бил шофьор на камион. Нямал жена и деца, доколкото пълничкият мъж знаел. Никога не бил споменавал най-близките си хора.

— Това е накратко — каза накрая управителят, сякаш за да прекрати разговора, и извади запалка от джоба на анорака си, с която запали цигарата. — Срам и позор — *пуф!* — да му се случи такова нещо! — *паф!*

— С кого беше най-близък тук? — попита Сигурдур Оли, опитвайки се да не вдиша от отвратителния цигарен дим.

— Говорете с Хилмар, мисля, че той го познаваше най-добре. Той е най-отпред. От Рейдарфьордур е и понякога преспиваше у

Холберг в Нордурмири, когато се налагаше да остане в града. В шофьорската професия има правила за почивка, с които водачите трябва да се съобразяват, затова трябва да имат къде да преспят в столицата.

— Знаете ли дали е бил при него миналия уикенд?

— Не, курсът му беше на изток. Но може да е бил у Холберг през почивните дни предната седмица.

— Имате ли представа дали някой би искал да му навреди? Да е имало някакво търкане тук, в работата, или...

— Не, не, нямаше — *пуф!* — нищо — *паф!* — такова. — Мъжът се опитваше да разпали цигарата си. — Говори — *пуф!* — с Хилмар, — *паф!* — приятелю. Може би той ще ти помогне.

Сигурдур Оли намери Хилмар, следвайки указанията на управителя. Шофьорът стоеше до платформата на един от складовете и наблюдаваше разтоварването на един камион. Беше едър мъж, висок два метра, мускулест и червендалест. От ръцете, които се подаваха изпод тениската му, личеше, че бе силно окосмен. Изглеждаше на около петдесет. Старомодни тиранти държаха опърпаните му джинси. Един малък самотоварач с билково подемно устройство разтоварваше камиона, а друг камион се закачаше на следващия електрокар; в същото време двама шофьори започнаха припряно да натискат клаксоните си и си отправиха обиди.

Сигурдур Оли отиде до Хилмар и го потупа по рамото, но мъжът не го забеляза. Тогава го потупа по-силно и накрая приятелят на Холберг се обърна. Той видя, че детективът му говори нещо, но не можеше да го чуе и го загледа от висотата на своите два метра с тъп телешки взор. Сигурдур Оли повтори по-силно, но напразно. Накрая започна да вика и сякаш му се стори, че в очите на Хилмар проблесна искрица, но уви! Здравеният само поклати глава и посочи ухото си, в знак, че не го чува.

Тогава детективът мобилизира всичките си усилия, наведе се напред, изправи се на пръсти и изкрещя точно в момента, когато всички машини замлъкнаха, при което думите му отекнаха с цялата си сила в огромния склад и навън в двора:

— *При Холберг ли спяхте?*

Мъжът чистеше листата от градината си, когато Ерлендур застана до оградата му. Полицаят дълго гледа бавните му старчески движения и най-накрая човекът вдигна поглед. Избърса нос. Сякаш не го беше грижа, че валише, че листата са се оплели и се събират трудно. Не бързаше за никъде — загребваше шумата с греблото и я слагаше на купчини. Все още живееше в Кефлавик. Бе роден и отраснал тук.

Ерлендур бе помолил Елинборг да събере информация за възрастния човек, когото сега наблюдаваше, и тя бе изровила основните детайли — полицейската му кариера, многобройните оплаквания срещу методите му, които бе провокирал през дългите си години служба, отношението му към случая Колбрун и това, че е бил специално порицан за него. Колежката му бе позвънила, за да му даде информацията, докато Ерлендур обядваше в Кефлавик. Детективът бе решил да отложи визитата за следващия ден, но после си помисли, че не си струва да се връща в Рейкявик и сетне да пътува обратно в тази буря, ето защо дойде направо тук.

Мъжът бе облечен със зелен анорак, а на главата си носеше бейзболна шапка. Побелелите му, кокалести пръсти се бяха вкопчили в дръжката на греблото. Беше висок и личеше, че е бил силен преди години, но сега бе просто сбръчкан и сополив старец. Старец, който върши нещо в градината си. Възрастният мъж вдигна глава от шумата, но не обърна особено внимание на своя наблюдател. Мина доста време, докато Ерлендур се реши да направи първата стъпка.

— Защо сестра ѝ не иска да разговаря с мен? — попита детективът, а старецът го изгледа недоумяващо.

— Моля? — Старецът прекъсна заниманието си. — Кой си ти?

— Как се отнесохте с Колбрун, когато е дошла при вас, за да повдигне обвинение?

Пенсионерът се втренчи в непознатия, който бе влязъл в градината му, и избърса носа си. Изгледа го от горе до долу.

— Познавам ли те? — попита той. — За какво говориш? Кой си ти?

— Казвам се Ерлендур. Разследвам убийството на мъж от Рейкявик на име Холберг. Бил е обвинен в изнасилване преди около четиридесет години. Вие сте провели разследването. Жената, която е била изнасилена, се казва Колбрун. Мъртва е. Сестра ѝ не желае да разговаря с полицията по причини, които се опитвам да изясня. Каза ми: „След онова, което ѝ сторихте“. Искam да знам какво има предвид.

Старецът стоеше пред инспектора, без да продума, и го гледаше смаяно в очите.

— Какво сте ѝ сторили? — повтори Ерлендур.

— Не помня... какво право имате? Що за обидно поведение е това! — Гласът му леко потрепери. — Махайте се от градината ми, или ще извикам полиция.

— Няма да стане, Рунар — полицаят съм аз и нямам време за подобни глупости.

Възрастният мъж размисли.

— Това нов метод ли е? Да нападате хората с обвинения и обиди?

— Радвам се, че споменаваш методи и обиди — каза Ерлендур. — По едно и също време си имал осем обвинения за нарушения на дълга, включително и обвинение за жестокост. Не знам на кого си вършел услуги, за да пази работата ти, но явно не си се постарал достатъчно, защото накрая си напуснал позорно полицията. Уволнен...

— Затваряй си устата! — прекъсна го Рунар и се огледа нервно наоколо. — Как смееш!

— ... заради множество случаи на сексуален тормоз.

Побелелите, кокалести ръце стиснаха силно дръжката и кожата на стареца се опъна, докато кокалчетата му не изхвъркнаха. Лицето му се сви, около устата му се образуваха бръчици на ненавист и той изгледа мъжа пред себе си с такава злоба, че очите му се присвиха до процепи. По пътя за насам Ерлендур се чудеше дали Рунар не бива да бъде наказан за това, което бе направил в своя предишен живот — в годините, в които е бил онзи човек. От доста отдавна беше в полицията и бе чувал историите за Рунар и безчинствата му. Дори го беше срещал няколко пъти преди много години, но човекът, когото сега видя в градината, бе тъй стар и грохнал, че не можa веднага да разпознае онази личност. Историите за Рунар все още се носеха из полицията.

Веднъж бе прочел някъде, че миналото е напълно друг свят, и бе напълно съгласен с това. Знаеше, че времената се менят, а също и хората, ала не бе готов да прости за миналото.

Двамата стояха в градината, вперили погледи един в друг.

— Каква е историята за Колбрун? — попита Ерлендур.

— Махай се!

— Не и преди да ми разкажеш за нея.

— Колбрун беше мръсна курва! — ненадейно изсъска Рунар през зъби. — Отговорих ти, а сега се махай! Всичко, което наговори на мен и за мен, е долна лъжа. Нямаше никакво изнасилване. Лъжеше!

Инспекторът си представи как Колбрун застава пред този мъж преди всичките тези години, за да повдигне обвинението. Представи си как постепенно е събирала кураж, докато накрая се решава да отиде в полицията, за да разкаже за случилото се. Представи си ужаса, който е преживяла. Ужасът, който е искала да забрави, за да остане само лош сън, от който да се събуди. Щом обаче е отишла, е разбрала, че никога няма да се събуди. Била е осквернена и ограбена.

— Появи се цели три дни след инцидента и обвини онзи мъж в изнасилване — процеди Рунар. — Не беше много убедително.

— И ти я отпрати, така ли?

— Тя лъжеше.

— А ти ѝ се присмя, омаловажи случилото се и ѝ каза да забрави за това. Но тя не е забравила, нали?

Старецът погледна Ерлендур с омраза.

— Отишла е в Рейкявик, нали?

— Холберг не беше обявен за виновен.

— И кой според теб има заслугата за това?

Инспекторът си представи как Колбрун се кара с Рунар в кабинета. Да се кара с тази личност! С този звяр! Да спори, за да защити истината за това, което е преживяла. Да се опитва да го убеди, че казва истината, сякаш той бе върховният съдия по случая ѝ.

* * *

Трябваше да събере всичките си сили, за да свърже събитията от онази нощ и да се опита да му ги разкаже в последователност, но това

беше твърде болезнено. Не можеше да опише нещо толкова неопишуемо, отвращаващо и грозно. Някак успя да събере парчетата на историята. Това ехидна усмивка ли беше? Не, полицаят не би реагирал така. Може би ѝ се стори. Тогава той започна да я разпитва за подробностите.

— Разкажи ми точно какво стана.

Тя го погледна смутено, а после колебливо започна историята си отначало.

— Не, това вече го чух. Разкажи ми как стана. Носила си гащички. Как ти ги свали? Как ти го вкара?

Наистина ли я питаше това? После тя поиска да узнае дали има жени полицаи в управлението.

— Не. Ако искаш да обвиниш този мъж в изнасилване, трябва да ми кажеш повече подробности, разбра ли? Подведе ли го по някакъв начин, за да си помисли, че го искаш?

Да го иска ли? С премаял глас му каза, че определено не го е подвела.

— Трябва да ми разкажеш. Как ти свали пликчетата?

Сега вече бе сигурна, че усмивката беше ехидна. Разпитваше я нагло, съмняваше се в думите ѝ, беше груб и някои от въпросите му бяха открито обидни и подли. Държеше се така, сякаш тя бе провокирала изнасилването и бе поискала да прави секс с мъжа, но вероятно бе размислила твърде късно — нали се сецате, прекалено късно, за да се откаже.

— Няма никакъв смисъл в това да ходиш на танци и да флиртуваш с мъж, а после да спреш по средата. Просто няма смисъл — рече той.

По това време тя вече хлипаше, а накрая отвори чантата си, извади найлонов плик и му го подаде. Полицаят разтвори плика и извади оттам разкъсаното ѝ бельо...

* * *

Рунар пусна греблото и се опита да заобиколи Ерлендур, но инспекторът му препречи пътя и го прикова до стената на къщата. Двамата се гледаха очи в очи.

— Дала ти е доказателство! Единственото доказателство, което е имала. Била е сигурна, че Холберг е оставил някакви следи...

— Не ми е давала нищо! — изсъска Рунар. — Остави ме на мира!

— Дала ти е чифт бикини.

— Излъгала е!

— Трябвало е на момента да те уволнят, жалък гаден звяр!

Отвратен, Ерлендур се отдръпна бавно от грохналия старец, който стоеше притиснат до стената.

— Само ѝ показах какво да очаква, ако повдигне обвинение — сякаш изписка той. — Направих ѝ услуга. В съда се смеят на такива случаи.

Инспекторът се обърна и си тръгна, замислен как Господ, ако изобщо съществуваше, можеше да позволи на някой като Рунар да доживее до стари години, а да отнеме живота на едно четиригодишно момиченце.

Смяташе да се върне и да се види отново със сестрата на Колбрун, но първо се отби в библиотеката на Кефлавик. Разходи се между рафтовете, разгледа заглавията на книгите и накрая намери Библията. Познаваше добре тази книга. Отвори на Псалмите, намери номер шейсет и четири и прочете стиха, който бе изписан на паметната плоча: „Опази живота ми от страх от враговете мои“.

Не се бе излъгал. Епитафията бе продължение на първия стих от Псалма. Ерлендур го препрочете няколко пъти, като замислено проследяваше с пръст редовете и тихичко повтаряше изречението, застанал сам до лавицата.

Първият стих от Псалма беше молба към бога. Ерлендур чу безмълвния вопъл на жената през всичките тези години.

„Чуй гласа ми, о, Боже, докато се моля.“

Ерлендур спря колата си пред бялата къща от гофрирана ламарина и изключи двигателя. Остана вътре, докато допуши цигарата си. Опитваше се да откаже пушенето и бе намалил цигарите до пет в спокойните дни. Тази беше осмата му за днес, а още нямаше три следобед.

Инспекторът излезе от автомобила, изкачи стълбите пред къщата и позвъни на звънеца. Изчака няколко минути, но никой не отвори. Позвъни отново. Никакъв резултат. Тогава надзърна вътре през прозореца и видя, че до вратата има зелено палто, чадър и обувки. Мъжът пак натисна звънеца и се качи на последното стъпало, за да се скрие от дъжда. Изведнъж вратата се отвори и Елин го изгледа навъсено отвътре.

— Не чухте ли да ме оставите на мира! Вървете си! Махайте се!
— Тя се опита да затръшне вратата, но Ерлендур ѝ попречи с крак.

— Не всички сме като Рунар — рече той. — Разбрах, че не се е отнесъл както трябва със сестра ви. Отидох и говорих с него. Това, което е направил, е непростимо, но вече не може да се поправи. Един грохнал старец никога няма да разбере грешката си.

— Оставете ме на мира!

— Налага се да говоря с вас. Ако не успея по този начин, ще бъда принуден да ви отведа за разпит. Искам да го избегна.

Инспекторът извади снимката на гробището от джоба си и я пхна през процепа на вратата.

— Намерих тази снимка в апартамента на Холберг — каза той.

Елин не отговори. Измина дълго време. Ерлендур продължаваше да държи фотографията през откrehнатата врата и не виждаше жената, която все още затискаше вратата отвътре. Изведнъж полицаят усети как натискът върху крака му отслабва и сестрата взема снимката. Скоро вратата се отвори. Жената се скри в къщата, а инспекторът влезе в преддверието и внимателно затвори вратата след себе си.

Елин бе изчезнала в малка гостна и Ерлендур се зачуди дали все пак не трябваше да свали мокрите си обувки. Накрая ги избърса в стелката и последва жената в гостната, минавайки покрай спретнатата кухня и кабинет. По стените на гостната висяха картини и бродерии в златисти рамки, а в единия ъгъл стоеше електрически орган.

— Виждали ли сте тази снимка? — попита полицаят.

— Да, виждала съм я и преди — отговори тя.

— Сестра ви имаше ли някакви контакти с Холберг след... инцидента?

— Не, никакви, доколкото знам. Как ли пък не!

— Не е ли направила кръвен тест, за да установи дали той е бащата?

— Защо да го прави?

— Би потвърдило показанията ѝ. Че е била изнасилена.

Елин вдигна поглед от снимката, загледа се в детектива за няколко секунди и каза:

— Вие всички сте еднакви. Твърде мързеливи сте, за да свършите каквото и да било.

— Така ли мислите?

— Не разгледахте ли случая?

— Мислех, че знам основните детайли.

— Холберг не отрече, че са имали полов контакт. Беше хитър. Отрече, че е било изнасилване. Каза, че сестра ми го е искала. Твърдеше, че тя го е съблазнила и го е поканила да отидат в дома ѝ. Това беше много силен аргумент. Че Колбрун е правила секс с него по собствена воля. Правеше се на невинен. Невинен, това животно!

— Но...

— Колбрун не желаше да докаже бащинството. Не искаше Холберг да има нищо общо с нейното дете. Дори и да го беше направила, това нямаше да промени нищо по случая и кръвният тест щеше да бъде безполезен.

— Извинете, не знаех.

— Всичко, с което разполагаше сестра ми, бяха чифт бикини — продължи Елин. — Не беше пребита. Тя не беше силна, не се е борила дълго. Каза ми, че се е сковала от страх, когато започнал да я опипва в кухнята. Избутал я в спалнята и нахълтал след нея. Два пъти. Държал я до себе си, опипвал я и ѝ говорил мръсотии, докато не бил готов да го

направи отново. Минали три дни, докато сестра ми събере кураж и отиде в полицията. Медицинският преглед, който ѝ направиха по-късно, също не беше от полза. Тя така и не разбра какво го бе накарало да я нападне. Обвиняваше се, че го е провокирала. Мислеше, че сигурно го е подвела на събирането, на което отишли, след като танцовият клуб затворил. Че може би е казала или намекнала нещо, което го е подбудило. Обвиняваше себе си. Предполагам, че това е често срещана реакция.

Жената замълча.

— Когато най-накрая предприе нещо, попадна на Рунар — продължи след малко. — Бих отишла с нея, но тя изпитваше такъв срам, че не сподели с никого за случилото се дълго след това. Холберг я заплашил. Казал ѝ, че ако направи нещо, ще се върне и ще я измъчва. Решила да отиде в полицията, понеже мислела, че така ще се почувства в безопасност. Че ще ѝ помогнат. Едва когато Рунар я отпратил вкъщи, след като си поиграл с нея, взел бикините и ѝ казал да забрави цялата история, тя дойде при мен.

— Не са открили бикините — каза Ерлендур. — Рунар е отрекъл...

— Колбрун каза, че му ги е дала, а сестра ми никога не лъжеше. Какво си въобразява този мъж?! Виждам го как се разхожда спокойно из града, дори тук, засичам го в супермаркета, в магазина за риба. Веднъж му се разкрещях. Не се сдържах. А той ме погледна така, сякаш се забавляваше. Хилеше се насреща ми. Колбрун ми каза за подигравателната му физиономия. Този звяр ми заяви, че сестра ми не му е давала никакви бикини и че показанията ѝ са съвсем объркани, вероятно заради случилото се. Затова я изпратил вкъщи.

— Накрая е получил предупреждение — въздъхна Ерлендур, — но не е имало голям ефект. Рунар постоянно е получавал предупреждения. В полицията е имал славата на гангстер, но някой е стоял зад гърба му. Е, стоял е, докато е можел. Накрая са го уволнили.

— Нямало достатъчно основания за повдигане на обвинение, така казаха. Рунар бил прав, Колбрун трябвало просто да забрави за случилото се. Беше чакала твърде дълго и бе постъпила като глупачка — измила цялата къща, изпрала и чаршафите и така заличила всички доказателства. Запазила само бикините. След всичко, което преживяла, все пак запазила едно доказателство. Мислела, че ще бъде достатъчно.

Мислела, че ще бъде достатъчно просто да каже истината. Искала да заличи неприятния инцидент от живота си. Не искала да живее с него. А и, както казах, не приличаше на бита. Устната ѝ беше сцепена на мястото, където е държал устата ѝ, и едното ѝ око бе насинено, но нямаше други наранявания.

— Успя ли да го преживее?

— Никога. Сестра ми беше много чувствителна жена. Имаше красива душа и бе лесна плячка за злодеи като Холберг и Рунар. Те са го усетили. И двамата са я нападнали — всеки по свой собствен начин. Нахвърлили са се върху плячката си. — Тя сведе поглед. — Зверове!

Ерлендур изчака малко, преди да продължи.

— Как реагира тя, когато разбра, че е бременна? — попита после.

— Много разумно, според мен. Радваше се на детето, въпреки обстоятелствата. Обичаше Аудур истински. Двете бяха силно привързани една към друга и сестра ми се грижеше добре за нея. Даваше ѝ всичко. Горкото ни детенце.

— Значи Холберг е знаел, че детето е било негово?

— Знаеше, разбира се, но го отричаше напълно. Казваше, че Аудур няма нищо общо с него. Обвини сестра ми, че е спала с други мъже.

— Тоест двамата никога не са поддържали връзка — нито заради детето, нито...

— Да поддържат връзка! Никога! Как можете да си представите подобно нещо? Абсурд.

— Значи Колбрун не би му изпратила снимката?

— Не. Изключено е.

— Може би я е направил сам. Или някой, който е знаел историята, я е направил и му я е изпратил. Може би е видял известието за смъртта във вестниците. Имаше ли публикуван некролог на Аудур?

— Имаше... в местния вестник. Написах кратък некролог. Вероятно е прочел него.

— Тук, в Кефлавик, ли е погребана Аудур?

— Не, сестра ми и аз сме от Сандгерди. Има едно малко гробище в Хвалснес, малко извън града. Колбрун искаше дъщеря ѝ да бъде погребана там. Беше средата на зимата. Беше им много трудно да изкопаят гроба.

— В смъртния акт пише, че е починала от мозъчен тумор...

— Това беше обяснението, което дадох на сестра ми. Аудур умря внезапно. Издъхна в ръцете ни, горкичкото малко създание, а ние не можахме да направим нищо... Караше четвъртата си годинка...

Елин вдигна поглед от снимката и погледна Ерлендур.

— Умря внезапно...

* * *

В къщата бе тъмно и въпросите ехтяха в мрака, натежал от въпроси и печал.

Елин бавно се изправи и включи слабата старомодна лампа в коридора на път за кухнята. Ерлендур чу пускане на кран, след малко в някакъв съд бе налята вода, а после бе отворена тенекиена кутия и се разнесе аромат на кафе. Инспекторът се изправи и започна да разглежда картините по стените. Някои бяха нарисувани с молив, а други с боя. Имаше пастел на дете, поставен в черна рамка. Накрая детективът намери това, което търсеше. Две снимки, направени вероятно през две години. Снимки на Аудур.

По-старата фотография бе правена в студио. Черно-бяла. Момиченцето не беше на повече от годинка, седеше на голяма възглавница и бе облечено в хубава рокличка, с панделка в косата и дрънкалка в едната ръчичка. Бе обърната леко встрани от фотографа и се усмихваше, а отдолу се подаваха четири малки зъбчета. На другата снимка Аудур бе приблизително на три години. Ерлендур реши, че бе правена от майка ѝ. Оцветена снимка. Детето бе застанало между храсти, а точно отгоре му падаха слънчеви лъчи. Носеше дебел червен пуловер и малка поличка, бели чорапки и черни обувки с блестящи катарамии. Гледаше право в апарата. Изражението ѝ бе сериозно. Вероятно не е искала да се усмихне за снимката, помисли си той.

— Колбрун така и не преживя загубата ѝ — обади се Елин, застанала на вратата на гостната.

— Това сигурно е най-ужасното нещо, което може да се случи на някого — каза Ерлендур и пое чашата с кафе.

Жената отново седна на дивана със своята чаша, а полицаят се разположи срещу нея и отпи от кафето си.

— Запалете цигара, ако искате — предложи му тя.

— Опитвам се да ги откажа — отвърна Ерлендур, стараяйки се думите му да не звучат като оправдание.

Мисълта за болката в гърдите пробяга в съзнанието му, но все пак извади смаккан пакет цигари от джоба си и взе една от тях. Деветата му цигара за деня. Елин сложи пепелник пред него.

— Господ се смили над нея и тя не се мъчи дълго — рече тя. — Започна да чувства болки в главата си. Сякаш имаше главоболие, но докторът, който я преглеждаше, твърдеше, че е детска мигрена. Даваше ѝ някакви хапчета, но те не помогнаха. Не беше добър лекар. Колбрун ми каза, че дъхът му миришел на алкохол и че това я тревожи. А после всичко стана ненадейно. Състоянието на Аудур внезапно се влоши. Споменаха за рак на кожата, който докторът е трябвало да забележи. Имало петна. В болницата ги нарекоха *café au lait*^[1]. Главно под мишниците. Накрая я изпратиха в болницата в Кефлавик, където решиха, че е някакъв вид неврален тумор. Оказа се, че е било мозъчен тумор. Всичко приключи за шест месеца.

Елин се умълча за момент.

— Както ви казах, след това Колбрун вече не беше същата — въздъхна тя. — Не мисля, че някой е способен да преодолее такава трагедия.

— Направиха ли аутопсия на Аудур? — попита Ерлендур и си представи как малкото телце, осветено от флуоресцентни лампи, лежи върху студена стоманена маса с Y-образен разрез на гърдите си.

— Колбрун не би одобрила това — обясни събеседничката му, — но нямаше думата. Поболя се от мъка, щом разбра, че са отваряли Аудур. Никого не искаше да чуе. Не можеше да понесе мисълта, че са разрязали момиченцето ѝ. Но детето бе мъртво и нищо не можеше да промени това. Аутопсията потвърди диагнозата. Откриха злокачествен тумор в мозъка.

— А какво се случи със сестра ви?

— Самоуби се три години по-късно. Изпадна в болезнена депресия и имаше нужда от медицински грижи. Прекара известно време в психиатрията в Рейкявик, а после се върна в Кефлавик. Грижех се за нея ден след ден, но тя сякаш бе мъртва. Нямаше воля за живот. Аудур бе донесла радост в живота ѝ след онази отвратителна случка, а сега нея я нямаше.

Елин погледна Ерлендур.

— Сигурно се питате как го е направила?

Той не отговори.

— Влязла в банята и прерязала вените на двете си ръце. Купила бръснарски ножчета, за да се самоубие.

Жената замълча и мракът в дневната ги обгърна.

— Знаете ли какво изниква в ума ми, когато говоря за самоубийството? Не е кръвта в банята. Не е и споменът за сестра ми, която лежи в кървавата вода. Нито разрязаните вени. Представям си единствено как Колбрун влиза в магазина и купува ножчетата. Дала е пари на продавача! Платила е за тях!

Елин замълча.

— Не е ли странно как работи мозъкът ни? — попита тя, сякаш въпросът бе отправен към самата нея.

Ерлендур не знаеше какво да отговори.

— Аз я намерих — продължи жената. — Беше го нагласила. Обади ми се и ме помоли да я навестя същата вечер. Поговорихме малко по телефона. Винаги имах едно наум заради депресията ѝ, но тя сякаш бе изплувала от дъното. Сякаш мъглата се бе разредила. Звучеше тъй, сякаш можеше отново да заживее живота си. В гласа ѝ нямаше никакъв намек, че вечерта смята да се самоубие. Напротив. Говорихме за бъдещето. Решихме заедно да тръгнем на пътешествие. Когато я открих, на лицето ѝ бе изписан покой, какъвто не бях виждала там от години. Но аз знаех, че не се бе примирила нито за миг и душата ѝ не бе намерила покой.

— Трябва да ви попитам само още нещо, а после ще ви оставя — каза Ерлендур. — Отговорът ви е изключително важен.

— Какво е то?

— Знаете ли нещо за убийството на Холберг?

— Не, не зная.

— И не сте участвали в него... пряко или косвено?

— Не.

За момент и двамата останаха смълчани.

— В епитафията, която е избрала за дъщеря си, се говори за врага — наруши мълчанието Ерлендур.

— „Опази живота ми от страх от враговете мои“ — кимна Елин. — Да, сама го избра, въпреки че не бе написан на нейната плоча.

Тя се изправи и отиде до една красива етажерка със стъклена витрина. Отвори едно от чекмеджетата и извади малка черна кутия. Отвори я с ключ, сетне отмести няколко писма и извади малък къс хартия.

— Намерих това на кухненската маса в нощта, когато Колбрун умря, но не съм сигурна дали е искала да го напиша на паметната ѝ плоча, или не. Съмнявам се. Осъзнах колко много е страдала едва след като го видях.

Жената подаде листчето на Ерлендур и той прочете първите пет думи от Псалма, който бе потърсил по-рано в Библията: „Чуй гласа ми, о, Боже, като се моля!“.

---

[1] Кафе с мляко (фр.). — Б.пр. ↑

Когато се прибра вкъщи същата вечер, намери дъщеря си заспала, подпряна на вратата. Ерлендур ѝ заговори и се опита да я събуди, но тя не откликна, ето защо обви ръце около подмишниците ѝ, вдигна я и я внесе вътре. Не знаеше дали спи, или е дрогирана. Сложи я да легне на дивана в хола. Дишането ѝ беше нормално. Пулсът ѝ — също. Остана загледан в нея, чудейки се какво да направи. Най-много му се искаше да я вкара във ваната. От нея се разнасяше воня, ръцете ѝ бяха изцапани, а косата ѝ — мръсна и сплъстена.

— Къде си била? — прошепна той сам на себе си.

Инспекторът седна на стола до нея, все още с палтото и шапката си, и дълго мисли за дъщеря си, докато накрая заспа дълбоко.

Когато на следващата сутрин Ева Линд се опита да го събуди, не му се искаше да отвори очи. Опитваше се да се върне към съня, който пораждаше у него същото неприятно чувство като кошмара от предната нощ. Знаеше, че това бе същият сън, но отново не успя да си го спомни. Всичко, което бе останало, бе само мъчителен дискомфорт.

Нямаше осем и навън беше още тъмно. Доколкото Ерлендур можеше да прецени, дъждът и есенните ветрове не бяха намалели. За негова изненада усети мирис на кафе, долитащ от кухнята, и пара, сякаш някой е бил в банята. Забеляза, че Ева Линд носи една от неговите тениски и старите му дънки, които бе пристегнала около тънката си талия с колан. Бе боса и чистичка.

— Снощи беше във върховна форма — заяде се с нея баща ѝ, но веднага съжали. После си каза, че отдавна трябваше да престане да бъде мил с нея.

— Взех решение — заяви Ева Линд и влезе в кухнята. — Ще ставаш дядо. Дядо Ерлендур.

— И снощи реши да се надрусаш за последно, така ли?

— Може ли да остана тук, докато си намеря нова квартира?

— Твоя работа.

Инспекторът седна на кухненската маса до нея и отпи от чашата кафе, която дъщеря му бе наляла за него.

— И как стигна до това решение?

— Просто стигнах.

— Ей така?

— Мога ли да остана тук, или не?

— Разбира се, стига да го искаш. Знаеш го.

— А ще престанеш ли да ми задаваш въпроси? Да ме подлагаш на разпит? Все едно и вкъщи си детектив!

— Това ми е работата.

— Намери ли момичето от Гардабаер?

— Не. Този случай не е с приоритет. Говорих със съпруга й вчера. Не знае нищо. Но девойката е оставила бележка: „Той е чудовище, какво съм сторила?“.

— Сигурно някой й го е начукал на празненството.

— Начукал! Що за дума е това?

— Какво може да направиш на една булка, за да я накараш да избяга?

— Не знам — разсеяно отвърна Ерлендур. — Имам усещането, че младоженецът е опипал някоя шаферка и тя го е видяла. Радвам се, че ще задържиш бебето. Ще ти помогне да излезеш от този омагьосан кръг. Нужно е само време.

Той замълча за момент, а после каза:

— Необичайно е, че си толкова весела предвид състоянието, в което беше вчера.

Подбра думите си възможно най-внимателно, но все пак знаеше, че при нормални обстоятелства Ева Линд нямаше да грее така, да си вземе баня, да направи кафе и да се държи свободно, сякаш през последните години просто се е грижела за стария си баща. Дъщеря му го погледна и Ерлендур усети, че премисля възможните отговори, ето защо зачака гневната й тирада, придружена от скачане на крака и обидни крясъци. Но тя не го направи.

— Донесох няколко хапчета със себе си — спокойно отвърна тя.

— Не става от само себе си. Нито пък за една нощ. Процесът е бавен и отнема дълго време, но това е начинът, по който искам да го направя.

— А бебето?

— Това, което взимам, няма да му навреди. Нямам намерение да му вредя. Искам да го родя.

— Какво изобщо знаеш за ефекта от дрогата върху ембрионите?

— Знам достатъчно.

— Добре, прави каквото желаеш. Взимай хапчета, размазвай се... или както там му казвате... и остани в апартамента, но размисли добре върху живота си. Аз мога да...

— Не! — прекъсна го Ева Линд. — Ти недей да правиш нищо. Продължи да си живееш своя живот и престани да ме шпионираш. Не мисли какво правя. Ако ме няма, когато се прибереш, не обръщай внимание. Ако се прибера късно или изобщо не се върна в апартамента, не се меси. Просто ме няма и толкова.

— Значи не трябва да ме засяга?

— Никога не те е засягало — отвърна дъщеря му и отпи от кафето си.

Телефонът иззвъня и Ерлендур стана, за да го вдигне. Беше Сигурдур Оли и се обаждаше от дома си.

— Не можах да те открия вчера — каза той.

Инспекторът си спомни, че бе изключил мобилния си, докато говореше с Елин в Кефлавик, и явно не го беше включил отново.

— Има ли някакво развитие? — попита той.

— Вчера говорих с един мъж на име Хилмар. Също шофьор на камион, който понякога е преспивал у Холберг в Нордурмири. Спирка за почивка, или както там го наричат. Каза ми, че Холберг му бил добър приятел, нямал от какво да се оплаче и всички в службата го харесвали, понеже бил отзивчив, общителен и дрън-дрън. Не можел да си представи Холберг да има врагове, но добави, че не го познавал особено добре. Каза ми още, че Холберг се държал малко странно последния път, когато останал у тях, което е било преди около десетина дни.

— В какъв смисъл се е държал странно?

— Така, както Хилмар го описа, изглежда се е страхувал да вдигне телефона. Каза, че някакъв негодник не го оставял на мира, това бяха думите му, и постоянно му се обаждал. Сподели, че когато останал при Холберг в събота вечер, той го помолил да вдигне телефона вместо него. Направил го, но щом онзи, който се обаждал, разбрал, че не говори с Холберг, веднага затворил.

— Можем ли да разберем кой е звънял у Холберг напоследък?

— В момента го проверявам. Има и още нещо. Взех разпечатка от телефонната компания на обажданията, които Холберг е правил, и изскочи нещо интересно.

— Какво?

— Помниш ли компютъра му?

— Да.

— Така и не го погледнахме.

— Не, не сме. Това е работа на техниците.

— Забеляза ли да е свързан с телефона?

— Не.

— Повечето от обажданията на Холберг, почти всички всъщност, са към интернет сървър. Сърфирал е по цели дни.

— И какво означава това? — попита Ерлендур, който бе доста зле информиран за всичко, свързано с компютрите.

— Ще разберем, когато включим компютъра му — отвърна Сигурдур Оли.

Двамата пристигнаха в апартамента на Холберг в Нордурмири по едно и също време. Жълтата полицейска лента беше махната и вече нямаше никакви видими следи, че тук бе извършено престъпление. Светлините на горните етажи не светеха. Очевидно съседите не си бяха у дома. Ерлендур имаше ключ за апартамента. Отидоха право при компютъра и го пуснаха. Машината засвистя.

— Доста мощен компютър — отбеляза Сигурдур Оли и за момент се зачуди дали да не обясни на инспектора възможностите му и вида му, но реши да спре дотук.

— Така... — каза. — Сега ще погледна какви страници е съхранил в менюто с „любими“. Страшно много са! Сигурно е свалял и файлове. Уха!

— Какво? — попита Ерлендур.

— Хард дискът му е пълен догоре.

— Какво значи това?

— Трябват безброй файлове, за да запълниш един хард диск. Сигурно има цели филми. Ето нещо, което е наречъл „авидео3“. Да видим ли какво е?

— Давай!

Детективът отвори файла и на екрана се показва прозорец, в който тръгна видеофилм. Гледаха няколко секунди. Беше порноклип.

— Това, което държаха над нея, коза ли беше? — възмути се Ерлендур.

— Има триста и дванайсет „авидео“ файла — отбеляза Сигурдур Оли. — Може да са клипчета като това или пък цели филми.

— Какво е това „авидео“? — попита инспекторът.

— Не знам — отвърна детективът. — Вероятно значи видео с животни. Има и „гвидео“. Да погледнем ли например „гвидео88“? Кликваме два пъти... увеличаваме прозореца...

— Какво правим два пъти? — не разбра Ерлендур, но спря по средата на изречението, понеже видя как четирима мъже, правещи секс, се разпростират по седемнайсетинчовия монитор.

— „Гвидео“ явно означава гей видео — заключи Сигурдур Оли, след като сцената свърши.

— Очевидно е бил сексманиак — каза инспекторът. — Колко филма има общо?

— Тук са повече от хиляда файла, но може да има много повече, съхранени навсякъде из твърдия диск.

Мобилният телефон на Ерлендур иззвъня от джоба на палтото му. Беше Елинборг. Тя трябваше да провери двамата мъже, отишли с Холберг на танците в Кефлавик през нощта на нападението над Колбрун. Жената осведоми инспектора, че единият от тях, Гретар, е изчезнал преди години.

— Изчезнал е, така ли? — попита Ерлендур.

— Да. Той е в базата данни за издирвани лица.

— А другият?

— Другият е в затвора — отговори тя. — Постоянно се е забърквал в неприятности. В момента му остава една година, за да излежи четиригодишна присъда.

— Присъда за какво?

— За какво ли не.

Ерлендур напомни на съдебните следователи за компютъра. Щеше да отнеме време, докато проверят всичко в него. Инструктира ги да прегледат всички файлове, да ги запишат, да ги групират и напишат подробен доклад за съдържанието на всеки един. После двамата със Сигурдур Оли поеха на изток от града, към затвора „Литла-Храун“. Отне им малко повече от час, за да стигнат. Видимостта бе слаба, пътищата заледени, а колите все още се движеха с летни гуми и затова трябваше да карат внимателно. Времето се оправи веднага след като влязоха в Тренгслин Пас. Прекосиха река Йолфуса и скоро видяха двете сгради на затвора да се издигат над грубите чакълести насипи в неясната далечина. Старата постройка беше на три етажа и червеният ѝ железен покрив, стоящ там от векове, ѝ придаваше вид на огромен стар чифлик. Сега покривът бе боядисан в сиво, в унисон с новата сграда до нея. Тя бе кобалтовосива, снабдена с наблюдателница, модерна и укрепена. Нямаше нищо общо с финансовите институции в Рейкявик.

Как се променят времената, помисли си Ерлендур.

Елинборг бе предупредила ръководството на затвора за посещението на двамата детективи. Директорът посрещна детективите и ги придружи до кабинета си. Искаше да им каже някои подробности за затворника, който ги интересуваше, преди да говорят с него. Бяха дошли във възможно най-неподходящия момент. Въпросният затворник бе под строг режим в единична килия, след като той и двама други затворници нападнали наскоро осъден педофил и го пребили до смърт. Директорът каза, че предпочита да не навлиза в подробности, но иска да подчертае, че посещението на полицията е в нарушение на строгия режим на затворника и че в най-добрия случай състоянието му ще бъде нестабилно. След това детективите бяха придружени до залата за посещения, където седнаха и зачакаха появата на затворника.

Името на петдесет и шест годишния рецидивист бе Елиди. Ерлендур познаваше криминалните му прояви и дори веднъж го бе

придружил до „Литла-Храун“. Елиди се бе занимавал с какво ли не в мизерния си живот — беше плавал по море на рибарски съдове и търговски кораби и бе въртял контрабанда с алкохол и наркотици, за което накрая го бяха осъдили. Опитал се да направи застрахователна измама, като подпалил яхта, тежаща двайсет тона, близо до югозападния бряг, и я потопил. Трима от екипажа „оцелели“. Четвъртият член на бандата останал заключен по погрешка в двигателния отсек и потънал заедно с лодката; престъплението било разкрито, когато водолазите се гмурнали до останките и разкрили, че пожарът е започнал на три места едновременно. Елиди излежал четири години в „Литла-Храун“ за застрахователна измама, непредумишлено убийство и множество предишни по-леки нарушения, които се трупали в докладите на Щатската прокуратура.

Елиди бе известен с жестоките си физически нападения, които често оставяли жертвите му осакатени и с трайни увреждания. Ерлендур си спомни един от случаите и го описа на Сигурдур Оли, докато караха из пустошта. По едно време престъпникът заживял с един млад мъж в къща в Сноррабраут. Преди полицията да пристигне на мястото, мъжът бил пребит толкова лошо, че прекарал четири дни в интензивното отделение. Елиди го завързал за стол и се забавлявал, кълцайки лицето му със счупена бутилка. Докато се опитвали да надвият Елиди, той пратил един полицаи в безсъзнание, а на друг счупил ръката. Исландските съдии били нечувано снизходителни. Получил двегодишна присъда за това престъпление и за още няколко по-леки, както и по-рано. Когато прочели присъдата, рецидивистът се изсмял.

Вратата се отвори и двама пазачи въведоха Елиди в залата. Имаше страховито телосложение въпреки възрастта си. Смугла кожа, обръсната глава. Имаше малки уши и ушни миди, които изглеждаха като прилепени за главата му, но въпреки това бе успял да пробие дупка в едното и от него висеше пречупен кръст. Развалените му зъби съскаха, когато говореше. Бе облечен с износени джинси и черна тениска, под чиито очертания ясно личаха големите му бицепси, изрисувани догоре с татуировки. Беше висок към два метра. Полицаята забелязаха, че на ръцете му имаше белезници. Едното му око бе зачервено, лицето му беше издрано, а горната му устна — подута.

Садист-психопат, каза си Ерлендур.

Пазачите застанаха на пост до вратата, а Елиди отиде до масата и седна срещу детективите. Огледа ги със сивите си празни очи без капка интерес.

— Познаваше ли мъж на име Холберг? — попита Ерлендур.

Престъпникът не отговори. Престори се, че не бе чул въпроса. Огледа първо инспектора, а после и детектива със същия празен поглед. Пазачите си говореха тихо при вратата. Някъде в сградата се чува викове. Една врата се затръшна. Ерлендур повтори въпроса, а думите му отекнаха в пустата зала:

— Холберг! Помниш ли Холберг?

Отново не получи отговор от Елиди, който безцелно се оглеждаше из стаята, сякаш не бяха там. Няколко минути изминаха в мълчание. Ерлендур и Сигурдур Оли се спогледаха и инспекторът потрети въпроса си. Познавал ли е Холберг, какви са били отношенията им? Холберг е мъртъв. Намерен е убит.

Последните думи бяха събудили интереса на рецидивиста. Сега той сложи яките си ръце върху масата и белезниците издрънчаха — не можеше да скрие изненадата си. Погледна Ерлендур с любопитство.

— Холберг е бил убит в дома си миналата седмица — продължи инспекторът. — Разговаряме с хората, които са го познавали в някакъв момент от живота му, а изглежда вие двамата сте били големи дружки.

Елиди впери поглед в Сигурдур Оли, който на свой ред се взря в него. Не отговори на Ерлендур.

— Това е рутинна...

— Няма да говоря с вас, докато съм с тези белезници — проговори изведнъж затворникът, без да сваля очи от Сигурдур Оли.

Гласът му бе дрезгав и груб, а тонът му — предизвикателен. Възрастният полицаи размисли за момент, а после стана и отиде при пазачите. Обясни им искането на затворника и попита дали могат да свалят белезниците. Те се поколебаха, но накрая отидоха до него, отключиха белезниците и отново заеха постове до вратата.

— Какво можеш да ни кажеш за Холберг? — попита Ерлендур.

— Те да излязат — каза Елиди и посочи с глава към пазачите.

— Исклучено — отвърна инспекторът.

— Ти педал ли си? — обърна се рецидивистът към Сигурдур Оли.

— Не ни се слушат глупости — отсече по-възрастният полицай.
Сигурдур Оли не отговори на това. Двамата само се гледаха в очите.

— Изключено било! — изсумтя рецидивистът. — Нищо не е изключено!

— Те няма да ходят никъде — каза Ерлендур.

— Педал си, нали? — повтори Елиди, все още впил очи в Сигурдур Оли, който не показваше никаква реакция.

Настъпи мълчание. Накрая инспекторът се изправи, отиде при пазачите, предаде им думите на Елиди и ги попита дали има някакъв шанс да ги оставят сами с него. Пазачите отвърнаха, че е невъзможно — имали заповед да не оставят затворника без надзор. След шумен спор позволиха на Ерлендур да разговаря с директора по интеркома. Полицаят му каза, че няма голямо значение от коя страна на вратата стоят пазачите, че той и Сигурдур Оли са пропътували целия път от Рейкявик и че затворникът проявява известна готовност да сътрудничи при определени условия. Директорът говори с подчинените си и им каза, че поема лична отговорност за сигурността на двамата детективи. Пазачите излязоха, а инспекторът се върна обратно до масата и седна.

— Сега ще говориш ли с нас? — попита той.

— Не знаех, че са убили Холберг — започна Елиди. — Тези фашисти ме бутнаха в карцера за някаква идиотщина, която не съм направил. Как са го убили? — попита той, без да откъсва поглед от Сигурдур Оли.

— Не е твоя работа — отвърна възрастният полицай.

— Баща ми казваше, че съм най-любопитното копеле на света. Все така викаше. Не било моя работа. Не било моя работа! Сега е мъртъв. Наръгали ли са го? Холберг? Наръган ли е бил?

— Не е твоя работа.

— Не е твоя работа! — повтори рецидивистът и погледна Ерлендур. — Вървете на майната си тогава!

Инспекторът помисли за момент. Никой извън стените на Криминалната служба не знаеше детайлите по случая. Започваше наистина да му писва — сега трябваше да разкрие всичко на този престъпник!

— Ударен е по главата. Скалпът му е смазан. Починал е почти внезапно.

— С чук ли?

— С пепелник.

Елиди бавно премести погледа си от Ерлендур обратно върху Сигурдур Оли.

— Що за мухльо го е убил с пепелник? — попита той.

Инспекторът забеляза как малки капчици пот започнаха да избиват по челото на колегата му.

— Точно това се опитваме да установим — отговори той. — Поддържахте ли връзка с Холберг?

— Страдал ли е?

— Не.

— Копелето...

— Помниш ли Гретар? — попита полицаят. — Бил е с теб и Холберг в Кефлавик.

— Гретар ли?

— Помниш ли го?

— Защо, по дяволите, ме питате за него? — изсумтя Елиди. — Какво за него?

— Знаем, че Гретар е изчезнал преди много години — отвърна Ерлендур. — Ти знаеш ли нещо за изчезването му?

— Защо трябва да знам нещо? — подхвърли рецидивистът. — Какво ви кара да мислите, че знам нещо изобщо?

— Какво правихте тримата — ти, Гретар и Холберг — в Кефлавик...

— Гретар беше луд — прекъсна го Елиди.

— Какво правихте в Кефлавик, когато...

— ... той изнасили онова котенце, нали? — довърши той.

— Какво каза? — попита рязко Ерлендур.

— За това ли сте дошли? Да разпитвате за онова котенце от Кефлавик?

— Значи помниш случката.

— Това какво общо има?

— Не съм казвал, че...

— На Холберг му харесваше да говори за това. Хвалеше се. Че се е измъкнал. Знаете ли, че я е опънал два пъти? — изсъска престъпникът и ги изгледа.

— За изнасилването в Кефлавик ли говориш?

— Какъв цвят са гащичките ти, сладурано? — обърна се Елиди към Сигурдур Оли и отново се вторачи в него.

Ерлендур погледна колегата си, който също не сваляше очи от затворника.

— Внимавай с приказките! — предупреди го Ерлендур.

— Това я е попитал — какъв цвят са гащичките й. Беше по-луд даже и от мен — заикоти се рецидивистът. — А мен ме опандизиха!

— Кого е попитал Холберг?

— Мацето от Кефлавик.

— Разказвал ти е, така ли?

— С всичките подробности — отговори Елиди. — Постоянно говореше за това. И защо изобщо ме разпитвате за Кефлавик? Какво общо има Кефлавик? А за Гретар защо питате? Не връзвам.

— Просто трябва да свършим обичайната си скучна работа — отвърна инспекторът.

— Аха, а аз какво печеля от това?

— Вече получи всичко, което поиска. Сами сме с теб в стаята, белезниците ти са свалени и трябва да слушаме глупостите ти. Няма какво повече да направим за теб. Или ще отговориш на въпросите ни, или си тръгваме.

Полицаят не устоя на изкушението. Пресегна се през масата, сграбчи брадичката на Елиди със силните си ръце и обърна лицето му към себе си.

— Баща ти никога ли не ти е казвал, че е неприлично да се взираш в хората? — попита.

Сигурдур Оли изглежда възрастния си колега.

— Мога да се справя с него. Няма нужда — каза той.

Ерлендур бавно пусна лицето на затворника.

— Откъде познаваше Холберг? — зададе следващия въпрос той.

Елиди потри брадичката си. Знаеше, че току-що бе извоювал малка победа. И нямаше намерение да спира дотук.

— Не си мисли, че не те помня — каза той на инспектора. — Знам кой си. Знам и коя е Ева.

Ерлендур го изглежда втрещен. Не за първи път чуваше подобно нещо от престъпник, но никога не бе подготвен за това. Не знаеше с кого точно я свързваше Елиди, ала някои от познайниците й бяха бивши затворници, пласьори на наркотици, крадци, проститутки и

биячи. Списъкът бе дълъг. Самата тя беше имала проблеми със закона. Веднъж я бяха арестували по сигнал на родител за продажба на наркотици в училище. Нищо чудно да познаваше Елиди. Нищо чудно и други като Елиди да я познаваха.

— Откъде познаваш Холберг? — повтори Ерлендур.

— Ева е готина — каза рецидивистът.

Инспекторът прочете хиляди значения в тези думи.

— Ако пак я споменеш, ще си тръгнем — заплаши го той. — И тогава няма да имаш с кого да си играеш игрички.

— Цигари, телевизор в килията, никакво гадно робуване повече и никакъв шибан карцер. Много ли искам? Две суперченгета не могат ли да го уредят? И няма да е лошо веднъж месечно да си вода курва тук. Неговото гадже, например — подхвърли Елиди и посочи към детектива.

Ерлендур стана. Сигурдур Оли също бавно се изправи. Затворникът се разсмя. Пресипнал смях, който заклоочи от дробовете му, избликна в гърлото му, премина в мъчително даване и завърши с изхвърлянето на жълти храчки, изплюти на пода.

— Говореше ми доста за онова изнасилване в Кефлавик! — изкрещя той след тях. — Каза ми всичко за нея. Как е квичала като заклещена свиня, какво ѝ е говорил в ухото, докато е чакал да го вдигне пак. Искате ли да знаете какво е то? Искате ли да чуете какво ѝ е казал?! Шибани мухльовци! Искате ли да разберете?

Ерлендур и Сигурдур Оли се спряха. Обърнаха се и видяха как Елиди клати заплашително глава, от устата му излиза пяна и ги проклина. Беше се изправил, подпрял ръце върху масата, и ревеше насреща им като разярен бик.

Вратата на залата се отвори и двамата пазачи влязоха.

— Казал ѝ е за другата! — изкрещя затворникът. — Казал ѝ е как е оправил другата шибана курва!

Когато Елиди видя пазачите, побесня. Скочи върху масата, затича се към четиримата мъже с викове и крясъци и се хвърли върху тях. Приземи се върху Ерлендур и Сигурдур Оли и ги прикова към земята, преди да успеят да реагират. Удари с глава по-младия полицаи и от носа му бликна кръв, а сетне вдигна юмрук и замахна към лицето на инспектора точно когато един от пазачите извади малка черна палка и му пусна електрошок. Това забави движенията на рецидивиста, но не го спря. Едва когато и вторият пазач използва електрошоковата си палка, тялото на затворника се свлече надолу и се строполи върху двамата полицаи.

Детективите изпълзяха отдолу. Сигурдур Оли извади носна кърпичка и я притисна към носа си, за да спре кървенето, а Елиди получи трети електрошок и най-накрая замря неподвижно. Пазачите го закопчаха с белезниците и го повдигнаха с огромни усилия. Тъкмо щяха да го изведат от стаята, когато Ерлендур ги помоли да изчакат за момент и отиде до затворника.

— Коя е другата? — попита.

Елиди не помръдна.

— Кое е другото момиче, което е изнасилвил? — повтори той.

Рецидивистът се опита да се ухили, но понеже бе замаян от електрошока, по лицето му пробяга само крива гримаса. Кръвта се бе стекла от носа в устата му и развалените му зъби бяха почервенели. Ерлендур се опита да прикрие нетърпението в гласа си, сякаш това, което Елиди знаеше, изобщо не го интересуваше. Не искаше да покаже уязвимост. Опита се да овладее изражението си. Знаеше, че и най-малката проява на слабост ще накара сърцето на такъв като Елиди да затупти, да го накара да се почувства истински мъж и да придаде смисъл на илюзорния му жалък живот. И най-малката грешка би била достатъчна. Нетърпелива нотка в гласа, нещо в погледа, помръдване на ръцете, намек за нетърпение. Престъпникът бе успял да го извади от

равновесие, когато спомена Ева Линд, ала този път детективът нямаше никакво намерение да му достави това удоволствие.

Двамата се погледнаха в очите.

— Махнете го отгук — нареди Ерлендур и извърна гръб на рецидивиста.

Ала щом пазачите се опитаха да изведат затворника, той се закова на място и не помръдна. Втрени се в инспектора, мърморейки нещо, но накрая се предаде и позволи да бъде изведен от залата. Сигурдур Оли все още се опитваше да спре кървенето. Носът му се беше подул, а кърпичката му се бе напоила с кръв.

— Кърви лошо — заключи Ерлендур, докато оглеждаше носа на колегата си. — Но не е нещо сериозно. Не е счупен.

Ощипа силно носа и Сигурдур Оли изпищя от болка.

— А може би е счупен — вдигна рамене инспекторът. — Не знам, не съм доктор.

— Това проклето копеле! — изруга детективът. — Копеле проклето!

— Дали ни разиграва, или наистина знае за друга жена? — попита Ерлендур, когато двамата напуснаха залата. — Ако има втора, вероятно има и други, които Холберг е изнасилил, и които не са повдигнали обвинения.

— С този тип не може да се проведе разумен разговор — отвърна Сигурдур Оли. — Правеше го за свое собствено развлечение, будалкаше ни. Играеше си с нас. Не може да се вярва на нито една негова дума. Кретен. Гаден кретен.

Отидоха в кабинета на директора и му разказаха накратко случката. По тяхно мнение, казаха му те, мястото на Елиди е в изолатора на психиатрията. Директорът се съгласи, но обясни, че единственото място, с което властите разполагат за подобен род престъпници, е „Литла-Храун“. Това не бил първият път, в който рецидивистът бил поставян под строг режим за насилие в затвора, и със сигурност нямало да бъде последният.

След това двамата напуснаха сградата. Докато чакаха голямата синя порта на паркинга да се отвори, Сигурдур Оли забеляза, че един от пазачите тича след тях и им маха да спрат. Изчакаха, докато ги настигне, и Ерлендур свали прозореца на колата.

— Искате да говорите с нас — каза задъхан пазачът.

— Кой? — попита инспекторът.

— Елиди. Иска да говори с вас.

— Вече говорихме с него — отвърна възрастният полицаи. —
Кажи му, че няма да стане.

— Казва, че ще ви даде информацията, която искате.

— Лъже.

— Така каза.

Ерлендур погледна към Сигурдур Оли, който само вдигна рамене.

— Добре. Ще дойдем — каза накрая.

— Иска да говори само с вас, без него — добави пазачът, като гледаше към детектива.

Този път Елиди не бе пуснат от единичната килия и Ерлендур трябваше да говори с него през малкия отвор във вратата, който се отваряше с плъзгане от външната страна. В килията бе тъмно и не се виждаше нищо. Чувахе се единствено гласът на рецидивиста — дрезгав и пресипнал. Пазачът бе придружил Ерлендур до вратата, а после го бе оставил сам.

— Как е педалчето? — беше първото, което Елиди попита.

Вместо да стои до отвора във вратата, затворникът се бе оттеглил навътре. Може би лежеше на леглото, а може би седеше на пода, облегнат на стената. Инспекторът имаше чувството, че гласът идва от дъното на тъмната стая. Очевидно се бе успокоил.

— Не съм тук, за да си говорим сладки приказки — каза Ерлендур. — Искал си да говориш с мен.

— Кой според вас е убил Холберг?

— Не знаем. Какво имаш да ми казваш?

— Името ѝ беше Колбрун — мацето, което оправи в Кефлавик. Често говореше за това. Разправяше как щели да го хванат на косъм, когато курвата повдигнала обвинение. Описа ми подробно всичко. Искаш ли да чуеш какво ми каза?

— Не — отвърна Ерлендур. — Какви бяха отношенията ви?

— Виждахме се от време на време. Продавах му пиячка и му носех порно, когато пътувах с корабите. Запознахме се, когато и двамата работехме в Пристанищната служба. Преди да започне да кара

камиони. Ходехме заедно по градовете. Пропуснато чуване не се връща. Това беше първото, на което ме научи. Знаеше как да говори на жените. Да ги впечатли. Забавен тип.

— Обикаляли сте градовете, така ли?

— Затова бяхме в Кефлавик. Боядисвахме тамошния фар. Пълен е с гадни призраци. Ходил ли си? Виеха по цяла нощ. Беше по-лошо от тази лайняна дупка. Холберг обаче не го беше страх от тях. Него от нищо не го беше страх.

— И ти е казал направо, че е изнасилил Колбрун, въпреки че не сте се познавали добре?

— Намигна ми, когато тръгна да я изпраща след събирането. Знаех какво означава това. Беше голям чаровник. Беше му много забавно, че се е измъкнал. Много се смя за онова ченге, при което отишло после момичето — ченгето, дето съсипа случая...

— Познавах ли се? Холберг и полицаят?

— Не знам.

— Споменава ли е някога за дъщерята, която Колбрун е родила след изнасилването?

— Дъщеря ли? Не. Забременил я е, а?

— Казваш, че знаеш за друго изнасилване — смени темата Ерлендур, без да отговори на въпроса му. — За друга жена, която е изнасилил. Коя е тя? Как се казва?

— Не знам.

— Тогава защо ме извика?

— Не знам коя е, но знам кога е станало и къде е живяла. Горедолу. Това ви стига, за да я намерите.

— Кога и къде е станало?

— Да бе. А аз какво ще получа?

— Какво да получиш?

— Какво можеш да направиш за мен?

— Не мога да направя нищо за теб и не искам да правя нищо за теб.

— Искаш и още как. Защото после ще ти кажа, каквото знам.

Инспекторът размисли.

— Нищо не мога да ти обеща — каза накрая.

— Не ми понася тази единична.

— Затова ли ме извика?

— Не знаеш какво е. Полудявам в тази килия! Не ти пускат светлина. Не знам кой ден е. Държат те тука като животно в клетка. Отнасят се с мен като с див звяр.

— Ти да не си граф Монте Кристо? — саркастично отвърна Ерлендур. — Ти си садист, Елиди. Най-лошият вид психопат и садист, който съществува. Малоумен идиот, който обича насилието. Хомофоб и расист. Не ме е грижа, дори да те държат тук до края на живота ти. Всъщност ще се кача горе и ще им го препоръчам.

— Ще ти кажа къде е живяла, ако ме измъкнеш оттук.

— Не мога да те измъкна оттук, идиот такъв. Нямам власт за това, а дори и да я имах, нямаше да го направя. Ако искаш да намалиш престоя си тук, най-добре спри да нападаш хората.

— Можеш да се споразумееш с директора. Кажи, че си ме подразнил. Кажи, че педалът е започнал. Аз съм съдействал, но той се е правил на умник. И ще ти помогна. На теб ще повярват. Знам кой си. Ще ти повярват.

— Холберг говорил ли е за други изнасилвания, освен тези двете?

— Ще го направиш ли?

Ерлендур помисли малко.

— Ще видя какво мога да направя. Говорил ли е за други изнасилвания?

— Не. Никога. Знам само за тези двете.

— Лъжеш ли?

— Не лъжа! Другата не повдигнала обвинение. Било е в началото на шейсетте. Той никога не отиде отново там.

— Къде там?

— Ще ме измъкнеш ли оттук?

— Къде там?

— Обещай!

— Не мога да ти обещаю нищо — каза инспекторът. — Но ще говоря с тях. Кое е мястото?

— Хусавик.

— На колко години е била тя?

— Същата работа като с онази в Кефлавик, само че по-жестоко.

— Как по-жестоко?

— Искаш ли да чуеш? — попита Елиди, неспособен да скрие нетърпението си. — Искаш да чуеш какво ѝ е направил, нали?

Не дочака отговор. Гласът му заграчи през отвора на вратата, а Ерлендур остана безмълвен и изслуша отвратителната изповед, лееща се от мрака.

* * *

Сигурдур Оли го чакаше в колата. Докато се отдалечаваха от затвора, Ерлендур му предаде накратко разговора си с Елиди, но спести по-голямата част от монолога в края. Решиха да издирят в регистъра хората, които са живели в Хусавик през шейсетте. Ако жената е била на възраст, близка до тази на Колбрун, както бе намекнал рецидивистът, имаше голям шанс да я открият.

— Какво стана с Елиди? — поинтересува се Сигурдур Оли, когато стигнаха до Тренгслин Пас.

— Попитах ги дали ще намалят престоя му в единичната килия и те отказаха. Какво повече да направя?

— Поне си спазил обещанието си — усмихна се по-младият полицай. — Ако Холберг е изнасилил двете момичета, това значи, че може да има и още, нали?

— Напълно възможно е — разсеяно отвърна Ерлендур.

— За какво мислиш пак?

— Има две неща, които ме глождят. Искам да знам от какво точно е починало малкото момиче — каза инспекторът и колегата му въздъхна. — И дали Холберг със сигурност е неин баща.

— И защо си блъскаш главата над това?

— Елиди ми каза, че Холберг е имал сестра.

— И какво от това?

— Сестра му е починала млада. Трябва да намерим медицинските ѝ картони. Потърси ги в болницата. Виж какво можеш да откриеш.

— От какво е умряла ли да търся?

— Вероятно е било нещо подобно на болестта на Аудур. Веднъж Холберг споменал нещо за главата ѝ. Поне така го описа Елиди. Попитах го дали е възможно да е било мозъчен тумор, но не знаеше.

— И как това ще помогне на разследването?

— Мисля, че може да има родствена връзка — обясни инспекторът.

— Родствена ли? И защо? Заради онази бележка ли?

— Да — кимна Ерлендур, — точно заради нея. Може би става дума за родствена връзка и наследственост.

Лекарят живееше в къща в провинциален стил в западната част на предградията на Графарвогур. Вече не упражняваше медицинска практика. Той посрещна лично Ерлендур и го покани да влезе в просторния вестибюл, който използваше като кабинет. Обясни на инспектора, че сега давал консултации на адвокати по случаи за телесни повреди. Кабинетът бе непретенциозно обзаведен, ала подреден, с малко бюро и пишеща машина. Самият доктор беше нисък, слабоват мъж с остри черти. Излъчваше жизненост. В малкия джоб на ризата си носеше две химикалки. Името му беше Франк.

Ерлендур бе позвънил предварително, за да си уговори среща. Следобедът се превръщаше във вечер и започваше да се смрачава. Междувременно Сигурдур Оли и Елинборг се ровеха из фотокопието на четиридесетгодишния регистър на жителите на Хусавик, който местната правителствена служба им бе изпратила по факса. Докторът предложи на инспектора да седне.

— Не са ли всички, които идват при вас, просто едни лъжци? — пошегува се Ерлендур, докато оглеждаше кабинета.

— Лъжци ли? — учуди се докторът. — Не, не бих казал. Някои от тях без съмнение лъжат, да. Нараняванията на врата са най-честият трик. Как да не повярваш на човек, който се оплаква от болки във врата след пътна злополука? Тези случаи са най-трудните. Някои хора чувстват по-силна болка от други, но не смятам, че са много тези, които се разминават с ужасния дискомфорт.

— Когато ви се обадох, си спомнихте веднага за момичето от Кефлавик.

— Трудно е да забравиш такова нещо. Как да забравиш тази майка? Казваше се Колбрун, нали? Разбрах, че се е самоубила.

— Кървава трагедия от началото до края — въздъхна Ерлендур.

Инспекторът се замисли дали да попита лекаря за болката в гърдите, която усещаше сутрин, но реши, че моментът не е подходящ. Докторът със сигурност щеше да установи, че е смъртно болен, и да го

изпрати в болница, а до края на седмицата щеше да отлети при ангелите. Ерлендур се стараеше да избягва неприятните новини и тъй като не очакваше да чуе нищо добро за здравето си, си замълча.

— Казахте, че има нещо общо с убийството в Нордурмири — каза лекарят, връщайки Ерлендур към реалността.

— Да — кимна той. — Холберг, убитият, вероятно е баща на момичето. През целия си живот майката е твърдяла, че е той. Холберг нито е потвърдил, нито е отрекъл. Признал е, че е имал полов контакт с Колбрун, затова не са успели да докажат изнасилване. Обикновено няма достатъчно доказателства, на които да се основе такъв случай. В момента разследваме миналото на мъжа. Узнахме, че момичето се разболяло и починало на четвъртата си годинка. Ще ми кажете ли какво точно се случи?

— Не виждам как това би могло да има връзка с убийството.

— Ще разберем, когато ми кажете. Бихте ли отговорили на въпроса ми, моля?

Докторът се загледа в Ерлендур в продължение на няколко секунди.

— Май е най-добре за мен да ви кажа всичко направо, инспекторе — рече накрая Франк. Полицията виждаше, че не му е леко да говори. — По онова време бях... различен човек.

— Какво имате предвид?

— Бях по-лоша личност. Вижте, не съм докосвал алкохол вече трийсет години. Ще го кажа направо, за да ви спестя въпросите — отнеха разрешителното ми за лекарска практика от хиляда деветстотин шейсет и девета до хиляда деветстотин седемдесет и втора.

— Заради момичето ли?

— Не, не заради нея, въпреки че това би била достатъчна причина сама по себе си. Причината беше алкохол и небрежност. Предпочитам да не се ровя в това, освен ако не е напълно наложително.

Ерлендур искаше да остави този въпрос в миналото, но просто не можа да се въздържи.

— Искате да кажете, че през всичките тези години сте били постоянно пиян?

— Горе-долу.

— Върнаха ли разрешителното ви?

— Да.

— И оттогава нямате проблеми?

— Не, никакви — заяви лекарят. — Но, както ви казах, не бях в добро състояние, докато се грижех за дъщерята на Колбрун, Аудур. Тя имаше болки в главата, а аз си мислех, че е детска мигрена. Повръщаше сутрин. Когато болките се засилиха, ѝ дадох по-силни лекарства. Всичко това е мъгливо в съзнанието ми. Реших да забравя всичко от онова време. Всички допускат грешки, лекарите също.

— Каква беше причината за смъртта ѝ?

— Нещата вероятно нямаше да са по-различни, ако бях взел своевременни мерки и я бях изпратил в болница — замислено продължи докторът. — Поне с това се успокоявах навремето. Тогава нямаше много педиатри и не разполагахме с днешните мозъчни скенери. Налагаше се да действаме по-скоро по интуиция и да се ръководим от онова, което знаем, а както вече ви казах, интуицията ми през онези години не ми казваше нищо друго, освен че ми се пие. Проблемите покрай развода също не ми бяха от полза. Не, не търся оправдания — заяви лекарят и погледна към Ерлендур, макар че очевидно правеше точно това.

Полицаят кимна.

— След около два месеца започнах да подозирам, че може да е нещо по-сериозно от детска мигрена. Момичето не се подобряваше. Болестта не преминаваше. Влошаваше се все повече и повече. Детето вехнеше, отслабна много. Имаше няколко възможни причини. Реших, че може да е някакъв вид туберкулозна инфекция на главата. Навремето стандартната диагноза беше „простуда на главата“, но всъщност никой не знаеше повече. После хипотезата ми бе менингит, но някои от симптомите липсваха, а и се развиваше твърде бързо за менингит. Момичето получи това, което се нарича „café au lait“ по кожата и накрая започнах да си мисля, че става въпрос за онкологично заболяване.

— „Кафе о ле“ ли? — попита Ерлендур, който си спомни, че бе чувал това и преди.

— Този симптом може да съпътства онкологичните заболявания.

— И после сте я изпратили в болницата в Кефлавик, така ли?

— Там почина — каза докторът. — Помня каква трагична загуба беше за майката. Загуби разсъдъка си. Наложих се да ѝ инжектираме

успокоителни. Беше напълно против аутопсията. Крещеше като обезумяла да не го правим.

— Но въпреки това са направили аутопсия.

Лекарят размисли за момент какво да отговори.

— Не можеше да се избегне. Нямаше друг начин.

— И какво открихте?

— Онкологично заболяване, както ви казах.

— Какво имаше предвид под онкологично заболяване?

— Тумор в мозъка — отвърна докторът. — Умря от тумор в мозъка.

— Какъв вид мозъчен тумор?

— Не съм сигурен — отвърна Франк. — Не знам дали са го проучили задълбочено, но предполагам, че са. Всъщност... май си спомням, че споменаха някакво генетично заболяване...

— Генетично! — възкликна Ерлендур.

— На мода са тези дни, не мислите ли? Това какво общо има с убийството на Холберг? — попита лекарят.

Инспекторът стоеше замислен, без да помръдне.

— Защо искахте да узнаете за момичето?

— Заради сънищата ми — отвърна Ерлендур.

Когато Ерлендур се върна вкъщи, не завари Ева Линд в апартамента. Опита се да последва съвета ѝ да не се притеснява къде е, дали ще се прибере и в какво състояние ще бъде, ако се прибере. Беше се отбил в едно заведение за бързо хранене и бе взел оттам пържено пиле за вечеря. Остави плика на един стол и тъкмо сваляше палтото си, когато усети апетитния аромат на сготвена храна. Не бе усещал този аромат в кухнята си от доста дълго време. Обичайното му меню се състоеше от хамбургери, пържено пиле, полуфабрикати, варени овнешки главички и извара — все безвкусни ястия, които притопляше в микровълновата. Не помнеше кога за последно си бе приготвял нормална вечеря. Не помнеше дори кога за последно му се бе приисквало да сготви.

Той отиде бавно до кухнята, сякаш очакваше да открие натрапник, и видя, че масата бе сложена за двама, и то с красивия сервиз, който съвсем бе забравил, че има. До всяка чиния стоеше чаша за вино на високо столче, бяха сложени кърпи, а червени свещи горяха в два свещника, които Ерлендур не бе виждал преди.

Пристъпи малко по-навътре и видя, че нещо се готви в голяма тенджерата. Повдигна капака и отдолу се разкри апетитната гледка на месна яхния. Капчици олио цвърчаха и обливаха парченцата ряпа, картофи, кубчета месо и подправки, и от това нещо се носеше аромат, изпълващ апартамента с миризмата на истинска, домашно приготвена храна. Ерлендур застана над тенджерата и вдиша уханието на задушените зеленчуци и месо.

— Трябваше да изляза за още зеленчуци — обади се Ева Линд от вратата на кухнята.

Инспекторът не я беше чул да влиза. Дъщеря му носеше неговия анорак и държеше в ръка плик с моркови.

— Откъде знаеш да готвиш месна яхния? — попита Ерлендур.

— Мама често я правеше — каза Ева. — Веднъж, когато не злословеше по твой адрес, каза, че месната яхния ти е любимата

манджа. После добави, разбира се, че си копеле.

— Била е права и за двете неща — каза полицаят.

Гледаше как дъщеря му реже морковите и ги добавя в тенджерата при другите зеленчуци. Тогава му дойде наум, че това е миг на истински семеен живот, в който беше едновременно тъжен и щастлив. Но не си позволи лукса да се надява, че това щастие ще трае дълго.

— Намерихте ли убиеца? — попита Ева Линд.

— Елиди ти изпраща поздрави — вместо отговор каза Ерлендур.

Думите се изплъзнаха от устата му, преди да успее да се наслади на отсъствието на зверове като рецидивиста в тази приятна обстановка.

— Елиди? Та той е в „Литла-Храун“! Знае ли коя съм?

— Отрепките, които разпитвам, споменават името ти от време на време — въздъхна инспекторът. — Мислят си, че така ме изкарват от равновесие.

— А така ли е?

— В някои случаи. Като сега с Елиди. Откъде го познаваш? — попита предпазливо Ерлендур.

— Чувала съм разни истории за него. Виждали сме се веднъж преди години. Беше си залепил развалените зъби със синтетично лепило. Не го познавам добре.

— Той е пълен идиот.

Не говориха повече за престъпника. Когато седнаха да вечерят, Ева Линд наля вода в чашите за вино, а баща ѝ яде толкова много, че сетне едва успя да се дотътри до хола. Потъна в дрямка там с дрехите си и спа лошо чак до сутринта.

Този път си спомни по-голямата част от кошмара. Беше същият сън, който го бе посетил предишните нощи, и който всеки път се бе изплъзвал от паметта му на сутринта.

Ева Линд му се яви така, както никога преди не я бе виждал — обляна от светлина, идваща отнякъде, но той не знаеше откъде, облечена с красива лятна рокля, стигаща чак до глезените ѝ, с тъмна, дълга до кръста коса — картината бе съвсем ясна и изпълнена с уханието на лято. Дъщеря му закричи към него, или по-скоро се

понесе, помисли си той, защото не виждаше тя да докосва земята, не виждаше нищо наоколо — виждаше само тази ослепителна светлина и Ева Линд в средата ѝ. Тя идваше към него, усмихната широко, и той видя как разтваря ръце, и усети нетърпението си да я презърне, но дъщеря му не се отпусна в обятията му, а му подаде снимка, след което светлината изчезна, а с нея и Ева Линд, и той остана да държи снимката, която не можеше да бъде друга, освен снимката от гробището. Тогава снимката се съживи и той влезе в нея, погледна към мрачното небе и усети как върху лицето му се излива дъжд, а когато погледна надолу, видя надгробния камък, който се отмести назад, гробът се отвори в нощта и се появи ковчегът. Той се отвори и Ерлендур видя момиченцето в ковчега, срязано през гърдите, и изведнъж детето отвори очи и го погледна, отвори уста и той чу нейните жални вопли от гроба.

Събуди се, дишайки учестено, и остана да се взира в тъмното, докато не събере мислите си. Извика на Ева Линд, но не получи отговор. Отиде до стаята ѝ, ала усети отсъствието ѝ още преди да отвори вратата. Знаеше, че бе излязла.

След като проучиха регистъра на жителите на Хусавик, Елинборг и Сигурдур Оли изготвиха списък от сто седемдесет и шест жени, които бяха потенциални жертви на изнасилване от Холберг. Всичко, с което разполагаха, за да съкратят този списък, бяха думите на Елиди, че било „същата работа“, ето защо използваша годините на Колбрун като отправна точка и включиха всички пет години по-млади и пет години по-възрастни от нея жени. На пръв поглед жените можеха да се разделят на три групи — една четвърт от тях все още живеела в Хусавик, половината се бяха преместили в Рейкявик, а последната четвърт бяха разпръснати из Исландия.

— Навсякъде са — въздъхна Елинборг, гледайки списъка, преди да го подаде на Ерлендур.

Тя забеляза, че възрастният полицаи е по-разсеян от обикновено. Брадата му беше на няколко дни, порасналата му коса бе рошава и стърчеше във всички посоки, а костюмът му бе смачкан и развлечен и

се нуждаеше от химическо чистене. Елинборг се зачуди дали да отбележи това, но мрачното му изражение я отказа.

— Как спиш тези дни, Ерлендур? — предпазливо попита тя.

— По задник — отвърна той.

— И сега какво? — намеси се Сигурдур Оли. — Ще отидем направо при всяка от жените и ще ги попитаме дали не са били изнасилени преди четиридесет години? Не е ли малко... нетактично?

— Не виждам друг начин. Да започнем с тези, които са се преместили от Хусавик — отговори инспекторът. — Ще започнем да търсим в Рейкявик и междувременно ще се опитаме да съберем допълнителна информация за тази жена. Ако този глупав негодник Елиди не ни лъже, Холберг е казал за нея на Колбрун. Доста вероятно е тя да го е казала на сестра си или на Рунар. Трябва да се върна в Кефлавик.

— Може би има начин да съкратим малко списъка — рече детективът след кратък размисъл.

— Да го съкратим ли? — попита Елинборг. — Как?

— Току-що ми хрумна нещо — оживи се Ерлендур.

— Какво? — стана нетърпелива колежката му.

Днес се бе появила на работа с нова, светлозелена рокля, на която, изглежда, никой не обърна внимание.

— Роднинска връзка, наследственост и болест — започна възрастният полицаи.

— Дотук добре — каза Сигурдур Оли.

— Да предположим, че Холберг е бил изнасилвач. Нямаме представа колко точно жени е изнасилвил. Знаем за две и по-точно за една със сигурност. Въпреки че го е отрекъл, всички факти сочат, че наистина е изнасилвил Колбрун. Бил е баща на Аудур, или поне по това предположение се налага да работим... следователно по тази логика може да е имал и друго дете от жената в Хусавик.

— Друго дете ли? — учуди се Елинборг.

— Преди Аудур — допълни Ерлендур.

— Това не е ли малко вероятно? — усъмни се Сигурдур Оли.

Инспекторът вдигна рамене.

— Значи искаш да оставим в списъка само жените, които са имали дете точно преди Колбрун... кога беше това, хиляда деветстотин шейсет и четвърта, нали?

— Не би било лоша идея.

— Този нерез може да има деца навсякъде — отбеляза Елинборг.

— Вярно е. Но не е задължително да е извършил повече от едно изнасилване, което значи, че ще стреляме на сляпо — отбеляза Ерлендур. — Открихте ли от какво е умряла сестра му?

— Не, работя по въпроса — каза Сигурдур Оли. — Опитах се да разбера нещо за семейството им, но нищо не излезе.

— Аз проверих Гретар — рече Елинборг. — Изчезнал е изведнъж, сякаш е потънал вдън земя. Не е липсвал на никого. Майка му не получила вести от него цели два месеца и едва тогава се обадила в полицията. Сложили снимката във вестниците и я пуснали по телевизията, но ударили на камък. Било е през седемдесет и четвърта, годината на големия фестивал за годишнината от заселването на Исландия. През лятото. Ходихте ли на фестивала в Тингвेलир?

— Аз да — кимна Ерлендур. — Какво за Тингвेलир? Мислиш, че е изчезнал там ли?

— Вероятно, но това е всичко, което знам — отвърна полицайката. — Провели са рутинно издирване и са говорили с хората, които майката е казала, че синът ѝ познава, включително и с Холберг и Елиди. Разпитали са още трима, но никой не е знаел нищо. Гретар не е липсвал на никого, освен на майка си и сестра си. Роден е в Рейкявик и няма жена и деца, приятелка или далечни роднини. Случаят е бил отворен за няколко месеца, а после просто е потънал в прах. Изчезналият бил на трийсет и четири години.

— Ако е бил толкова добричък като приятелчетата си Холберг и Елиди, хич не се изненадвам, че не е липсвал на никого — отбеляза детективът.

— През седемдесетте, по времето, когато е изчезнал Гретар, в Исландия са изчезнали тринайсет души — продължи колежката им. — А през осемдесетте са били дванайсет, без да броим рибарите, които не са се завърнали от морето.

— Тринайсет изчезнали — повтори Сигурдур Оли. — Това не е ли твърде много? Никой от случаите ли не е разкрит?

— Не е задължително да има нещо криминално в изчезването — каза Елинборг. — Хора изчезват непрекъснато — искат да изчезнат, и изчезват.

— Ако съм разбрал правилно — обади се Ерлендур, — сценарият е следният: Елиди, Холберг и Гретар излизат вечерта на танци в „Крос“ в края на седмицата през зимата на шейсет и трета.

Възрастният полицаи погледна детектива и видя, че на лицето му сякаш се бе изписала огромна въпросителна.

— „Крос“ е бил бивш военномедицински пост, превърнат в клуб за танци. Там е имало много мръсни танци...

— Мисля, че там исландските „Бийтълс“ са свирили за първи път! — възкликна Елинборг.

— Запознаваш се с няколко мадами на танците и след това една от тях организира събиране в дома си — продължи Ерлендур. — Трябва да се опитаме да намерим тези жени. Холберг изпраща едната до апартамента ѝ и я изнасилва. Очевидно е използвал този номер и преди това. Прошепнал е в ухото на жертвата какво е направил с другата жена. Тя може би живее в Хусавик и по всяка вероятност не е повдигнала обвинение. Три дни по-късно Колбрун събира кураж, за да съобщи за престъплението, но попада на полицаи, който не симпатизира на жените, които канят у дома си мъже след танци, а после ги обвиняват в изнасилване. Колбрун е имала момиченце. Навярно Холберг е знаел за детето, понеже намерихме снимка на паметната му плоча в бюрото му. Кой я е направил? И защо? Момичето умира от фатално заболяване, а майката се самоубива три години по-късно. Три години след това един от приятелите на Холберг изчезва. А Холберг е убит преди няколко дни и е оставено послание, което на пръв поглед не означава нищо.

Двамата му колеги го слушаха с интерес.

— Защо са убили Холберг чак сега, когато е вече възрастен? Нападателят свързан ли е с неговото минало? И ако е така, защо не го е нападнал по-рано? Защо е чакал толкова дълго? И има ли убийството му нещо общо с факта — ако е факт — че Холберг е насилник?

— Случаят не прилича на предумишлено убийство — намеси се Сигурдур Оли. — Мисля, че не бива да пренебрегваме това. Както каза Елиди, що за мухльо ще използва пепелник? Не изглежда да е свързано с дълга предистория. А бележката може да се окаже само шега, която не можем да разберем. Я си представете, че убийството на Холберг няма нищо общо с изнасилването? И всъщност трябва да търсим младия мъж със зеленото войнишко яке.

— Холберг не е бил цвете — изтъкна Елинборг. — Може би мотивът е отмъщение. Може би някой си е мислел, че го заслужава.

— Единственият човек, за когото знаем със сигурност, че е мразил Холберг, е сестрата на Колбрун в Кефлавик — каза Ерлендур. — Тя обаче не би могла да го убие с пепелника.

— Може да е накарала някой друг да го направи.

— Кой? — попита инспекторът.

— Не знам. Както и да е, аз се придържам към теорията, че някой е обикалял из квартала, възнамерявайки да проникне в нечий дом, да го обере и вероятно да го изпочупи. Холберг го спипва и онзи го удря с пепелник по главата. Бил е някой наркоман, който не знае какво върши. Това е съвременният Рейкявик.

— Е, поне някой е взел правилното решение да го фрасне — подхвърли жената. — Според мен обаче трябва да вземем бележката на сериозно. Не ми прилича на някаква си шега.

Детективът погледна към Ерлендур.

— Когато каза, че искаш да узнаеш от какво е умряло момиченцето... това ли е, за което и аз си мислех? — попита той.

— Имам лошото усещане, че отговорът е „да“.

Рунар отвори вратата и гледа Ерлендур поне минута, преди да успее да реагира. Полицаят стоеше в общия коридор, измокрен до кости, след като бе тичал от колата до сградата. От дясната му страна имаше стълбище, което водеше до горния апартамент. Стълбите бяха покрити с килим, протрит на местата, на които най-често е било стъпвано, а във въздуха се носеше мирис на застояло. Може би в сградата живееха любители на коне, помисли си полицаят. Той попита дали Рунар го помни. Изглежда старецът го помнеше добре, защото веднага се опита да тръшне вратата, ала детективът се оказа по-бърз и влезе в апартамента, преди домакинът да успее да му попречи.

— Уютно местенце — каза Ерлендур, докато разглеждаше овехтелия интериор.

— Няма ли да ме оставиш на мира! — понечи да се развика Рунар, но гласът му го предаде и в крайна сметка той само изписка.

— Внимавай да не вдигнеш кръвно. Няма да ми е приятно да те съживявам, ако получиш удар. Трябва да разбере някои подробности от теб и след това ще те оставя да си умираш на спокойствие в тази дупка. Май не ти остава много време — не ми изглеждаш в добра форма...

— Разкарай се! — изсъска Рунар — толкова яростно колкото му позволяваше възрастта — след което се обърна, отиде в хола и седна на дивана.

Инспекторът го последва и се отпусна трмаво на стола срещу него. Старецът не го погледна.

— Колбрун каза ли ти за друго изнасилване, когато дойде за обвинението срещу Холберг?

Рунар не отговори.

— Колкото по-бързо ми кажеш, толкова по-бързо ще си тръгна.

Този път възрастният мъж вдигна поглед и се втренчи в полицая.

— Никога не е споменавала друго изнасилване. Сега ще си тръгнеш ли?

— Имаме причини да мислим, че Холберг е изнасилил още една жена, преди да срещне Колбрун. Може би е използвал същия подход отново, след като е блудствал с нея, но не знаем със сигурност. Колбрун е единствената жена, която е повдигнала обвинения срещу него, независимо че от това не е излязло нищо, благодарение на теб...

— Махай се!

— Сигурен ли си, че не е споменала друга жена? Разбрахме, че Холберг се е похвалил на Колбрун за другото изнасилване...

— Не ми е казвала нищо такова — каза Рунар, като гледаше надолу в масата.

— Онази нощ Холберг е бил с двама приятели. Единият от тях се казва Елиди, рецидивист, за когото може би знаеш. Той е в затвора и се сражава с призраци и чудовища в единична килия. Другият се казва Гретар. Изпарил се от лицето на земята през лятото на националния фестивал. Знаеш ли нещо за приятелчетата на Холберг?

— Не. Остави ме на мира!

— Какво са правили тук, в града, в нощта, когато Колбрун е била изнасилена?

— Не знам.

— Не си ли говорил някога с тях?

— Не.

— Кой е водил разследването в Рейкявик?

За първи път Рунар погледна Ерлендур в очите.

— Марион Брием.

— Марион Брием!

— Този глупак!

Елин не си беше вкъщи, когато Ерлендур почука на вратата ѝ, затова полицаят влезе обратно в колата, запали цигара и размисли дали да продължи пътуването си до Сандгерди. Дъждът се лееше върху колата като из ведро, а инспекторът, който никога не гледаше прогнозата за времето, се чудеше дали този порой някога ще има край. Навярно беше умалена версия на Библейския потоп, помисли си той, обгърнат от сивкавия дим на цигарата. Явно греховете на хората трябваше от време на време да бъдат отмивани от лицето на земята.

Ерлендур бе неспокоен за повторната си среща с Елин и донякъде се почувства облекчен, когато се оказа, че сестрата не си е вкъщи. Знаеше, че ще го отпрати, и последното нещо, което искаше, бе да я провокира тя отново да го нарече „мръсно ченге“. Но, рано или късно, срещата бе неизбежна. Той си пое дълбоко въздух и дръпна за последен път от цигарата, докато не почувства топлината ѝ върху пръстите си. Задържа дима, докато я гасеше, а после силно издиша. Сети се за един израз от кампания против тютюнопушенето: „От едина-единствена клетка може да започне рак“.

На сутринта отново се бе събудил с познатата болка, ала сега я нямаше. Тъкмо щеше да потегли, когато Елин почука на прозореца на колата.

— При мен ли сте дошли? — попита тя изпод чадъра си, след като той свали прозореца.

Инспекторът ѝ отправи многозначителна усмивка и кимна. Сестрата на Колбрун отвори вратата на къщата си и той внезапно се почувства като предател. Другите вече бяха тръгнали към гробището.

Ерлендур свали шапката си и я окачи на закачалката, след което свали палтото и обувките си и влезе в хола. Бе облечен в омачкания си костюм, а кафявата жилетка под самото му бе закопчана накриво. Седна на същия стол, на който бе седял и последния път, когато беше тук. Елин отиде в кухнята и ароматът на кафе се разнесе из цялата къща. След малко тя се върна и седна на стола срещу него.

Инспекторът се изкашля.

— Един от хората, които са били с Холберг в нощта на изнасилването, се казва Елиди и е затворник в „Литла-Храун“. От години е в графата ни на „обичайните заподозрени“. Третият мъж се казва Гретар. Той е изчезнал безследно през седемдесет и четвърта, годината на националния фестивал.

— Беше в Тингвेलир — спомни си събеседничката му. — Отидох, за да видя поетите.

Ерлендур отново се изкашля.

— Е, разговаряхте ли с този Елиди?

— Много неприятна среща — отвърна полицаят.

Елин се извини, стана и отиде в кухнята. Полицаят чу тракане на чаши. В същия миг мобилният телефон в джоба на самото му иззвъня и той затаи дъх, докато приемаше обаждането. Сигурдур Оли.

— Готови сме — каза партньорът му.

Ерлендур чуваше барабаненето на дъжда от другата страна на линията.

— В никакъв случай не започвайте без мен — настоя инспекторът. — Ясно ли е? Не правете нищо, докато не се обадя или не дойда.

— Говори ли със старата вещица?

Без да отговори, Ерлендур затвори и прибра апарата обратно в джоба си. Елин влезе, носейки поднос, сервира чашите и наля кафе и за двамата. И двамата го пиеха чисто. После остави каната с кафето на масата и седна срещу посетителя си.

— Елиди ни каза, че Холберг е изнасилил още една жена преди Колбрун и че ѝ се е похвалил за това.

На лицето на Елин се изписа учудено изражение.

— Дори Колбрун да е знаела за друга изнасилена, никога не ми е казвала. — Тя поклати замислено глава. — Възможно ли е да казва истината?

— Налага се да го проверим — отвърна полицаят. — Елиди е така затънал, че може да излъже за всичко. Но не разполагаме с нищо, за да можем да го опровергаем.

— Не говорехме често за изнасилването — въздъхна жената. — Най-вече заради Аудур, дори да оставим настрана другите неща. Колбрун беше много затворена жена, срамежлива и необщителна, и още повече се затвори в себе си след случилото се. А и, разбира се, беше ѝ неприятно да говори за ужасната случка по време на бременността — все пак беше бременна именно заради този инцидент... Колбрун правеше всичко възможно, за да забрави, че това ѝ се е случило. Искаше да изтрие от съзнанието си всичко, свързано с него.

— Предполагам, че ако Колбрун е знаела за друга жена, би казала на полицията — най-малкото, това би било в подкрепа на нейните показания. Но не е споменала и дума за това в докладите, които четох.

— Може би е искала да пощади жената.

— В какъв смисъл?

— Колбрун знаеше какво е да преживееш изнасилване. Знаеше какво е да съобщиш за изнасилването. Самата тя се беше колебала

много и всичко, което получи, беше едно унижение. Ако другата жена не е искала да се разкрие, навярно сестра ми е уважила желанието ѝ. Така мисля. Но ми е трудно да кажа, не съм сигурна дали съм ви разбрала добре.

— Вероятно не е знаела подробности — предположи Ерлендур.
— Може да е имала само бегли подозрения. Ако той е намекнал нещо...

— Съжалявам, никога не ми е казвала подобно нещо.

— Когато говорехте за изнасилването, директно ли беше?

— Не сме говорили точно за самия акт — отвърна Елин.

Телефонът в джоба на полицая отново извънх и събеседничката му замълча. Полицаят го извади и видя, че е Сигурдур Оли. Изключи апарата и го остави настрана.

— Съжалявам — извини се той.

— Тези телефони са истинска напаст, нали?

— Абсолютно — съгласи се набързо Ерлендур. Разполагаше със съвсем малко време. — Моля ви, продължете.

— Сестра ми не спираше да казва, че много обича дъщеря си. Двете бяха изключително близки, независимо от ужасните обстоятелства. Аудур значеше всичко за Колбрун. Знам, че звучи ужасно да кажа такова нещо, но според мен тя не искаше да изпусне възможността да стане майка. Разбирате ли? Мисля дори, че приемаше Аудур като някакъв вид компенсация за изнасилването. Не мога да намеря подходящите думи, но сякаш момиченцето беше като божи дар наред цялото това нещастие. Но не мога да твърдя със сигурност какво е мислела сестра ми, какво е било отношението ѝ или какви чувства е таила в себе си, понеже имам само частична представа за това и не бих говорила от нейно име. Тя просто обожаваше малката си дъщеричка и никога не я изпускаше от поглед. Никога. Тяхната връзка беше белязана от това, което се беше случило, но Колбрун никога не я приемаше като част от звяра, съсипал живота ѝ. Виждаше в нея единствено красивото дете, което беше Аудур. Сестра ми се грижеше неимоверно много за дъщеря си, дори отвъд смъртта и гроба, както личи и от епитафията. „Опази живота ми от страх от враговете мои“.

— Знаете ли какво точно е искала да каже с тези думи?

— Това е молба към Бога — ще разберете, ако прочетете Псалма. Естествено, става дума за смъртта на Аудур. Как е починала и колко

трагично е било. Колбрун не можа да понесе мисълта, че на Аудур бе направена аутопсия. Никога не би я направила по свое желание.

В този момент инспекторът погледна неловко към пода, но Елин не забеляза.

— Разбираемо е — продължи тя, — че всички тези ужасни неща, през които премина Колбрун — изнасилването, а после и смъртта на дъщеря ѝ — се отразиха сериозно на психическото ѝ състояние. Получи нервен срыв. Когато започнаха да говорят за аутопсия, параноята ѝ се засили и в отчаяното си желание да защити Аудур тя започна да възприема докторите като врагове. Беше придобила дъщеря си при ужасни обстоятелства и я бе изгубила толкова скоро след това. В нейните представи това беше божията воля. Сестра ми искаше дъщеричката ѝ да почива в мир.

Ерлендур замълча за момент, а после каза:

— Чувствам се като един от тези врагове.

Събеседничката му го погледна озадачено.

— Мисля, че трябва да изровим ковчега и да направим по-обстойна аутопсия, ако е възможно.

Полицаят каза това с възможно най-деликатен тон. Известно време Елин не можа да осмисли думите му, а когато те придобиха смисъл, му отправи хладен поглед.

— Какво се опитвате да ми кажете?

— Можем да открием обяснение за смъртта ѝ.

— Обяснение ли? Та тя умря от мозъчен тумор!

— Би могло да се окаже и...

— Какво говорите? Да се ровите в бедното дете? Не е за вярване! Тъкмо ви казвах...

— Имаме две основания.

— Основания за какво?

— За аутопсията — отвърна полицаят.

В този момент Елин стана и започна да крачи напред-назад из помещението. Ерлендур се опита да потъне още по-надолу в мекия фотьойл.

— Говорих с лекарите от болницата тук, в Кефлавик. Те не намериха никакви доклади за Аудур, освен предварителния доклад за смъртта ѝ от лекаря, извършил аутопсията. Той е вече покойник. Годината, в която е починала Аудур, е била последната му година като

лекар в болницата. Споменава само мозъчен тумор и приписва смъртта ѝ на това. Бих искал да знам какво е заболяването, причинило смъртта ѝ, и дали то е наследствено.

— Наследствено заболяване, как пък не! За първи път чувам подобно нещо!

— Търсим такава и у Холберг — обясни инспекторът. — Другата причина за ексхумацията е, за да установим със сигурност дали Аудур е дъщеря на Холберг. Това се прави с ДНК-тест.

— Съмнявате се, че е негова дъщеря?

— Трябва да бъде потвърдено.

— Но защо?

— Холберг е отрекъл, че детето е негово. Казал е, че е правил секс с Колбрун с нейно съгласие, но е отрекъл бащинството. Когато случаят е бил приключен, полицаите са решили, че няма основания да бъде потвърдено или отречено. Сестра ви също никога не е настоявала за такова нещо. Очевидно е преживяла достатъчно и е искала просто да забрави за Холберг.

— Че кой друг би могъл да бъде бащата?

— Нуждаем се от потвърждение, заради убийството на Холберг. Може да ни помогне да намерим някои отговори.

— За убийството на Холберг?

— Да.

Елин стоеше изправена пред Ерлендур и го гледаше втренчено.

— Това чудовище ни причинява страдания дори от гроба си.

Полицаят тъкмо щеше да каже нещо, ала тя го изпревари.

— Все още си мислите, че сестра ми е излъгала — каза тя. — Никога няма да ѝ повярвате. Не сте по-добър от онзи идиот Рунар. Не, въобще не сте по-добър!

Тя се наведе над него.

— Мръсно ченге! — изсъска. — Как можах да те пусна в дома си!

Щом видя фаровете на кола да приближават в дъжда, Сигурдур Оли разбра, че Ерлендур пристига. Хидравличният екскаватор заръмжа и зае позиция до гроба, готов да започне копаенето по сигнал. Беше малък модел екскаватор, който бе преминал между гробовете с пухтене и клатене. Гъсеничната му верига затъваше в почвата. Издишваше облаци черен дим и във въздуха увисна остра миризма на бензин.

Редом със Сигурдур Оли и Елинборг, до гроба стояха още патолог, адвокат от Прокурорската служба за публични дела, един пастор и един църковен настоятел, неколцина полицаи от Кефлавик и двама общински работници. Групичката чакаше под дъжда, завиждайки на Елинборг — единствената, която носеше чадър — и на Сигурдур Оли, на когото бе позволено да застане под чадъра. Забелязаха, че Ерлендур е сам, когато полицаят слезе от колата и закрачи бавно към тях. Разполагаха с документи, разрешаващи ексхумацията, но тя трябваше да започне едва след разрешението на инспектора.

Възрастният полицаи огледа мястото и прокле наум цялото това разравяне и оскверняване. Паметната плоча бе отместена и лежеше на пътеката до гроба. До нея имаше буца пръст, в единия край на която стърчаха дълги израстъци, а от другия край се подаваха повехнали рози — вероятно Елин ги е засадила, помисли си Ерлендур. Той спря, прочете епитафията още веднъж и поклати глава. Бялата оградка около гроба, която се бе издигала на двайсетина сантиметра над земята, лежеше счупена до плочата. Бе виждал и преди подобни оградки около детските гробове и тази гледка всеки път го изпълваше с болка. Погледна към мрачното небе. Падащата вода се стече от ръба на шапката, влизайки под яката му, и инспекторът потрепна. После огледа групата, чакаща до екскаватора, погледна Сигурдур Оли и кимна с глава. Последният даде сигнал на човека в машината. Греблото се издигна във въздуха и се заби дълбоко в пропускливата почва.

Ерлендур гледаше как машината разравя една стара, трийсетгодишна рана и примигваше неволно с очи при всяко загребване. Купчината пръст нарастваше все повече и колкото по-дълбока ставаше дупката, толкова по-черна пръст излизаше отдолу. Докато гледаше как греблото дълбае все по-дълбоко в раната, полицаят внезапно получи усещането за дежавю. Като че ли вече бе виждал всичко това и за момент сцената се превърна в част от съня му — колегите му, застанали над гроба, работниците с техните оранжеви жилетки, подпирани на лопатите си, пасторът в широките си черни одежди, дъждът, който се изливаше върху гроба и се стичаше от греблото като кръв, сякаш дупката кървеше...

Дали бе сънувал всичко точно така?

После чувството отмина и, както винаги, Ерлендур не можеше да разбере откъде се бе появило и защо смяташе, че е виждал тези сцени и преди, след като те никога не се бяха случвали. Възрастният мъж не вярваше на предчувствия, видения или сънища, не вярваше в прераждането и кармата, не вярваше в Бога, въпреки че често препрочиташе Библията, не вярваше във вечния живот, нито пък в това, че от деянията му в сегашния зависи дали ще иде в Рая или Ада. За него животът беше смесица и от двете.

Но ето че понякога го спохождаше това необяснимо, свръхестествено дежавю и ставаше свидетел на неща, които сякаш бе виждал и преди, сякаш стоеше отстрани и наблюдаваше собствения си живот. По никакъв начин не можеше да си обясни какво точно беше това, което се случваше, нито пък можеше да си обясни защо съзнанието му му погаждаше подобни номера.

Инспекторът дойде на себе си, когато греблото удари капака на ковчега и от гроба се чу глухо тупване. Той направи крачка напред и през пороя, който се изливаше в дупката, зърна очертанията на ковчега.

— Внимавай! — извика на човека в екскаватора, вдигайки ръце във въздуха.

С периферното си зрение полицаят мерна светлина от фарове. Всички погледнаха натам и видяха пълзяща под дъжда кола, която спря до портите на гробището. От нея слезе възрастна дама, облечена със зелено палто. На покрива на колата имаше табелка „Такси“. Таксито бързо потегли, а жената се втурна към гроба. Щом се приближи

достатъчно до Ерлендур, за да може той да я чуе, тя започна да крещи и да размахва юмруци пред лицето му.

— Престъпник! — викаше тя. — Осквернители на гробове! Крадци на трупове!

— Задръжете я настрана — нареди спокойно инспекторът на полицаите, които тръгнаха към Елин и я спряха на няколко метра от гроба. Тя се опита да се бори с тях, обезумяла от ярост, но униформените сграбчиха ръцете ѝ и я усмириха. Двамата работници се покачиха до ръба на гроба с лопатите си, изкопаха пръстта около ковчега и увиха двата му края с въжета. Ковчегът бе сравнително запазен. Дъждът трополеше глухо по капака му и отмиваше почвата отгоре. Ерлендур също си го бе представял бял. Малък бял ковчег със златисти дръжки и кръст на капака. Работниците завързаха въжетата за греблото на екскаватора и ковчегът на Аудур бе внимателно повдигнат от земята. Беше все още цял, но изглеждаше някак крехък. Инспекторът погледна към Елин и видя, че тя бе престанала да се съпротивлява и крещи, и сега плачеше при вида на белия ковчег, който се появи на повърхността и увисна безжизнено на въжетата над гроба, преди да го свалят на земята. Пасторът отиде до ковчега, направи кръст над него и тихо започна да нарежда молитва. Един малък ван се приближи на заден ход по алеята и спря. Работниците развиха въжетата, повдигнаха ковчега, натовариха го в колата и затвориха вратите. Елинбург се качи на предната седалка до шофьора, а ванът излезе през портала и потегли надолу по пътя, докато светлините на стоповете му не се изгубиха в дъжда и мрака.

Пасторът отиде при сестрата на Колбрун и помоли полицаите да я пуснат. Те веднага изпълниха молбата му. Попита я дали има нещо, което би могъл да направи за нея. Очевидно се познаваха добре, защото започнаха да си говорят тихичко. Елин изглеждаше спокойна. Ерлендур и Сигурдур Оли се спогледаха, а после сведоха глави към отворения гроб. На дъното му вече бе започнала да се събира вода.

— Искан да спра това отвратително оскверняване — промълви Елин на пастора.

Чувстваше се някак облекчен, че жената се успокои. Отиде при нея, а Сигурдур Оли го последва.

— Никога няма да ви простя това, което сторихте — обърна се сестрата на Колбрун към Ерлендур. Пасторът стоеше зад нея. — Никога!

— Разбирам ви — отвърна полицаят, — но разследването е важно.

— Разследването ли? Да върви по дяволите вашето разследване! — извика Елин. — Къде отнасяте тялото?

— В Рейкявик.

— Кога ще го върнете?

— След два дни.

— Погледнеше какво сте направили с гроба ѝ! — промълви объркано жената, сякаш още не можеше да приеме случилото се, след което заобиколи Ерлендур и отиде при отворения гроб, вазата с цветя и онова, което бе останало от оградката.

Инспекторът реши да ѝ каже за бележката, която бяха намерили в апартамента на Холберг.

— В дома на Холберг имаше оставена бележка — тръгна след нея той. — Не можехме да разберем смисъла ѝ, преди да узнаем за Аудур и да разговаряме с лекаря ѝ. Исландските убийци обикновено оставят след себе си само бъркотия, но този, който е убил Холберг, е искал да ни даде нещо, над което да си поблъскаме главите. Когато докторът спомена за вероятно наследствено заболяване, посланието в бележката изведнъж придоби смисъл, а казаното от Елиди в затвора го потвърди. Холберг не е имал живи роднини. Имал е сестра, която е умряла на девет години. Сигурдур Оли — той посочи колегата си — намери медицинските ѝ доклади и Елиди се оказа прав. Също като Аудур, и сестрата на Холберг е умряла от мозъчен тумор.

— Какво искате да кажете? Какво е било посланието? — попита Елин.

Ерлендур се поколеба дали да отговори. Погледна към детектива, който на свой ред отмести очи първо към жената, а после и към инспектора.

— Аз съм той — рече Ерлендур.

— Моля?

— Това е посланието — „Аз съм той“, като последната дума „той“ беше с главни букви.

— Аз съм той — повтори Елин. — Какво означава това?

— Не мога да твърдя със сигурност, но ми се струва, че загатва за връзка помежду им — отговори полицаят. — Може би човекът, който е написал това, се е чувствал по някакъв начин свързан с Холберг. Може да бъде и просто фантазия на някой луд, който дори не го е познавал. Чиста измислица. Заболяването ще ни помогне да разберем. Трябва да открием какво точно е било то.

— За каква връзка намекувате?

— Според нашите данни Холберг не е имал деца. Аудур не носи неговото име. Фамилията ѝ е Колбрунардотир. Но ако Елиди казва истината за това, че Холберг е изнасилвил и други жени, освен Колбрун — такива, които не са повдигнали обвинение — вероятността да има и други деца също е голяма. Колбрун може да не е единствената жертва, родила дете от него. Ограничихме търсенето до вероятни жертви в Хусавик, които са родили в определен период, и се надяваме скоро да разполагаме с нещо.

— Защо Хусавик?

— Изглежда предишната жертва на Холберг е била оттам.

— Какво имате предвид под наследствено заболяване? — попита Елин. — Какво заболяване по-точно? То ли е убило Аудур?

— Трябва да вземем проба от Холберг, за да потвърдим версията, че той е баща на Аудур, и да сглобим парченцата. Но ако тази теория е вярна, това е рядко заболяване, предавано по наследство.

— И Аудур го е имала?

— Може да не получим задоволителни резултати, защото е починала отдавна, но ще се опитаме да установим.

Вече бяха стигнали до църквата. Елин и Ерлендур вървяха един до друг, а Сигурдур Оли — зад тях. Сестрата на Колбрун ги бе повела натам. Църквата беше отворена и тримата влязоха вътре. Спряха в преддверието и се загледаха в мрачното есенно време навън.

— Аз мисля, че Холберг е бил баща на Аудур — каза инспекторът. — Всъщност нямам причина да се съмнявам в думите ви, нито пък в тези на сестра ви. Но ни трябва потвърждение. Налага се, от гледна точка на това, че водим полицейско разследване. Ако установим наличието на заболяване, което Аудур е наследила от Холберг, то може да се е предало и другаде. И по всяка вероятност убийството на Холберг ще се окаже свързано с това заболяване.

Никой от тримата не забеляза колата, която бавно потегли по стария път и се отдалечи от гробището с изгасени светлини, почти невидима в тъмното. Когато стигна Сандгерди, колата увеличи скоростта, фаровете светнаха и не след дълго тя настигна вана, който пренасяше тялото. Докато пресичаха Кефлавик, шофьорът спазваше дистанция от две или три коли. Така ги проследи през целия път до Рейкявик.

Щом ванът спря пред моргата на улица „Баронсстигур“, шофьорът паркира на известно разстояние и наблюдава как внесоха ковчега в сградата и затвори вратите след себе си. После ванът потегли, а жената, която придружаваше ковчега, излезе от моргата и си хвана такси.

Когато всичко приключи, колата се отдалечи.

Марион Брием отвори вратата. Ерлендур не го бе предупредил, че ще се отбие. На връщане от Сандгерди бе решил да поговори с Марион, преди да се прибере вкъщи. Беше шест часа следобед, но навън беше вече тъмно. Домакинът го покани вътре и помоли да бъде извинен за безпорядъка. Апартаментът беше малък — хол, спалня, баня и кухня — и беше пример за това колко небрежни можеха да станат хората, когато живеят сами. Навсякъде бяха разпилени вестници, списания и книги, килимът бе изтъркан и мръсен, а до кухненската мивка бяха натрупани неизмити чинии. Светлината от настолната лампа едва успяваше да освети тъмната стая. Марион каза на Ерлендур да премести вестниците от един от столовете на пода и да седне там.

— Не ми каза, че си участвал в случая — започна инспекторът.

— Не беше сред големите ми постижения — отвърна Марион и извади цигари от една кутия с малките си, слабички ръце, отправяйки му обичайния си измъчен поглед. Главата му изглеждаше твърде голяма в сравнение с деликатно изваяното му тяло.

Ерлендур отказа поканата за цигара. Знаеше, че домакинът му все още следи интересните случаи и търси информация от колегите, които продължаваха да работят в полицията, като от време на време дори се намесваше в някои от тях.

— Искаш да знаеш повече за Холберг, нали? — попита Марион.

— Както и за приятелите му — отвърна инспекторът и седна, след като премести купчината вестници. — И за Рунар от Кефлавик.

— Старият Рунар от Кефлавик... — въздъхна Марион. — Веднъж щеше да ме убие.

— Вече не е способен да го направи — превърнал се е в истинска развалина.

— Значи сте се срещнали. Той има рак, знаеше ли? Въпрос по-скоро на седмици, отколкото на месеци.

— Не, не знаех — отвърна Ерлендур и си представи изпитото, скулесто лице на Рунар. Как носът му течеше, докато събираше шумата в градината.

— Имаше изключително могъщи приятели в министерството. Затова се задържа. Препоръчах да бъде уволнен. Но той получи само предупреждение.

— Спомняш ли си Колбрун?

— Най-окаяната жертва, която някога съм виждал — рече Марион. — Не я познавах добре, но знам, че не би излъгала за нищо. Тя повдигна обвиненията срещу Холберг и описа отношението на Рунар към нея, както сам знаеш. В случая с Рунар трябваше да реша между неговата и нейната дума, но показанията ѝ бяха убедителни. Не е трябвало да я отпраща, със или без бельото. Холберг я беше изнасилвал. Това беше очевидно. Изправих ги един срещу друг, Холберг и Колбрун. И нямаше никакво съмнение.

— Изправил си ги един срещу друг?

— Беше грешка. Мислех си, че ще помогне. Бедната жена.

— Как го направи?

— Постарах се да изглежда като съвпадение, като случайност. Не осъзнавах... Не би трябвало да ти казвам всичко това. Бях стигнал до задънена улица в разследването. Тя твърдеше едно, а той казваше съвсем друго. Повиках и двамата по едно и също време, за да се срещнат.

— Какво стана?

— Колбрун изпадна в истерия и се наложи да повикаме лекар. Не бях виждал такова нещо преди, а и след това...

— Ами той?

— Само стоеше и се хилеше нагло.

Ерлендур замълча за момент.

— Мислиш ли, че детето е било негово?

Марион сви рамене.

— Колбрун твърдеше така докрая.

— Казвала ли ти е някога за друга жена, изнасилена от Холберг?

— Имало е и друга ли?

Инспекторът повтори това, което Елиди му беше казал, и описа в основни линии цялото разследване. Марион Брием седеше и пушеше цигарата си, докато слушаше. Гледаше втренчено госта си с малките

си, будни и проникателни очи. Никога нищо не им убягваше. В момента сканираха един уморен мъж на средна възраст с тъмни кръгове под очите, неколкодневна брада, дебели рошави вежди, гъста, несресана червеникавокафява коса, здрави зъби, които понякога лъсваха зад бледите му устни, и уморен взор, който бе станал свидетел на най-черната утайка от човешката тиня. Очите на Марион Брием бяха пълни със съжаление, съзирайки собственото си „аз“ в инспектора.

Ерлендур беше под ръководството на Брием, когато постъпи в Службата, и дължеше на него всичко, което бе научил в тези първи години. Също като Ерлендур, и Марион не беше станал старши следовател и винаги бе работил по рутинни разследвания, но имаше огромен опит. Притежаваше безпогрешна памет, която се бе запазила с годините. Всичко видяно и чуто биваше категоризирано, записано и съхранено в безграничното пространство в мозъка му и след време изникваше без никакви усилия. Брием можеше да си спомни стари случаи с най-малки подробности и беше източник на мъдрост за всяка сфера от исландската криминология. Способността му за дедукция и логическо мислене бе поразителна.

Като колега Марион Брием беше твърде педантично, стриктно и непоносимо дърто копеле, както веднъж Ерлендур го бе описал на Ева Линд, когато бе станало въпрос за него. Години наред в отношенията със стария му наставник зееше голяма пропаст и двамата бяха стигнали дотам, че едва си обелваха дума. Ерлендур чувстваше, че е разочаровал Марион по някакъв необясним за него начин. Когато започна да си мисли, че това е станало прекалено очевидно, за негово облекчение наставникът му внезапно се пенсионира.

След като Брием напусна работа, отношенията им сякаш се нормализираха. Напрежението отслабна и съревнованието малко или много изчезна.

— Ето защо ми хрумна да се отбия и да видя какво си спомняш за Холберг, Елиди и Гретар — рече накрая Ерлендур.

— Не се надяваш, че ще намериш Гретар след всичките тези години, нали? — попита Марион и инспекторът забеляза угриженост в изражението му.

— Колко далече стигна с него?

— Докъде да стигна, след като случаят не беше от първостепенна важност? — разпери ръце домакинят. Инспекторът се зарадва за миг, долавяйки нотка на извинение. — Вероятно е изчезнал през почивните дни на националния фестивал в Тингвेलир. Говорих с майка му и приятелите му, с Елиди и Холберг, с всичките му колеги. Гретар работеше в Аймскип като хамалин. Всички си мислеха, че е паднал в морето. Казаха, че ако се е запилял в някой трюм, със сигурност щели да го намерят.

— Къде са били Холберг и Елиди, когато Гретар е изчезнал? Спомняш ли си?

— И двамата казаха, че са били на фестивала, и ние го потвърдихме. Но, разбира се, точното време на изчезването му беше неясно. Никой не го бе виждал от две седмици, когато майка му ни се обади. Да не би да имаш идея? Нова следа ли си намерил?

— Не — отвърна Ерлендур. — Не го търся. Стига да не се е появил от нищото и да е убил стария си приятел Холберг, може да си стои в неизвестност колкото си иска. Опитвам се да разбера що за птици са били Холберг, Елиди и Гретар.

— Бяха отрепки. И тримата. Познаваш Елиди, а Гретар не падаше по-долу от него. Но беше страхливец. Имах си работа с него по повод една кражба — началото на жалка и мизерна престъпна кариера. Работеха заедно на пристанището и на фара. Така се бяха запознали. Елиди беше безмозъчният садист. Сбиваше се при всяка възможност и нападваше по-слабите. Едва ли се е променил. Холберг беше главатарят. Най-умният от тях. Отърва се лесно за случая с Колбрун. Когато навремето взех да разпитвам за него, хората отказваха да говорят. Гретар просто се беше лепнал за тях. Беше страхлив и несамоуверен, но имах усещането, че е от тихите дълбоки води.

— Рунар и Холберг познавали ли са се отпреди?

— Не мисля.

— Още не сме го обявили публично — каза Ерлендур, — но намерихме бележка върху тялото.

— Каква бележка?

— Убиецът е написал „Аз съм той“ на лист хартия и го е оставил Върху Холберг.

— Аз съм той, така ли?

— Не предполага ли това, че са били роднини?

— Освен ако не е месиански комплекс. Религиозен маниак.

— Според мен по-скоро става въпрос за роднинска връзка.

— „Аз съм той?“ Какво е искал да каже с това? Какъв е смисълът?

— Ще ми се да знаех — отвърна инспекторът.

Ерлендур се изправи и сложи шапката си с думите, че трябва да се прибира. Марион попита как е Ева Линд, а баща ѝ отвърна, че се справя с проблемите си, без да спомене нищо друго. Брием го изпрати до вратата и двамата си стиснаха ръцете. Докато инспекторът слизаше по стълбите, домакинът му изведнъж извика:

— Ерлендур! Почакай, Ерлендур!

Полицаят се обърна и погледна към Марион, който стоеше на входната врата. Забеляза как годините са оставили своя белег върху респектиращия му някога вид, как леко прегърбените рамене са заличили достойнството му, а сбръчканото му лице носи белезите на нелек житейски път. Отдавна не бе идвал тук и се замисли как времето променя хората.

— Не позволявай нищо, което откриеш за Холберг, да ти се отрази! — посъветва го Брием. — Не му позволявай да убие у теб нещо, от което не си решил и бездруго да се освободиш. Не му позволявай да спечели. Това е всичко, което исках да ти кажа.

Ерлендур стоеше под дъжда, несигурен какво точно означава този съвет. Марион му кимна за довиждане.

— Каква беше кражбата?

— Коя кражба? — попита Брием, като отново отвори вратата.

— Която Гретар е извършил. Какво е обрал?

— Едно фото. Имаше нещо като мания за снимки. Постоянно снимаше.

По-късно вечерта двама мъже, облечени с кожени якета и черни кожени ботуши, завързани с връзки до прасците, почукаха на вратата на Ерлендур и прекъснаха почивката му във фотьойла. Той се бе прибрал вкъщи и бе позвънил на Ева Линд, ала не получи отговор. Тогава бе седнал да изяде порциите пиле, върху които бе седнал предишната вечер, заспивайки във фотьойла. Двамата мъже търсеха

Ева Линд. Инспекторът никога не ги бе виждал, както не бе виждал и дъщеря си, откакто му сготви вкусната месна яхния.

Физиономиите им бяха безмилостни, когато попитаха Ерлендур къде могат да я намерят, и се опитаха да надникнат в апартамента, без да се притесняват от присъствието му. Полицаят ги попита защо я търсят. Двамата решиха, че дъртият мръсник я крие вътре. Баща ѝ искаше да узнае дали им дължи пари. „Гледай си работата“, отвърнаха му те. Той им каза да вървят по дяволите. Те на свой ред — „Майната ти“. Ерлендур тъкмо се канеше да затвори вратата, когато единият я препречи с крак.

— Дъщеря ти е шибана кучка! — извика. Носеше кожени панталони.

Ерлендур въздъхна. Какъв дълъг и отегчителен ден.

Чу как капачката на коляното изпука и се строши, а вратата се затръшна с такава сила, че горните панти изхвърчаха от рамката.

Сигурдур Оли се чудеше как да зададе въпросите си. В ръката си държеше списък с имената на десет жени, живели в Хусавик преди и след шейсета година, след което се бяха преместили в Рейкявик. Две от тях се оказаха мъртви. Две нямаха деца. Останалите шест бяха родили през периода, в който най-вероятно бе извършено изнасилването. Сега детективът пътуваше към първата от тях. Тя живееше в Бармахлид и имаше трима големи синове.

Но как да зададеш подобен въпрос на една зряла жена? „Извинете, госпожо, аз съм от полицията и ме изпратиха да ви попитам дали случайно не сте била изнасилена в Хусавик, докато сте живели там?“ Сигурдур бе обсъдил това с Елинборг, на която бяха възложили списък с имената на други десет жени, но тя очевидно не разбираше проблема.

Полицаят считаше операцията за безсмислено главоболие, което Ерлендур им беше създал. Дори Елиди да казваше истината и времето и мястото да съвпадаха, дори да успееш да открият въпросната жена след дълго търсене, каква гаранция имаше, че тя ще пожелае да говори за изнасилването? Мълчала е през целия си живот. Защо сега да започне да говори за това? Достатъчно беше да каже пред Сигурдур Оли или някой от другите петима детективи, когато почукат на вратата ѝ, едно „не“ и те просто щяха да кимнат с думите: „Съжаляваме, че ви обезпокоихме“. А дори и да намереха жената, нямаше гаранция, че тя изобщо е заченала и родила в резултат на изнасилването.

— Всичко се крие в подхода, трябва да използваш психология — посъветва го Ерлендур, когато детективът му обясни проблема. — Постарай се да те поканят вътре, седни, приеми да изпиеш чаша кафе, заговори ги и се дръж малко като клюкар.

— Психология! — изсумтя Сигурдур Оли, докато слизаше от колата си в Бармахлид и се сети за приятелката си Бергтора. Не знаеше как да приложи „психология“ дори на нея. Двамата се бяха запознали преди няколко години при необичайни обстоятелства. Бергтора беше

свидетел в един заплетен случай и след кратък романс бяха решили да живеят заедно. Оказа се, че си подхождат много и имат еднакви интереси — и двамата искаха да създадат хубав дом с така модерните мебели по поръчка и предмети на изкуството — юпита до мозъка на костите си. Първото нещо, което правеха след дълъг ден в работата, бе да се целунат. Правеха си малки подаръци, дори си отваряха бутилка вино. Понякога се хвърляха право в леглото, след като се върнат от работа, но напоследък тези случаи бяха намалели значително.

Всичко започна, след като тя му подари обикновени гумени ботуши до коленете за рождения му ден. Той се опита да изглежда радостен, но изражението „какво, за бога, е това?“ остана изписано прекалено дълго на лицето му и тя забеляза, че нещо не е наред. Когато детективът най-накрая се усмихна, изглеждаше повече от фалшиво.

— Взех ти ги, защото си нямаш такива — каза тя.

— Не съм имал гумени ботуши, откакто бях на десет — отвърна той.

— Не се ли радваш?

— Страхотни са — рече Сигурдур Оли с ясното съзнание, че не бе отговорил на въпроса. Тя също го знаеше. — Наистина го мисля — добави и започна да копае собствения си гроб. — Фантастични са!

— Не ти харесват — каза тя намръщено.

— Разбира се, че ми харесват — отговори той, крайно недоволен, като мислеше за ръчния часовник за трийсет хиляди крони за нейния рожден ден, който ѝ бе избрал, след като цяла седмица обикаля града и разговаря с часовникари за марки, златно покритие, механизми, каишки, водоустойчивост, Швейцария и часовници с кукувица. Бе приложил всичките си детективски умения, за да намери подходящия часовник, и когато най-сетне го откри, тя изпадна в неописуем възторг — задоволството и радостта ѝ бяха съвсем искрени.

А сега той стоеше пред нея със замръзнала усмивка и се опитваше да се престори, че прелива от щастие, но това беше повече от невъзможно.

— Каква ти психология! — изсумтя отново Сигурдур Оли.

Застанал пред вратата на първата жена, която трябваше да посети в Бармахлид, полицаят позвъни на звънеца и зададе въпроса с най-голямата психологическа дълбочина, на която беше способен, но безславно се провали. Без да съзнава какво прави, завладян от пристъп

на тревога, Сигурдур Оли се чу да пита жената на площадката дали някога е била изнасилвана.

— Какво, за бога, ви е прихванало? — попита възрастната дама с почервенияло лице, изобилие от пръстени и ядосано изражение, за което липсваха признаци, че скоро ще се успокои. — Кой сте вие? Що за перверзник сте!

— Много съжалявам — измънка полицаят и забърза надолу по стълбите.

Без съмнение Елинборг имаше повече късмет, понеже се бе съсредоточила върху самата задача и не се притесняваше да разговаря с хората, за да спечели доверието ми. Нейното призвание беше готварството — запалена и способна готвачка, тя не срещна трудности в намирането на тема за разговор. Щом изникнеше възможност, веднага питаше какъв е този разкошен аромат, който идва от кухнята, и дори хората, които не бяха приготвяли нищо друго, освен пуканки през последната седмица, я канеха вътре.

В момента полицайката се намираше в хола на сутеренен апартамент в Брайдхолт и прие поканата за чаша кафе на възрастната дама от Хусавик — вдовица от доста време и майка на две пораснали деца. Името ѝ беше Сигурлауг и беше последната от списъка ѝ. За Елинборг бе лесно да зададе деликатния въпрос, а после молеше хората, с които разговаряше, да ѝ се обадят ако чуеха нещо — каквото и да е, дори клюка — от Хусавик.

— ... ето защо търсим жена на вашата възраст от Хусавик, която може да е познавала Холберг по това време и той да ѝ е донесъл неприятности.

— Не си спомням никого на име Холберг от Хусавик — каза вдовицата. — Какви неприятности имате предвид?

— Холберг е бил съвсем за малко в Хусавик — осведоми я Елинборг. — Никога не е живял там. Става дума за физическо насилие. Знаем, че е нападнал жена в града преди няколко десетилетия, и се опитваме да я открием.

— Не трябва ли да го имате в архивите си?

— Престъплението не е било докладвано.

— А какво по-точно е било престъплението?

— Изнасилване.

Жената инстинктивно сложи ръка пред устата си и облещи очи.

— Боже мили! — възкликна тя. — Не знам нищо за изнасилване! Божичко! Никога не съм чувала за такова нещо!

— Да, изглежда е била добре пазена тайна — отвърна Елинборг.

Тя умело отклони въпросите на вдовицата, която любопитства за подробностите, като ѝ обясни, че това е само предварително разследване, основано на слухове.

— Чудя се — вметна накрая полицайката, — дали случайно познавате някой, който може да знае нещо по този въпрос?

Жената ѝ даде имената на две свои приятелки от Хусавик и каза, че те никога не пропускали нищо в града. Елинборг записа имената им, остана още малко, за да не изглежда невъзпитано, и едва след това си тръгна.

* * *

Ерлендур имаше рана на челото си, върху която бе сложил лепенка. Един от посетителите му от предишната нощ бе извън строя, след като полицаят затръшна вратата върху коляното му, и той се затъркаля пиццейки на пода. Докато другият наблюдаваше вцепенен този неочакван развой на събитията, инспекторът се изправи в цял ръст пред него и го блъсна надолу по стълбите, без да му мигне окото. В крайна сметка неканеният гост успя да се хване за парапета и да се спаси от болезненото падане, ала въпреки това идеята да се разпрavia с възрастния мъж изобщо не му се понрави. Младежът хвърли поглед към другарчето си, което се превиваше в агония на земята, сетне погледна отново към Ерлендур и си обра крушите.

Инспекторът се обади на бърза помощ и докато чакаха линейката, разбра какво искаха двамата от дъщеря му. Отначало бабайтът отказваше да говори, ала щом полицаят предложи да погледне коляното му, тутакси се разприказва. Събираха дългове. Оказа се, че Ева Линд дължи както пари, така и дрога на някаква персона, за която Ерлендур не беше чувал досега.

На следващия ден полицаят не даде обяснение за лепенката на никой от колегите си, но и никой не се осмели да го попита. Вратата

едва не го бе проснала на пода, когато отскочи от крака на събирача на дългове и удари главата му. Челото още го болеше, бе ядосан на дъщеря си и не беше мигнал — само задрямваше на стола за някой и друг час и се надяваше, че дъщеря му ще се върне, преди ситуацията да е излязла от контрол. Задържа се в службата само колкото да разбере, че Гретар е имал сестра и че майка му все още е жива и се намира в старчески дом в Грунд.

Както каза и на Марион Брием, Ерлендур не се опитваше да намери Гретар, ала нямаше да му навреди да научи повече за него. Изчезналият бе присъствал на събирането в нощта, когато Колбрун е била изнасилена, и може би си спомняше нещо оттогава — някаква допълнителна подробност, която инспекторът да изтръгне. Не очакваше да открие нещо ново за него — вероятно Гретар отдавна лежеше в гроба — ала този вид случаи винаги го бяха привличали. Освен че зад всяко изчезване се криеше някаква страшна история, Ерлендур считаше за извънредно интригуващо това човек да пропадне безследно, без някой да знае защо.

Майката на Гретар бе на деветдесет години и беше сляпа. Инспекторът разговаря накратко с директорката на дома, която не спираше да се взира в лепенката му. Осведоми го, че Теодора е един от най-възрастните обитатели на дома, безукорен член на тяхната общност, обичана и уважавана от персонала и всички останали.

Заведоха Ерлендур при Теодора и ѝ го представиха. Старата жена седеше в инвалидна количка в стаята си, облечена с халат и завита с вълнено одеяло. Дългата ѝ сива коса бе сплетена на плитка, която се спускаше по облегалката на стола, тялото ѝ бе прегърбено, ръцете ѝ — кокалести, а лицето — миловидно. В стаята имаше малко лични вещи. Полицаят забеляза, че над леглото виси снимка на Джон Ф. Кенеди. Ерлендур седна срещу старицата, погледна я в невиждащите очи и ѝ каза, че би искал да си поговорят за Гретар. Очевидно слухът на жената бе добър, а умът ѝ — все още бистър. Без да прояви изненада, тя започна да говори направо по темата, и инспекторът предположи, че е от Скагафьордур. Говореше с плътен северняшки акцент.

— Моят Гретар не беше момче за пример — сподели тя. — Честно да ви кажа, си беше отрепка. Не знам от кого го е наследил. Жалка отрепка. Непрекъснато се мотаяше с други като него — безделници, бабаити, абсолютна сган. Да не би да сте го намерили?

— Не — отвърна Ерлендур. — Един от приятелите му беше убит наскоро. Холберг. Може би сте чули за това.

— Не съм. Значи казвате, че са му светили маслото?

Инспекторът се развесели и за пръв път от много време насам намери повод да се усмихне.

— В дома му. Навремето Холберг и синът ви са работели заедно. На пристанището и фара.

— За последен път видях моя Гретар, когато дойде да ме посети през лятото на националния фестивал и открадна пари от портмонето ми и някои сребърни неща. Обаче го разбрах чак когато си тръгна. Изчезна вдън земя, сякаш и той самият бе откраднат. Знаете ли кой го е откраднал?

— Не — отвърна Ерлендур. — Знаете ли какви са били плановите му, преди да изчезне? С кого е поддържал връзка?

— Нямам представа — рече старата жена. — Никога не съм знаела нищо за намеренията и постъпките му.

— Знаехте ли, че е правел снимки?

— Да, все снимаше ли, снимаше. Но защо го правеше, не знам. Каза ми веднъж, че снимките били огледало на времето, но представа си нямам какво искаше да каже.

— Това не е ли бил твърде интелектуален израз за Гретар?

— Да, за първи път го чувах да говори така...

— Последният му адрес е бил на Бергстадастраети, където е държал стая под наем. Знаете ли какво е станало с вещите му, с апарата и лентите?

— Може би Клара знае — предположи Теодора. — Клара е дъщеря ми. Тя почисти стаята му. Мисля, че изхвърли всичките тези боклуци.

Ерлендур се изправи и тя проследи движенията му с глава. Той ѝ благодари за помощта, каза ѝ, че е била от голяма полза, и му се прииска да ѝ направи комплимент за това колко добре изглежда и колко бистър е умът ѝ, ала в крайна сметка не го стори. Покровителственото държание би я обидило. Ето защо инспекторът се обърна да си ходи, но в последния момент погледна отново към снимката на Кенеди над леглото ѝ и не се сдържа да не попита:

— Защо сте сложили Кенеди над леглото си?

— О! — възкликна Теодора. — Обожавах го, докато беше жив!

Телата лежаха едно до друго на студената повърхност в моргата на Баронсстигур. Ерлендур се опитваше да не мисли за начина, по който бе събрал баща и дъщеря в смъртта им. На тялото на Холберг вече бяха направени аутопсия и тестове, ала предстояха допълнителни изследвания за установяване на генетични заболявания и доказване на родствена връзка с Аудур. Полицаят забеляза, че пръстите на покойника са черни — бяха му взели пръстови отпечатащи. Тялото на Аудур лежеше, покрито с бял ленен чаршаф, на съседната маса до баща си. Още не бяха започнали работа върху него.

Ерлендур не познаваше патолога, който се оказа висок мъж с дълги ръце. Носеше тънки гумени ръкавици, бе завързал бяла престилка върху зеления си халат и бе обут в зелени панталони от същия плат и бели маратонки. Имаше марля на устата и бе покрил главата си със синя гумена шапка.

Инспекторът често бе навестявал моргата, но така и не свикна с това място. Както всеки път, и сега миризмата на мъртъвци изпълни всичките му сетива и се впи в дрехите му — ужасен мирис на формалин и стерилизирани органи, смесен с вонята на мъртви, отворени тела. Ярките флуоресцентни лампи на тавана осветяваха с ослепително бяла светлина стаята, в която липсваха прозорци. Подът бе постлан с големи бели плочки, стигащи до средата на стената, а горната ѝ половина бе боядисана с бяла боя. На равнището на плочките стояха маси с микроскопи и друго изследователско оборудване. На едната стена бяха наредени множество шкафове със стъклени витрини, зад които се виждаха инструменти и буркани с неясни функции. За сметка на това Ерлендур прекрасно разбираше предназначението на скалпелите, клещите и трионите, прилежно подредени на дълга маса за инструменти.

Детективът забеляза, че от флуоресцентната лампа над една от операционните маси виси ароматизирана картичка. На нея се виждаше момиче с червен бански костюм, тичащо по слънчев плаж. На една от

масите имаше магнетофон, а до него — няколко касети. От магнетофона се носеше класическа музика. „Малер“, помисли си Ерлендур. Кутията с обяда на патолога беше на друга маса, близо до микроскопите.

— Отдавна е спряла да излъчва миризма, но тялото ѝ е все още във форма — каза патологът и погледна към инспектора, който стоеше до вратата, сякаш не смееше да пристъпи прага на това ярко осветено царство на смъртта и разложението.

— Какво? — попита детективът, който не можеше да откъсне очи от белия чаршаф. В гласа на патолога се долавяше нотка на радостно нетърпение, която бе най-малкото озадачаваща.

— Имах предвид момичето по бански — обясни патологът и посочи с глава към ароматизатора. — Имам нужда от нов. Изглежда никога не се свиква с тази миризма. Влез де, не се страхувай. Това е само месо — и той размаха ножа над тялото на Холберг. — Няма душа, няма живот, само труп. Вярваш ли в призраци?

— Какво казахте? — попита отново Ерлендур.

— Смяташ ли, че душите им ни наблюдават? Мислиш ли, че се носят из стаята, или са се преселили в друго тяло? Вярваш ли в живота след смъртта?

— Не, не вярвам — отвърна полицаят.

— Този мъж е умрял след тежък удар по главата, който е пробил скалпа му, смачкал е черепа и е стигнал до мозъка. Бих казал, че онзи, който е нанесъл удара, е стоял с лице към него. Не е изключено да са се гледали в очите. Нападателят вероятно е десничар, защото раната е от лявата страна. И е в добро физическо състояние — млад мъж или най-много на средна възраст. Едва ли е била жена, освен ако не се е занимавала с физически труд. Ударът го е убил моментално и би трябвало да е видял тунела и ярките светлини.

— По-скоро е хванал другия път, който води към Преизподнята — подхвърли Ерлендур.

— Червата са почти празни, има остатъци от яйца и кафе, ректумът е пълен. Мъчел го е, без да искам да прозвучи лошо, запек. Нищо необичайно за тази възраст. Разбрах, че никой не е проявил претенции към тялото, затова поискахме разрешение да го използваме за учебни цели. Как гледаш на това?

— Значи ще се окаже по-полезен мъртъв, отколкото жив.

Патологът погледна Ерлендур, отиде до една от масите и вдигна някакво червено парче месо от метална табла.

— Не мога да преценявам дали хората са били добри, или лоши — каза той. — Това сърце не се различава по нищо от сърцето на светец. Онова, което трябва да открием, ако съм те разбрал правилно, е дали е изпомпвало лоша кръв.

Инспекторът изгледа смаяно патолога, който започна да изучава сърцето на Холберг в ръката си. Опипваше мъртвия мускул, сякаш нямаше нищо по-нормално от това.

— Силно сърце — продължи човекът с престилката. — Можело е да продължи да помпа кръв още дълги години, дори да осигури на притежателя си цял век.

Патологът постави сърцето обратно на металната табла.

— Открих нещо интересно в този човек, макар че не го изследвах по-задълбочено. Вероятно ще искаш да го сторя. Има някои леко изявиени симптоми на специфично заболяване. Открих малък тумор в мозъка му — доброкачествен тумор, който му е създавал неголеми проблеми, и *café au lait* по кожата, особено тук, под мишниците.

— „Кафе о ле“ ли? — попита Ерлендур.

— Това е наименованието му от учебниците. Прилича на петна от кафе. Знаеш ли нещо за него?

— Абсолютно нищо.

— Несъмнено ще открия още симптоми, когато го погледна по-обстойно.

— Казаха ми, че и момичето имало същите симптоми. Развило мозъчен тумор. Злокачествен. Знаете ли какво е заболяването?

— Все още не мога да кажа нищо.

— За наследствено заболяване ли говорим?

— Не знам.

Патологът отиде до масата, където лежеше Аудур.

— Чувал ли си историята за Айнщайн? — попита той.

— За Айнщайн ли? — попита Ерлендур.

— Точно така, за Алберт Айнщайн.

— Каква е историята?

— Историята е странна. И истинска. А за Томас Харви? Патолога?

— Не.

— Бил е на смяна, когато Айнщайн умрял. Много любопитно момче. Направил аутопсията, но понеже все пак пред него бил Айнщайн, не могъл да устои, отворил главата му и разгледал мозъка. Само дето не спрял дотук. Откраднал мозъка на гения.

Инспекторът не каза нищо. Не можеше да разбере накъде бие патологът.

— Занесъл го вкъщи. Странният подтик да събираш неща, особено ако става въпрос за известни личности. Когато кражбата била установена, Харви загубил работата си, но през годините се превърнал в мистериозна личност и станал почти легенда. Всякакви истории се носели за него. Мозъкът, обаче, останал в дома му. Не знам как е успял да го опази. Роднините на Айнщайн се опитвали да си върнат мозъка, но неуспешно. Накрая, когато вече бил стар, се помирил с роднините и решил да им върне мозъка. Сложил го в багажника на колата си и прекосил цяла Америка, за да стигне до внука на Айнщайн в Калифорния.

— Това истина ли е?

— Абсолютната истина.

— Защо ми разказвате това? — попита Ерлендур.

Патологът повдигна чаршафа от тялото на детето и погледна отдолу.

— Мозъкът й липсва — каза той и равнодушното изражение напусна лицето му.

— Какво казахте?

— Мозъкът й — повтори патологът — не е там, където би трябвало да бъде.

Ерлендур не можа да разбере какво му казваше патологът и го гледаше учудено. Не можеше да проумее. За момент погледна към тялото, но забеляза кост от малка ръчичка да се подава изпод чаршафа и бързо вдигна поглед нагоре. Не би понесъл гледката на онова, което лежеше отдолу. Не искаше да знае как изглеждат останките на момиченцето. Не искаше точно тази гледка да изплува в съзнанието му, когато си помислеше за Аудур.

— Отваряна е и преди — рече патологът.

— Мозъкът ли липсва? — изпитва Ерлендур.

— Вече ѝ е правена аутопсия.

— Да, в болницата в Кефлавик.

— Кога е починала?

— През хиляда деветстотин шейсет и осма — отвърна инспекторът.

— Ако съм разбрал добре, Холберг е бил неин баща, но родителите не са живели заедно?

— Детето е имало само майка си.

— Давано ли е разрешение органите да бъдат използвани за научни цели? — попита патологът. — Знаете ли дали майката е дала разрешение?

— Не би го направила.

— Може да е бил взет и без него. Кой се е грижил за нея, когато е починала? Кой е лекарят ѝ?

Ерлендур назова Франк и мъжът с престилката замълча за момент.

— Сблъсквал съм се с подобни случаи и преди. Понякога от роднините се иска позволение, за да бъдат взети органи за изследователски цели. Всичко в името на науката, разбира се. Имаме нужда от тях. Нужни са ни и за обучение. Знам за случаи, в които, ако липсват роднини, определени органи са взимани за изучаване, преди тялото да бъде погребано. Но има и редки случаи, когато органите

биват откраднати, след като близките са отказали да дадат разрешението си.

— Как е възможно мозъкът да липсва? — продължи да се чуди инспекторът.

— Главата е била разрязана наполовина и е бил изваден цял.

— Не, имам предвид...

— Добре свършена работа — продължи патологът. — Направил го е човек с умения. Прерязал е гръбначния мозък през врата, откъм тила, и е извадил мозъка.

— Знам, че мозъкът е бил изучаван във връзка с тумор — каза Ерлендур. — Искате да кажете, че не е бил върнат на мястото му?

— Това е едно от възможните обяснения — отвърна патологът и покри тялото. — Ако са извадили мозъка за изследвания, малко вероятно е да са успели да го върнат навреме за погребението. Това отнема време.

— В какъв смисъл?

— Мозъкът се подготвя, за да може да се работи по-лесно с него. Става като сирене. Но отнема известно време, за да стане толкова мек.

— Не е ли било достатъчно просто да се вземат проби?

— Не знам — отвърна патологът. — Знам само, че мозъкът не е на мястото си, което ще затрудни установяването на причината за смъртта. Можем да опитаме с ДНК-тестове от костите. Може би ще ни насочат.

* * *

Когато отвори вратата и видя Ерлендур да стои отново на прага му под проливния дъжд, на лицето на Франк се изписа искрено изумление.

— Ексхумирахме момичето — каза инспекторът без предисловия — и мозъкът му липсваше. Знаете ли нещо за това?

— Ексхумирали сте я и мозъкът какво...? — учудено повтори докторът и покани посетителя в кабинета си. — Какво искате да кажете с това, че мозъкът липсва?

— Това, което казах. Мозъкът е бил изваден. Вероятно за да се направят изследвания за установяване причината за смъртта, но не е

бил върнат. Вие сте били неин лекар. Знаете ли какво се е случило? Знаете ли нещо по този въпрос?

— Бях им само семеен лекар, както ви обясних още предния път, когато дойдохте. Тя беше под наблюдението на болницата в Кефлавик и тамошните лекари...

— Човекът, който е направил аутопсията, е мъртъв. Имаме копие от патологичния му доклад, но то е съвсем кратко и се споменава само за мозъчен тумор. Дори и да е направил други изследвания, те не са описани. Не е ли било достатъчно да се вземат само проби? Защо е трябвало да вземат целия мозък?

Лекарят сви рамене и промълви:

— Не съм съвсем сигурен — поколеба се за момент той. — Липсват ли други органи?

— Какви други органи?

— Освен мозъка, има ли и друго, което да липсва?

— Какво намекувате?

— Всичко друго е на мястото си, така ли?

— Не знам. Патологът не спомена за нищо друго. Какво искате да кажете?

Франк погледна замислено Ерлендур.

— Обзалагам се, че никога не сте чували за „Стъкления град“, нали?

— Какво е това?

— Мисля, че в момента е затворен, но залата се наричаше именно така — „Стъкления град“.

— Каква е била тази зала?

— На горния етаж на Баронсстигур. Там държаха органите.

— Продължавайте.

— Държаха ги във формалин в стъклени буркани. Имаше всякакви видове органи, болниците ги изпращаха там за учебни цели във факултета по медицина. Съхраняваха се в залата, която студентите наричаха „Стъкления град“. Зала, пълна със запазени вътрешности — сърца, черни дробове, крайници... Също и мозъци.

— Значи болницата ги е изпращала там?

— Е, хората умират в болниците, нали? Правят им се аутопсии и се изследват органите. Но невинаги ги връщаха — някои запазваха за учебни цели. Навремето тези органи се пазеха в „Стъкления град“.

— Защо ми казвате това?

— Мозъкът може и да не е изгубен. Може все още да се намира в някой подобен „град“. Пробите, които се пазеха за учебни цели, са документирани и класифицирани и още има възможност да го откриете.

— За първи път чувам за такова нещо. А взимани ли са органи без позволение и получавали ли са съгласието на родителите... каква точно е била процедурата?

Лекарят сви рамене.

— Честно казано, не зная. Обикновено зависеше от случая. Органите са от изключителна важност за обучението по медицина. Всички университетски болници разполагат с големи колекции от органи. Чувал съм дори, че някои лекари, медицински изследователи, притежават собствени колекции, но не мога да го твърдя със сигурност.

— Колекционери на органи?

— Има такива хора.

— Какво е станало с този... Стъклен град? Щом вече не съществува?

— Не знам.

— Значи смятате, че мозъкът може да се намира на подобно място? Запазен във формалин?

— Напълно възможно е. Защо ексхумирахте момичето?

— Вероятно беше грешка — въздъхна Ерлендур. — Може би целият случай е една голяма грешка.

Елинборг откри Клара, сестрата на Гретар. Опитите ѝ да открие другата жертва на Холберг — жената от Хусавик, както я наричаше Ерлендур — не дадоха резултат. Всички жени, с които разговаря, реагираха по един и същ начин — с огромна и искрена изненада, последвана от толкова пламенен интерес, че полицайката трябваше да приложи всички похвати от дебелите книги, за да избегне разкриването на подробности по случая. Елинборг знаеше, че колкото и тя, и останалите полицаи, издирващи жената, да предупреждаваха, че случаят е деликатен и не бива да се дискутира с други хора, това нямаше да спре мълвата и до вечерта всички щяха да бъдат в течение.

Клара посрещна Елинборг на вратата на своя спретнат апартамент, който се намираше в Селяверфи, в покрайнините на Брайдохлт. Тя беше стройна жена, към петдесетте, тъмнокоса, облечена с джинси и син пуловер. Пушеше цигара.

— Вие ли сте ходили при майка ми? — попита тя, след като полицайката се представи и Клара я покани да влезе. Беше много дружелюбна.

— Колегата ми Ерлендур е говорил с нея — отвърна Елинборг.

— Според нея не се е чувствал много добре — каза Клара, като въведе гостенката в хола и ѝ предложи да седне. — Постоянно прави такива глупави коментари.

Елинборг не отговори.

— Днес си взех почивен ден — рече домакинята, сякаш за да обясни защо полицайката я завари да се мотае вкъщи по обед и да пуши цигари.

Обясни, че работи за пътническа агенция. Съпругът ѝ бил на работа, а двете ѝ деца били напуснали семейното гнездо. Гордо заяви, че дъщеря ѝ следва медицина. Едва бе загасила цигарата си, когато извади друга и я запали. Елинборг учтиво се закашля, но събеседничката ѝ не разбра намека.

— Прочетох за Холберг във вестниците — каза Клара, като че ли за да спре с брътвежите си. — Мама каза, че мъжът разпитвал за Гретар. Ние бяхме полубрат и полусестра. Забравила е да ви каже това. Имаме една майка, а бащите и на двама ни са починали отдавна.

— Не знаехме това.

— Искате ли да видите нещата, които разчистих от апартамента на Гретар?

— Да, ако не възразявате — отговори Елинборг.

— Жилището му беше мръсна дупка. Да не би да сте го открили? — изгледа я Клара и жадно всмука цигарения дим.

— Не, не сме — поклати глава полицайката, — а и, откровено казано, не търсим него. — Тя отново се закашля. — Минал е повече от четвърт век от изчезването му и...

— Не знам как стана — прекъсна я Клара, като издиша гъстия облак дим. — С него почти не поддържахме връзка. Той беше доста по-голям от мен, пълен егоист и негодник. Никога не говореше за себе си, обиждаше мама, а после крадеше и от двете ни при първия удобен случай. Тръгна си от къщи и не го видяхме повече.

— Значи не сте познавали Холберг? — попита Елинборг.

— Не.

— А Елиди?

— Кой е Елиди?

— Няма значение.

— Не познавам обкръжението на Гретар. Когато изчезна, някой си Марион се свърза с мен и ме заведе там, където бе живял. Ужасно мръсна дупка. В стаята миришеше отвратително, подът бе затрупан от боклуци... Навсякъде се въргаляха оглозгани овчи главички и имаше размазана ряпа. Гретар само това ядеше.

— Марион, така ли? — попита Елинборг.

Не беше от толкова дълго в Службата, за да знае името му.

— Да, така се казваше полицаят.

— Спомняте ли си да е имало фотоапарат сред вещите на брат ви?

— Това бе единственото нещо в стаята, което беше цяло. Взех го, но никога не съм го използвала. Полицията смяташе, че е откраднат, а аз не одобрявам такива неща. Държа го долу, в килера на мазето. Искате ли да го видите? Заради него ли сте дошли?

— Може ли да го погледна? — помоли полицайката.

Клара стана. Помоли Елинборг да изчака за момент и отиде до кухнята да вземе връзка ключове. Двете излязоха в коридора и слязоха долу в мазето. Сестрата на Гретар запали осветлението, приближи се до една от вратите и я отвори. Вътре беше пълно със стари непотребни вещи: шезлонги и юргани, ски екипировка и принадлежности за лагеруване. Полицайката забеляза син масажор за крака и шейкър.

— Беше в една кутия тук някъде — каза Клара и се вмъкна в килера между купчините стари вещи. Наведе се и вдигна кафява картонена кутия. — Събрах тук всичките вещи на Гретар. Той не притежаваше нищо ценно, освен този фотоапарат.

Жената отвори кутията и тъкмо щеше да извади нещата от нея, ала Елинборг я спря.

— Не вадете нищо — каза тя и протегна ръка, за да я вземе. — Никога не се знае колко ценно може да се окаже съдържанието ѝ.

Клара ѝ подаде кутията с обидено изражение и полицайката я отвори. Вътре имаше три опърпани криминалета, ножче, няколко монети и фотоапаратът — джобен размер, модел „Кодак Инстаматик“, за който Елинборг си спомни, че беше популярен коледен подарък преди години. Не беше горда придобивка за човек, запален по фотографията, но вършеше предназначението си. Нямаше никакви ленти. Ерлендур специално я бе помолил да провери дали са останали някакви ленти, ето защо тя извади кърпичка, завъртя камерата и установи, че и в нея липсва лента. В кутията нямаше никакви снимки.

— Тук има и всякакви ванички за проявяване и консумативи — съобщи Клара, сочейки към килера. — Мисля, че сам е проявявал снимките. Има също и фотографска хартия. Сигурно вече е неизползваема.

— Ще трябва да взема и тях — рече Елинборг и домакинята ѝ отново се разрови в боклуците.

— Знаете ли дали е пазел лентите си и виждали ли сте изобщо ленти у тях? — попита полицайката.

— Не — отвърна Клара и се наведе да вземе ваничките за проявяване.

— А да имате представа къде може да ги е държал?

— Не.

— А да знаете защо е правил снимките?

— Ами, предполагам, че е обичал да снима.

— Имам предвид обектите от снимките... Виждали ли сте някои от фотографиите му?

— Не, никога не ми ги е показвал. Както ви казах, не контактувахме много. Не знам и къде са снимките му. Гретар беше ужасен нехранимайко — заяви тя, несигурна дали вече не го беше казала, след което сви рамене.

— Бих искала да взема тази кутия — рече Елинборг. — Надявам се, че не е проблем. Ще ви я върна бързо.

— Какво става всъщност? — попита Клара, за първи път проявявайки интерес към полицейското разследване и въпросите, касаещи брат й. — Знаете ли къде е Гретар?

— Не — заяви уверено посетителката й, опитвайки се да разсее всяко съмнение. — Не сме научили нищо ново. Абсолютно нищо.

Имената на двете жени, които били с Колбрун в нощта на изнасилването, фигурираха в полицейските доклади на разследването. Ерлендур нареди да ги издирят и се оказа, че и двете са от Кефлавик, но вече не живееха там.

Малко след инцидента едната се бе омъжила за американец от базата на НАТО и сега живееше в Съединените щати, а другата се бе преместила от Кефлавик в Стикишолмур. Регистрацията й все още беше на този адрес. Инспекторът се чудеше дали да загуби цял ден в пътуване до Стикишолмур или да й се обади по телефона с надеждата, че това би било достатъчно.

Английският му не беше добър и той помоли Сигурдур Оли да потърси жената в Америка. Колегата говори със съпруга й. Жената починала преди петнайсет години. От рак. Била погребана в САЩ.

Ерлендур позвъни в Стикишолмур и не срещна пречки в откриването на втората жена. Обади се първо в дома й, но му казаха, че е на работа. Беше сестра в тамошната болница.

Жената изслуша въпросите на инспектора, но каза, че за съжаление не може да му помогне.

— Холберг е бил убит — добави инспекторът — и смятаме, че убийството му може да е свързано с този инцидент.

— Видях го в новините — отвърна медицинската сестра.

Името ѝ беше Агнес и Ерлендур се опита да си я представи по гласа ѝ. Първоначално в съзнанието му изникна дейна, корава жена на около шейсет, с наднормено тегло заради задъханото ѝ дишане. След това обърна внимание на кашлицата ѝ на пушач и Агнес придоби друг образ — изведнъж стана слаба като клечка, с пожълтяла кожа и ужасни бръчки. Неприятната ѝ кашлица се повтаряше на равни интервали.

— Спомняте ли си въпросната нощ в Кефлавик? — попита полицаят.

— Прибрах се вкъщи преди тях — отговори Агнес.

— С вас е имало трима мъже...

— Прибрах се с мъж на име Гретар. Още тогава го казах на полицията. Не ми е приятно да говоря за това.

— За мен е ново това, че сте се прибрали с Гретар — рече Ерлендур, прелиствайки докладите пред себе си.

— Казах го на колегите ви, когато ми зададоха същия въпрос. — Тя се изкашля отново, но този път се опита да му спести грачещите звуци. — Извинете, така и не успях да откажа тези проклети цигари. Гретар беше просто един загубеняк. Не съм го виждала след това.

— Откъде се познавахте с Колбрун?

— Бяхме колежки, преди да започна да уча за сестра. Работехме в един магазин в Кефлавик, който затвориха преди много време. Това беше първият и последен път, в който излязохме някъде заедно. Разбираемо е защо.

— Повярвахте ли на Колбрун, когато съобщи за изнасилването?

— Не знаех за това, преди полицаите да дойдат у нас и да започнат да ме разпитват за онази нощ. Не мога да си представя, че би излъгала за такова нещо. Колбрун беше почтено момиче. Напълно честна бе във всичко, което правеше, въпреки че ангелите ѝ бяха слаби. Беше лесно ранима и преживяваше твърде дълбоко нещата. Не беше силен характер. Може да прозвучи грубо, но не беше забавен тип човек, ако разбирате какво имам предвид. Около нея не се случваха интересни неща...

Агнес замълча за момент, а Ерлендур я изчака да заговори отново.

— Не обичаше да излиза и ми костваше много да я придумам да излезе с мен и приятелката ми Хелда онази вечер. Хелда се премести в Америка, но почина преди много години, може би знаете за това.

Колбрун бе толкова затворена и самотна, че ми се прииска да направя нещо за нея. Съгласи се да дойде на танците, след това се присъедини към нас у Хелга, но не след дълго поиска да си ходи. Тръгнах си преди нея и наистина не знам какво се е случило там. Не дойде на работа в понеделник и си спомням, че ѝ позвъних, но не отговори. Няколко дни по-късно полицаите дойдоха да ме разпитат за Колбрун. Не знаех какво да мисля. Не бях забелязала нищо странно у Холберг. Беше много обаятелен, доколкото си спомням. Много се изненадах, когато полицаите споменаха за изнасилване.

— Очевидно е правел добро впечатление — изтъкна инспекторът. — Любимец на жените, така мисля, че чух да го описват.

— Спомням си, че идваше в магазина.

— Холберг ли?

— Да. Мисля, че заради това седнаха при нас онази вечер. Каза, че е счетоводител от Рейкявик, но е било лъжа, нали?

— Всички са работели на пристанището и фара. Какъв е бил магазинът, в който сте работели?

— Беше бутик. Продавахме дамско облекло. Също и бельо.

— И той е идвал там?

— Да. Предишния ден. В петък. Навремето трябваше да се върна към всичко това и затова го помня толкова добре. Каза, че търси нещо за жена си. Обслужих го и когато го видях на танците, той се държеше тъй, сякаш се познаваме.

— Имали ли сте контакти с Колбрун след инцидента? Говорили ли сте с нея за случилото се?

— Тя не се върна повече в магазина и, както казах, не знаех какво се е случило, докато полицаите не започнаха да ме разпитват. Не бяхме толкова близки. Няколко пъти се опитах да се свържа с нея, след като не дойде на работа, и дори отидох да я потърся у тях, но не си беше вкъщи. Не исках да я безпокоя повече. Тя си беше такава. Потайна. След това сестра ѝ дойде и каза, че Колбрун напуска работа. Чух, че починала няколко години по-късно. Тогава вече живеех тук, в Стикишолмур. Било е самоубийство, нали? Така разбрах.

— Починала е, да — отвърна Ерлендур и благодари учтиво на Агнес, че се е съгласила да говори с него.

Мислите му се насочиха към мъж на име Свен, за когото четеше в момента. Бе оцелял след буря в Мосфелшайди. Страданието на спътниците му и тяхната смърт не бяха успели да му повлияят. Той беше най-добре екипиран от пътниците и единствен бе успял да стигне до цивилизацията жив и здрав, а първото нещо, което бе направил, след като в най-близката ферма се погрижили за него, било да нахлузи кънки и да се пързеля весело на близкото езеро.

В същото време другите измръзвали до смърт в пустошта.

След тази случка получил заслужено прозвището Свен Бездушния и вече го наричали само така.

Вечерта търсенето на жената от Хусавик още не бе дало резултат, ала въпреки това Сигурдур Оли и Елинборг седнаха в кабинета на Ерлендур, за да обсъдят нещата, преди да се приберат. Детективът отбеляза, че не е изненадан от липсата на напредък, но щом инспекторът го попита дали знае по-добър начин, само поклати мълчаливо глава.

— Имам чувството, че не търсим убиеца на Холберг — сподели Елинборг, обърната към Ерлендур. — Сякаш търсим нещо съвсем различно, само дето не ми е съвсем ясно какво. Ексхумирахме тялото на малко момиче, без да знаем защо. Започнахме да търсим човек, изчезнал преди цяло поколение, който според мен няма никаква връзка със случая. Мисля, че не си задаваме очевидните въпроси: дали убиецът е някой близък на Холберг, или е абсолютно непознат — човек, който е проникнал в апартамента му и е възнамерявал да го обере. Лично за мен това е най-правдоподобната версия. Затова предлагам да се концентрираме върху издирването на такъв човек. Някой наркоман. Младеж с камуфлажно яке. Все още не сме направили нищо по този въпрос.

— Може би е някой, на когото Холберг е плащал за определени услуги — намеси се Сигурдур Оли. — С цялото това порно на компютъра му, не бих се учудил да си е плащал за секс.

Ерлендур изслуша мълчаливо критиката, свел глава. Знаеше, че повечето от нещата, които Елинборг изтъкна, бяха истина. Може би преценката му бе изкривена заради притесненията покрай Ева Линд. Не знаеше къде е тя, нито в какво състояние е, и отгоре на всичко я преследваха хора, които искаха да й навредят, а той не можеше да я защити. Освен това не бе споделил с колегите си онова, което бе научил от патолога.

— Разполагаме с бележка — отбеляза той. — Това, че я намерихме върху тялото, не е просто съвпадение.

Внезапно вратата се отвори и главният съдебен следовател надзърна от коридора.

— Тръгвам си — уведоми ги той. — Исках само да ви кажа, че все още изследваме апарата. Колегите ще ви се обадят веднага щом открият нещо важно.

Той затвори вратата след себе си, без да каже довиждане.

— Може би наистина търсим под вола теле — въздъхна инспекторът. — Може би разрешението е съвсем просто и наистина е бил някой луд. Но според мен историята на убийството е доста заплетена, отколкото си даваме сметка. Според мен тук няма нищо просто. Може би обяснението се крие в характера на Холберг и неговите действия в миналото.

Полицаят замълча за момент.

— Как например си обяснявате бележката? — попита след малко. — „Аз съм той“.

— Може да е била от някой „приятел“ — каза Сигурдур Оли, ограждайки с въображаеми кавички последната дума. — Или колега. Честно казано, не знам до къде ще ни докара търсенето на някаква си възрастна жена. Не знам дори как да ги попитам дали са били изнасилени, без да си изпрося шамар.

— Да не би този Елиди да не е лъгал през живота си? — отбеляза Елинборг. — Не иска ли именно това — да ни направи на глупаци? Минавало ли ти е през ума?

— О, я стига! — махна с ръка Ерлендур. — Разследването ни насочи по тази следа. Длъжни сме да проучваме уликите, които намираме, независимо откъде идват. Знаем, че исландските убийства не са сложни, но в този случай има нещо, което не пасва, ако го отдавате на съвпадение. Не ми изглежда като безразсъден акт на бруталност.

Телефонът на бюрото на Ерлендур иззвъня. Той вдигна, слуша известно време, после кимна, благодари и затвори. Подозренията му се бяха потвърдили.

— Бяха съдебните — каза, като погледна Елинборг и Сигурдур Оли. — Фотоапаратът на Гретар е бил използван за снимката на гроба на Аудур. Когато са го тествали, са се появили същите драскотини. Сега знаем, че има голяма вероятност Гретар да е направил снимката. Възможно е и някой друг да е използвал апарата, но тази версия ми се струва по-малко вероятна.

— И какво ни подсказва това? — попита Сигурдур Оли, като погледна часовника си. Беше поканил Бергтора на вечеря и възнамеряваше да ѝ се реваншира за нетактичността си на рождения си ден.

— Че Гретар е знаел, че Аудур е дъщеря на Холберг, а този факт е бил известен на малцина. Говори ни още, че Гретар е имал важна причина първо да намери гроба и второ, да го снима. Дали го е направил, защото Холберг го е помолил? Или за да го ядоса? Дали изчезването на Гретар е свързано със снимката? И ако е така, как? Какво е възнамерявал да прави Гретар със снимката? Защо я намерихме скрита в бюрото на Холберг? Що за човек би снимал един детски гроб?

Елинборг и Сигурдур Оли наблюдаваха инспектора, докато задаваше тези въпроси. Те забелязаха как гласът му постепенно преминава в шепот и от един момент нататък вече не говореше на тях, а бе потънал дълбоко в себе си, замислен и отнесен. Тогава сложи ръка върху гърдите си и инстинктивно ги потърка, очевидно без да осъзнава какво прави. Двата му колеги се спогледаха, но не посмяха да го прекъснат.

— Що за човек би снимал детски гроб? — повтори замислено Ерлендур.

По-късно вечерта възрастният полицай откри човека, който бе изпратил събирачите на дългове при Ева Линд. Получи информация от отдела по наркотиците, в който имаше доста дебело досие за него, и разбра, че мъжът често посещава кръчмата „Наполеон“, която се намираше в центъра. Инспекторът влезе вътре и седна срещу него. Името му беше Еди и изглеждаше на около четиридесет, бузест и плешив. Малкото му останали зъби бяха пожълтели.

— Да не би да очакваше, че Ева ще получи специално отношение, само защото си ченге? — попита Еди, щом полицаят седна на масата му. Изглежда, знаеше кой е Ерлендур, въпреки че не се бяха срещали. Полицаят имаше усещането, че са го очаквали.

— Намери ли я? — попита детективът и се огледа из затъмнената стая — шепа неудачници седяха по масите и се правеха на печени мъжаги с физиономии и жестове си. Ето откъде идвало името на кръчмата, помисли си Ерлендур.

— Аз съм неин приятел — каза Еди. — Осигурявам ѝ това, което иска. Понякога ми плаща. Друг път се бави твърде дълго. Момчето с коляното ти изпраща поздрави.

— Той те издаде.

— В днешно време е трудно да намериш лоялни служители — въздъхна Еди, кимвайки към клиентите.

— Колко ти дължи?

— Ева ли? Двеста хиляди. И не само на мен.

— Можем ли да се споразумеем?

— Както желаете.

Ерлендур извади двайсет хиляди крони, които бе изтеглил от един банкомат на идване, и ги сложи на масата. Еди взе парите, преброи ги внимателно и ги пхна в джоба си.

— Ще получиш още след около седмица.

— Чудесно.

Плешивият изглежда изпитателно полица.

— Мислех, че си дошъл да ме сплашиш — каза той.

— Защо? — попита Ерлендур.

— Знам къде е тя — каза Еди, — но няма да успееш да я спасиш.

Ерлендур намери къщата. Беше ходил в подобни дупки и преди — по същите причини. Ева Линд лежеше на един дюшек в бордея, заобиколена от други хора. Някои бяха на нейната възраст, а други — по-възрастни. Вратата беше отворена и единствената пречка беше младеж на не повече от двайсет години, който го посрещна на входа и му препречи пътя с ръце. Полицаят го тръшна в стената и го изхвърли навън. От тавана висеше електрическа крушка. Ерлендур се наведе над дъщеря си и се опита да я събуди. Дишането ѝ беше нормално, но сърцето ѝ биеше учестено. Раздруса я и леко я плесна по бузата. След секунда Ева Линд отвори очи.

— Дядо Ерлендур — промълви тя и очите ѝ отново се затвориха.

Той я вдигна и я изнесе от стаята, като внимава да не стъпи върху другите неподвижни тела, които лежаха на пода. Не можеше да различи дали са будни, или спят. Дъщеря му отново отвори очи.

— Тя е тук — прошепна, ала инспекторът не обърна внимание на отнесените ѝ приказки и продължи към колата. Колкото по-бързо я

измъкнеше оттам, толкова по-добре. Пусна я за малко на крака, за да отвори вратата, и тя се опря на него.

— Намери ли я? — попита тя.

— Кого да намеря? За какво говориш? — Ерлендур я положи на предната седалка, закопча колана ѝ, седна на шофьорското място и се приготви да потегли.

— С нас ли е? — попита Ева Линд без да отваря очи.

— Кой, по дяволите? — кресна баща ѝ.

— Булката — отвърна тя. — Мацето от Гардабаер. Лежах до нея.

Най-накрая телефонът успя да го събуди. Звънът кънтя дълго в главата му, преди да отвори очи и да се огледа наоколо. Бе заспал на фотьойла в хола, а палтото и шапката му лежах на дивана. В апартамента беше тъмно. Той бавно се изправи и се замисли дали не би могъл да носи същите дрехи още един ден. Не можеше да си спомни кога за последен път се беше преобличал. Погледна в спалнята, преди да вдигне слушалката, и видя, че двете момичета лежат на леглото му, където ги бе оставил предната вечер. Притвори вратата.

— Отпечатъците по фотоапарата съвпадат с тези от снимката — съобщи Сигурдур Оли, след като Ерлендур се обади. Колегата му трябваше да повтори два пъти изречението, докато инспекторът разбере какво му казваше.

— За отпечатъците на Гретар ли говориш?

— Да, за тях.

— Отпечатъците на Холберг също са върху снимката! — възкликна възрастният полицаи. — Какво, по дяволите, са кроили тези двамата?

— Утрепи ме, не знам — отговори детективът.

— Моля?

— Нищо. Значи Гретар е направил снимката. Можем да приемем това предположение. Показал я е на Холберг или Холберг я е намерил. Днес пак ще търсим жената от Хусавик, нали? — попита Сигурдур Оли. — Нямах ли никакви нови следи?

— И да, и не — отвърна Ерлендур.

— Аз съм на път към Графарвогур. Почти свършихме с жените в Рейкявик. Трябва да изпратим някой в Хусавик, когато приключим тук, нали?

— Да — каза колегата му и затвори телефона.

Ева Линд тракаше в кухнята. Телефонът я бе събудил. Все още беше с връхните си дрехи, както и момичето от Гардабаер, за което

Ерлендур се бе върнал до бордея. После бе докарал и двете в апартамента си.

Дъщеря му отиде до тоалетната, без да продума и думичка, и той я чу да повръща. Отиде в кухнята и направи силно кафе — единственото решение, което знаеше за подобни случаи — след което седна на кухненската маса и зачака Ева да излезе. Изминаха няколко минути, през които Ерлендур напълни двете чаши с кафе. Накрая дъщеря му се показа. Беше си избърсала лицето. Изглеждаше ужасно, а тялото ѝ беше тъй измършавяло, че едва се държеше на краката си.

— Знаех, че понякога се друса — каза Ева Линд с пресипнал глас, когато седна при баща си, — но се срещнахме съвсем случайно.

— Какво стана с теб?

Тя го погледна.

— Опитвам се — въздъхна, — но е трудно.

— Двама младежи идваха да те търсят. Използваха доста мръсен език. Дадох на някакъв тип, Еди, част от парите, които си му дължала. Той ми каза къде е бордеят.

— Еди е свестен.

— Ще продължиш ли да опитваш?

— Дали да го махна? — Ева Линд бе забила поглед в пода.

— Не знам.

— Толкова се страхувам, че съм му навредила.

— Може би го правиш нарочно.

Тя изгледа ядосано баща си.

— Направо си жалък!

— Аз ли?!

— Да, ти.

— А какво да си мисля? Кажи ми! — извика Ерлендур. — Ще преодолееш ли някога това безкрайно чувство на самосъжаление? Понякога си просто трагична! Толкова добре ли се чувстваш в това обкръжение, че и през ум не ти минава, че заслужаваш нещо по-добро? Какво право имаш да се отнасяш така с живота си? С живота на съществото, което живее в теб? Мислиш, че твоята съдба е най-лошата на света — че никой друг не страда повече от теб. Сега разследвам смъртта на малко момиченце, което не е доживяло дори петата си годишка. Разболяла се е и е умряла. Нещо непознато я е убило.

Ковчегът ѝ беше дълъг не повече от метър. Разбираш ли какво ти казвам! Какво право имаш ти да живееш? Кажи ми!

Ерлендур крещеше. Стана и удари по масата с такава сила, че чашите подскочиха. Щом забеляза това, грабна едната и я запрати към стената зад Ева Линд. Избухна и за момент изгуби контрол над себе си. Преобърна масата и събори всичко отгоре ѝ. Дъщеря му стоеше неподвижно на стола си, наблюдаваше побеснелия си баща и очите ѝ се напълниха със сълзи.

Накрая гневът му стихна и той я погледна. Раменете ѝ трепереха и тя бе закрила лицето си с ръце. Ерлендур се вгледа в дъщеря си, в мръсната ѝ коса, в слабичките ѝ ръце, в треперещото ѝ кльощаво тяло... Беше боса и под всичките ѝ нокти се виждаше мръсотия. Отиде до нея и се опита да махне ръцете от лицето ѝ, ала тя не му позволи. Искаше му се да ѝ се извини. Да я прегърне. Но не го направи. Вместо това седна на пода до нея. Телефонът извъня, но той не го вдигна. Не се чуваше и звук от другото момиче. Телефонният звън секна и в апартамента отново настъпи тишина. Чуваше се само ридаенето на Ева Линд.

Ерлендур знаеше, че не е идеалният баща и че речта, която произнесе, можеше да бъде насочена към него с всички основания. Вероятно бе ядосан на дъщеря си толкова, колкото и на себе си. Някой психолог би казал, че проектира собствения си гняв върху момичето. Но може би това, което каза, имаше ефект. Не бе виждал Ева да плаче, откакто беше малка. Бе я изоставил, когато дъщеричката му беше на две години.

Накрая момичето махна ръце от лицето си, подсмръкна и избърса сълзите си.

— Бил е баща ѝ — каза тя.

— Какво? — попита инспекторът.

— Той е бил „чудовището“ — обясни Ева. — От бележката „Той е чудовище, какво съм сторила?“. Започнал да я опипва, когато взели да ѝ растат гърди, и стигал все по-далече и по-далече. Не успял да държи ръцете си далече от нея дори на собствената ѝ сватба. Завел я в някаква пуста част от къщата. Казал ѝ, че изглежда толкова секси в булчинска рокля, че не можел да се владее. Че не може да понесе мисълта, че го напуска. Започнал да я опипва и тя откачила.

— Страхотно семейство! — изпъшка Ерлендур.

— Знаех, че от време на време се друса, защото ме е молела да ѝ намирам стока. В онзи ден обаче превъртяла напълно и отишла при Еди. Оттогава не е излизала от онази дупка.

Ева Линд замълча.

— Мисля, че майка ѝ е знаела — каза след малко. — През цялото време е знаела. Но не е направила нищо. Къщата им била толкова хубава. Имали много коли...

— Момичето не иска ли да отиде в полицията?

— Да бе!

— Защо?

— Да премине през всичко това заради тримесечна условна присъда, ако някой изобщо ѝ повярва? Я стига!

— А какво ще прави?

— Ще се върне при онзи тип, съпруга ѝ. Мисля, че го харесва.

— Тя обвинява себе си, нали?

— Объркана е.

— Защото е написала „Какво съм сторила?“. Поела е вината върху себе си.

— Не е чудно, че се чувства зле.

— Перверзните типове винаги са най-щастливи и доволни. Усмивкат се широко, сякаш няма какво да им тежи на съвестта.

— Повече не ми говори по този начин — настоя Ева. — Никога повече!

— Дължиш ли пари на още някого, освен на Еди? — попита Ерлендур.

— На още неколцина. Но Еди е основният проблем.

Телефонът отново иззвъня. Момичето в спалнята се размърда, огледа се наоколо и стана от леглото. Инспекторът се чудеше дали да вдигне. Чудеше се дали изобщо да ходи на работа. Може би трябваше да прекара деня с Ева Линд. Да бъдат заедно, да я заведе на лекар и да видят на видеозон ембриона, ако въобще можеше да се нарече ембрион. Да разберат дали всичко е наред. Просто да бъде до нея.

Но телефонът не спираше да звъни. Момичето бе излязло в коридора и се оглеждаше объркано наоколо. Извика, за да разбере дали има някой в апартамента, и Ева Линд ѝ отвърна, че са в кухнята. Ерлендур стана и поздрави девойката на излизане от кухнята. Не

получи отговор. Злополучната булка огледа кухнята и бъркотията, която полицаят бе сътворил, и го изгледа накриво.

Най-накрая инспекторът реши да вдигне слушалката.

— На какво миришеше в апартамента на Холберг? — чу в ухото си. Трябваше да мине известно време, докато разпознае гласа на Марион Брием.

— На какво ми е миришело ли? — повтори недоумяващо.

— Каква беше миризмата в апартамента на Холберг? — повтори Марион.

— Неприятна миризма, като в мазе — отвърна инспекторът. — Миризма на влага. Воня. Не мога да я определя точно. Като от коне, може би.

— Не са били коне — отвърна Брием — Прочетох повече за Нордурмири и говорих с един приятел водопроводчик, той ме насочи към друг водопроводчик, а после говорих с трети и четвърти...

— Защо точно с водопроводчици?

— Цялата история е много интересна. Не ми каза за отпечатъците по снимката — в гласа на Марион пролича нотка на обвинение.

— Да — каза Ерлендур. — Още не съм се захванал с тях.

— Чух за Гретар и Холберг. Гретар е знаел, че момичето е било дъщеря на Холберг. Може би е знаел и нещо повече.

Инспекторът се замисли.

— Какво намекваш?

— Знаеш ли кое е най-типичното за Нордурмири? — попита Брием.

— Не — отвърна Ерлендур; беше му трудно да проследи мисълта на Марион.

— Толкова е очевидно, че навремето съм го подминал.

— И какво е то?

Бившият полицаи замълча за момент, сякаш за да придаде допълнителна тежест на думите си.

— Нордурмири означава „северно бласто“.

— Да, знам, но какво общо има това?

— Къщите са построени върху блатиста почва.

Сигурдур Оли бе изненадан — жената, която му отвори, знаеше защо е дошъл, още преди да ѝ обясни. Стоеше пред поредната врата, но този път на триетажен блок в Графарвогур. Едва се бе представил и обяснил наполовина повода за посещението си, когато жената го покани вътре и добави, че го е очаквала.

Беше рано сутринта. Навън пръскаше ситен дъжд и есенен мрак бе покрил града, сякаш за да заличи всяко съмнение, че съвсем скоро ще дойде зимата и ще стане по-мрачно и студено. По радиото определиха периода като най-дъждовния от десетилетия насам.

Жената предложи да вземе палтото му. Той ѝ го подаде и тя го окачи в гардероба. Мъж на нейната възраст излезе от кухнята и поздрави госта, подавайки му ръка. Двамата съпрузи бяха на около седемдесет и носеха анцузи и бели чорапи, сякаш се готвеха да излязат, за да потичат. Детективът бе прекъснал сутрешното им кафе.

Апартаментът беше много малък, но уютно обзаведен — имаше малка баня, кухничка, хол и просторна спалня. Вътре бе ужасно горещо. Сигурдур Оли прие да изпие чаша кафе и помоли за малко вода. Гърлото му бе пресъхнало още щом прекрачи прага. Тримата си размениха няколко думи за времето, но накрая полицаят изгуби търпение.

— Имам чувството, че сте ме очаквали — каза той, отпивайки от кафето си. Беше воднисто и ужасно на вкус.

— Е, никой не говори за нищо друго, освен за бедната женица, която издирвате — отговори съпругата.

Сигурдур Оли я изгледа многозначително.

— Имам предвид жителите на Хусавик — поясни жената, сякаш не смяташе за нужно да обяснява нещо толкова очевидно. — Откакто започнахте да я издирвате, обсъждаме само това. Имаме голям клуб на хората от Хусавик тук, в града. Всички знаят, че търсите жената.

— Значи клюката се е разнесла из целия град? — попита детективът. Тази новина никак не го зарадва.

— Три мои приятелки от севера, които сега живеят тук, ми се обадиха снощи и тази сутрин. Обадиха ми се и от Хусавик. Всички искат да разберат повече.

— И стигнахте ли до някакво заключение?

— Не — рече домакинята и погледна мъжа си. — Какво точно ѝ е сторил този мъж?

Жената изобщо не се опита да скрие любопитството си. Сигурдур Оли бе възмутен от нахалните ѝ въпроси и инстинктивно се постара да подбира думите си.

— Става дума за акт на насилие — отговори той. — Търсим жертвата, но навярно вече знаете това.

— О, да! Но защо? Какво ѝ е направил? И защо я търсите сега? Аз мисля... всъщност ние мислим — каза тя и погледна съпруга си, който следеше безмълвно разговора, — че е доста странно полицията да се интересува от подобен случай след толкова много години. Чух, че била изнасилена. Така ли е?

— За съжаление не мога да разкрия подробности около разследването — отвърна детективът. — А и едва ли бих ви казал. Не бива да вдигате толкова много шум. Можете ли да ми кажете нещо, което би било от полза?

Двойката се спогледа.

— Смятате, че вдигаме прекалено много шум, така ли? — възкликна жената. — Аз не смятам, че вдигаме прекалено много шум. Мислиш ли, че вдигаме прекалено много шум, Ейви? — Тя погледна мъжа си, който изглежда не знаеше какво да каже.

— Отговори ми! — скара му се тя и това веднага развърза устата му.

— Не, не бих казал — задърдори съпругът. — Не е правилно някой да твърди подобно нещо...

В този момент мобилният телефон на Сигурдур Оли иззвъня. Младият детектив не го държеше из джобовете си както Ерлендур, а го носеше в елегантно калъфче, закачено на колана на прилепналия му панталон. Той помоли семейството да го извини, изправи се и отговори на обаждането. Беше Ерлендур.

— Можеш ли да дойдеш в апартамента на Холберг? — попита той.

— Какво става?

— Ще копаем по-надълбоко — отвърна възрастният полицаи и затвори телефона.

Когато Сигурдур Оли пристигна в Нордурмири, Ерлендур и Елинборг вече бяха на мястото. Инспекторът стоеше на вратата на мазето и пушеше цигара, а полицаиката беше вътре в апартамента. Доколкото детективът успя да види, колежката му се правеше на хрътка и душеше из апартамента, сякаш търсеше точно определена миризма. Сигурдур Оли погледна към Ерлендур, който сви рамене, хвърли цигарата си в градината и двамата заедно влязоха вътре.

— На какво ти мирише тук? — обърна се инспекторът към помладия си колега и последният започна да души въздуха също като Елинборг. Единствено Ерлендур не се включи в акцията, понеже имаше закърняло обоняние след дългите години интензивно пушене.

— Когато за пръв път влязох в апартамента — започна колежката им, — си помислих, че мирише така, сякаш в сградата или в апартамента живеят коне. Напомняше ми конска миризма — миризма на обувки за езда, на седла. На конски изпражнения. С една дума, на конюшня. Беше същата миризма като в първия апартамент, който аз и съпругът ми купихме. Но и там виновниците не бяха любители на коне. Беше смесица от мръсотия и увеличаваща се влага. Радиаторите бяха капали по килима и паркета с години, без някой да ги поправи. Бяхме превърнали втората баня в друго помещение, но водопроводчиците си бяха свършили много лошо работата — просто бяха запушили дупката със слама, изливайки тънък слой бетон отгоре. Затова от ремонтираното място винаги миришеше на канал.

— Кое то значи какво? — попита Ерлендур.

— Миризмата тук е същата и даже е по-силна. На избила влага, мръсотия и канални плъхове.

— Имах среща с Марион Брием — каза инспекторът, несигурен дали бяха чували това име. Както винаги, Марион е проучил основно Нордурмири и е достигнал до заключението, че наличието на блатиста почва тук е доста важно обстоятелство.

Елинборг и Сигурдур Оли се спогледаха.

— Навремето Нордурмири е било самостоятелно селище в средата на Рейкявик — продължи Ерлендур. — Къщите са построени

през войната или непосредствено след нея. Исландия станала република и кръстили улиците на герои от преданията — Гунарсбраут, Скегягата и така нататък. Обществото на Нордурмири било много пъстро — от заможни хора, дори богаташи, до такива без пукната пара, които живеели под наем в евтини сутеренни жилища като това. Доста хора от старото поколение, като Холберг, живеят в Нордурмири, въпреки че по-голямата част от тях са доста по-цивилизовани от него, и повечето обитават точно такива апартаменти.

Инспекторът замълча за момент.

— Този вид сутеренни жилища са много характерни за Нордурмири. Първоначално в мазетата е нямало апартаменти, ала собствениците им са ги преустроили, направили са кухни и стаи и са ги превърнали в място за живеене. Преди това тези мазета са служели като места, където се е вършела работата за *самостоятелните* жилища, както ги нарече Марион. Разбирате ли за какво говоря?

Двамата поклатиха глави.

— Вярно, вие сте твърде млади — нарочно каза инспекторът, знаейки, че това ще ги подразни. — В мазетата като това са живеели прислужничките в домовете на богаташите. Тук са били стаите им. Имало е също и перално помещение, стая за приготвяне на саздърма и готвене, килери, бани, неща от този род...

— Сигурно е приятно да живееш в тресавище — саркастично отбеляза Сигурдур Оли.

— Ще ни кажеш ли нещо важно, или не? — попита Елинборг.

— Основите под тези мазета... — продължи Ерлендур.

— Това ще е нещо ново — подметна детективът на колежката си.

— ... са точно от този тип — продължи инспекторът, без да позволи остроумията на Сигурдур Оли да прекъснат мисълта му. — Ако говорите с някой водопроводчик, както е направил Марион Брием...

— Откъде се взе изобщо този Марион Брием? — попита детективът.

— ... ще ви каже, че водопроводчиците са викани често в Нордурмири, за да оправят проблеми, които може да са се появили години, дори десетилетия след като къщите са били построени на мочурливата почва. Такива проблеми не възникват навсякъде, но на някои места могат да се видят отвън на къщите. Много от сградите са с

каменисто покритие и там, където камъните свършват, може да се види голата стена на къщата над земното ниво. Ивица, дълга трийсетина или шейсетина сантиметра. Важното е, че земните пластове под къщите се свличат надолу.

Ерлендур забеляза, че колегите му бяха спрели да се смеят.

— В бизнеса с недвижими имоти това се нарича скрит дефект и подобни проблеми са трудни за разрешаване. Когато къщите потъват надолу, тежестта им притиска тръбите на канализацията и те се пукват под пода. Без да разбереш, основите ти започват да се пълнят с нечистотиите от тоалетната. Може да не го разбереш с години, защото бетонът спира миризмата. Но се образува мухъл, тъй като в повечето стари къщи отводнителният канал за топлата вода е свързан с канализационната тръба и когато топлата вода протече долу, парата се издига над повърхността. Така се деформира и паркетът.

Инспекторът забеляза, че вече бе успял да прикове цялото им внимание.

— И Марион ти е казал всичко това? — попита Сигурдур Оли.

— За да се разреши проблемът, трябва да се разбие пода и да се стигне до основите, за да се поправи спуканата тръба — продължи Ерлендур. — Водопроводчиците казали на Марион, че понякога, когато пробиват пода, отдолу намират кухни. Основната плоча е доста тънка на места и отдолу има въздух. Земните пластове потъват с по половин, а понякога и с цял метър заради мочурливата почва.

Сигурдур Оли и Елинборг се спогледаха.

— Значи и тук има кухня под пода? — попита полицайката, потропвайки с крак по подовата настилка.

Инспекторът се усмихна.

— Марион успя да намери водопроводчика, който е идвал в къщата в годината на националния фестивал. Всички помним тази година и водопроводчикът си спомня ясно, че е идвал тук заради влага, избила по пода.

— Какво се опитваш да ни кажеш? — попита детективът.

— Водопроводчикът пробил пода. Основната плоча тук не е много дебела и на много места отдолу е кухо. Човекът си спомня добре посещението, защото бил шокиран от обстоятелството, че Холберг не му позволил да довърши работата си.

— Как така?

— Водопроводчикът пробил пода и поправил тръбата, но след това Холберг го изхвърлил и му казал, че ще довърши сам. И го направил.

Възцари се мълчание, нарушено от възклицанието на Сигурдур Оли:

— Ах, този Марион Брием!

Той продължи да повтаря името отново и отново, опитвайки се да си го спомни. Ерлендур беше прав. Бе прекадено млад, за да помни Марион от годините му в службата. Повтаряше името, сякаш беше някаква загадка, след което изведнъж спря, замисли се и попита:

— Я почакай! Кой е този Марион Брием? Що за име е това? Това жена ли е, или мъж? — Сигурдур Оли отправи въпросителен поглед към инспектора.

— Понякога и аз се чудя — отвърна възрастният полицаи и извади мобилния си телефон.

Следователите започнаха с махането на подовата настилка във всички помещения, включително в банята и килера. Отне им цял ден, за да получат необходимото разрешение за операцията. Ерлендур разговаря надълго и нашироко с полицейския комисар, който се съгласи, макар и неохотно, че имат достатъчно основания да разбият пода в апартамента на Холберг. Процедурата бе ускорена заради извършеното убийство в сградата.

Инспекторът представи разкопаването като тясно свързано с търсенето на убиеца на Холберг и загатна, че Гретар може да е още жив и да е предполагаемият убиец. Полицията щяла да има двойна полза от разкопаването. Ако подозренията на Марион Брием били верни, щели да изключат Гретар като заподозрян и да разрешат загадката за човек, изчезнал преди повече от половин век.

Те поръчаха най-големия възможен размер ван, в който да натоварят цялата покъщнина на Холберг без вградените уреди и тяхното съдържание. Беше започнало да се стъмва, когато ванът паркира на заден ход пред входа на сградата, а скоро след това отпред спря и трактор с пневматична сонда. На мястото се събра екип от съдебни експерти и дойдоха още детективи. Обитателите на кооперацията не се виждаха никъде.

През целия ден, както и през предишните дни беше валило, ала сега дъждецът бе сравнително ситен. Капките се стичаха по лицето на Ерлендур, който бе килнал глава на една страна, а от устата му стърчеше цигара. Сигурдур Оли и Елинборг стояха редом с него. Пред къщата се бе събрала цяла тълпа, която сякаш се страхуваше да пристъпи по-близо — репортери, телевизионни оператори и вестникарски фотографи — а кварталът гъмжеше от коли с всякакви размери и емблеми на вестници и телевизионни компании. Бяха толкова много, че Ерлендур, който беше забранил всякакви контакти с медиите, се чудеше дали да не ги изгони оттук.

Скоро апартаментът на Холберг бе опразнен, а големият ван остана в предния двор, докато решат какво да правят с вещите. Накрая Ерлендур нареди да бъдат изпратени в полицейския склад. Детективът гледаше как изнасят балатума и килимите от апартамента и ги товарят в автомобила, а после той се изгуби по улицата.

Главният съдебен следовател се здрависа с Ерлендур. Беше на около петдесет и се казваше Рагнар. Имаше доста едра фигура, а черната му рошава коса стърчеше във всички посоки. Бе следвал във Великобритания, четеше само британски трилъри и беше заклет привърженик на английските детективски сериали.

— В каква каша си ни забъркал пак? — попита той, поглеждайки към медийните екипи. В гласа му се долавяха хумористични нотки. Беше въодушевен от това, че разкопаваха пода, за да търсят труп.

— Какво е положението? — попита инспекторът.

— Над всички подове има дебел слой от някаква корабна боя — отговори Рагнар. — Невъзможно е да се каже дали са намазани допълнително. Няма бетон, поставен по различно време, или нещо, което да е било поправяно. Удряхме по пода с чукове, но кухни има на много места. Дали е заради свличане или нещо друго, не знам. Самият бетон на сградата е дебел и качествен. Нищо общо с алкалните боклуци. По пода обаче има много влажни петна. Онзи водопроводчик, с когото сте разговаряли, не може ли да ни помогне?

— Той е в старчески дом в Акурейри и заяви, че никога вече няма да се върне на юг. Поне ни даде доста точно описание на мястото, където е отворил пода.

— Сега инсталираме камера в канализационната тръба. Ще погледнем как е водопроводът и ще се опитаме да намерим поправеното място.

— Ще ви потрѣбва ли тази голяма сонда? — попита Ерлендур и кимна към трактора.

— Още не мога да кажа. Имаме по-малки електрически бормашини, но те няма да разбият прогизналите участъци. Имаме и по-малки пневматични, и ако попаднем на дупка, можем да пробием основата и да спуснем камера като тези, които използват, за да поправят канализационните трѣби.

— Да се надяваме, че малките ще свършат работа. Не е нужно да свиваме цялата къща.

— Тази дупка и без това вони — каза главният следовател и двамата тръгнаха към мазето.

Трима следователи, облечени с бели хартиени престилки и въоръжени с гумени ръкавици и чукове, се разхождаха из апартамента и удряха по каменния под. Отбелязваха местата, които им се струваха кухни, със сини маркери.

— Според топографската служба мазето е преустроено в апартамент през петдесет и девета — обясни Ерлендур. — Холберг го е купил през шейсет и втора и вероятно се е нанесъл веднага. Оттогава само той е живял в него.

Един от следователите дойде при тях и поздрави инспектора. Носеше папка с чертежите на сградата — по един за всеки етаж.

— Тоалетните са в средата на всеки етаж. Тръбите на канализацията се спускат надолу през етажите и свършват в основите, където е тоалетната на сутерена. Тя вече е била обособена, преди мястото да се преустрои, и изглежда, че апартаментът е построен спрямо нейното разположение. Тоалетната е свързана с отводнителните тръби в банята, откъдето тръбата продължава на изток през част от хола, минава под спалнята и излиза навън на улицата.

— Разследването не е ограничено до тръбата за канала — изтъкна главният следовател.

— Не, но поставихме камера в тръбата, която излиза на улицата. Току-що ми казаха, че е спукана на мястото, където минава под спалнята, и смятаме да погледнем първо там. Там някъде е бил отворен и подът, доколкото разбрах... Нали?

Рагнар му кимна и погледна към Ерлендур, който само повдигна рамене, сякаш това, което следователите правеха, не му влизаше в работата.

— Спукването, обаче, не би могло да е старо — каза главният следовател. — Миризмата идва точно оттам. Казваш, че мъжът е бил заровен в основите преди повече от двайсет и пет години, така ли?

— Поне тогава е изчезнал — отвърна инспекторът.

Думите им се изгубиха в глухите удари, които отекнаха между голите стени. Съдебният експерт извади тапи за уши от черна чантичка с размерите на малък куфар и си ги сложи, след което вдигна една от малките електрически бормашини и я включи. Натисна копчето няколко пъти, за да я изпробва, и започна да пробива пода. Шумът бе

оглушителен и останалите следователи също си сложиха тапи за уши. Ставаше твърде бавно. Твърдият бетон едва се забели. Експертът поклати глава и спря.

— Трябва да пуснем в действие трактора — отбеляза той. Цялото му лице бе покрито от ситен пращец. — И донесете пневматичната. Ще ни трябват и маски. Чия изобщо беше тази брилянтна идея? — изсумтя ядосано той и се изплю на пода.

— Холберг едва ли е разполагал с пневматична бормашина, за да пробие пода — отбеляза след малко Рагнар.

— Не се е наложило — отвърна Ерлендур. — Водопроводчикът е пробил дупката вместо него.

— И смяташ, че го е пуснал направо долу ли?

— Ще разберем. Може би му се е наложило да направи нещо допълнително за основите. А може и всичко това да се окаже едно недоразумение.

Инспекторът излезе на чист въздух. Сигурдур Оли и Елинборг седяха в колата и ядяха сандвичите, които детективът беше купил от най-близкия павилион. Хотдогът на Ерлендур го чакаше на таблото. Той го изгълта лакомо.

— Ако намерим тялото на Гретар тук, това с какво ще ни помогне? — попита полицейката и инспекторът си избърса устата.

— Ще ми се да имах отговор на този въпрос — отвърна той замислено.

В този момент началникът на отдела почука силно на прозореца, отвори вратата и помоли Ерлендур да дойде за малко с него. Сигурдур Оли и Елинборг също излязоха от колата. Началникът се казваше Хролфур и този ден бе излязъл в отпуск по болест, но изглеждаше здрав като бик. Беше изключително дебел и дрехите, които носеше, не му помагаша да го прикрие. Вял и летаргичен, той рядко имаше принос в разследванията и всяка година излизаше в болнични, които продължаваха със седмици.

— Защо не съм уведомен за тези операции? — попита той, видимо ядосан.

— Защото бяхте болен — отговори му Ерлендур.

— Глупости! — изсумтя Хролфур. — Не си мисли, че можеш да ръководиш отдела както си искаш! Аз съм ти началник. Трябва да

говориш първо с мен, преди да пуснеш глупавите си хрумвания в действие.

— Но аз мислех, че сте болен! — повтори инспекторът, като се престори на учуден.

— И как изобщо ти мина през ума да заблудиш полицейския комисар? — изсъска шефът му. — Как ти хрумна, че под пода има труп? Не разполагаш с никакви доказателства. Абсолютно нищо, освен някакви глупости за основи и някаква си миризма. Да не си се побъркал?

Сигурдур Оли се приближи колебливо към тях.

— Търси те една жена и мисля, че е важно, Ерлендур — каза му той, подавайки му телефона, който инспекторът бе оставил в колата. — Казва, че разговорът е личен, и е много развълнувана.

Хролфур се обърна към детектива и му нареди да се разкара и да ги остави насаме.

Ала Сигурдур Оли не си тръгна.

— Трябва да говориш с нея, Ерлендур, и то веднага! — настоя той.

— Какво означава това? Държете се, все едно не забелязвате присъствието ми! — извика Хролфур и тропна с крак. — Това е някаква шибана конспирация! Ерлендур, ако започнем да разкопаваме основите на къщите на хората, само защото миришат, след това ще трябва да си търсим нова работа. Та това е просто абсурдно! Нелепо е!

— Тази абсурдна идея хрумна на Марион Брием — заяви инспекторът също толкова спокойно, колкото и преди малко — и реших, че си заслужава да я проверим. Полицейският комисар се съгласи с мен. Извинете, че не се свързах с вас, но се радвам да ви видя отново на крака. Трябва да отбележа, Хролфур, че изглеждате забележително жизнен. Моля да ме извините.

Ерлендур заобиколи началника си, който гледеше объркано към него и Сигурдур Оли, сякаш искаше да каже нещо, но очевидно не знаеше какво.

— Сетих се нещо — плесна се по челото инспекторът. — Трябваше да го направя още много отдавна...

— Какво? — попита детективът.

— Обади се в пристанището и фара и разбери дали Холберг е бил в Хусавик или околностите му в началото на шейсетте.

— Добре. А сега говори с жената.

— Коя е тя? — попита Ерлендур и взе апарата.

— Свързали са я с мобилния ти телефон. Потърсила те е в службата. Казали са й, че си зает, но тя е настоявала да се свърже с теб.

В този момент включиха пневматичната сонда на трактора. От мазето се разнесе оглушителен шум, последван от гъст облак прах. Полицията бе покрила всички прозорци, за да не се вижда какво правят. Всички без оператора на бормашината излязоха навън, отдалечиха се и зачакаха. Поглеждаха часовниците си и явно коментираха късния час. Знаеха, че не могат да вдигат толкова шум цяла вечер в жилищен квартал. Скоро трябваше да приключат и да продължат на следващата сутрин, или да предприемат нещо друго.

Ерлендур се затича към колата си с телефона на ухо и бързо затвори вратата, за да избяга от шума. Веднага разпозна гласа.

— Той е тук — каза тя веднага щом чу гласа на инспектора в телефонната слушалка. Звучеше много развълнувана.

— Успокой се, Елин — опита се да я успокои Ерлендур. — За кого говориш?

— Той е пред къщата ми, под дъжда, и ме гледа — зашепна тя.

— Кого имаш предвид, Елин? Вкъщи ли си? В Кефлавик?

— Не знам кога е дошъл, не знам откога стои там. Сега го забелязах. Не искаха да ме свържат с теб.

— Не те разбирам. За кого говориш, Елин?

— За него, разбира се. За онзи звяр. Сигурна съм, че е той.

— Кой?

— Онова животно, което нападна Колбрун!

— Какво говориш?

— Знам. Не може да бъде, но той стои тук — същият е.

— Не бъркаш ли нещо?

— Не ми говори така! Знам точно какво говоря.

— Кой е този мъж, който е нападнал Колбрун?

— *Холберг* естествено! — ала вместо да повиши тон, Елин изсъска в телефонната слушалка. — В момента стои навън пред къщата ми!

Инспекторът не каза нищо.

— Ерлендур? — прошепна жената. — Какво ще направите?

— Елин — изрече съчувствено полицаят, — не може да е Холберг. Той е мъртъв. Трябва да е някой друг.

— Недей да ми говориш, сякаш съм малко дете. Холберг стои отвън под дъжда и се взира в мен. Това мръсно животно!

Връзката се разпадна и Ерлендур запали двигателя. Сигурдур Оли и Елинборг видяха как колата му дава на заден между тълпата и изчезва надолу по улицата. Те се спогледаха и свиха рамене, сякаш отдавна се бяха отказали да се опитват да го разберат.

Преди да потегли, инспекторът се свърза с полицията в Кефлавик и ги изпрати пред къщата на Елин, за да арестуват мъж със синьо яке, джинси и бели маратонки. Сестрата на Колбрун бе описала натрапника. Инспекторът каза на сержанта да не пускат сирените и сигналните светлини, а да се приближат възможно най-тихо, за да не го изплашат.

— Изкуфяла старица — измърмори сам на себе си Ерлендур и затвори телефона.

Детективът излезе от Рейкявик възможно най-бързо, мина през Хафнарфьордур и пое по пътя за Кефлавик. Движението беше натоварено и видимостта бе лоша, но той нямаше време да обръща внимание нито на това, нито на светофарите. Провираше се между колите и дори минаваше през отбивките, за да ги задмине. Стигна до Кефлавик за половин час. Помогна му това, че Криминалната служба отскоро бе снабдена със сини полицейски буркани, които цивилните коли можеха да сложат в спешни случаи. Навремето би се присмял на това. Спомни си сините буркани в детективските сериали по телевизията и как тогава смяташе, че са просто смешни театрални реквизити, които не служат на никого в Рейкявик.

Когато пристигна, видя две патрулки пред къщата на Елин. Тя го чакаше вътре с трима полицаи. Каза, че мъжът е изчезнал в тъмното малко преди полицейските коли да спрат пред къщата. Посочила къде е стоял и в каква посока е побягнал, но полицаите не открили никакви следи от него. Те бяха учудени от реакцията на Елин, която отказваше да им каже кой е натрапникът и защо смята, че е опасен. В такъв случай единственото му престъпление оставаше това, че е стоял пред къщата ѝ в дъжда. Когато отправиха въпросите си към Ерлендур, той

им обясни, че непознатият е свързан с убийство в Рейкявик. Каза им да уведомят полицията в Рейкявик и да им дадат описанието на мъжа.

Елин беше силно развълнувана и инспекторът прецени, че би било най-добре да изкара ченгетата от къщата й възможно най-бързо. Това не беше трудно. Полицайте казаха, че имат по-важни задачи от това да преследват мъж, появил се във въображението на една старица, ала се постараха жената да не чуе това.

— Кълна се, че мъжът откън беше той! — настоя тя, когато двамата с Ерлендур останаха сами. — Не знам как се случи, но беше той!

Инспекторът я погледна и разбра, че наистина го вярва. Знаеше, че напоследък бе подложена на огромно напрежение.

— Това е невъзможно, Елин. Холберг е мъртъв. Видях го в моргата. — Той замълча за момент, а после добави: — Видях сърцето му.

Сестрата на Колбрун го погледна.

— Мислиш ме за луда, нали? Мислиш, че си измислям всичко това. Че това е начин да привлека внимание, защото...

— Холберг е мъртъв — прекъсна я Ерлендур. — Какво да мисля?

— Тогава е бил неговият двойник.

— Опиши ми този мъж с повече подробности.

Елин стана, отиде до прозореца в хола и посочи към дъжда.

— Стоеше там, на алеята, която минава между къщите и стига до улицата. Стоеше абсолютно неподвижно и гледаше вътре в къщата. Не знам дали ме е видял. Опитах се да се скрия от него. Четях в хола, когато започна да се стъмва, и станах, за да светна лампата, когато случайно погледнах през прозореца. Не носеше нито шапка, нито чадър — сякаш изобщо не забелязваше, че вали. И въпреки че стоеше там, изглеждаше така, сякаш се намира на километри оттук.

Елин се замисли за момент.

— Косата му беше черна и изглеждаше на около четиридесет. Среден на ръст.

— Елин — опита се да я убеди Ерлендур, — навън е тъмно, вали дъжд. Алеята не е осветена. Ти носиш очила. И въпреки това твърдиш, че...

— Тогава едва беше започнало да се стъмва, а и не се затичах веднага към телефона. Разгледах го добре оттук и от прозореца на

кухнята. Отне ми известно време, докато го разпозная. Пътеката не е осветена, но по улицата има голямо движение и всеки път, когато минаваше кола, го осветяваше така, че можех ясно да видя лицето му.

— Откъде си толкова сигурна?

— Беше Холберг като млад — каза Елин. — Не онзи старчок от снимките във вестниците.

— Виждала ли си Холберг като млад?

— Да. Веднъж неочаквано повикаха Колбрун в Криминалната служба. Казаха ѝ, че трябвало да разясни част от показанията си. Долна лъжа. Някой си Марион Брием водеше разследването. Що за име е това изобщо — Марион Брием? Сестра ми трябваше да отиде в Рейкявик. Помоли ме да я придружа и аз го направих. Имаше уговорка за сутринта. Отидохме там и се срещнахме с този Марион Брием, който ни въведе в една стая. Стояхме там известно време, когато вратата внезапно се отвори и Холберг влезе. Този Марион стоеше зад него до вратата.

Елин замълча.

— И какво се случи? — попита Ерлендур.

— Сестра ми получи нервен срив. Холберг се хилеше, започна да движи езика си по неприличен начин и Колбрун ме сграбчи така, сякаш се задушаваше. Задъхваше се. Холберг започна да се смее и сестра ми припадна. Очите ѝ се обърнаха, от устата ѝ започна да излиза пяна и се свлече на пода. Марион изтика Холберг навън, но аз успях да видя този звяр за пръв и последен път и никога няма да забравя гнусната му физиономия.

— И тази вечер видя същото лице пред прозореца си?

Елин кимна с глава.

— Бях шокирана, признавам си, и въпреки че няма как да е самият Холберг, мъжът изглеждаше точно като него.

Инспекторът се замисли дали да сподели подозренията си с жената. Прецени добре какво можеше да ѝ разкрие и дали това, което щеше да ѝ каже, щеше да почива на реална основа. Двамата стояха безмълвни, докато той премисляше думите си. Беше късно вечерта и мислите му се насочиха към Ева Линд. Болката в гърдите му се появи отново и той ги натисна леко с ръка, сякаш това щеше да я накара да изчезне.

— Добре ли си? — попита Елин.

— В последно време работим върху нещо, но няма как да съм сигурен, че имаме реални основания — въздъхна Ерлендур. — Случилото се тук обаче подкрепя изцяло тази теория. Ако Холберг е имал и друга жертва, ако е изнасилвил и друга жена, има вероятност тя също да е родила дете от него. Бележката, която намерихме върху тялото на Холберг, ме наведе на тази мисъл. Възможно е да е имал син. Ако изнасилването се е случило преди шейсет и четвърта година, сега този син би бил на около четиридесет. И може би точно той е стоял пред къщата ти тази вечер.

Елин го изгледа смаяно.

— Синът на Холберг? Възможно ли е?

— Ти каза, че е бил негов двойник, нали?

— Да, но...

— Прехвърлям случая в ума си. Някъде в него има липсващо парче и този мъж би го допълнил.

— Но защо? Какво е правел тук?

— Не мислиш ли, че е очевидно?

— Кое е очевидно?

— Ти си лелята на сестра му — отвърна детективът и видя как изражението на Елин бавно се променя, докато накрая разбра думите му.

— Аудур му е била сестра — каза накрая тя. — Но откъде може да знае за мен? Откъде е узнал къде живея? Как е свързал Холберг с мен? Във вестниците нямаше нищо за миналото му, нищо за изнасилванията, нито пък че е имал дъщеря... Никой не знаеше за Аудур. Откъде този мъж е разбрал коя съм?

— Вероятно ще узнаем, когато го открием.

— Смяташ ли, че той е убиецът на Холберг?

— Питаш дали е убил собствения си баща... — каза Ерлендур.

Елин се замисли.

— Боже мой! — възкликна тя.

— Не знам — отговори той. — Ако пак го видиш пред дома си, се свържи с мен.

Жената отиде до прозореца и погледна към алеята, сякаш очакваше да го види отново там.

— Знам, че звучах като истеричка, когато ти се обадох и казах, че Холберг е тук, но за момент си помислих, че може да е той. Беше

ужасен шок да го видя. Обаче не се почувствах уплашена. Бях по-скоро ядосана. В този мъж имаше нещо... в начина, по който стоеше, по който бе навел главата си... излъчваше някаква тъга. Тогава си казах, че не се чувства добре. Дали е поддържал връзка с баща си? Знаеш ли?

— Не знам дали изобщо съществува — отвърна Ерлендур. — Това, което си видяла обаче, подкрепя теорията. Нямаме следи към него. В апартамента на Холберг нямаше негови снимки, ако това имаш предвид. Но някой се е обаждал на Холберг малко преди да бъде убит и той е бил притеснен от тези обаждания. Това е всичко, което знаем.

Инспекторът извади мобилния си телефон и помоли Елин да го извини за момент.

— Как можа да ни забъркаш в тази гадост? — изкрещя Сигурдур Оли, без съмнение ядосан. — Спукаха тръбата с лайна, а в нея гъмжи от буболечки, милиони малки гадинки под този отвратителен просмукан с фекалии под. Ужасно е. Къде, по дяволите, си ти?

— В Кефлавик. Някаква следа от Гретар?

— Не, няма никаква следа от шибания Гретар — отвърна сопнато детективът и затвори телефона.

— Има още нещо, инспекторе — каза сестрата на Колбрун. — Току-що го осъзнах, щом каза, че той е свързан с Аудур. Сега разбирам, че съм била права. Тогава не го разбирах, но имаше и нещо друго — нещо, което си мислех, че никога вече няма да видя. Лице от миналото, което никога няма да забравя.

— Чие лице? — попита Ерлендур.

— Ето защо не се изплаших от него. Просто в началото не си дадох сметка за това. Напомняше ми на Аудур. Имаше нещо в него, което ми напомни за Аудур.

Сигурдур Оли прибра мобилния си телефон в калъфа и се върна в къщата. Беше в апартамента с още няколко полицаи, когато пневматичната бормашина проби основната плоча и оттам се разнесе такава воня, че направо му прилоша. Всички, които се намираха вътре, се втурнаха вкупом към вратата; детективът имаше чувството, че ще повърне, преди да успее да излезе на чист въздух. Когато се върнаха, вече носеха очила и маски, но ужасната миризма проникваше дори през тях.

Операторът на бормашината разшири дупката в тръбата за канала. Стана лесно, след като веднъж вече бе пробил пода. Сигурдур Оли се страхуваше да си представи откога ли тръбата бе в това състояние... Изглеждаше така, сякаш отпадъците се бяха събрали на огромна купчина под пода. От дупката се издигаха зловонни изпарения и когато светна с фенерче към гнилостта, детективът видя, че земята се бе свлякла на половин метър под основната плоча.

Мръсотията приличаше на дебел черен дънер, в който гъмжаха хиляди черни буболечки. По едно време лъчът на фенерчето попадна върху друго създание и Сигурдур Оли отскочи стреснато назад.

— Внимавайте! — извика той и бързо излезе от мазето. — Под онази гадост има и плъхове! Покрийте дупката и се обадете на службата за борба с вредителите. Да спрем дотук. Преустановяваме всичко!

Никой не възрази. Един от следователите покри с платнище дупката на пода и мазето се опразни на секундата. Щом излезе навън, Сигурдур Оли махна маската си и жадно вдиша свежия въздух. Всички последваха примера му.

На връщане от Кефлавик Ерлендур чу за напредъка в разследването в Нордурмири. Бе повикан човек от службата за борба с вредителите, но полицията нямаше да предприеме нищо до следващата

сутрин, когато всичко, живеещо в основите, щеше да бъде унищожено. Сигурдур Оли се бе прибрал вкъщи и тъкмо си бе взел душ, когато инспекторът му се обади, за да го попита за последните новини. Елинборг също се бе прибрала. Пред апартамента на Холберг бе поставен пост, докато специалистът по обезпаразитяването си вършеше работата. Две полицейски коли останаха през цялата нощ пред къщата.

Дъщеря му го посрещна на вратата, когато се прибра. Минаваше девет. Младоженката си беше отишла. Преди да си тръгне, бе казала на Ева Линд, че ще говори със съпруга си, за да разбере как се чувства след случилото се. Колебаеше се дали да му каже истинската причина за бягството си. Ева я бе посъветвала да го направи и да не прикрива онова копеле баща си. Казала ѝ, че последното, което трябва да направи, е да го щади.

Двамата седнаха в хола. Ерлендур разказа на дъщеря си всичко около разследването, до какви изводи е стигнал и върху какво размишлява в момента. Направи го, за да изясни случая за себе си и да добие по-ясна картина на случилото се през последните няколко дни. Разказа ѝ почти всичко от момента, в който намериха тялото на Холберг в мазето — за миризмата в апартамента, за бележката, за старата снимка в чекмеджето, за порнографията в компютъра му, за епитафията, за Колбрун и сестра ѝ Елин, за Аудур и тайнствената ѝ смърт, за сънищата, които го преследваха, за посещението при Елиди и изчезването на Гретар, за Марион Брием, за търсенето на другата жертва на Холберг и за мъжа пред къщата на Елин — предполагаемият син на Холберг. Опита се да систематизира информацията и да обсъди със самия себе си различни теории и въпроси, докато не стигна до задънена улица и млъкна.

Не каза на Ева Линд, че мозъкът на детето липсва. Самият той още не можеше да си обясни как би могло да се случи това.

Дъщеря му го слушаше, без да го прекъсва, и забеляза как баща ѝ потрива гърдите си, докато говори. Усещаше, че случаят на Холберг не му се отразява добре. Долови и някаква нотка на примирение у него, която не бе забелязвала преди. Някаква тежост, когато говореше за малкото момиченце. Сякаш се затваряше в себе си, гласът му ставаше по-тих и той се изгубваше.

— Аудур ли е момиченцето, за което говореше, когато ми се разкрещя тази сутрин? — попита Ева.

— Да, тя е била за майка си нещо като дар божи — отвърна Ерлендур. — Обичала я е дори отвъд гроба. Съжалявам, че бях толкова лош с теб. Не го исках, но когато виждам начина, по който живееш, небрежното ти отношение и липсата ти на самоуважение, като гледам как се разрушаваш, какво си причиняваш, а после като видях как малкият ковчег излиза от земята, светът просто се срина пред очите ми. Бях напълно обезумял и исках...

Инспекторът замълча.

— Да ме смачкаш от бой. — Ева Линд довърши изречението.

Ерлендур повдигна рамене.

— Не знам какво искам да направя. Може би е най-добре да не правя нищо. Може би е най-добре да оставя нещата такива, каквито са. Да загърбя всичко. Да се захвана с нещо смислено. Защо ми е да се занимавам с цялата тази мръсотия? Да говоря с хора като Елиди? Да сключвам сделки с лайна като него? Да гледам как хора като Холберг си получават заслуженото? Да чета доклади за изнасилвания? Да разкопавам основите на къщи, пълни с буболечки и лайна? Да изравям детски ковчези?

Той се удари още по-силно в гърдите.

— Мислиш си, че няма да ти се отрази. Смяташ, че си достатъчно силен, за да издържиш на подобни неща. Мислиш си, че с годините си изграждаш щит и можеш да наблюдаваш цялата тази гадост от разстояние, сякаш не е твоя работа, и да запазиш съзнанието си бистро. Но тази дистанция просто не съществува. Няма такъв щит. Никой не е достатъчно силен. Отвращението те обладава като зъл дух, който започва да рови из мозъка ти и не те оставя на спокойствие, докато не повярваш, че целият живот е гаден, защото си забравил как живеят обикновените хора. Такъв е и този случай. Като зъл дух, който е бил пуснат да се бунтува из мозъка ти и накрая ще те осакати.

Ерлендур си пое дълбоко дъх.

— Всичко това е едно огромно гадно блато.

Той спря да говори, а Ева Линд стоеше безмълвно при него.

Прекараха известно време в мълчание, докато накрая тя стана, приседна до баща си, прегърна го с една ръка и се облегна на гърдите

му. Слушаше как сърцето му бие равномерно, като успокоителното тиктакане на часовник, и накрая заспа с доволна усмивка на лицето си.

Около девет часа на следващата сутрин следователите и екипите на Криминалната служба се събраха в дома на Холберг. Денят бе мрачен и потискащ, а небето бе навъсено и продължаваше да вали. По радиото съобщиха, че нивото на валежите в Рейкявик се приближава до рекорда от октомври хиляда деветстотин двайсет и шеста година.

Тръбата за канала бе почистена и всичко в основите бе изтребено. Дупката в основната плоча бе разширена достатъчно, за да могат двама мъже да се проврат едновременно през нея. Собствениците на горните апартаменти се бяха събрали пред вратата на мазето. Бяха повикали водопроводчик, за да поправи тръбата, и чакаха да му дадат знак, веднага щом полицията им разрешише.

Скоро се разбра, че кухината около тръбата е относително малка. Не надхвърляше три квадратни метра и бе запълнена, защото почвата не бе потънала навсякъде под основната плоча. Тръбата беше спукана на същото място като преди. Виждаше се мястото на стария ремонт и чакълът отдолу бе различен от този около спукването. Техниците обсъдиха дали да разширят още дупката, да изровят чакъла от основите и да я опразнят изцяло, ала след кратък диспут решиха, че плочата може да се счупи, ако онова под нея се премести изцяло. Ето защо избраха по-безопасен и технически издържан метод — да пробият дупки в пода на няколко места и да спуснат миниатюрни камери в основите.

Сигурдур Оли гледаше как пробиват пода и поставят два монитора, свързани с камерите, които следователите ползваха. Камерите бяха малко по-големи от тръбички, с лампи отпред и можеха да бъдат спуснати през дупките и да се управляват дистанционно. Дупките бяха направени там, където предполагаша, че има кухни. Спуснаха камерите долу и включиха двата монитора. Появи се черно-бяла картина с много лошо качество... според мнението на Сигурдур Оли, който имаше немска телевизионна система, струваща половин милион крони.

Ерлендур пристигна, когато започнаха да изследват с камерите, а малко след това се появи и Елинборг. Детективът забеляза, че колегата му се е избърснал и носи чисти дрехи, които дори бяха изгладени.

— Има ли нещо? — попита инспекторът и запали цигара за разочарование на Сигурдур Оли.

— Започват да проучват с камерите — отвърна детективът. — Ние можем да гледаме на монитора.

— Няма нищо в канала, така ли? — попита Ерлендур, гълтайки дима.

— Буболечки и плъхове, нищо друго.

— Това място вони — обади се Елинборг и извади ароматизирана носна кърпичка от чантата си. Инспекторът ѝ предложи цигара, но тя отказа.

— Холберг може да е използвал дупката, която водопроводчикът е направил, за да скрие трупа на Гретар — обясни Ерлендур. — Със сигурност е видял, че има кухня под основната плоча, следователно е можел да зарови Гретар където си пожелае, и да го зарие с чакъл отгоре.

Тримата се струпаха пред монитора, но гледката им се стори доста неясна. Малък лъч светлина се местеше напред-назад, нагоре-надолу и встрани. На няколко пъти им се стори, че виждат очертанията на основната плоча, а друг път сякаш различаваха чакъл. Почвата бе потънала на различни нива. На някои места се издигаше чак до плочата, ала на други имаше празно пространство от около метър.

Известно време стояха и гледаха камерите. В мазето беше шумно, защото екипът на следователите пробиваше нови дупки и Ерлендур скоро изгуби търпение и излезе навън. Елинборг го последва, а след нея дойде и Сигурдур Оли. И тримата влязоха в колата на инспектора. Предната вечер им беше казал защо бе тръгнал тъй внезапно за Кефлавик, но все още не бяха имали възможност да го обсъдят по-подробно.

— Разбира се, това се връзва с бележката, която бе оставена в Нордурмири. И ако мъжът, когото е видяла Елин, наистина прилича толкова на Холберг, това подкрепя теорията за второ дете.

— Холберг може и да не е имал син от изнасилването — възрази Сигурдур Оли. — Нямаме никакви доказателства, освен това, че Елиди знае за друга жена. Това е всичко. А Елиди е идиот.

— Никой, с когото разговаряхме, не е чувал Холберг да споменава, че има син — добави Елинборг.

— Никой от хората, с които разговаряхме досега, не е познавал Холберг добре — отбеляза детективът. — Това е лошото. Бил е самотник, общувал е само с няколко колеги, свалял е порно от Интернет и се е мотаел със смотаняци като Елиди и Гретар. Никой не знае нищо за него.

— Чудя се... — започна полицайката, — ако синът на Холберг съществува, откъде може да знае за Елин, лелята на Аудур? Това не значи ли, че той знае и за Аудур, своята сестра? А ако знае за Елин, предполагам, че знае и за Колбрун и изнасилването, а не мога да си обясня откъде би могъл да го разбере. В медиите не бяха изнесени никакви подробности по разследването. Откъде тогава е почерпил информация?

— Дали не я е изтръгнал от Холберг, преди да го убие? — предположи Сигурдур Оли. — Възможно ли е?

— Може би го е измъчвал, за да си признае — каза Елинборг.

— Първо, още не знаем със сигурност дали този мъж съществува — отвърна Ерлендур. — Елин е била много разстроена, когато го е видяла. Дори да приемем, че съществува, нямаме представа дали той е убил Холберг. Нито дали изобщо е знаел за съществуването на баща си, като се има предвид това, че е бил роден след изнасилване. Елиди каза, че е имало и друга жена преди Колбрун, към която Холберг се е отнесъл по същия начин или даже по-лошо. Ако е забременяла, съмнявам се, че е искала да спомене името на бащата. Все пак не се е оплакала в полицията за случилото се и нямаме сведения за други изнасилвания на Холберг в архивите. Налага се да намерим жената, ако тя изобщо съществува...

— И разбиваме основите на къща, за да търсим човек, който вероятно няма нищо общо със случая — подхвърли детективът.

— Може би Гретар не лежи под тези основи — каза Елинборг.

— Какво имаш предвид? — попита инспекторът.

— Да не искаш да кажеш, че още е жив? — предположи Сигурдур Оли.

— Доколкото мога да предположа, той е знаел всичко за Холберг — започна полицайката. — Знаел е за дъщерята, защото в противен случай нямаше да снима гроба ѝ. Определено е знаел как се е появила

на бял свят. Ако Холберг е имал и друго дете — син — той би трябвало да е знаел и за него.

Колегите ѝ я гледаха с интерес.

— Може би Гретар е все още сред нас — продължи тя — и поддържа връзка със сина. Според мен това обяснява откъде синът знае за Елин и Аудур.

— Но Гретар е изчезнал преди цели двацет и пет години и оттогава никой не е чувал нищо за него — изтъкна Сигурдур Оли.

— Това, че е изчезнал, не означава, че е мъртъв — отвърна Елинборг.

— И... — започна инспекторът, но колежката му го прекъсна.

— Според мен не трябва да го изключваме напълно. Защо не разгледаме възможността Гретар да е още жив? Не сме намерили тяло. Може да е напуснал страната. Достатъчно е да се е преместил в провинцията. На никого не му е пукало за него. На никого не е липсвал.

— Не си спомням такъв случай — каза Ерлендур.

— Какъв? — попита детективът.

— Изчезнал човек да се появи отново цяло поколение по-късно. Когато хората в Исландия изчезват, те изчезват завинаги. Никой не се завръща след повече от четвъртвековно отсъствие. Никой.

Ерлендур остави колегите си в Нордурмири и отиде до Баронсстигур, за да се срещне с патолога. Когато влезе, той тъкмо завършваше аутопсията на Холберг и покриваше тялото. Останките на Аудур не се виждаха никъде.

— Открихте ли мозъка на момичето? — попита направо патологът, когато инспекторът се приближи.

— Не — отвърна полицаят.

— Надявам се, че не съм направил нищо нередно, ала говорих с един професор, стара моя приятелка от университета, и ѝ обясних ситуацията... Тя не остана изненадана от нашето малко откритие. Има един разказ на Халдор Лакснес...

— Този за Навуходоносор ли? Да, мина ми през ума през последните дни — отвърна Ерлендур.

— Не се ли казваше „Лили“? Чел съм го отдавна, но си спомням, че се разказваше за няколко студенти по медицина, които открадват тяло и слагат камъни в ковчега... Навремето никой не е водил точна сметка за тези неща, точно както се описва в разказа. На всички хора, които са умирали в болници, са им правили аутопсия, освен ако не е било забранено и, разбира се, тази аутопсия се е правела за учебни цели. Понякога са били взимани само сегменти — от цели органи до безобидни тъканни проби. После всичко се зашивало и на въпросния човек се устройвало прилично погребение. В наши дни нещата са доста по-различни. Аутопсия се прави само ако роднините дадат разрешение и органи за изследвания и учебни цели се вземат при строго определени условия. В днешно време едва ли нещо може да бъде откраднато.

— Така ли мислите?

Патологът повдигна рамене.

— Не говорим за органи за трансплантация, нали? — попита инспекторът.

— Това е съвсем различна тема. Хората обикновено са склонни да си помагат, ако въпросът е на живот или смърт.

— А къде е банката за органи?

— Само в тази сграда има хиляди сегменти — отвърна патологът. — Тук, в Баронсстигур. По-голямата част от тях е в колекцията на Дунгал, която е най-голямата банка за биологични сегменти в Исландия.

— Може ли да ми я покажете? — попита инспекторът. — Описано ли е откъде идват органите?

— Всичко е точно документирано. Позволих си да проверя за мозъка на момичето, но не го открих.

— Къде е тогава?

— Трябва да говорите с професора и да видите какво ще ви каже тя. Мисля, че има някакви регистри в университета.

— Защо не ми го казахте направо? — попита Ерлендур. — Още когато сте открили, че мозъкът е преместен, сте знаели за това, нали?

— Говорете с нея и после елате пак. И без това вече ви казах прекалено много.

— Регистрите за колекцията в университета ли са?

— Доколкото знам, да — отвърна патологът, даде му името на приятелката си и го помоли да го остави да върши работата си.

— Значи знаете за Стъкления град — отбеляза инспекторът.

— Наричаха така една от тукашните зали — обясни събеседникът му. — В момента е затворена. Не ме питайте какво се е случило със стъклениците, защото нямам абсолютно никаква представа.

— Притеснявате ли се да говорите за това?

— Ще престанете ли с тези въпроси?

— Защо?

— Просто спрете да ме разпитвате!

Професор Хана, декан на факултета по медицина в Исландския университет, гледаше Ерлендур над бюрото си, сякаш бе злокачествено образувание, което трябваше да бъде отстранено от офиса ѝ при първа възможност. Изглеждаше по-млада от инспектора, но се държеше изключително уверено, говореше бързо и ясно показваше, че не търпи

безсмислени приказки или ненужни отклонения от темата. Когато той поде дълга тирада с обяснения за причината да се намира в кабинета ѝ, тя направо го помоли да мине към въпроса. Детективът се подсмихна. Веднага я хареса и бе сигурен, че ще се хванат за гърлото, преди още срещата да е свършила. Жената носеше костюм в тъмен цвят, беше закръглена и ниска, с руса коса и без грим, ловки ръце и сериозно, проницателно изражение. На Ерлендур му беше любопитно как ли изглеждаше, когато се усмихва. Желанието му обаче остана неудовлетворено.

Прекъсна я по време на лекция. Почука на вратата и плахо попита за нея — все едно се бе изгубил. Тя отиде до вратата и учтиво го помоли да изчака, докато приключи лекцията. Инспекторът остана в коридора като ученик, когото са заловили да бяга от час, и чака петнайсетина минути, преди вратата да се отвори. Тогава Хана излезе в коридора, мина наперено покрай Ерлендур и му каза да я последва. Кое то не беше лесно, защото тя сякаш правеше по две крачки за всяка негова.

— Не мога да разбера какво искат криминалните от мен — рече, докато се поклащаше женствено пред него и завъртя леко глава, сякаш за да се увери, че полицаят я следва.

— Ще разберете — отвърна инспекторът, останал без дъх.

— Искрено се надявам — каза Хана и го покани в кабинета си.

Когато Ерлендур ѝ обясни за какво става дума, тя седна зад бюрото си и дълго време размишлява. Междувременно детективът ѝ разказа за Аудур, за майка ѝ, за аутопсията, за диагнозите и за това, че мозъкът ѝ липсва.

— В коя болница казвате, че са я приели? — попита тя накрая.

— В Кефлавик. Как получавате органи за учебни цели?

Хана изгледа навъсено Ерлендур.

— Не разбирам за какво намекувате.

— Използвате човешки органи за учебни цели — не се предаде детективът. — Биологични сегменти — мисля, че така ги наричате. Не съм експерт, но въпросът е лесен. Откъде ги взимате?

— Не смятам, че трябва да ви давам обяснение за това — отсече тя и се зарови в някакви документи, които лежах на бюрото ѝ, сякаш бе прекалено заета, за да може да обърне достатъчно внимание на посетителя.

— За нас, от полицията, е много важно — обясни детективът — да разберем дали мозъкът все още съществува. Предполага се, че е във вашите архиви. Навремето е изследван, но не е върнат на мястото си. Вероятно съществува напълно разумно обяснение. Изисква се време, за да се проучи туморът, а тялото е трябвало да бъде погребано. Университетите и болниците са най-вероятните места за съхранение на органи. Можете да продължите да ме гледате с това безизразно лице, но не забравяйте, че съм в състояние да причиня известни неудобства както на вас, така и на университета и на болниците. Само си помислете каква напаст могат да бъдат медиите, а аз случайно познавам доста хора, които работят за вестниците.

Хана изгледа продължително Ерлендур, който ѝ отвърна със същото.

— Помогни си сам... — рече тя накрая.

— ... за да ти помогне и господ — довърши инспекторът.

— Навремето това беше единственият принцип, но не мога да ви кажа нищо повече. Надявам се, че ме разбирате. Има няколко деликатни момента.

— Не разследвам това като криминално деяние — обясни детективът. — Дори не знам дали става въпрос за кражба на органи. Това, което правите с мъртвите, не ме интересува, стига да е в допустимите граници.

Изражението на Хана стана още по-свирепо.

— Ако медицинската професия го налага, съм сигурен, че има доста хора, които биха разбрали. Трябва да намеря определен орган от определен човек, за да го изследваме отново, и ако успеем да проследим историята му от момента, в който е бил взет, до днес, ще бъда изключително доволен. Това е лична информация, за мои собствени цели.

— Какъв вид лична информация?

— Не възнамерявам да се ровя в историята. Желая единствено да си върнем органа, ако това е възможно. Чудех се дали не е било достатъчно да се вземат проби, вместо да се отмъква целият орган.

— Не познавам конкретния случай, за който говорите, но в днешно време правилата за аутопсия са далече по-стриктни, отколкото в миналото — отговори професорът, след като помисли малко. — Ако случаят е от шейсетте, не е изключено да е станало така. Казвате, че на

момичето е направена аутопсия въпреки волята на майката. Това не е изолиран случай. Днес се допитваме до роднините веднага след смъртта дали може да бъде направена аутопсия. Мога да заявя, че тяхното желание се зачита винаги, освен в някои наистина изключителни ситуации. Вероятно това правило е било приложено и в този случай. Най-трудно се преодолява детската смърт. Трагедията, която изживяват хората, изгубили детето си, не би могла да се опише, и въпросът за аутопсията е доста деликатен в тези случаи.

Хана замълча.

— Разполагаме с част от тези случаи в компютрите си — продължи тя, — а останалите се съхраняват в архива в сградата. Информацията в тях е достатъчно подробна. Най-голямата колекция от органи на болница е в Баронсстигур. Разбирате, че съвсем малка част от медицинските учения се провеждат тук в университета. Това се прави в болниците. Точно оттам идват знанията.

— Патологът не поиска да ми покаже банката за органи — каза Ерлендур. — Настояваше първо да разговарям с вас. Университетът ли има думата по въпроса?

— Елате — каза Хана, без да отговори на въпроса му. — Да проверим какво има в компютрите.

Тя стана и инспекторът я последва. Използва ключ, за да отвори една просторна стая, и въведе паролата на охраняващото устройство до вратата. Сетне отиде до едно бюро и включи компютъра, докато Ерлендур се оглеждаше наоколо. В помещението нямаше прозорци, а по всички стени имаше редици от етажерки с архиви. Хана попита за името на Аудур и за датата на смъртта ѝ и ги въведе в компютъра.

— Не е тук — каза замислено, взирайки се в монитора. — Записите на компютъра стигат само до осемдесет и четвърта година. В момента вкарваме данните от времето, когато е основан медицинският факултет, но сме стигнали само дотук.

— Значи е в архивите.

— Вече ви отделих достатъчно време — отбеляза Хана, поглеждайки часовника. — Имам друга лекция.

Професорът отиде до Ерлендур, хвърли бърз поглед наоколо, провря се между шкафове и прочете етикетите им. Издърпа едно чекмедже, после друго и се разрови из документите, но бързо ги затвори. Инспекторът се зачуди какво ли съдържаха тези чекмеджета.

— Тук ли държите медицинските архиви? — попита той.

Хана изпъшка.

— Не ми казвайте, че сте от комитета по защита на данните — подхвърли тя и затръшна още едно чекмедже.

— Само попитах — отвърна детективът.

Професорът извади един доклад и започна да го чете.

— Тук има нещо за биологични проби — каза. — От шейсет и осма е. Има няколко имена. Но нищо, което да е от ваш интерес.

Тя върна доклада отново в шкафа, блъсна чекмеджето и извади друго.

— Тук има още няколко. Почакайте. Ето го името на момичето, Аудур, и името на майката. Това е.

Хана прегледа набързо доклада.

— Бил е взет един орган — измърмори тя, сякаш на самата себе си. — Направили са го в болницата в Кефлавик. Разрешение на най-близък роднина... няма. Не пише нищо за унищожаване на органа.

Жената затвори папката.

— Е, няма го.

— Може ли да го видя? — попита Ерлендур, без да се старае да скрие нетърпението си.

— Няма да научите нищо от него — отговори Хана, върна доклада в чекмеджето и го затвори. — Казах ви това, което искахте да знаете.

— Какво пише там? Какво криете?

— Нищо — отвърна професорът, — а сега трябва да се захващам отново с преподаването.

— В такъв случай ще издействам съдебна заповед и ще се върна по-късно днес. Във ваш интерес е този доклад да бъде на мястото си — заяви Ерлендур и тръгна към вратата.

— Обещавате ли, че няма да използвате тази информация за други цели? — попита тя, когато полицаят отвори вратата и се канеше да излезе.

— Вече ви казах. Това е лична информация и е за мен.

— Погледнете го тогава — каза Хана, отвори отново чекмеджето и му подаде доклада.

Ерлендур затвори вратата, взе доклада и зачете.

Хана извади кутия цигари и запали една, докато го чакаше да свърши. Пренебрегна табелата „Пушенето забранено“ и скоро стаята се изпълни с дим.

— Кой е Ейдал?

— Един от нашите най-даровити учени.

— Какво толкова не искахте да видя? Мога ли да разговарям с този човек?

Събеседничката му не отговори.

— Какво криете? — полюбопитства полицаят.

Професорът въздъхна.

— Доколкото знам, той съхранява няколко органа — отвърна накрая.

— Колекционира органи? — попита Ерлендур.

— Пази няколко органа, има малка колекция.

— Да не би да е колекционер на органи?

— Това е всичко, което знам — отговори Хана.

— Значи вероятно мозъкът е при него — предположи инспекторът. — Тук се казва, че му е дадена проба за изследване. Това представлява ли проблем за вас?

— Той е един от водещите ни учени — процеди тя през зъби.

— Този човек държи мозъка на четиригодишно дете над камината си! — повиши глас Ерлендур.

— Не очаквам да разберете научната работа — изсумтя жената.

— Какво има за разбиране?

— Изобщо не трябваше да ви пускам тук! — извика Хана.

— Чувал съм това и преди — отвърна Ерлендур.

Елинборг откри жената от Хусавик.

Непроверени бяха само две имена в списъка, ето защо тя остави Сигурдур Оли в Нордурмири при екипа следователи и ги посети. Реакцията на първата жена бе позната — огромна, но някак неискрена изненада. Личеше си, че вече бе чула историята, дори няколко пъти, и дори призна, че е очаквала полицията. Втората жена обаче — последната в списъка — отказа да говори с нея. Не я покани в къщата си и дори ѝ затръшна вратата с думите, че не знае нищо и не може да ѝ помогне.

Беше някак нерешителна. Сякаш бе впрегнала цялата си сила, за да изрече това, и Елинборг усети, че ролята бе репетирана. Поведението ѝ говореше, че също бе очаквала полицията, но за разлика от останалите не искаше да разбере нищо повече. Желаше единствено да се отърве от полицията възможно най-бързо.

Полицайката бе сигурна, че е открила жената, която търсеха. Прегледа още веднъж документите. Името ѝ беше Катрин и ръководеше отдел на градската библиотека в Рейкявик, а мъжът ѝ бе управител на голяма рекламна агенция. Беше на шейсет и имаше три деца, всичките родени между петдесет и осма и шейсет и втора година. Беше се преместила от Хусавик през шейсет и втора и оттогава живееше в Рейкявик.

Елинборг отново позвъни на звънеца.

— Мисля, че трябва да поговорим — каза тя, когато Катрин отвори вратата.

Жената я погледна.

— С нищо не мога да ви бъда от полза — побърза да отговори с изненадващо остър тон. — Разбрах какъв е случаят. Чух слухове. Но не знам за никакво изнасилване. Разберете го най-сетне. Не ме безпокойте повече.

И пак се опита да затвори вратата.

— Аз може и да се откажа, но инспектор Ерлендур, който разследва убийството на Холберг, няма да го направи. Следващия път, когато отворите вратата, на прага ви ще стои той, и ви гарантирам, че няма да си тръгне току-така. Няма да ви позволи да затръшнете вратата в лицето му. Ако се наложи, ще ви откара и в участъка.

— Моля ви, оставете ме на мира! — извика Катрин и затръшна вратата.

„Ще ми се да можех“ — помисли си Елинборг. Тя извади мобилния си телефон и се обади на Ерлендур, който тъкмо излизаше от университета. Полицайката му обясни ситуацията и той ѝ отговори, че след десет минути ще бъде при нея.

Когато инспекторът пристигна, Елинборг не беше пред къщата, но той позна колата ѝ на алеята за паркиране. Самата постройка бе голяма и самостоятелна, намираше се в престижния квартал Вогар и имаше два етажа и двоен гараж. Той позвъни на звънеца и за негово учудване му отвори Елинборг.

— Мисля, че я открих — тихо каза тя и го покани вътре. — Точно преди да дойдеш излезе и се извини за поведението си. Каза, че предпочита да говори с нас тук, отколкото в управлението. Чула е слухове за изнасилването и ни е очаквала.

Полицайката поведе Ерлендур навътре в къщата и двамата влязоха в хола, където беше Катрин. Жената поклати глава и се опита да се усмихне, но не се получи. Бе облечена консервативно, със сива пола и бяла блуза, а косата ѝ беше гъста и права и я носеше дълга до раменете, срасана на една страна. Беше висока, с тънки крака и тесни рамене, с приятна външност и кротко, но угрижено изражение.

Инспекторът огледа хола. Преобладаваха секции с книжни полици зад стъклени витрини. До едната имаше хубаво писалище, в средата на стаята бе разположена стара, но добре запазена кожена гарнитура, а в единия ъгъл се виждаше масичка за пушене. По стените имаше картини. Малки рисунки с акварелни бои в хубави рамки и снимки на семейството ѝ. Той се приближи и ги разгледа. Всички фотографии бяха стари. Трите момчета с родителите си. Най-скорошните бяха от причастията им. Не личеше да са завършили училище или университет, нито дали са семейни.

— Смятаме да си купим по-малка къща — рече Катрин, сякаш за оправдание, когато видя, че полицаят се оглежда наоколо. — Тази

къща е твърде голяма за нас.

Ерлендур кимна с глава.

— Мъжът ви също ли е вкъщи?

— Алберт ще се прибере късно вечерта. В чужбина е. Надявах се да поговорим за това, преди да си дойде.

— Да поседнем ли? — предложи Елинборг.

Катрин се извини за неучтивостта си и ги покани да седнат. Самата тя се разположи на дивана, а полицаите заеха фотьойлите срещу нея.

— Какво точно искате от мен? — попита Катрин, като погледна първо единия, а после другия си посетител. — Наистина не разбирам какво общо имам с това. Мъжът е мъртъв. Това няма нищо общо с мен.

— Холберг е бил изнасилвач — започна Ерлендур. — Изнасилил е жена в Кефлавик и в резултат на това тя е родила дете. Дъщеря. Когато започнахме да проучваме по-обстойно, ни казаха, че е имало и друг случай, с жена от Хусавик на възрастта на втората жертва. Нищо чудно по-късно Холберг да е изнасилил и други жени. Нямаме сведения за това. Трябва да намерим жертвата от Хусавик. Изнасилвачът е бил убит в дома си и имаме основания да мислим, че обяснението се крие в мръсното му минало.

Двамата полицаи забелязаха, че казаното не ѝ повлия. Не беше шокирана, когато чу за изнасилванията на Холберг или за дъщеря му, и не попита нито за жената от Кефлавик, нито за момичето.

— Май не сте изненадана да чуете това — отбеляза Ерлендур.

— Не — отвърна Катрин, — защо трябва да бъда изненадана?

— Какво можете да ни кажете за Холберг? — попита инспекторът след кратка пауза.

— Познах го веднага от снимките във вестниците — отвърна жената. И последната следа от съпротива в гласа ѝ сякаш бе изчезнала. Думите ѝ се превърнаха в шепот. — Независимо че доста се е променил — добави тя.

— Имахме снимката му в докладите си — обясни внимателно Елинборг. — Снимката е от лиценза му за тежкотоварни превозни средства, който е подновил наскоро. Бил е шофьор на камион. Обикалял е цялата страна.

— Навремето ми каза, че бил адвокат в Рейкявик.

— Вероятно тогава е работел на пристанището и фара — обясни Ерлендур.

— Тъкмо бях навършила двайсет. С Алберт вече имахме две деца, когато това се случи. Заживяхме заедно много млади. Тогава съпругът ми пътуваше по море. Това не се случваше много често. Имаше малък магазин и бе представител на застрахователна компания.

— Той знае ли за случилото се? — попита инспекторът.

Катрин се поколеба за момент.

— Не, никога не съм му казвала. И бих предпочела, ако не му кажете и сега.

Тримата замълчаха.

— Споделихте ли с някого за случилото се? — попита Ерлендур.

— Не, с никого.

Жената отново замълча.

Полицаяте зачакаха.

— Обвинявам себе си за това. Боже мой — въздъхна тя, — знам, че не беше заради мен. Знам, че не бях виновна. Минаха години, а аз все още се обвинявам, макар и да знам, че не трябва. Минаха цели четиридесет години.

Те търпеливо чакаха.

— Не знам какви подробности искате да разберете и какво точно ви интересува, но както казах, Алберт отсъстваше. Излязох да се забавлявам с приятели и на танците се запознах с тези мъже.

— Кой бяха те?

— Холберг и още един мъж. Така и не разбрах как се казва. Той ми показва малък фотоапарат, който носеше със себе си. Говорихме малко за фотография. Двамата дойдоха с нас в дома на моята приятелка и там продължихме да пием. Имах четири приятелки, с които излизах. Две от нас бяха женени. Малко по-късно казах, че искам да се прибера, и той ми предложи да ме изпрати.

— Холберг ли? — уточни Елинборг.

— Да, Холберг. Отказах му, сбогувах се с приятелките си и тръгнах сама към къщи. Не беше далече. Но когато отворих вратата — живеехме в малка самостоятелна къща на една нова улица, която строяха в Хусавик — той изведнъж се появи иззад гърба ми. Каза ми нещо, което не чух ясно, след което ме бутна вътре и затвори вратата. Бях напълно неподготвена. Не знаех дали трябва да се страхувам или

просто да съм изненадана. Алкохолът бе притъпил разсъдъка ми. Но, разбира се, този мъж ми беше съвсем чужд — онази нощ го виждах за първи път.

— Тогава защо се обвинявате? — попита полицайката.

— Занасях се на танците — отвърна Катрин след кратка пауза. — Поканих го на танц. Не знам защо го направих. Бях пила малко, а алкохолът не ми понася добре. Докато се забавлявахме с приятелките ми, разпуснах косата си. Колко безотговорно! Пияна глава!

— В никакъв случай не трябва да се обвинявате... — опита се да я увери Елинборг.

— Каквото и да кажете, няма да промените нищо — отвърна мрачно Катрин, — затова не си правете труда. Няма смисъл.

— Въртеше се около нас на танците — продължи тя след малко. — Определено не правеше лошо впечатление. Беше забавен и знаеше как да разсмява момичетата. Играеше си с нас и ни оставяше да продължим играта. По-късно си спомних, че ме попита за Алберт и разбра, че съм сама вкъщи. Но го направи по такъв начин, че не можех да предположа какво се крие зад въпроса му.

— Принципно историята е същата като с жената в Кефлавик — каза Ерлендур. — Като изключим това, че тя му е позволила да я изпрати. После я е помолил да използва телефона и я е нападнал в кухнята.

— Изведнъж стана съвсем различен. Беше противен. Нещата, които говореше. Разкъса палтото ми, бутна ме вътре и започна да ме нарича с ужасни думи. Стана неконтролируем. Опитах се да го разубедя, но беше безполезно и когато започнах да крещя за помощ, той скочи върху мен и ми запуши устата. След това ме завлече в спалнята...

Тя събра целия си кураж и им разказа всичко, което бе направил Холберг, без да премълчи нищо. Не беше забравила нищо от онази вечер. Напротив, помнеше и най-малките подробности. Разказът ѝ бе лишен от сантименталност. Никога не беше говорила за инцидента по този начин, но в същото време се бе дистанцирала до такава степен от случката, че за момент на Ерлендур му се стори, че описва нещо, което се бе случило на друга жена. Не на нея, а на друго. Някъде другаде. В друго време. В друг живот.

По време на разказа ѝ инспекторът се намръщи, а Елинборг изруга.

Катрин спря да говори.

— Защо не подадохте оплакване срещу този изверг? — попита полицайката.

— Той беше истинско чудовище. Заплаши, че ще ме убие, ако кажа на някого и ако полицията го арестува. И което беше по-лошо, каза, че ако подам оплакване, ще заяви, че съм го помолила да ме чака въкъщи и съм искала да преспя с него. Не използва точно тези думи, но разбрах какво намекваше. Беше изключително силен, но почти не остави следи по тялото ми. Постара се да е така. Сетих се за това по-късно. Удари ме няколко пъти по лицето, но нито веднъж силно.

— Кога се случи?

— През шейсет и първа година. Есента.

— И не е имало продължение? Да сте виждали Холберг отново или...

— Не. Не, не съм го виждала след това. Не и преди да видя снимката му във вестника.

— Преместили сте се от Хусавик? Защо?

— С Алберт го бяхме обсъждали още преди това да се случи. Той винаги го е искал. Не бях против, особено след инцидента. Хората в Хусавик са мили и е хубаво място за живеене, но никога не съм се връщала там след тази случка.

— Имали сте две деца — синове, доколкото виждам — каза Ерлендур и кимна с глава към снимките от причастията, — но сте родили още един син. Кога го родихте?

— Две години по-късно — отвърна Катрин.

Инспекторът я погледна и за първи път, откакто разговаряха, усети, че излъга.

— Защо спряхме? — попита Елинборг, когато двамата излязоха от къщата и тръгнаха по улицата.

Полицайката не успя да скрие изненадата си, когато Ерлендур изведнъж благодари на Катрин, задето е била толкова отзивчива. Каза ѝ, че разбира колко ѝ е трудно да говори за тези неща, и я увери, че обсъжданото ще остане между тях. Колежката му зяпна от изненада. Та те тъкмо бяха започнали!

— Започна да лъже — обясни инспекторът. — Изпитанието беше твърде голямо. Ще се срещнем с нея по-късно. Телефонът ѝ трябва да се подслушва и няма да е зле да поставим наша кола пред къщата, за да следи действията и посетителите ѝ. Трябва да разберем с какво се занимават синовете ѝ, да намерим техни скорошни снимки, ако е възможно, но без да привличаме внимание. Трябва да се опитаме и да намерим хора от Хусавик, които познават Катрин и си спомнят онази вечер, въпреки че може и да нямаме успех. Помолих Сигурдур Оли да се свърже с пристанището и фара и да провери дали могат да ни кажат кога точно Холберг е работел за тях. Може би вече го е проверил. Вземи копие от брачното свидетелство на Катрин и Алберт, за да разберем през коя година са се оженили.

Ерлендур вече бе влязъл в колата си.

— И няма да е лошо да дойдеш и следващия път, когато говорим с нея.

— Как е възможно някой да е способен на нещата, които описаш! — възкликна полицайката. Мислите ѝ още бяха насочени към историята на Катрин.

— Щом става дума за Холберг, очевидно всичко е възможно — отговори колежката ѝ и пое към Нордурмири.

Сигурдур Оли все още бе там. Бе се свързал с телефонната централа за обажданията до Холберг през уикенда, в който беше убит. Две от тях бяха от транспортната компания, в която работеше, ала имаше три от обществени телефони — две обаждания от телефонна

кабина в Лаекяргата и едно от уличен автомат на автобусната спирка Хлемур.

— Нещо друго?

— Да, порното на компютъра му. Следователите прегледаха голяма част от него и мнението им е, че е ужасно. Направо извратено. Най-гадните неща, които можеш да намериш в Интернет, включително с животни и деца. Този тип е имал болен мозък. Мисля, че са се отказали да го гледат нататък.

— Може би няма нужда да ги караме да гледат повече — каза Ерлендур.

— Това със сигурност ни дава представа що за развратно, отвратително нищожество е бил — отбеляза Сигурдур Оли.

— Да не би да имаш предвид, че си е заслужил да бъде ударен по главата и убит? — попита инспекторът.

— И още как!

— Провери ли пристанището и фара за Холберг?

— Не.

— Размърдай се тогава.

— На нас ли маха? — попита детективът.

Двамата стояха пред къщата на изнасилвача. Един от следователите, облечен с бяла престилка, бе излязъл от мазето и им махаше да дойдат. Изглеждаше доста развълнуван. Те излязоха от колата, слязоха в мазето и техникът им махна да се приближат до един от мониторите. Държеше дистанционно управление, с което управляваше една от камерите, инсталирани в дупките в ъгъла на хола.

Погледнаха монитора, но там не се виждаше нищо, което можеха да идентифицират. Изображението беше на петна, слабо осветено, зацапано и замъглено. Виждаше се чакъл и долната страна на дюшемето, но нищо необичайно. Накрая техникът изгуби търпение и реши да им покаже.

— Тук има нещо — каза той, сочейки средата на екрана. — Точно под дюшемето.

— Какво? — попита Ерлендур, напрягайки зрението си.

— Не го ли виждате? — отвърна техникът.

— Какво да виждаме? — намеси се и Сигурдур Оли.

— Пръстена.

— Пръстен ли? — учуди се инспекторът.

— Вижда се ясно, че това, което намерихме под пода, е пръстен. Не го ли виждате?

Те се възряха в монитора и накрая започнаха да забелязват очертанията на предмет, наподобяващ пръстен, ала изображението бе доста неясно.

— Нещо май пречи да го видим по-добре — каза детективът.

— Може да е изолиращ найлон, какъвто се използва в сградите — предположи техникът. Пред монитора се бяха струпали още хора. — Погледнете това тук — продължи той. — Тази линия до пръстена. Може да е пръст. Има нещо в ъгъла, което според мен си заслужава да погледнем по-отблизо.

— Отворете пода — нареди инспекторът. — Да видим какво е.

Екипът следователи веднага се зае със задачата. Отбелязаха мястото и започнаха да го разбиват с пневматичната бормашина. Ситен бетонен прах се вдигна в мазето и Ерлендур и Сигурдур Оли си сложиха противогази. Стояха зад техниците и гледаха как дупката в пода се разширява. Основната плоча бе дебела петнайсет-двайсет сантиметра и на бормашината ѝ трябваше известно време, за да мине през нея.

Щом веднъж я проби, дупката бързо се разрасна. Бетонните парчета се отчупиха, мъжете бързо ги изнесоха настрани и отдолу се показва найлонът, който бяха видели на монитора. Ерлендур погледна към Сигурдур Оли и той му кимна.

След малко найлонът се разкри изцяло. Инспекторът видя, че това е дебел изолиращ найлон за сгради, през който бе невъзможно да се види нещо. Внезапно бе забравил за шума в мазето, за отвратителната воня и за носещия се прах. Сигурдур Оли бе свалил противогаза си, за да може да вижда по-добре. Той се наведе и извика на екипа следователи, които разрушаваха пода:

— Така ли отварят фараонските гробници в Египет?

— Само дето тук няма да намерим никакъв фараон — отвърна Ерлендур.

— Възможно ли е наистина да сме намерили Гретар? — попита детективът с непреодолимо нетърпение. — След всичките тези години! Брилянтно хрумване!

— Майка му беше права — въздъхна инспекторът.

— Майката на Гретар?

— „Сякаш беше откраднат“ — ми каза тя.

— Увит в найлон и скрит тук под пода.

— Марион Брием — измърмори Ерлендур и поклати глава.

Екипът следователи пробиваха с електрическите бормашини, подът се разцепи под натиска и дупката се разрасна дотолкова, че найлоновото руло можеше да се види. Беше с дължината на нормален човек. Екипът следователи обсъди как да процедират с отварянето му. Решиха да го извадят от дупката неразвит и да го отворят едва след като го занесат в моргата в Баронсстигур, където можеше да бъде разгледан, без да се изгуби някое потенциално доказателство.

Взеха носилката, която предната нощ бяха оставили в мазето, и я сложиха до дупката на пода. Двама души се опитаха да вдигнат найлоновата изолация, но тя се оказа прекалено тежка и затова още двама слязоха да им помогнат. Скоро го освободиха от основите, вдигнаха го и го сложиха в носилката.

Инспекторът отиде до найлона, наведе се и се опита да погледне през него. Беше сигурен, че вижда лице, сбръчкано и изгнило, зъби и част от нос. Отново се изправи.

— Изглежда сравнително добре — заяви той.

— А какво е това? — попита Сигурдур Оли, който се бе навел над дупката.

— Кое?

— Това филмови ленти ли са?

Ерлендур се приближи, коленичи и видя ролки филмови ленти, полузаровени в чакъла. Навсякъде имаше ролки. Надяваше се, че на тях ще има нещо.

До края на деня Катрин не напусна дома си. Никой не я посети, нито пък тя позвъни на някого. Вечерта някакво комби паркира пред къщата и водачът му, който носеше куфарче със средна големина, влезе вътре. Вероятно беше Алберт, мъжът ѝ. Този следобед трябваше да се върне от бизнес командировка до Германия.

Двама полицаи в цивилна кола наблюдаваха къщата, а телефонът се подслушваше. Местонахождението на двамата по-големи сина бе установено, но не се знаеше къде е най-малкият брат. Той беше разведен и живееше в апартамент в района на Герди. В момента не си беше у дома. Пред къщата му бе поставен пост. Полицията събираше информация за него и описанието му бе разпратено до полицейските станции навсякъде в страната. Засега не смятаха, че има основание да пуснат обява в медиите.

Ерлендур спря пред моргата в Баронсстигур. Тялото на човека, за който предполагаша, че беше Гретар, бе отнесено там. Патологът — същият, който се занимаваше с труповете на Холберг и Аудур — беше махнал найлона. Оказа се тяло на мъж със счупен врат, с отворена уста, сякаш крещи от болка, и с ръце, долепени до тялото. Кожата му беше изсъхнала, сбръчкана и избледняла, и навсякъде по голия труп имаше големи загнили парчета. На главата му се виждаше голяма рана, а косата му беше дълга и безцветна и падаше покрай лицето му.

— Махнал е вътрешностите му — каза патологът.

— Моля?

— Човекът, който го е заровил, е махнал вътрешностите му. Разумна постъпка, ако искаш да държиш тяло в дома си. Заради миризмата. Постепенно е изсъхвал под найлона и по този начин тялото се е запазило.

— Можеш ли да установиш причината за смъртта?

— Имаше найлонова торба на главата, което предполага, че е бил удушен, но трябва да го огледам по-обстойно. Ще узнаеш повече по-късно. Това изисква време. Знаеш ли кой е? Бил е слабак, клетникът.

- Имам известни подозрения — отвърна Ерлендур.
- Говори ли с професора?
- Прекрасна жена.
- Нали?

Сигурдур Оли чакаше Ерлендур в службата, но когато възрастният полицай пристигна, каза, че отива направо при следователите. Бяха успели да проявят и увеличат няколко пози от лентата, намерена в апартамента на Холберг. Инспекторът разказа на Сигурдур за разговора, който двамата с Елинборг бяха провели с Катрин.

Рагнар, главният следовател, ги чакаше в кабинета си с няколко филмови ленти и увеличени снимки. Подаде им фотографиите и двамата се надвесиха над тях.

— Успяхме да извадим само тези трите — рече следователят, — но и на тях не се вижда почти нищо. Имаше седем ленти „Кодак“, всяка с по двайсет и четири пози. Три от тях бяха напълно затъмнени и не може да се каже дали са използвани, но от една успяхме да увеличим малкото, което се виждаше. Разпознавате ли нещо?

Двамата полицаи се втренчиха в снимките. Всичките бяха черно-бели. Две от тях бяха наполовина затъмнени, сякаш блендата на обектива не е функционирала добре, и изображенията бяха нефокусирани и толкова неясни, че на практика не се виждаше нищо. Третата, последна фотография бе непокътната и на нея сравнително ясно се виждаше мъж, който се снима сам пред огледало, фотоапаратът беше малък и плосък, с копче за светкавица отгоре и четири издатини. Виждаше се как светкавицата осветява мъжа в огледалото. Бе облечен в джинси, тениска и лятно яке до кръста.

— Спомняте ли си копчетата за светкавица? — каза Ерлендур с нотка на носталгия в гласа. — Каква революция!

— Помня ги добре — отвърна Рагнар, който беше на възрастта на инспектора.

Детективът изглежда първо единия, после другия и поклати глава.

— И това ми било автопортрет — отбеляза инспекторът.

— Заради фотоапарата лицето му не се вижда добре — каза Сигурдур Оли, — но не е ли вероятно това да е самият Гретар?

— Позната ли ви е обстановката наоколо? — попита Рагнар.

В отражението се виждаше част от стаята зад фотографа. Ерлендур успя да различи гърба на стол, масичка за кафе и част от нещо, което приличаше на завеса, дълго до земята. Лицето на мъжа в огледалото беше ярко осветено, но отстрани светлината помръкваше до пълна тъмнина.

Изучаваха снимката дълго време. След цяла вечност инспекторът започна да различава нещо в тъмното вляво от фотографа. Приличаше му на човешка фигура, видя дори профил, вежди и нос. Това беше само подозрение, но в светлината се долавяха някакви очертания и леки сенки, които гъделичкаха въображението му.

— Можем ли да увеличим тази част? — обърна се той към Рагнар, който се вгледа във въпросния участък, но не можа да съзре нищо.

Сигурдур Оли взе снимката и я вдигна пред лицето си, но също не забеляза това, което Ерлендур смяташе, че се вижда.

— Ще отнеме само секунда — заяви следователят.

Тримата излязоха от кабинета и отидоха при разследващия екип.

— Има ли отпечатыци по лентата? — попита Сигурдур Оли.

— Да — отвърна Рагнар. — Два чифта, същите като на снимката на гробището. На Гретар и на Холберг.

Следователите сканираха снимката и я показаха на голям компютърен екран. Увеличиха мястото. Леките изменения на светлината сега се превърнаха в безброй точки, които изпълниха екрана. Не можаха да различат нищо и дори Ерлендур изгуби от погледа си това, което мислеше, че е видял. Тогава техникът натисна няколко клавиша на клавиатурата, зададе няколко команди и изображението се смали и стана сбито. Следователят продължи и точките започнаха да се нареждат, докато малко по малко на екрана не се появиха очертанията на лице. Все още беше неясно, ала на инспектора му се стори, че разпознава Холберг.

— Това не е ли копелето Холберг? — попита Сигурдур Оли.

— Има и още — каза техникът и продължи да изостря контурите на изображението. Скоро се появиха вълни, напомнящи за женска коса, и още един по-неясен профил. Ерлендур се взря в изображението и накрая успя да види изнасилвача, който стоеше и говореше с една жена. Щом зърна това, изведнъж получи странна халюцинация.

Искаше му се да извика на жената да се махне от апартамента, но беше прекалено късно. Беше закъснял с десетилетия.

В стаята иззвъня телефон, но никой не помръдна от мястото си.

— Твоят е — каза му Сигурдур Оли.

На инспектора му отне известно време, докато го намери и измъкне от джоба на палтото си.

Беше Елинборг.

— Какво правите, момчета? — попита тя, когато Ерлендур прие разговора.

— Давай по същество, ако може.

— По същество? Май сме изнервени.

— Защо винаги трябва да увърташ? Никога не казваш нещата направо.

— Става въпрос за момчетата на Катрин — отвърна Елинборг. — Или по-скоро за мъжете, понеже вече всички са големи мъже.

— Какво за тях?

— И тримата изглеждат добри момчета, но единият от тях работи на доста интересно място. Мислех, че ще искаш да го чуеш веднага, но щом си толкова зает и две-три думи са непосилни за теб, ще се обадя на Сигурдур Оли.

— Елинборг!

— Да?

— Боже мили! — извика Ерлендур и погледна към инспектора. — Ще ми кажеш ли най-накрая това, което имаш да ми казваш?

— Синът работи в Центъра за генетични изследвания.

— Какво каза?

— Работи за генетичния изследователски център.

— Кой син?

— Най-малкият. Изготвя най-новата им база данни. Изучава родословните дървета на исландските семейства, техните наследствени и генетични заболявания. Нашият човек е експерт по генетичните заболявания.

Ерлендур се прибра вкъщи късно вечерта. Рано сутринта възнамеряваше да посети Катрин и да ѝ каже за теорията си. Надяваше се скоро да открият сина ѝ. Едно продължително търсене ги изправяше пред риска историята да бъде изнесена в медиите като сензация, а той искаше да го избегне.

Ева Линд не си беше у дома. Инспекторът забеляза, че бе изчистила кухнята след гневния му изблик. Той сложи в микровълновата едната от двете порции, които бе купил от денонощния магазин, и натисна копчето. Спомни си как преди няколко вечери дъщеря му бе влязла в кухнята — тогава той пак бе стоял до микровълновата и тя му беше казала, че е бременна. Струваше му се, че е изминала цяла година, откакто тя стоеше срещу него, просеше пари и избягваше въпросите му, а всъщност бяха само няколко вечери. Все още сънуваше онези кошмари. По принцип сънуваше рядко, а когато се събудеше, помнеше само откъслечни части от тях, но сега неприятното чувство оставаше дълго след това и той не можеше да се отърси от него. Болката в гърдите също не спираше да го тормози — пронизваща болка, която не изчезваше от леко потъркване.

Замисли се за Ева Линд и бебето ѝ... за Колбрун, Аудур и Елин... за Катрин и нейните синове... за Холберг, Гретар и затворника Елиди... за момичето от Гардабаер и баща ѝ... за себе си и за своите собствени деца — за сина си Синдри Снаер, когото много рядко виждаше, и за Ева, която бе направила усилие да го намери и с която се караше толкова жестоко, когато не одобряваше постъпките ѝ. Тя беше права. Кой беше Ерлендур, че да я съди?

Замисли се за връзката между майките и дъщерите, бащите и синовете, майките и синовете, бащите и дъщерите... за децата, които се раждат нежелани, и за децата, които умират в това малко общество Исландия, в което всички сякаш са роднини и съдбите на хората толкова често се преплитат.

Ако Холберг беше баща на най-малкия син на Катрин, тогава излизаше, че собственият му син го е убил. Дали младият мъж е знаел, че Холберг му е баща? Как е разбрал? Катрин ли му е казала? Кога? И защо? От самото начало ли е знаел? Знаел ли е за изнасилването? Казала ли му е Катрин, че Холберг я е изнасилвал и тя е забременяла от него? Как ли се е почувствал? Колко ли е ужасно да откриеш, че не си този, за когото се мислиш? Не си този, който си всъщност? Че баща ти не ти е баща и че не си негов син, а на някой, за чието съществуване не си и подозирал. Син на един престъпник — на един изнасилвач.

Колко ли зле се е почувствал, размишляваше Ерлендур. Как ли би могъл да се примири с такова нещо? Дали би отишъл да открие баща си и да го убие? А после да напише: „Аз съм той“?

А ако Катрин не бе казала на сина си за Холберг, как е разбрал истината? Инспекторът напегна ума си. Колкото повече мислеше върху това и разглеждаше възможностите, толкова повече мислите му се насочваха към дръвчето с пожеланията в Гардабаер. Имаше само още един начин синът да е разбрал истината и Ерлендур реши да го провери на следващия ден.

А какво толкова страшно е видял Гретар? Защо е трябвало да умре? Изнудвал ли е Холберг? Може би е знаел за изнасилванията и е смятал да го предаде? Дали не е заснел нещо? Коя е жената, която седи с Холберг на снимката? Кога е заснета? Гретар бе изчезнал през лятото на националния фестивал, откъдето следваше, че фотографията е била направена преди това. Ерлендур се чудеше дали Холберг не е имал още жертви, които никога не са казали за случилото се.

Потънал в размисли, полицаят чу как в ключалката се вкарва ключ и стана. Ева Линд се прибираще.

— Отидох до Гардабаер с момичето — рече тя, когато баща ѝ излезе от кухнята, и затвори вратата след себе си. — Каза, че ще накара този мръсник да си плати за всичките години, през които е злоупотребявал с нея. Майка ѝ получи нервна криза. После си тръгнахме.

— Отидохте ли при съпруга ѝ?

— Да, отидохме в малката им уютна квартира — каза Ева Линд и хвърли обувките си до вратата. — Той побесня, но когато чу обяснението, се успокои.

— Как го прие?

— Много свестен тип. Когато си тръгнах, вече пътуваше към Гардабаер, за да си поговори на четири очи с дъртия мръсник.

— Явно наистина е свестен.

— Мислиш ли, че има смисъл да повдигне обвинение срещу копелето? — попита Ева Линд.

— Тези случаи са сложни. Мъжете отричат всичко и все някак успяват да се измъкнат. Зависи от майката, какво ще каже тя. Най-добре приятелката ти да отиде до центъра за хора, преживели насилие. Как си ти?

— Много добре.

— Помисли ли за сонар, или както там го наричат? — попита Ерлендур. — Мога да дойда с теб.

— И на това ще му дойде времето.

— Ще дойде ли наистина?

— Да.

— Добре.

— Ти какво правеше? — попита дъщеря му и пхна другата порция в микровълновата.

— През последните дни не мисля за нищо друго, освен за деца — каза инспекторът. — И за дръвчето на пожеланията; то е нещо като родословно дърво — може да съдържа какви ли не истини за нас, ако знаеш точно какво да потърсиш. Мисля за манията на хората да колекционират вещи. Какво се пееше в онази песен за впрегнатия кон?

Ева Линд го изглежда колебливо. Баща ѝ знаеше, че разбира от музика.

— Имаш предвид „Животът е като впрегнат кон“ ли? — попита тя.

— *Главата му натъпкана е със сено...* — започна Ерлендур.

— *Сърцето му от лед сковано е.*

— *И превърнал се е той във животно заблудено* — довърши куплета баща ѝ, нахлупи шапката си и каза, че няма да се бави.

Хана бе уведомила доктора и той не беше изненадан от посещението на инспектора. Живееше в изискана къща в старата част на Хафнарфьордур и посрещна сам госта си на вратата. Бе самото олицетворение на аристократизъм и добро възпитание — нисък, плешив като билиардна топка и с внушителна осанка под плътния си халат. Бохем, помисли си Ерлендур, с винаги румени бузи. Възрастта му не можеше да се определи, но навярно беше на около шейсет. Поздрави инспектора, като му стисна ръката със сухата си длан и го покани в салона.

Полицаят седна на виненочервен кожен диван и отклони поканата за пиене. Докторът се разположи срещу него и го изчака да започне. Ерлендур се оглеждаше из просторния салон, който бе богато украсен с картини и предмети на изкуството, и се запита дали докторът живее сам. Зададе въпроса си на глас.

— Винаги съм живял сам — отговори събеседникът му. — Така се чувствам най-щастлив. Казват, че мъжете на моята възраст съжаляват, че нямат семейство и деца. Колегите ми постоянно показват снимки на внуците си, носят ги на конференции из цял свят, но аз никога не съм искал да създам семейство. У мен никога не се зароди желанието да имам деца.

Говореше свободно и приятелски, сякаш полицаят му беше най-близък приятел. Ерлендур не бе впечатлен.

— Но се интересувате от органи в буркани — каза той.

Лекарят не му позволи да го извади от равновесие.

— Хана ми каза, че сте се ядосали — рече той. — Но не знам защо трябва да се ядосвате. Не правя нищо незаконно. Да, имам малка колекция от органи. Повечето от тях съхранявам във формалин в стъклени буркани. Тук, в къщата са. Бяха за унищожение, но аз ги взех и удължих малко живота им. Пазя и други видове биологични проби — тъканни проби.

— Вероятно се чудите защо го правя — продължи той, ала Ерлендур поклати глава.

— „Колко органа сте откраднали?“ беше въпросът, който исках да ви задам — каза инспекторът, — но той може да почака.

— Не съм крал органи — отвърна лекарят и потърка плешивата си глава. — Не разбирам враждебното ви отношение. Имате ли нещо против да си сипя глътка шери? — попита той и стана.

Ерлендур го изчака да отиде до шкафа с алкохол. Сипа си една чаша и предложи на посетителя, но последният отказа и докторът поднесе ръба на чашата към дебелиите си устни. На пълното му лице се изписа изражение на наслада от вкуса.

— Обикновено хората не си задават подобни въпроси — продължи той, — а и няма причина за това. Всичко мъртво е безполезно в нашия свят — това важи и за мъртвото човешко тяло. Не е нужно да проявяваме сантименталност. Душата си е отишла. Останали са единствено останките. Трябва да можете да го погледнете от медицинска гледна точка. Тялото е нищо, разбирате ли?

— За вас обаче очевидно означава много. Защото събирате телесни части.

— В другите държави университетските болници купуват органи за учебни цели — обясни докторът. — Но в Исландия практиката не е такава. Тук трябва да поискаме разрешение за аутопсия при всеки отделен случай и понякога искаме разрешение, за да отстраним някой орган, който може да няма нищо общо със смъртта. Хората или се съгласяват, или отказват — това е. Обикновено се касае за тела на зрели хора. Никой не краде органи.

— Но невинаги е било така — възрази Ерлендур.

— Не знам как е било в старите дни. Но всички знаем, разбира се, че тогава не са следели толкова стриктно какво е ставало с органите. Не разбирам, наистина не разбирам защо моите действия ви стряскат. Помните ли онзи репортаж от Франция? За завода за коли, в който използвали истински човешки тела при експерименталните тестове, включително и на деца. Трябва да се шокирате от това, вместо от мен. Органи се купуват и продават навсякъде по света. Дори са убивани хора заради техните органи. Моята колекция едва ли може да се нарече криминално деяние.

— Но защо? — попита полицаят. — Какво правите с тях?

— Изследвания, разбира се — отговори лекарят и отново отпи от шерито си. — Изследвам ги под микроскоп. Какво може да прави един колекционер? Колекционерите на марки събират и изучават пощенски клейма. Колекционерите на книги държат в домовете си безброй стари издания. Астронавтите изучават целият свят от умопомрачителна височина, а аз изучавам своя микроскопичен свят.

— Щом хобито ви са изследванията, имате ли оборудване за изследване на пробите и органите, които притежавате?

— Да.

— И то е тук, в къщата?

— Да. Ако пробите се пазят добре, могат винаги да бъдат изследвани. Когато се получи нова медицинска информация или искам да разгледам нещо по-специфично, те са идеални за тези изследователски цели. Наистина идеални.

Докторът замълча.

— Интересува ви Аудур, нали? — попита след малко.

— Значи знаете за нея? — изненада се Ерлендур.

— Ако не ѝ беше направена аутопсия и ако мозъкът не беше изваден, никога нямаше да разберете какво я е убило. Давайте си сметка, надявам се. От доста време е под земята. Нямаше да бъде възможно да изследвате ефикасно мозъка след трийсет години в почвата. Разбирате това, надявам се.

Лекарят се замисли за момент.

— Чували ли сте за Луи XVII? Той е син на Луи XVI и Мария Антоанета, хвърлен е в затвора по време на Френската революция, екзекутиран на десетгодишна възраст. Даваха го по новините преди година, а може би и повече. Френски учени откриха, че е умрял в затвора и не е избягал оттам, както твърдяха някои. Знаете ли как са го разбрали?

— Не си спомням историята — отговори Ерлендур.

— Сърцето му е било извадено и запазено във формалин. Когато се появили ДНК-тестовите, открили, че твърденията на предполагаемите родственици на френската кралска фамилия се основават на лъжа. Оказало се, че нямат роднинска връзка с принца. Знаете ли кога е починал Луи?

— Не.

— Преди повече от двеста години. През хиляда седемстотин деветдесет и пета. Формалинът е наистина уникална течност.

Това накара инспектора да се замисли.

— Какво знаете за Аудур?

— Много неща.

— Как е попаднала пробата при вас?

— Чрез трета страна. Не смятам да навлизам в подробности.

— От „Стъкления град“?

— Да.

— Дали са ви „Стъкления град“, така ли?

— Част от него. Няма нужда да ми говорите така, сякаш съм престъпник.

— И установихте ли причината за смъртта?

Докторът погледна събеседника си и отново отпи от шерито.

— Да — отговори. — Винаги съм се интересуval повече от изследователската дейност, отколкото от медицинската практика. И с тази моя страст да събирам разни неща, мога да комбинирам и двете — разбира се, на ниско равнище.

— В доклада на смъртния следовател от Кефлавик се споменава само мозъчен тумор, без повече подробности.

— Чел съм го. Докладът е непълен, бил е само предварителен. Както казах, аз се занимавах с това по-обстойно и мисля, че имам отговор на въпроса ви.

Ерлендур се наклони напред в очакване.

— И той е?

— Генетично заболяване. Среца се в няколко исландски семейства. Беше изключително сложен случай и дори след като го проучих обстойно, дълго време се колебаех. Накрая прецених, че туморът може да е свързан с генетичното заболяване неврофиброматозис. Вероятно не сте срещали името. В някои случаи няма никакви симптоми. Хората могат да умрат, без заболяването изобщо да се е изявило. В повечето случаи обаче, симптомите се проявяват още в ранна фаза, предимно под формата на петна по кожата или тумори.

Лекарят отпи още една глътка от шерито си.

— Лекарите от Кефлавик не са описали нищо подобно в докладите си, но и не съм сигурен, че са знаели какво да търсят.

— Казали са на роднините за петната.

— Наистина ли? Тогава диагнозата им не е била точна.

— Това заболяване предава ли се от баща на дъщеря?

— Възможно е. Но генетичната наследственост не се ограничава до това. И двата пола могат да бъдат носители и да се заразят от болестта. Казва се дори, че белези на заболяването се наблюдават още при Човека-слон. Гледали ли сте филма?

— Не.

— Определени хора придобиват анормален костен растеж, който причинява деформация, както е в този случай. Има и хора, разбира се, които твърдят, че неврофиброматозисът няма нищо общо с Човека-слон.

— Защо точно нейният мозък? — прекъсна го Ерлендур.

— Мозъчните заболявания са моята специалност — обясни домакинът. — Това момиче е един от най-интересните ми случаи. Изчетох всички доклади за нея. Не бяха много точни. Докторът, който я е лекувал, е бил само семеен лекар и навремето е пиел, така ми казаха. Но дори и да е било така, на едно място той е посочил остра туберкулозна инфекция на главата, с която започва това заболяване. Това беше отправната ми точка. Докладът на следователя при смъртни случаи от Кефлавик също не беше много точен, както ви споменах преди малко. Открили са тумора, но са спрели дотам.

Докторът стана и отиде до голямата библиотека в салона. Взе оттам едно списание и го подаде на Ерлендур.

— Не съм сигурен, че ще разберете всичко, но аз написах кратка научна статия за това мое изследване в едно многоуважавано американско медицинско списание.

— Написали сте специална статия за Аудур, така ли?

— Аудур ни помогна да разберем болестта. Тя се оказва много важна както за мен, така и за цялата медицинска наука. Надявам се, че не ви разочаровам.

— Бащата на момичето може да е носител на болестта — изтъкна инспекторът, който все още не можеше да проумее казаното. — И е предал заболяването на дъщеря си. Ако е имал син, той би ли наследил заболяването?

— При сина не е задължително да се прояви — отговори лекарят, — но може да е носител като баща си.

— Тоест?

— Ако има дете, то може да носи заболяването.

Ерлендур се замисли върху това.

— Най-добре говорете с учените от Центъра за изследване на генетичните заболявания — добави докторът.

— Какво казахте?

— Говорете с центъра за изследване на генетичните заболявания. Това е нашият нов „Стъклен град“. Те могат да ви отговорят. Какво има? Защо сте толкова изненадан? Познавате ли някой оттам?

— Не — поклати глава полицаят, — но скоро ще се запозная.

— Искате ли да видите Аудур?

Ерлендур не го разбра веднага.

— Имате предвид да...?

— Имам малка лаборатория тук, долу. Заповядайте да я разгледате.

Инспекторът се поколеба.

— Добре — каза накрая той.

Двамата станаха и Ерлендур последва лекаря надолу по тесните стълби. Мъжът в халата запали лампата и пред очите на полицаия се появи примитивна лаборатория с микроскопи, компютри, епруветки и всякакви инструменти с непонятно нему предназначение. Той си припомни нещо, което беше чел за колекционерите. Те си създават свой собствен свят. Обграждат се с този малък свят, подбират определени предмети, ценни за тях самите, и ги поставят като главни герои в него. Холберг също е бил колекционер. Неговата мания за събиране на неща е била свързана с порнографията. Използвал я е и е изградил своя личен свят, точно както докторът е направил с органите.

— Тя е тук — каза домакинът.

Отиде до един голям и стар дървен шкаф, който беше единствената мебел в стаята и изглеждаше доста не на място в тази стерилна обстановка, отвори го и извади оттам буркан от плътно стъкло, затворен с похлупак. Сложи го внимателно на масата и на флуоресцентната светлина Ерлендур видя малък детски мозък, който плуваше във формалин.

Когато си тръгна, инспекторът взе със себе си кожена торбичка, в която се съдържаха тленните останки на Аудур. Докато шофираше по пустите улици на път към къщи, се замисли за „Стъкления град“. Пожела си никоя негова част да не попада в лаборатория. Все още валеше, когато паркира пред блока си. Изключи двигателя, запали цигара и се загледа в тъмното.

Накрая погледна към черната торбичка на предната седалка. Щеше да върне Аудур там, където ѝ беше мястото.

Около единайсет часа вечерта полицаите, дежурещи пред къщата на Катрин, видяха как мъжът ѝ излиза, затръшва вратата след себе си, влиза в колата си и бързо потегля. Носеше същия костюм, с който се бе прибрал по-рано през деня. През останалата част от нощта не се случи нищо. Една патрулка последва Алберт до хотел „Еся“, където той нае стая за вечерта.

Ерлендур се появи пред къщата на Катрин в осем часа на следващата сутрин. Елинборг беше с него. Все още валеше. Слънцето не се бе показвало дни наред. Позвъниха на звънеца три пъти, преди отвътре да се чуе шум и вратата да се отвори. Катрин се появи на прага и полицайката забеляза, че жената носи същите дрехи от предишния ден. Лицето ѝ беше подпухнало, а очите ѝ — червени — недвусмислен знак, че бе плакала.

— Извинете ме — каза Катрин, леко замаяна, — изглежда съм заспала на стола. Колко е часът?

— Може ли да влезем? — попита Ерлендур.

— Трябваше да му кажа по-рано — каза тя и влезе вътре, без да ги покани.

Полицаите се спогледаха, но я последваха.

— Снощи си тръгна от къщи — продължи жената. — Колко, все пак, е часът? Мисля, че съм заспала на стола. Алберт много се ядоса. Никога не го бях виждала толкова ядосан.

— Защо не се обадите на някой от семейството си? — попита Елинборг. — На някой, който да дойде и да остане с вас? Някой от синовете ви?

— Не, Алберт ще се върне и всичко ще бъде наред. Не искам да притеснявам момчетата си. Ще се оправя. Алберт ще се върне.

— Защо се е ядосал толкова много? — попита Ерлендур.

Катрин седна на дивана в хола, а двамата детективи се разположиха срещу нея, точно както при предишния им разговор.

— Побесня! А по принцип е толкова спокоен. Алберт е добър човек, много добър човек и винаги се е държал прекрасно с мен. Бракът ни е успешен. Винаги сме били щастливи.

— Вероятно бихте искали да ви оставим и да дойдем по-късно...
— предложи Елинборг и инспекторът я изглежда укорително.

— Не — отвърна Катрин, — всичко е наред. Не е необходимо. Алберт ще се върне. Просто трябва да го преодолее. Боже мой, сигурно е ужасно трудно! Каза, че е трябвало да му кажа от самото начало. Не можел да разбере как съм могла да си мълча през цялото това време. Крещя ми.

Домакинята им ги погледна.

— Никога досега не ми беше крещял.

— Да повикам ли някого? Да се обадя ли на лекаря ви? — попита полицайката и стана, а Ерлендур я изглежда слисано.

— Не, всичко е наред — отговори Катрин. — Няма нужда. Просто съм недоспала. Ще се оправя. Седнете, скъпа. Всичко ще се оправи.

— Какво точно казахте на съпруга си? — попита инспекторът. — Разкажете му за изнасилването ли?

— Искях да му го кажа през всичките тези години, но все не можех да събера сили. Не казах на никого за този инцидент. Опитвах се да го забравя, да се преструвам, че не се е случило. Често ми беше трудно, но някак си успях. После дойдохте вие и аз ви разказах всичко. Почувствах се по-добре. Сякаш огромен товар падна от раменете ми. Открих, че най-накрая мога да говоря открито и че това, което правя, е правилно. Дори и след всичкото това време.

Жертвата на Холберг замълча.

— Значи съпругът ви се е ядосал, защото не сте му казали за изнасилването, така ли? — попита Ерлендур.

— Да.

— Не се ли опита да ви разбере? — попита Елинборг.

— Каза, че е трябвало да споделя с него. Разбирам го. Каза ми, че той винаги е бил честен с мен и не заслужава такова отношение.

— Аз пък не го разбирам — отбеляза инспекторът. — Бях останал с впечатлението, че Алберт е много добър човек. Бих сметнал, че по-скоро ще се опита да ви успокои и ще остане с вас, вместо да изхвърчи през вратата.

— Знам — въздъхна Катрин. — Може би не му го казах по подходящия начин.

— Подходящ начин ли? — възкликна Елинборг, без дори да се опиша да скрие възмущението си. — Няма подходящ начин да кажеш на някого такова нещо!

Възрастната жена поклати глава.

— Не знам. Кълна се, че не знам.

— Казахте ли му цялата истина? — попита Ерлендур.

— Казах му всичко, което казах и на вас.

— И нищо повече?

— Не.

— Само за изнасилването ли?

— Само! — повтори Катрин. — Само! Сякаш това е малко! Сякаш не му беше достатъчно тежко да чуе, че съм била изнасилена и никога не съм му казала... Не е ли достатъчно?

Настъпи кратка тишина.

— Не му ли казахте за най-малкия си син? — попита накрая Ерлендур.

Катрин изведнъж го погледна свирепо.

— Какво за малкия ни син? — процеди тя през зъби.

— Кръстили сте го Айнар — рече инспекторът, който се бе запознал с подробната информация за семейството, събрана от Елинборг предишния ден.

— Какво за Айнар?

Ерлендур я изгледа многозначително.

— Какво за Айнар?

— Той е ваш син — поясни детективът. — Но не е син на баща си.

— Какви ги говорите? Как така не е син на баща си? Разбира се, че е син на баща си! Кой син не е син на баща си?

— Съжалявам, че не се изразих достатъчно точно. Той не е син на бащата, когото смята за баща — спокойно каза инспекторът. — Син е на мъжа, който ви е изнасилил. Той е син на Холберг. Казахте ли го на съпруга си? Затова ли си е тръгнал по този начин?

Катрин остана безмълвна.

— Казахте ли му цялата истина?

Жената изгледа Ерлендур и той усети, че се подготвя да възрази. Изминаха няколко секунди и накрая детективът видя как устните ѝ се предават. Раменете ѝ се отпуснаха, тя притвори очи, за малко щеше да загуби съзнание и накрая избухна в сълзи. Елинборг изгледа гневно колегата си, но той продължи да наблюдава Катрин, като я чакаше да се овладее.

— Казахте ли му за Айнар? — попита отново, когато видя, че жертвата на Холберг идва на себе си.

— Той не го повярва.

— Че Айнар не е негов син ли?

— Двамата са изключително близки и винаги са били. Още от раждането на Айнар. Алберт обича и другите ни двама сина, разбира се, но най-много е привързан към Айнар. Още от момента, в който се роди. Той е най-малкото дете и мъжът ми много го глезеше.

Катрин замълча за момент.

— Може би затова не му казах нищо. Знаех, че Алберт няма да може да го понесе. Годишите минаваха и аз се преструвах, че всичко е наред. Никога не казах нищо. И се получаваше. Холберг бе оставил рана, но защо не я оставех да зарасне? Защо трябваше той да разрушава и бъдещето ни? Да го игнорирам напълно беше моят начин да се справя с ужаса.

— От самото начало ли знаехте, че е син на Холберг? — попита Елинборг. — Би било възможно да бъде син и на Алберт...

Възрастната жена отново се умълча.

— Разбрали сте, когато е започнал да прилича на Холберг, нали? — предположи Ерлендур.

Катрин го изгледа недоумяващо.

— Откъде знаете всичко това?

— Прилича на Холберг, нали? — продължи инспекторът. — На Холберг като млад. Една жена го е видяла в Кефлавик и си е помислила, че е самият Холберг.

— Има известна прилика между тях.

— Ако вие не сте казвали нищо на сина си и съпругът ви не е знаел за Айнар, защо е станал такъв скандал между вас и Алберт? Какво го предизвика?

— Каква жена в Кефлавик? — попита Катрин. — Някоя жена от Кефлавик знае за Холберг? Живял ли е с някоя там?

— Не — отвърна Ерлендур и се замисли дали да ѝ каже за Колбрун и Аудур. Рано или късно тя щеше да разбере за тях и нямаше причина да не научи истината сега. Вече ѝ бе казал за изнасилването в Кефлавик, но сега спомена името на жертвата и я информира за Аудур, която бе починала съвсем малка след сериозно заболяване. Разказа ѝ как са открили снимката на надгробния камък в бюрото на Холберг и как това ги е отвело до Кефлавик и Елин, разказа ѝ за отношението към Колбрун, когато е подала оплакването...

Катрин поглъщаше всяка дума. В очите ѝ заблестяха сълзи, докато инспекторът говореше за смъртта на Аудур. Разказа ѝ и за Гретар, мъжа с фотоапарата, когото видяла с Холберг и как той изчезнал безследно, но бил открит под бетонния под в сутеренния апартамент на изнасилвана.

— За това ли беше онази шумотевица за Нордурмири по новините? — попита Катрин.

Ерлендур кимна.

— Не знаех, че Холберг е изнасилил и други жени. Мислех, че съм единствената.

— Знаем само за вас двете — отвърна полицаят. — Може да има и други, но няма как да разберем.

— Значи Аудур е била полусестра на Айнар — каза жената, дълбоко замислена. — Бедното дете.

— Сигурна ли сте, че не сте знаели за това?

— Разбира се, че съм сигурна — отвърна тя. — Нямах ни най-малка представа за това.

— Защото Айнар знае за нея — рече Ерлендур. — Открил е Елин в Кефлавик.

Катрин не отговори.

Той реши да пробва с друг въпрос.

— Ако синът ви не е знаел и не сте казали на съпруга си за изнасилването, как така изведнъж Айнар е разбрал истината?

— Не знам — поклати глава възрастната жена. — Кажете ми как е починало бедното момиченце?

— Синът би е заподозрян за убийството на Холберг — рече Ерлендур, без да ѝ отговори. Каза това, което трябваше да каже, по възможно най-внимателния начин. Помисли си, че Катрин реагира

учудващо спокойно, сякаш това, че синът ѝ е заподозрян за убийство, изобщо не я изненада.

— Синът ми не е убиец — отвърна меко тя. — Никога не би убил.

— Има голяма вероятност да е ударил Холберг по главата. Може би не е възнамерявал да го убие. Вероятно го е направил в пристъп на ярост. Оставил ни е бележка. Тя гласи: „Аз съм той“. Разбирате ли смисъла ѝ?

Катрин не каза нищо.

— Разбрал ли е, че Холберг му е баща? Разбрал ли е какво ви е причинил Холберг? Знаел ли е за Аудур и Елин? И ако да, откъде?

Възрастната жена наведе глава.

— Къде е синът ви сега? — попита Елинборг.

— Не знам — отвърна тя. — Не ми се е обаждал от няколко дни.

Тя погледна инспектора.

— Изведнъж поиска да му кажа за Холберг. Беше се досетил. Открил го, докато бил на работа. Каза, че нищо не може да се скрие в днешно време. Че в базата данни пише всичко.

Ерлендур впери поглед в Катрин.

— Така ли е намерил информацията за истинския си баща? — попита той.

— Открил е, че не би могъл да е син на Алберт — тихо отвърна възрастната жена.

— Как? — учуди се инспекторът. — Какво е търсел? Защо е проверявал себе си в базата данни? Случайно ли е попаднал на това?

— Не — гласеше отговорът. — Не, не е било случайно.

В този момент Елинборг реши, че са стигнали твърде далеч. Искаше да спрат с въпросите и да не притесняват повече Катрин. Тя се изправи, съобщи, че отива да си налее чаша вода и направи жест на Ерлендур. Той я последва в кухнята. Там полицайката му каза, че според нея жената е преживяла достатъчно, че трябва да я оставят на мира и да я посъветват да се консултира с адвокат, преди да е казала още нещо. Смяташе, че трябва да отложат разпита за по-късно през деня, да поговорят с близките ѝ и да помолят някой от тях да дойде при нея. Колегата ѝ на свой ред отбеляза, че Катрин не е била арестувана в миналото, не е заподозряна и че това не е официален разпит, а само събиране на информация и че за момента жената е отзивчива и трябва да продължат.

Елинборг поклати глава.

— Желязото се кове, докато е горещо — добави Ерлендур.

— Как може да говориш така! — изсъска полицайката.

Катрин се появи на кухненската врата и ги попита дали ще продължат. Беше готова да им каже истината, този път без да крие нищо.

— Искам веднъж завинаги да приключа с това — заяви тя.

Елинборг я попита дали иска да се обади на адвокат, но жената отказа. Сподели, че не познава никакъв адвокат и никога не ѝ се е налагало да се консултира с такъв. Не знаеше каква е процедурата.

Полицайката погледна укорително Ерлендур. Той помоли Катрин да продължи. Когато тримата седнаха обратно на мястото си, възрастната жена продължи разказа си. Скръсти ръце и заговори с тъжен глас.

* * *

Онази сутрин Алберт заминавал за чужбина. Станали рано. Тя направила кафе за двама им. Отново говорили за това да продадат къщата и да купят някоя по-малка. Често го обсъждали, но все още не предприемали нищо. Може би представлявало твърде драстична стъпка за тях и би подчертало колко възрастни са. Не се чувствали стари, но мисълта за купуването на по-малка къща очевидно натоварвала и двамата. Алберт казал, че ще се свърже с брокер, когато се върне, а после потеглил със своето „Чероки“.

Катрин се върнала обратно в леглото. Оставали й цели два часа до работа, но не могла да заспи отново. Въртяла се в леглото до осем часа и станала. Била в кухнята, когато чула, че Айнар влиза. Той имал ключ за къщата.

Веднага забелязала, че е разстроен, но не предполагала защо. Казал й, че не бил спал цяла нощ. Започнал да крачи нервно из хола, после влязъл в кухнята, но отказал да седне.

— Знаех си, че има нещо — казал той и погледнал гневно майка си. — През цялото време го знаех!

Катрин не можела да разбере защо е толкова ядосан.

— Знаех, че има нещо, което не пасва, по дяволите! — повторил той, почти крещейки.

— За какво говориш, скъпи? — попитала тя, без да разбира причината за гнева му. — Кое е това, което не пасва?

— Разбих кода! — извикал той. — Наруших правилата и разбих кода. Искях да проверя как заболяването се предава в семейството, а то се предава само в семейството, повярвай ми! Има го в няколко рода, но не и в нашия. Нито в рода на татко, нито в твоя. Това е, което не пасва! Разбираш ли? Разбираш ли какво ти казвам?

* * *

Телефонът в джоба на Ерлендур извънхия и той помоли Катрин да го извини. Отиде в кухнята, за да говори. Беше Сигурдур Оли.

— Нашата дама от Кефлавик те търси — каза той, без да се представи.

— Нашата дама? Имаш предвид Елин?

— Да, Елин.

— Ти ли говори с нея?

— Да — отвърна детективът. — Обаче каза, че трябвало да говори лично с теб.

— Знаеш ли за какво става въпрос?

— Категорично отказа да ми каже. Ти какво правиш?

— Даде ли й номера на мобилния ми?

— Не.

— Ако се обади отново, дай й го — инструктира го инспекторът и затвори. Катрин и Елинборг го чакаха в хола.

— Съжалявам — извини се той на възрастната жена и тя продължи с разказа си.

* * *

Айнар крачел напред-назад из хола. Майка му се опитала да го успокои и да разбере какво го е разстроило толкова много. Помолила го да седне до нея, ала той не я послушал. Крачел напред-назад пред нея. Знаела, че от известно време има проблеми и че раздялата влошила нещата още повече. Жена му го напуснала. Искала да започне живота си наново.

— Каж ми какво не е наред — обърнала се към него Катрин.

— Толкова много неща не са наред, мамо... толкова неща...

И тогава се появил въпросът, който тя очаквала през всичките тези години.

— Кой е баща ми? — попитал синът й и застанал пред нея. — Кой е истинският ми баща?

Тя го погледнала.

— Вече нямаме тайни, мамо.

— Какво си разбрал? — попитала тя. — Защо го правиш?

— Знам кой не е мой баща — натъртил той, — и това е татко. — Айнар започнал да се смее. — Чуваш ли? Татко не ми е баща. И ако той не ми е баща, тогава чий съм? Откъде съм се взел? Ами братята ми? Изведнъж се оказва, че са ми полубратя. Защо никога не си ми казвала нищо? Защо си ме лъгала през цялото това време? Защо? Защо?

Тя го гледала безмълвно и очите ѝ се напълнили със сълзи.

— Изневерявала ли си на татко? — попитал той. — Можеш да ми кажеш. Няма да кажа на никого. Изневерявала ли си му? Не е нужно да знае друг — само аз и ти — но искам да го чуя от теб. Трябва да ми кажеш истината. Откъде идвам? Как съм заченат?

Той спрял да говори.

— Осиновен ли съм? Сирак? Какво съм? Кой съм аз, мамо?

Катрин избухнала в сълзи. Той я погледнал и започнал да я успокоява, а тя ридаела на дивана. Отнело му известно време, докато осъзнае колко много са я разстроили думите му. Накрая седнал до нея и я прегърнал. Останали известно време така, без да говорят, и накрая тя започнала да му разказва за нощта в Хусавик, когато баща му отсъствал. Била излязла с приятелки и се запознали с няколко мъже, сред които бил и Холберг, който по-късно нахлул в къщата ѝ. Айнар слушал разказа ѝ, без да я прекъсва.

Катрин му споделила, че Холберг я изнасилил и заплашил, а после тя решила да задържи бебето и никога да не разкрива на никого какво се е случило. Нито на баща му, нито на него. И всичко било наред. Живели щастливо. Не позволила на Холберг да ограби щастието ѝ. Не успял да унищожи семейството ѝ.

Уверила го, че независимо че е син на човека, който я изнасилил, това не ѝ е попречило да го обича толкова, колкото и другите си синове, и че точно той е любимец на Алберт. Затова Айнар никога не страдал от това, което направил Холберг. Никога.

Отнело му известно време да асимилира чутото.

— Съжалявам — казал накрая той. — Не трябваше да ти се ядосвам. Мислех си, че си изневерила на татко и така съм се появил. Не подозирах за изнасилването.

— Не се упреквай — отвърнала тя. — Откъде би могъл да знаеш? Не съм казвала на никого.

— Трябваше да обмисля и тази възможност — въздъхнал той. — Съжалявам. Сигурно си се чувствала ужасно през всичките тези години.

— Недей да мислиш за това — отвърнала тя. — Не бива да страдаш заради постъпката на онзи мъж.

— Вече страдам, мамо — казал той. — Това е едно безкрайно мъчение. И не само аз страдам. Защо не си направила аборт? Какво те е спряло?

— Боже господи, не говори така, Айнар! Никога вече не казвай това!

* * *

Катрин замълча.

— Наистина ли не сте обмислили възможността за аборт? — попита Елинборг.

— Мислех, през цялото време. До момента, в който стана твърде късно. Обмислях го всеки ден, откакто разбрах, че съм бременна. Но детето можеше да бъде и от Алберт. Вероятно това ме спря. След раждането изпаднах в депресия. Следродилна депресия, нали така се нарича? Постъпих за малко в психиатрична клиника. След три месеца отново бях добре и вече можех да се грижа за момчето и да го обичам.

Ерлендур замълча за момент, преди да продължи с въпросите.

— Защо синът ви е започнал да търси информация за генетични заболявания в базата данни?

Катрин го погледна.

— От какво е починало момичето от Кефлавик? — попита тя.

— От мозъчен тумор — отговори инспекторът. — Заболяването се нарича неврофиброматозис.

Очите на жената се напълниха със сълзи и тя въздъхна дълбоко.

— Не знаехте ли? — попита тя.

— Какво?

— Нашето малко съкровище почина преди три години — отвърна Катрин. — Без причина. Без абсолютно никаква причина.

— Вашето малко съкровище ли? — намръщи се Ерлендур.

— Нашето скъпо дете — въздъхна тя. — Дъщерята на Айнар. Тя почина. Бедното ни дете.

В къщата настъпи гробна тишина.

Катрин седеше с наведена глава. Потресена, Елинборг погледна първо нея, а после и Ерлендур. Възрастният полицай се взираше в една точка и мислеше за Ева Линд. Какво ли правеше тя сега? Беше ли в апартамента му? Изпита необходимост да се обади на дъщеря си. Почувства нужда да я прегърне, да я притисне силно към себе си и да не я остави да си тръгне, преди да ѝ каже колко много означава тя за него.

— Не мога да повярвам — промълви полицайката.

— Синът ви е генетичен носител, нали? — попита Ерлендур.

— Той използва същия израз — каза възрастната жена. — Генетичен носител. И двамата са такива. Той и Холберг. Каза, че го е наследил от мъжа, който ме е изнасиллил.

— Но никой от тях не се е разболял — отбеляза инспекторът.

— Изглежда единствено жените могат да се разболеят — въздъхна Катрин. — Мъжете са само носители на заболяването, но невинаги показват никакви симптоми. Синът ми се опита да ми обясни, но не разбрах и думичка. Беше съкрушен, както и аз, разбира се.

— И е научил всичко това от базата данни, която изготвят, така ли? — попита Ерлендур.

Катрин кимна.

— Не можеше да си обясни защо малкото му момиченце е развило това заболяване и започна да го търси в моето семейство и това на Алберт. Разговаря с роднини, бе готов на всичко. Ние си мислехме, че това е неговият начин да се справи с шока. Едно безкрайно търсене на причината. Търсеше отговори там, където си мислехме, че не съществуват. С Лара се разделиха преди време. Не можеха да живеят повече заедно и решиха да се разделят временно, но, честно казано, не виждам никакво подобрение.

Жената замълча.

— После е намерил отговора — каза инспекторът.

— Беше убеден, че Алберт не му е баща. Каза, че според информацията в базата данни това не може да е истина. Затова дойде при мен. Мислеше, че е бил роден от изневеря. Или че е бил осиновен.

— В базата данни ли е открил Холберг?

— Не мисля. Според мен това е станало по-късно, след като му казах за изнасилването. Беше толкова абсурдно. Толкова нелепо! Синът ми беше направил списък на евентуалните си бащи и Холберг беше в него. Проследил заболяването в родовете, използвайки генетичната и родословната база данни, и разбрал, че не може да бъде син на баща си. Разбрал, че е отклонение. Различен род.

— На колко години е била дъщеря му?

— На седем.

— Причината за смъртта ѝ е мозъчен тумор, нали? — попита Ерлендур.

— Да.

— Отишла си е от същото заболяване като Аудур — неврофиброматозис.

— Да. Майката на Аудур сигурно се е чувствала ужасно — първо Холберг, а след това и дъщеричката ѝ е починала...

За миг инспекторът се поколеба дали да ѝ каже за Колбрун.

— Майка ѝ се е самоубила три години след смъртта на детето.

— Боже мой! — въздъхна Катрин.

— Къде е синът ви в момента? — попита полицаят.

— Не знам — отвърна възрастната жена. — Ужасно се притеснявам да не си причини нещо лошо. Толкова потиснат се чувства напоследък...

— Смятате ли, че се е свързал с Холберг?

— Не знам. Знам само, че не е убиец. Сигурна съм в това.

— Прилича ли на баща си? — попита Ерлендур и погледна към снимката от причастието.

Катрин не отговори.

— Има ли прилика между тях? — зададе по друг начин въпроса си той.

— Стига, Ерлендур! — каза рязко Елинборг, която не можеше да слуша повече. — Не мислиш ли, че стигнахме твърде далеч?

— Съжалявам — извини се детективът на Катрин. — Чисто любопитство. Бяхте ни изключително полезна и ако това може да ви

бъде някаква утеха, едва ли някога ще попаднем на по-твърд и силен човек от вас — да издържи на това страдание през всичките тези години и въпреки това да не каже нищо...

— Всичко е наред — прошепна домакинята им на Елинборг. — Децата могат да приличат на всеки от семейството. Аз никога не бих видяла Холберг в сина си. Той каза, че вината не е моя. Айнар ми го каза. Не ме обвини за смъртта на дъщеря си.

Катрин замълча.

— Какво ще стане със сина ми? — попита тя. В гласа ѝ вече не се долавяше никаква съпротива. Нямаше лъжи. Единствено примирение.

— Трябва да го намерим — обясни инспекторът, — да говорим с него и да чуем какво ще ни каже.

Двамата полицаи се изправиха и Ерлендур нахлупи шапката си. Катрин остана на дивана.

— Ако искате, бих могъл да говоря с Алберт — каза мъжът. — Отседнал е в хотел „Еся“ снощи. Наблюдаваме къщата ви от вчера, в случай че синът ви се появи. Мога да обясня случващото се на Алберт и той ще разбере.

— Благодаря ви — каза Катрин. — Аз ще му се обадя. Знам, че ще се върне. Трябва да останем заедно заради момчето ни.

Тя погледна Ерлендур в очите.

— Той е наш син! — рече. — И винаги ще бъде!

Ерлендур не очакваше да завари Айнар вкъщи, но въпреки това двамата с Елинборг тръгнаха направо към апартамента му в Сторагерди. Беше пладне и движението бе натоварено. По пътя детективът се обади на Сигурдур Оли, за да го осведоми за развитието по случая. Налагаше се да прибегнат до помощта на обществото за местонахождението на Айнар. Трябваше да намерят негова снимка, която да пуснат в медиите заедно с кратко съобщение. Разбраха се да се видят в Сторагерди. Когато пристигнаха, Ерлендур слезе от колата, а Елинборг потегли. Инспекторът не чака дълго своя колега. Апартаментът се намираше в сутерена на триетажна къща, като входната му врата бе на нивото на улицата. Те позвъниха на звънеца и почукаха на вратата, но никой не отговори. Опитаха на горните етажи и се оказа, че Айнар е наел жилището от собственика на един от другите апартаменти, който се беше прибрал за обяд, но не възрази да слезе с тях и да им отключи вратата. Каза, че не е виждал наемателя си от няколко дни, може би дори седмица, но Айнар бил тих и възпитан човек и нямал оплаквания от него. Винаги си плащал наема навреме. Не можел да разбере за какво го търсели ченгетата. За да избегне всякакви спекулации, Сигурдур Оли излъга, че семейството му не може да го открие и полицията им помага. Собственикът попита дали разполагат със съдебна заповед, за да претърсят къщата. Не разполагаха, но щяха да получат по-късно през деня. Помолиха го да ги извини, когато им отвори вратата, и двамата влязоха вътре. Всички завеси бяха спуснати и беше тъмно. Апартаментът бе много малък — хол, спалня, кухня и баня. Навсякъде имаше килими, освен в банята и кухнята, която беше с балатум. Телевизор в хола. Диван пред телевизора. Въздухът беше застоял. Вместо да дръпне завесите, Ерлендур запали лампата в хола, за да могат да виждат по-добре.

Когато видяха стените на апартамента, се спогледаха. Навсякъде по тях бяха надраскани думите, които им бяха така добре познати от апартамента на Холберг — написани с мастилена химикалка, с

флумастер, със спрей... Трите думи, които някога бяха неразгадаеми за Ерлендур, сега му станаха ясни:

Аз съм той.

Навсякъде бяха разпръснати вестници и списания — както исландски, така и чуждестранни — а на няколко купчини в хола, спалнята и банята бяха натрупани специализирани учебници. Между учебниците се виждаха големи албуми със снимки. В кухнята имаше празни опаковки от храна за вкъщи.

— Бащинство — измърмори Сигурдур Оли, докато слагаше гумени ръкавици. — Как човек да е сигурен в това в тази страна?

Ерлендур отново се замисли за генетичните изследвания. Наскоро Центърът за генетични изследвания бе започнал да събира медицинска информация за всички исландци, живи и мъртви, за да създаде база данни, съдържаща информация за здравословното състояние на цялата нация. Този информационен масив бе свързан с генеалогична база данни, в която корените на всяко исландско семейство бяха проучени до Средните векове; наричаха това установяване на генетичния фонд на Исландия. Основната цел бе да се установи как се предават наследствените заболявания, за да бъдат изучени генетично и да се открият начини за излекуването им. Битуваше мнението, че еднородността на нацията и липсата на кръстосване с други нации е превърнала Исландия в жива лаборатория за генетични изследвания.

Центърът за генетични изследвания и Министерството на здравеопазването, което бе издало лиценз за базата данни, гарантираха, че никой външен човек не може да проникне в нея, обявявайки публично, че кодовата система е сложна и е невъзможно да бъде разбита.

— Да не би да се съмняваш за своя баща? — попита инспекторът.

Той също бе сложил гумени ръкавици и сега бавно пристъпи в хола. Взе един от албумите със снимки и го прелисти. Беше стар.

— Винаги са ми казвали, че не приличам нито на майка си, нито на баща си или на някой друг от семейството.

— И аз винаги съм имал това усещане — каза Ерлендур.

— Какво имаш предвид?

— Че си незаконен.

— Радвам се, че чувството ти за хумор се завърна — отбеляза Сигурдур Оли. — Напоследък си малко отнесен.

— Мислиш, че се шегувам ли?

Той взе друг албум и също го прелисти. Снимките в него бяха стари, черно-бели. Стори му се, че на някои от тях разпозна майката на Айнар. Мъжът вероятно беше Алберт, а момчетата — тримата им синове. Айнар бе най-малкият. Имаше фотографии от Коледа и от летни почивки, като повечето бяха моментни снимки на хлапетата — на улицата, на кухненската маса, облечени с шарени, плетени пуловери, за които Ерлендур помнеше, че се носеха през шейсетте. По-големите братя бяха започнали да си пускат дълги коси.

По-нататък в албума момчетата бяха по-големи и с по-дълги коси, носеха костюми с широки ревери и черни обувки с дебели токове. Катрин с накъдрена коса. Снимките вече бяха цветни. Алберт с посребряла коса. Ерлендур потърси Айнар и когато сравни чертите му с тези на братята и родителите му, видя огромната разлика. Другите две момчета имаха силно изразените черти на родителите си, особено на бащата. Айнар беше грозното патенце.

Инспекторът остави този албум и взе по-скорошен. В него Айнар беше сложил снимки на своето семейство, направени изглежда от самия него. Историята, която разказваха, не беше дълга. Ерлендур сякаш се потопи в онази част от живота на Айнар, в която се бе запознал със съпругата си. Чудеше се дали има снимки от медения им месец. Били са на обиколка из Исландия — Хорнстрандир, Торсмьорк, Хайдубрайдарлиндир, помисли си той. На някои от снимките бяха с велосипеди. На други караха очукана стара кола. Снимки от къмпинги. Предполажи, че са правени в средата на осемдесетте.

Бързо прелисти албума, остави го и взе онзи, който му изглеждаше най-скорошен. В него видя малко момиченце на болнично легло с тръбички в ръката и кислородна маска на лицето. Очите ѝ бяха затворени и наоколо имаше хирургически инструменти. Изглеждаше, като че беше в интензивното отделение. Той се поколеба за момент, преди да продължи.

Тогава телефонът му внезапно иззвъня и Ерлендур се стресна. Остави албума, без да го затвори. Беше Елин от Кефлавик и звучеше силно развълнувана.

— Беше при мен тази сутрин — каза направо тя.

— Кой?

— Братът на Аудур. Името му е Айнар. Опитах се да се свържа с вас. Дойде при мен сутринта и ми разказа цялата си история. Бедният човек! Загубил е дъщеря си, точно като Колбрун. Знаеше от какво е починала Аудур. От заболяване в рода на Холберг.

— Къде е той сега? — попита инспекторът.

— Беше ужасно потиснат — рече Елин. — Може да извърши някоя безумна постъпка.

— Какво искаш да кажеш?

— Каза, че било свършено.

— С какво е свършено?

— Не обясни — само каза, че било свършено.

— Знаеш ли къде е сега?

— Каза, че се връща в Рейкявик.

— Къде в Рейкявик?

— Не знам.

— Не намекна ли по някакъв начин какво е намислил?

— Не — отвърна жената, — изобщо. Трябва да го намерите, преди да е направил нещо необмислено. Чувства се толкова нещастен, бедният. Ужасно е. Отчаян е. Боже мой, никога не бях чувала за такава трагедия.

— Какво имаш предвид?

— Толкова прилича на баща си — направо е двойник на Холберг. Не може да живее с това. Каза, че просто е невъзможно да живее с това, след като е разбрал какво е сторил Холберг на майка му. Чувствал се като затворник в собственото си тяло. Каза, че кръвта на Холберг тече във вените му и не може да го понесе.

— Какво е имал предвид?

— Мисля, че се мрази — въздъхна Елин. — Каза, че вече не е същият човек, а някой друг, и се обвинява за случилото се. Каквото и да се опитвах да му кажа, не искаше да ме чуе.

Ерлендур погледна към албума и момичето в болничното легло.

— Защо е искал да се срещне с теб?

— Искаше да знае за Аудур. Искаше да разбере всичко за нея. Какво дете е била, как е починала... Каза, че аз съм неговото ново семейство. Можете ли да си представите такова нещо?

— Къде ли може да е отишъл? — попита инспекторът и погледна часовника си.

— За бога, опитайте се да го намерите, преди да е станало прекалено късно!

— Ще направим всичко възможно — отвърна детективът и тъкмо се канеше да се сбогува, когато усети, че Елин иска да му каже още нещо. — Какво има? Има ли нещо друго? — попита той.

— Видял е как ексхумирате Аудур — рече тя. — Открил е къде живеея и ни е последвал до гробището. Видял е как изваждате ковчега от гроба.

Ерлендур ускори издирването на Айнар. Негови снимки бяха изпратени до полицейските участъци във и около Рейкявик, както и в големите градове в окръга, а медиите получиха съобщения с описание на лицето. Той нареди да не се влиза в контакт с мъжа и ако някой го види, веднага да се свърже с него, без да предприема каквото и да било. После проведе кратък телефонен разговор с Катрин, която призна, че не знае къде е Айнар. Големите ѝ синове били при нея. Казаха им истината. Те също не знаели нищо за местонахождението на брат си. Алберт бе прекарал целия ден в хотелската си стая в „Еся“ и беше провел два телефонни разговора — и двата със службата си.

— Каква неприятна история — измърмори Ерлендур на път към службата.

Не бяха намерили никакви следи в апартамента му, които да им подсказват къде би могъл да се намира.

Денят се изнизваше и те си разпределиха задачите. Елинборг и Сигурдур Оли разговаряха с бившата съпруга на Айнар, а инспекторът отиде до Центъра за генетични изследвания. Голямата нова сграда на компанията се намиреше на Западното шосе — беше на пет етажа, а на входа ѝ имаше строга охрана. Двама охранители посрещнаха Ерлендур във внушителното фоайе. Той обаче бе известил за пристигането си и директорката бе принудена да му отдели няколко минути. Тя беше един от собствениците на компанията — исландски специалист по молекулярна генетика, учила във Великобритания и Америка, основоположник на идеята Исландия да се превърне в база за генетични изследвания, насочени към развитието на фармацевтичната продукция. С използването на базата данни всички медицински доклади в страната можеха да се събират на едно място и информацията за здравословните проблеми щеше да бъде прецизно обработвана, което би помогнало за установяването на евентуални генетични нарушения.

Директорката очакваше Ерлендур в офиса си. Бе на около петдесет години, казваше се Каритас и имаше изящна фигура, къса, лъскава черна коса и дружелюбна усмивка. Беше по-дребна, отколкото инспекторът си я бе представял, но се оказа доста сърдечна. Бе учудена от посещението на Криминалната служба в компанията. Покани Ерлендур да седне. Детективът разгледа стените, украсени със съвременни исландски картини, и заяви без заобикалки, че имат основания да подозират, че някой е проникнал в базата данни и е намерил информация, която е потенциално опасна. Той самият не изглеждаше съвсем уверен, че разбира това, което говореше, ала директорката очевидно бе наясно с нещата и за негово облекчение започна без недомлъвки. Това го изненада, понеже бе очаквал съпротива или най-малкото мълчание.

— Въпросът е извънредно деликатен заради секретността на данните — каза тя, веднага след като Ерлендур бе свършил, — ето защо трябва да ви помоля разговорът ни да си остане между нас. От известно време насам знаем за неразрешено влизане в базата данни, затова предприехме вътрешно разследване по въпроса. Подозренията ни са насочени към един конкретен биолог, но не успяхме да говорим с него, защото сякаш е изчезнал вдън земя.

— Айнар ли?

— Да, него имах предвид. Все още проектираме базата данни, така да се каже, но не искаме да се разнесе мълва, че защитата може да бъде разбита и хората могат да ровят на воля из базата. Предполагам, че разбирате. Всъщност въпросът не опира до защитата.

— Защо не информирахте полицията за случая?

— Както казах, искахме да го разрешим сами. Би опетнило името ни. Хората вярват, че тази информация няма да излезе оттук, няма да бъде използвана за съмнителни цели и няма да бъде открадната. Обществото е изключително чувствително на тази тема, както, предполагам, знаете, и искахме да избегнем масовата истерия.

— Наричате го масова истерия?

— Понякога сякаш цялата страна е против нас.

— Разбил ли е кода, или не? Защо да не е било въпрос на защита?

— От вашата уста звучи така, сякаш е шпионски филм. Не, не е разбивал кодове. Подходил е по друг начин.

— Какъв?

— Стартирал е проучване, за което никой не го е упълномощавал. Подправил е подписите, в това число и моя. Престорил се е, че компанията изследва начина на предаване на онкологично заболяване, открито в някои исландски семейства. Изиграл е комитета за защита на данните. Изигра всички ни.

За момент тя спря да говори и погледна часовника си. После стана, отиде до бюрото си и се обади на секретарката си да отложи срещата ѝ за след десет минути, след което седна отново при Ерлендур.

— Такава беше динамиката на нещата досега — въздъхна тя.

— Какво имате предвид?

Каритас го погледна замислено. В същия миг телефонът в джоба на инспектора иззвъня. Той се извини и вдигна. Беше Сигурдур Оли.

— Следователите са претърсили апартамента на Айнар в Сторагерди — каза му той. — Обадох им се, но не са открили нищо съществено, освен че Айнар си е извадил разрешително за носене на огнестрелно оръжие преди около две години.

— Разрешително за огнестрелно оръжие? — повтори Ерлендур.

— В регистъра ни е. Но това не е всичко. Има и пушка, понеже намерихме срязано дуло под леглото му.

— Защо му е да реже дулото?

— Така правят самоубийците. По-лесно е да се застреляш.

— Мислиш ли, че е опасен?

— Когато го намерим — изтъкна детективът, — трябва да се приближим извънредно внимателно. Не знаем какво би направил с пистолета.

— Едва ли има намерение да убие някого с него — предположи Ерлендур, като стана и се обърна с гръб към Катрин.

— Защо смяташ така?

— Досега щеше да го е използвал — тихо отговори инспекторът. — Срещу Холберг. Не смяташ ли?

— Честно казано, не знам.

— До по-късно — каза възрастният полицаи, изключи телефона си и пак се извини, преди да седне.

— Такава беше процедурата досега — перифразира Каритас, връщайки се към разговора им. — Искаме разрешение от органите на

властта, за да започнем изследване — в случая на Айнар изследване на генетичното предаване на специфично заболяване. Те ни предоставят защитен с код списък на хората, които страдат от това заболяване или са предполагаеми носители, и ние го сравняваме с генеалогичната база данни, която също има код за достъп. След това можем да създадем нещо като родословно дърво, което също е кодирано.

— Като дръвче с пожелания — измърмори Ерлендур.

— Какво казахте?

— А, нищо важно, можете да продължите.

— Комитетът по защита на данните разкодира списъка с имената на хората, които искаме да проучим (наричаме ги опитна група и в нея влизат както пациенти, така и техни роднини). После комитетът ни изготвя списък на участниците с номерата на личните им карти. Разбирате ли процедурата дотук?

— Значи така Айнар се е сдобил с имената и номерата на личните карти на всички, които имат заболяването в семейството си...

Тя кимна.

— Всичко това не минава ли през Комитета за защита на данните?

— Не знам колко подробно искате да ви обясня. Ние работим с лекари и различни учреждения. Те предоставят имената на пациентите на Комитета, който кодира имената и номерата на личните карти и ги изпраща тук, в Изследователския център. Тук имаме специална програма за генеалогично проследяване, която поддържа пациентите в родословни дървета на базата на техните роднински връзки. Използвайки тази програма, можем да подберем онези от тях, които могат да ни дадат най-добра статистическа информация за специфични генетични аномалии. След това молим отделни хора от тази група да участват в изследването. Родословието е важно, за да се установи дали става дума за генетично заболяване, както и да се събере достоверна проба... В същото време е и мощен инструмент в търсенето на генетични аномалии.

— Айнар е трябвало само да се престори, че създава проба, и по този начин да разкодира имената, за което неволно му е помогнал комитетът.

— Той излъга всички ни и взе информацията.

— Сега разбирам колко неудобно е това за вас.

— Айнар е в тукашното ръководство и е един от най-способните ни учени. Приятен човек. Защо го е направил? — попита директорката.

— Загубил е дъщеря си — отвърна Ерлендур. — Не знаехте ли за това?

— Не — отвърна изненадано тя.

— От колко време работи тук?

— От две години.

— Станало е малко преди това.

— Как е загубил дъщеря си?

— Имала е генетично преносимо неврално заболяване. Той е бил носителът, но не е знаел в семейството му да има подобно заболяване...

— Друг баща?

Инспекторът не отговори. Реши, че е казал достатъчно.

— Това й е лошото на този вид родословна база данни. Заболяванията сякаш изчезват от родословното дърво и след това изведнъж се появяват там, където най-малко очакваш.

Ерлендур стана.

— И вие пазите всички тези тайни... всички тези стари фамилни тайни? Трагедии, печал и смърт — всичко това е внимателно описано в компютрите ви... Семейни истории и истории на отделни личности. Моята и вашата история. Пазите цялата тайна и можете да я извадите на показ, когато си поискате. Един „Стъклен град“ на цялата нация.

— Не знам за какво говорите — каза Каритас. — Какъв стъклен град?

— Няма значение — махна с ръка полицаят и си тръгна.

Когато вечерта се прибра в апартамента си, все още нямаше следа от Айнар. Семейството му се бе събрало в родителския дом. Следобед Алберт бе напуснал хотелската стая и се беше върнал вкъщи след емоционален телефонен разговор с Катрин. По-големите им синове вече бяха там, заедно със съпругите си, а бившата жена на Айнар се присъедини малко по-късно. Елинборг и Сигурдур Оли бяха разговаряли с нея през деня и тя им беше казала, че няма никаква представа къде е издирваният. Не поддържали връзка от около половин година.

Ева Линд се прибра малко след Ерлендур и той ѝ разказа всичко около разследването. Отпечатъците, намерени в апартамента на Холберг, съвпадаха с отпечатъците на Айнар, взети от дома му в Сторагерди.

Очевидно бе отишъл да се срещне с баща си и го беше убил. Инспекторът каза на Ева Линд и за Гретар — за това, че единствената теория, която би могла да обясни изчезването и смъртта му, е, че Гретар е изнудвал Холберг по някакъв начин, вероятно със снимки. Не можело да се определи какво точно показват снимките, но, съдейки по уликите, Ерлендур предполагаше, че не е изключено Гретар да е заснел какво прави „приятелят“ му — включително и изнасилвания, за които никой не е повдигал обвинения и за които бе твърде късно да излязат наяве. Снимката с надгробния камък на Аудур предполагаше, че Гретар е знаел за случилото се и може би дори е събирал информация за Холберг, за да го изнудва.

Двамата си говореха в тъмната вечер, докато дъждът биеше по прозорците под воя на есенните ветрове. Ева Линд го попита защо потрива инстинктивно гърдите си. Ерлендур ѝ сподели за болките, които чувства. Отдаде ги на стария си матрак, но дъщеря му настоя да отиде на лекар. Тази идея не му хареса.

— Как така няма да отидеш на лекар? — възкликна тя и инспекторът веднага съжали, че си бе признал.

— Нищо ми няма — отвърна той.

— Колко цигари изпуши днес?

— Това разпит ли е?

— Я се стегни! Болят те гърдите, пушиш като комин, никъде не ходиш без колата си, храниш се само с пържени боклуци и отказваш да се прегледаш! А сипеш обиди за моя начин на живот, докато не се разплача като бебе. Мислиш ли, че това е нормално? Ума ли си загуби?

Ева Линд се изправи и погледна отвисоко баща си, намръщена като богиня на гръмотевиците. Той се страхуваше да я погледне и гледаше смутено в пода.

— Добре де, ще се прегледам — предаде се накрая той.

— Разбира се, че ще се прегледаш! Оставаше и да не го направиш! — изкрещя дъщеря му. — Отдавна е трябвало да го сториш!

— Това е първото нещо, което ще направя утре сутринта — обеща Ерлендур и погледна дъщеря си.

— Точно така — отвърна тя.

Тъкмо отиваше да си легне, когато телефонът иззвъня. Беше Сигурдур Оли, който му каза, че в полицията е докладвано за влизане с взлом в моргата в Баронсстигур.

— Моргата в Баронсстигур, това не ти ли говори нещо? — повтори детективът, когато не получи отговор.

— О, боже! — измърмори Ерлендур. — Какво точно е станало?

— Не знам — отвърна колегата му. — Сигналът току-що бе получен. Обадиха ми се и аз им казах, че ще се свържа с теб. Не знаеха нищо за мотива. Там има ли нещо друго, освен трупове?

— Ще се видим там — нареди инспекторът. — Вземи и патолога — добави и затвори телефона.

Ева Линд бе заспала в хола, когато той облече палтото, сложи си шапката и погледна часовника си. Минаваше полунощ. Затвори внимателно вратата след себе си, за да не събуди дъщеря си, след което слезе бързо по стълбите и се отправи към колата си.

Когато пристигна, завари пред сградата три полицейски коли с включени буркани. Позна автомобила на Сигурдур Оли и точно когато влизаше в моргата, видя колата на патолога да завива покрай ъгъла.

Гумите ѝ изсвистяха по мократа настилка. Патологът изглеждаше много ядосан. Ерлендур забърза по дългия коридор, в който имаше цял кордон полицаи, и в същия миг детективът излезе от операционната зала.

— Всичко изглежда на мястото си — заяви той, щом видя колегата си.

— Кажи ми какво е станало — каза инспекторът и двамата влязоха в залата.

Операционните маси бяха празни, а всички шкафове бяха затворени и нямаше следи от взлом.

— Навсякъде по пода е имало отпечатъци от стъпки, но вече почти са изсъхнали — обясни му Сигурдур Оли. — Сградата е свързана с алармена система, която сигнализира в охранителната компания и те ни се обадиха преди петнайсет минути. Изглежда този, който е проникнал, е разбил някой от задните прозорци и е проврял ръката си, за да отвори вратата. Не е много сложно. Веднага щом е влязъл в сградата, алармата се е задействала. Не е имал достатъчно време, за да направи каквото и да било.

— Напротив — възрази Ерлендур.

Патологът дойде при тях. Беше видимо разстроен.

— Кой би проникнал с взлом в морга, по дяволите? — възмути се той.

— Къде са Холберг и Аудур? — попита инспекторът.

Патологът го изгледа въпросително.

— Заради убийството на Холберг ли е? — попита той.

— Възможно е — отвърна Ерлендур. — Да побързаме!

— Труповите се съхраняват в тази стая — информира ги патологът и отвори една врата.

— Винаги ли ги оставяте отключени? — подхвърли Сигурдур Оли.

— Че кой би откраднал труп? — отсече мъжът, но се стъписа, щом погледна вътре в стаята.

— Какво има? — попита инспекторът.

— Момичето го няма — промълви патологът, сякаш не можеше да повярва.

Забърза през хранилището, отвори друга врата и запали лампата.

— Какво има?

— Ковчегът ѝ също го няма — гласеше отговорът на служителя.
— Бяхме приготвили нов ковчег за нея. Кой би могъл да извърши
такова нещо? Що за човек би направил нещо толкова... перверзно?

— Името му е Айнар — въздъхна Ерлендур — и не става дума за
перверзия.

Възрастният полицаи се обърна и тръгна. Колегата му го
последва и двамата излязоха бързо от моргата.

По пътя към Кефлавик нямаше много движение и Ерлендур караше толкова бързо, колкото му позволяваше малката му десетгодишна японска кола. Дъждът се сипеше по предното стъкло прекалено силно, за да могат чистачките да го отстраняват, и инспекторът си спомни първия път, когато отиде да види Елин. Този дъжд сякаш нямаше край.

Ерлендур беше разпоредил на Сигурдур Оли да вдигне под тревога полицията в градчето и да осигури подкрепление от Рейкявик. Обади се също на Катрин и я уведоми за последните събития. Отиваше право в гробището, надявайки се, че Айнар ще бъде там с тялото на Аудур. Беше сигурен, че Айнар иска да върне сестра си в гроба.

Когато спря пред вратата на гробището „Хвалснес“, инспекторът видя отпред колата на Айнар — вратата на шофьора и една от страничните бяха отворени. Полицаят изключи двигателя, излезе под дъжда и огледа автомобила. Ослуша се наоколо, но единственото, което чу, беше дъждът, който се изливаше по земята. Нямаше вятър и той се загледа в далечината. Над входа на църквата се виждаше светлина, а когато се огледа из гробището, видя проблясване на мястото, където беше гробът на Аудур. Стори му се и че забеляза някакво движение до гроба.

Видя малкия бял ковчег.

Закрачи предпазливо към човека, който вероятно беше Айнар. Светлината идваше от мощния фенер, който стоеше на земята до ковчега. Ерлендур направи крачка в обсега на светлината. Мъжът прекъсна започнатото и го изгледа проникателно в очите. Инспекторът беше виждал снимки на Холберг като млад и приликата беше безспорна. Челото му бе ниско и леко закръглено, веждите му бяха дебели, очите му — леко приближени, а бузите — изпъкнали на фона на слабото му лице. Носът му беше тънък, както и устните, но брадичката му беше масивна, а вратът му — дълъг. За миг двамата останаха загледани един в друг.

— Кой сте вие? — попита Айнар.

— Казвам се Ерлендур. Разследвам случая „Холберг“.

— Изненадан ли сте колко много приличам на него?

— Има известна прилика.

— Знаете, че е изнасилил майка ми, нали?

— Вината не е твоя — отвърна инспекторът.

— Бил е мой баща.

— Това също не е по твоя вина.

— Не биваше да правите това — каза Айнар и посочи към ковчега.

— Реших, че постъпвам правилно — заяви Ерлендур. — Знам, че е починала от същото заболяване като дъщеричката ти.

— Искам да я върна обратно там, където ѝ е мястото.

— Това е добра постъпка — отвърна инспекторът, приближавайки се бавно към ковчега. — Сигурен съм, че ще искаш да сложиш в гроба и това.

И Ерлендур му подаде черната кожена торбичка, която стоеше в колата му от момента, в който си тръгна от колекционера на органи.

— Какво е това?

— Болестта — отвърна полицаят.

— Не разбирам...

— Това е биологична проба от Аудур. Мисля, че трябва да ѝ я върнем.

Айнар погледна колебливо торбичката, а след това и Ерлендур. Детективът се приближи още повече до ковчега и постави торбичката вътре, след което бавно се върна на предишното си място.

— Искам да бъда кремиран — каза ненадейно Айнар.

— Имаш цял живот, за да го уредиш.

— О да, цял живот! А когато един цял живот трае само седем години? Що за живот е това? Кажете ми!

— Нямам отговора на този въпрос — отвърна инспекторът. — Пистолетът у теб ли е?

— Говорих с Елин — рече Айнар, без да обръща внимание на въпроса му. — Сигурно знаете. Говорехме за Аудур. За сестра ми. Знаех за нея, но едва по-късно разбрах, че ми е сестра. Видях ви как я вадите от гроба. И аз бих ви се нахвърлил като Елин.

— Как разбрахте за Аудур?

— От базата данни. Издирих всички, които са починали от тази разновидност на заболяването. Тогава не знаех, че съм син на Холберг и че Аудур е моя сестра. Разбрах го по-късно. Разбрах как съм бил заченат, когато попитах майка си. — Той погледна Ерлендур. — След като разбрах, че съм преносител.

— Как свърза Холберг с Аудур?

— Чрез заболяването и вида му. Мозъчният тумор се среща много рядко.

Айнар замълча за момент, след което започна да прави — систематично, без отклонения и сантименталности — точно описание на действията си, сякаш се беше подготвял за този момент. Нито за миг не повиши глас — говореше с равен нисък тон, който понякога преминаваше в шепот. Дъждът барабанеше глухо по земята и ковчега. Клетникът описа как дъщеря му се разболяла неочаквано, когато била на четири години. Заболяването се оказало трудно за диагностициране и минали месеци, докато лекарите установят, че става въпрос за рядка неврологична болест. Казали му, че се предава по генетичен път и е ограничена само в определени фамилии, но странно защо не присъствала нито в семейството на майка му, нито в това на баща му. Затова предположили, че се дължи на изменение или променлив щам, което не би могло да се обясни по друг начин, освен като мутация.

Казали му, че заболяването се намира в мозъка на детето и може да я убие до няколко години. Айнар не бил в състояние да разкаже онова, което последвало.

— Имате ли деца? — попита той.

— Две — отвърна Ерлендур. — Момче и момиче.

— Ние си имаме само нея и се разделихме, когато тя почина. Вече нямаше какво да ни свързва, освен скръбта, спомените и борбата в болницата. Когато това свърши, моят и нейният живот сякаш също приключиха. Не ни остана нищо.

Айнар замълча за момент и затвори очи, като че ли се унасяше. Дъждът капеше по лицето му.

— Бях един от първите служители в новата компания — продължи той. — Когато базата данни бе основана, почувствах, че се връщам към живота. Не можех да приема отговорите на лекарите. Трябваше да намеря обяснение. Отново започнах да търся начина, по

който е било предадено заболяването на дъщеря ми. Базата данни за заболяванията е свързана с генеалогичната и двете могат да обработват заедно информация, ако знаеш какво точно търсиш. А разполагаш ли с нужния код, за да влезеш в системата, можеш да откриеш заболяването и да го проследиш в родословното дърво. Можеш да видиш и отклоненията. Отклонения като мен. И като Аудур.

— Говорих с Каритас в Изследователския център — каза Ерлендур. — Тя ми разказа за номера, който си им скроил. Това е абсолютно ново за нас. Малко хора разбират какво може да се направи с информацията, която събират там. Какво съдържа тя и какво можеш да прочетеш в нея.

— Започвах да подозирам нещо. Лекарите на дъщеря ми имаха теорията, че може да се е предало по генетичен път. Първоначално си помислих, че просто съм бил осиновен, което би било далече по-добре. Да ме бяха осиновили. След това започнах да подозирам майка си. Излъгах я и ѝ взех кръвна проба. На баща ми — също. Не успях да намеря нищо. При никой от двамата. Обаче го имаше при мен.

— Не си ли имал никакви симптоми?

— Много малко — отговори Айнар. — Почти изгубих слуха на едното си ухо. Имам тумор до ушния нерв. Доброкачествен. Също и петна по кожата.

— „Кафе о ле“?

— Значи знаете. Можех да отдам заболяването на генетична промяна. На мутация. Но реших, че другото обяснение е по-приемливо. Накрая влязох в базата и взех имената на няколкото носители, с които мама теоретично би могла да е имала връзка. Холберг беше между тях. Когато я предизвиках с подозренията си за изневяра, тя ми разказа цялата история. Каза ми как е мълчала за изнасилването и как никога не съм страдал заради произхода си. Дори напротив. Аз съм най-малкият син — добави той, сякаш за да обясни. — Малкото момченце на родителите си.

— Знам — кимна Ерлендур.

— И какво чух! — изкрещя Айнар в застиналата нощ. — Че не съм син на баща си, че истинският ми баща е изнасилил майка ми, че съм син на изнасилвач, предал ми е покварени гени, които дори не са ме засегнали, но убиха дъщеря ми, и че имам полусестра, починала от същото заболяване. Още ми е трудно да приема всичко това! Още не

мога да го осмисля! Когато мама ми каза за Холберг, не можах да сдържа яростта си и превъртах. Той беше противен човек.

— Започнал си с обаждания...

— Искан да чуя гласа му. Не искат ли всички копелета да се срещнат с бащите си? — попита Айнар и на устните му затанцува лека усмивка. — Пък дори и само веднъж.

Дъждът постепенно намаляваше и вече бе спрял. Фенерът хвърляше жълта светлина върху земята и ручейчетата, лъкатушещи между гробовете. Двамата стояха неподвижно, един срещу друг, от двете страни на ковчега и се гледаха в очите.

— Сигурно е бил шокиран, когато те е видял — проговори накрая Ерлендур.

Знаеше, че полицията е на път към гробището и искаше да се възползва възможно най-добре от времето, което имаше с Айнар, преди да е започнала врявата. Освен това бе почти сигурен, че събеседникът му е въоръжен. С нищо не бе показал, че пистолетът е у него, но инспекторът не можеше да изключи тази възможност. Едната му ръка бе пъхната в палтото.

— Трябваше да видите лицето му — рече синът на Холберг. — Сякаш бе видял призрак от миналото и този призрак беше самият той!

* * *

Холберг стоеше на вратата и се взираше в мъжа, който бе позвънил на вратата му. Никога не го беше виждал, но веднага разпозна лицето му.

— Здравей, татко! — саркастично поздрави непознатият, неспособен да скрие гнева си.

— Кой си ти? — попита смаяно Холберг.

— Синът ти — отвърна Айнар.

— Каква е тази работа... ти ли си онзи, който ми звъни? Остави ме на мира! Изобщо не те познавам. Ти си побъркан!

Двамата бяха почти еднакви на ръст и външен вид, но това, което най-много порази Айнар, беше немощният, изтощен вид на Холберг. Когато говореше, хриптеше — последица от десетилетията пушене. Лицето му беше изпито, с изпъкнали черти, а под очите имаше тъмни

кръгове. Мръсната му посивяла коса сякаш бе залепнала за черепа му. Кожата му беше суха, краищата на пръстите му — пожълтели, имаше леко прегърбена стойка и очите му бяха угаснали и празни.

Холберг се опита да затвори вратата, но Айнар се оказа по-силен и нахлу в апартамента. Веднага усети миризмата. Приличаше на миризма от коне, но бе далеч по-неприятна.

— Какво отглеждаш тук? — попита по-младият мъж.

— Напусни веднага! — изкрещя Холберг, но гласът му прозвуча пискливо и изнасилвачът отстъпи уплашено в хола.

— Имам пълното право да идвам тук — каза Айнар, разглеждайки библиотеката и компютъра в ъгъла. — Аз съм твой син. Блудният син. Може ли да те попитам нещо, татко? Изнасили ли и други жени, освен майка ми?

— Ще се обадя в полицията!

От притеснение гласът му стана още по-писклив.

— Някой е трябвало да им се обади още много отдавна — отвърна младият мъж.

Холберг се поколеба.

— Какво искаш от мен? — попита той.

— Нямах ни най-малка представа за последствията и не те интересува. Изобщо не ти пука. Прав съм, нали?

— Лицето ти... — започна Холберг, но не довърши изречението си.

Загледа се в неканения гост с безжизнените си очи и дълго се взира в него, докато накрая проумя какво му казваше. Айнар видя, че се колебае — видя как осмисля потресаващата новина.

— През живота си не съм изнасилвал никого — каза накрая Холберг. — Това е долна лъжа. Казаха ми, че имам дъщеря в Кефлавик и майка ѝ ме обвиняваше, че съм я изнасилил, но не го доказа. Не бях осъден.

— Знаеш ли какво се е случило с дъщеря ти?

— Чух, че момичето починало още съвсем малко. Никога не съм имал контакти с нея или с майка ѝ. Разбираш защо. Тя ме обвини, че съм я изнасилил, по дяволите!

— Позната ти е смъртта на деца в семейството ти, нали? — попита Айнар.

— За какво говориш?

— Има ли деца в семейството ти, които са починали?

— Защо ме разпитваш?

— Знам за няколко случая през този век. Един от тях е сестра ти. Холберг го изгледа втрещено.

— Какво знаеш за семейството ми? Откъде знаеш това?

— Брат ти е бил двайсет години по-стар от теб и е починал преди петнайсет години. Изгубил е малката си дъщеря през четиридесет и първа година. Тогава си бил на единайсет. Били сте двама братя, а ти си роден толкова късно...

Възрастният мъж не каза нищо и Айнар продължи.

— Заболяването е можело да си отиде с теб. Трябвало е да бъдеш последният носител. Последният. Неженен. Без деца. Без семейство. Но си бил изнасилвач. Жалък, гнусен изнасилвач!

Айнар замълча и впери в баща си пълните си с омраза очи.

— И сега аз съм последният носител.

— Какви ги говориш?

— Аудур е наследила заболяването от теб. Моята дъщеря — от мен. Толкова е просто. Видях го в базата данни. Няма други нови случаи, откакто Аудур е починала, с изключение на дъщеря ми. Ние сме последните.

Айнар направи крачка напред, взе един тежък стъклен пепелник и започна да го прехвърля в ръцете си.

— И скоро това ще свърши.

* * *

— Не отидох в апартамента му, за да го убия. Вероятно той си е мислел, че е в голяма опасност. Не знам защо взех пепелника. Може би щях да го хвърля по него. Може би подсъзнателно съм искал да го напада. Но той направи първата крачка. Нападна ме и ме сграбчи за гърлото, а аз го ударих по главата и той падна на пода. Направих го, без да мисля. Бях толкова ядосан, че вероятно и аз щях да го напада. Преди това се чудех как ще завърши срещата ни, но изобщо не предполагах, че ще бъде по този начин. Изобщо! Той удари главата си в масата, докато падаше, строполи се на пода и започна да кърви. Разбрах, че е мъртъв, когато се наведох към него. Огледах се, видях

лист хартия и молив и написах: „Аз съм той“. Не можех да спра да мисля за това от мига, в който го видях на вратата. Че аз съм точно той. Че аз съм този мъж. И този мъж ми е баща.

Айнар погледна към отворения гроб.

— Пълен е с вода — рече той.

— Ще се погрижим за това — отвърна Ерлендур. — Ако носиш пистолета си, нека го взема.

Инспекторът се приближи към него, но Айнар сякаш не го забеляза.

— Децата са толкова мъдри. Веднъж дъщеря ми ме попита в болницата: „Защо имаме очи?“. Казах й, че за да можем да виждаме с тях.

Младият мъж спря за момент.

— А тя ме поправи — каза той, сякаш на себе си, и погледна Ерлендур. — Каза ми, че имаме очи, за да можем да плачем.

— Кой можеш да бъдеш, ако не си себе си? — промълви той.

— Успокой се! — опита се да го разубеди инспекторът.

— Кой можеш да бъдеш?

— Всичко ще бъде наред.

— Не планирах нещата да се развият по този начин, но вече е твърде късно.

Ерлендур не можа да разбере какво има предвид.

— Това ще свърши!

Полицаят го погледна на светлината на фенера.

— Всичко ще свърши тук и сега — каза Айнар.

Инспекторът видя как мъжът вади пистолета изпод палтото си и направи крачка напред, но Айнар насочи пистолета към него. Ерлендур спря. За секунда синът на Холберг успя да завърти дулото и да го насочи към сърцето си. Полицаят се хвърли към него с викове да не го прави.

Чу се оглушителен гръм и ушите на инспектора заглъхнаха. Той се хвърли върху Айнар и двамата паднаха на земята.

Понякога се чувстваше така, сякаш животът му си е отишъл и само празното му тяло бе останало да се взира с празен поглед в тъмното.

Ерлендур се изправи до ръба на гроба и погледна към Айнар, който лежеше до него. Вдигна фенера и разбра, че младият мъж бе мъртъв. Тогава остави фенера настрана и започна да спуска ковчега в изкопа, като преди това постави буркана вътре. Трябваше да напегне старите си мускули и сам да спусне ковчега, но в крайна сметка успя. Зад него, върху купчина пръст имаше лопата. Полицаят прекръсти ковчега и започна да го засипва. Всяка копка пръст, падаща глухо върху белия капак, сякаш пронизваше душата му.

Сетне взе счупената ключалка, която лежеше до гроба, опита се да я сложи на мястото ѝ и впрегна всичките си сили, за да вдигне надгробния камък.

Вече привършваше, когато чу викове и видя първите полицейски коли да пристигат на гробището. Сигурдур Оли и Елинборг му извикаха един след друг. Чу гласовете на хора, които фаровете на автомобилите осветяваха — сенките им изглеждаха великански в тъмната нощ. Безброй светлини от фенерчета се приближаваха към него.

Видя Катрин, а малко след това забеляза и Елин. Катрин го изгледа въпросително и когато осъзна какво се бе случило, се хвърли върху Айнар, като плачеше и го прегръщаше. Инспекторът не се опита да я спре. Сестрата на Колбрун коленичи до нея.

Чу Сигурдур Оли да го пита дали е добре и видя как Елинборг вдига пистолета, който беше паднал на земята. Пристигаха още полицаи, а в далечината проблясваха светкавици от фотоапарати.

Погледна нагоре. Отново валеше, но този път дъждът беше някак си по-нежен.

Айнар бе погребан до дъщеря си в гробището Графарвогур. Погребението се извърши в тесен кръг. Ерлендур се свърза с Катрин. Разказа ѝ за срещата между Айнар и Холберг. Говореше за самозащита, ала жената знаеше, че се опитва да смекчи болката ѝ.

Продължи да вали, но есенните ветрове стихнаха. Скоро щеше да дойде царството на зимата, студа и тъмнината. За инспектора обаче това би било облекчение.

По настояване на дъщеря си той най-после отиде да се прегледа. Лекарят каза, че болката в гърдите му е причинена от натъртен ребрен хрущял, което вероятно се дължеше на спане на лош матрак и липсата на физически упражнения.

Един ден, на обедната трапеза, над купа с топла месна яхния, Ерлендур попита Ева Линд дали той може да избере името на детето, ако бъде момиче. Тя каза, че с радост ще чуе предложенията му.

— Как искаш да я наречем? — попита дъщеря му.

Инспекторът я погледна.

— Аудур — отговори той. — Мисля, че ще е хубаво да я наречем Аудур.

Издание:

Автор: Арналдур Индридасон

Заглавие: Стъклен град

Преводач: Александра Калугерова

Година на превод: 2008

Език, от който е преведено: английски (не е указано)

Издание: първо (не е указано)

Издател: Издателска къща „ИнфоДАР“ ЕООД

Град на издателя: София

Година на издаване: 2008

Тип: роман (не е указано)

Националност: исландска (не е указано)

Редактор: Адриан Лазаровски

Коректор: Ангелина Вълчева

ISBN: 978-0-312-42638-5

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/13594>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.